

**Beretning til statsrevisorerne
om
revisionen af statsregnskabet
for 2001**

**November 2002
RB C602/02**

Rigsrevisionen

Indholdsfortegnelse

	Side
I. Resumé	5
II. Indledning og erklæring.....	28
A. Lovgrundlag	28
B. Metode mv.	29
C. Erklæring.....	34
III. De enkelte ministerområder.....	35
A. Indledning	35
B. § 5. Statsministeriet.....	40
C. § 6. Udenrigsministeriet.....	42
D. § 7. Finansministeriet, herunder § 35. Generelle reserver, § 36. Pensionsvæsenet, § 37. Renter, § 40. Genudlån mv., § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto)	57
E. § 8. Økonomiministeriet	64
F. § 9. Skatteministeriet, herunder § 34. Arbejdsmarkedsfond og § 38. Skatter og afgifter	66
G. § 11. Justitsministeriet	72
H. § 12. Forsvarsministeriet.....	78
I. § 13. Indenrigsministeriet	87
J. § 14. By- og Boligministeriet.....	96
K. § 15. Socialministeriet	103
L. § 16. Sundhedsministeriet	109
M. § 17. Arbejdsministeriet.....	115
N. § 19. IT- og Forskningsministeriet.....	123
O. § 20. Undervisningsministeriet	129
P. § 21. Kulturministeriet	146
Q. § 22. Kirkeministeriet	163
R. § 23. Miljø- og Energiministeriet.....	165
S. § 24. Fødevareministeriet.....	170
T. § 26. Erhvervsministeriet	177
U. § 28. Trafikministeriet	185
IV. Tværgående emner.....	210
A. Virksomhedsregnskaber.....	210
B. Digital forvaltning.....	228
C. Navision Stat.....	239
D. Tilsagn.....	252
E. Løn	270
F. Statens Lønssystem (SLS).....	277

G. Formålsbestemte afgifter	290
H. IND.sam	308

Bilag:

1. Kort beskrivelse af Rigsrevisionens revisionsprincipper og revisionsprodukter for den finansielle revision.....	322
---	-----

Beretning om revisionen af statsregnskabet for 2001

I. Resumé

Kap. II. Indledning og erklæring

1. Denne beretning om revisionen af statsregnskabet for 2001 afgives til statsrevisorerne i overensstemmelse med bestemmelsen i § 17, stk. 1, i rigsrevisorloven (lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997). Det fremgår heraf, at Rigsrevisionen skal afstemme statsregnskabet med de underliggende regnskaber og sammenholde bevillings- og regnskabstal.

2. Rigsrevisionen har revideret det af finansministeren aflagte statsregnskab for finansåret 2001. Revisionen af statsregnskabet udføres i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 3.

3. Rigsrevisionen har tilrettelagt og udført revisionen i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik. Formålet med revisionen har været at opnå en begrundet overbevisning om, at statsregnskabet er rigtigt, og at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

4. Revisionen af statsregnskabet for 2001 har afdækket fejl og svagheder med tilknytning til regnskabsforvaltningen. Disse forhold har haft indflydelse på vurderingen af de enkelte ministerområders regnskabsforvaltning, men har ikke haft en sådan karakter, at de har påvirket Rigsrevisionens generelle vurdering af statsregnskabet for 2001.

5. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at statsregnskabet er rigtigt, og at dispositionerne generelt er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

6. Rigsrevisionen betragter med denne beretning den finansielle revision af statsregnskabet for finansåret 2001 som afsluttet.

Kap. III. De enkelte ministerområder

7. I kap. III redegøres for revisionen i selvstændige afsnit for hvert ministerområde. I hvert afsnit er der for departementet og underliggende virksomheder rapporteret om resultaterne af alle udførte revisionsprodukter, ligesom der er givet en samlet vurdering af ministerområdet. En virksomhed er en regnskabsmæssigt ansvarlig forvaltningsenhed inden for et ministerområde.

En del af revisionen bygger på Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med interne revisioner i henhold til rigsrevisorlovens § 9.

Ved vurderingen af revisionsresultaterne anvender Rigsrevisionen en skala med 4 kategorier, der går fra ikke tilfredsstillende til meget tilfredsstillende. Kriterierne for vurderingen er nærmere omtalt i kap. II.B.

8. På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne for ministeriernes områder var rigtige, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med bevillinger og love mv., samt at regnskabsforvaltningen samlet set var tilfredsstillende for hovedparten af ministerområderne. Rigsrevisionen vurderede dog, at regnskabsforvaltningen på Statsministeriets område var meget tilfredsstillende, og at regnskabsforvaltningen på Udenrigsministeriets, Kulturministeriets og Trafikministeriets områder ikke var helt tilfredsstillende. Ingen ministerområder blev vurderet som ikke tilfredsstillende.

9. Rigsrevisionen har i det følgende summarisk redegjort for de samlede resultater af 9 af Rigsrevisionens væsentligste finansielle revisionsprodukter. Endvidere er en række andre sager, som ikke er opstået direkte som følge af et enkelt produkt, omtalt.

Bevillingskontrol

10. Rigsrevisionen har udført bevillingskontrol vedrørende alle relevante virksomheder. Bevillingskontrollen gav anledning til væsentlige bemærkninger ved 22 virksomheder.

11. Rigsrevisionen vil fremhæve følgende 2 sager, som efter Rigsrevisionens opfattelse er særligt væsentlige eller af principiel interesse.

- Statens Serum Instituts administration af instituttets anlægsbevilling, jf. pkt. 313
- Trafikministeriets og Finansministeriets behandling af udgifter til feriepenge mv. i forbindelse med Banestyrelsens salg af Rådgivningsdivisionen, jf. pkt. 579.

Afsluttende revision

12. Rigsrevisionen har ligeledes udført afsluttende revision ved alle relevante virksomheder. Revisionen gav anledning til væsentlige bemærkninger ved 22 virksomheder.

13. Rigsrevisionen vil fremhæve følgende 2 sager, som efter Rigsrevisionens opfattelse er særligt væsentlige eller af principiel interesse.

- Patent- og Varemærkestyrelsens økonomiske situation, jf. pkt. 534
- Erhvervsfremme Styrelsens regnskab, jf. pkt. 539.

Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber

14. Rigsrevisionen foretog udvidet gennemgang af 28 virksomhedsregnskaber.

15. Gennemgangen viste, at kvaliteten af de i virksomhedsregnskaberne opstillede mål og afrapporteringen vedrørende mål, aktiviteter og resultater altovervejende var tilfredsstillende, og at oplysningerne i virksomhedsregnskaberne generelt var pålidelige og dokumenterede.

16. De fleste virksomhedsregnskaber blev vurderet som tilfredsstillende. Der var dog 3 regnskaber, som blev vurderet ikke helt tilfredsstillende.

17. Virksomhedsregnskaberne for følgende 3 virksomheder blev vurderet som meget tilfredsstillende:

- Landsskatteretten, jf. pkt. 183
- Arbejdsformidlingen, jf. pkt. 331
- Statens Arkiver, jf. pkt. 451.

Revision i årets løb

18. Rigsrevisionen udførte revision i årets løb ved 65 virksomheder.

De fleste virksomheders tilrettelæggelse af regnskabsvæsenet blev vurderet tilfredsstillende.

Revisionen viste således, at virksomhedernes tilrettelæggelse af regnskabsvæsenet, herunder forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsførelsen og regnskabsaflægningen, generelt var tilfredsstillende og medvirkede til at sikre regnskabet rigtighed.

Revisionen viste videre, at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflægningen, generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger og love mv.

19. Regnskabsaflægningen blev dog vurderet som ikke helt tilfredsstillende ved 17 virksomheder.

Rigsrevisionen vil fremhæve følgende 2 eksempler:

- Udlændingestyrelsen, jf. pkt. 248
- Den Danske Filmskole, jf. pkt. 474.

20. Følgende 5 virksomheders tilrettelæggelse af regnskabsvæsenet blev vurderet som meget tilfredsstillende:

- Justitsministeriets departement, jf. pkt. 192
- Sekretariatet for Retsinformation, jf. pkt. 195
- Datatilsynet, jf. pkt. 195
- Forsvarsministeriets departement, jf. pkt. 213
- Forsvarsministeriets særstatusområder, jf. pkt. 236.

Lønrevision

21. Rigsrevisionen foretog lønrevision ved 36 virksomheder.

22. Hovedparten af virksomhedernes løn- og personaleadministration var tilfredsstillende, og disponering, beregning, godkendelse, registrering, anvisning og udbetaling af løn til de ansatte i virksomheder var generelt korrekt og i overensstemmelse med love og andre forskrifter.

23. Løn- og personaleadministrationen var imidlertid ikke helt tilfredsstillende ved 14 virksomheder.

De typiske kritikpunkter vedrørte mangelfulde forretningsgange vedrørende ansættelse og indplacering, statusændringer, variable ydelser samt registrering og frigivelse.

24. Løn- og personaleadministrationen blev vurderet som meget tilfredsstillende ved følgende 4 virksomheder:

- Statsministeriets departement, jf. pkt. 135
- Indenrigsministeriets departement, jf. pkt. 242
- Skov- og Naturstyrelsen, jf. pkt. 495
- Fiskeridirektoratet, jf. pkt. 520.

Tilskudsrevision

25. Rigsrevisionen udførte tilskudsrevision ved 16 virksomheder.

De fleste virksomheders tilskudsforvaltning blev vurderet som tilfredsstillende.

26. Tilskudsrevisionen viste således, at tilskudsyders regnskab på tilskudsområdet generelt var rigtigt, og at de dispositioner, der var omfattet af tilskudsyders regnskabsaflægelse, generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger og love mv.

Revisionen viste videre, at tilskudsyder generelt påser, at tilskudsmodtagers regnskab er undergivet betryggende revision, at vilkårene for modtagelsen af tilskuddet er opfyldt, at tilskudsmodtager har anvendt midlerne til det formål, de er givet til, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn.

Revisionen viste endelig, at tilskudsyders tilrettelægelse af administrationen med hensyn til mål, resultatkrav, kontrol og opfølgning generelt var tilfredsstillende.

27. Tilskudsforvaltningen blev dog vurderet som ikke helt tilfredsstillende ved følgende 3 virksomheder.

- Udenrigsministeriet, jf. pkt. 147
- Arbejdsmarkedsstyrelsen, jf. pkt. 333
- Undervisningsministeriets departement, jf. pkt. 365.

Bygge- og anlægsrevision

28. Rigsrevisionen foretog bygge- og anlægsrevision ved 4 virksomheder.

29. Revisionen viste, at der for de enkelte byggeprojekter generelt var tilvejebragt et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag, at projekterne var hensigtsmæssigt organiserede, så der sikredes en effektiv styring, og at projekterne opfyldte de bevillingsmæssige og bygningsmæssige forudsætninger.

30. Forretningsgangene blev vurderet som meget tilfredsstillende ved følgende virksomhed:

- Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. pkt. 203.

Revision af større anskaffelser

31. Rigsrevisionen foretog revision af større anskaffelser ved 6 virksomheder.

Hovedparten af virksomhedernes procedurer mv. vedrørende større anskaffelser var tilfredsstillende.

32. Revisionen viste således, at der generelt var etableret procedurer mv., der sikrede, at større anskaffelser blev foretaget i overensstemmelse med de bevillingsmæssige forudsætninger, og at de større anskaffelser generelt blev gennemført hensigtsmæssigt og økonomisk forsvarligt.

Revisionen viste videre, at det ved de enkelte projekter generelt var dokumenteret, at de rigtige anskaffelser var erhvervet til den rigtige pris (dvs. at der er taget skyldige økonomiske hensyn), og at projekterne forløb i overensstemmelse med de givne forudsætninger, herunder kontrakter, tidsplaner, økonomiske forudsætninger mv.

33. Procedurer mv. vedrørende større anskaffelser blev vurderet som meget tilfredsstillende ved følgende 2 virksomheder:

- Rigspolitichefen, jf. pkt. 198
- Fødevareministeriets departement, jf. pkt. 503.

34. Procedurer mv. vedrørende større anskaffelser var imidlertid ikke helt tilfredsstillende ved følgende virksomhed:

- Udenrigsministeriet, jf. pkt. 148.

Gennemgang af kommunal afregning

35. Rigsrevisionen gennemgik kommunal afregning i Indenrigsministeriet, By- og Boligministeriet og Socialministeriet.

36. Gennemgangen viste, at Indenrigsministeriet og Socialministeriets tilsyn med området var tilfredsstillende, idet ministerierne påså, at kommunernes forvaltning på de refusionsdækkede områder var tilfredsstillende. By- og Boligministeriets tilsyn var derimod ikke helt tilfredsstillende. Ministeriet havde henlagt tilsynsopgaven til tilsynsrådene, men havde ikke vejledt tilsynsrådene eller fulgt op på deres arbejde. Ministeriet (nu Økonomi- og Erhvervsministeriet) har oplyst, at tilsynet vil blive ændret og skærpet fremover.

37. Gennemgangen i kommunerne viste, at kommunernes regnskaber var underlagt betryggende revision, og at der var fulgt op på revisionsbemærkningerne. Gennemgangen viste videre, at kommunernes forretningsgange generelt fungerede tilfredsstillende.

Andre sager

38. Rigsrevisionen har i beretningen fundet anledning til at omtale en række andre væsentlige sager, som ikke er opstået direkte som følge af et enkelt af Rigsrevisionens finansielle revisionsprodukter.

39. Rigsrevisionen vil i den sammenhæng fremhæve følgende 6 sager, som efter Rigsrevisionens opfattelse er særligt væsentlige eller af principiel interesse.

- Udenrigsministeriets regnskabsmæssige behandling af ambassadebyggeriet i London, jf. pkt. 151
- Forvaltningen af statens ejerskab af en aktiepost i Orange Holding A/S, jf. pkt. 583

- Told•Skats afregning af egne indtægter til EU, jf. pkt. 188
- Arkitektskolernes virksomhedsregnskaber, jf. pkt. 465
- Statens Luftfartsvæsens håndtering af aflønning i forbindelse med flyveprøver, jf. pkt. 571
- Skattefrie rejsegodtgørelser mv. ved Banestyrelsens Service Division, jf. pkt. 582.

Kap. IV. Tværgående emner

40. Rigsrevisionen har foretaget tværgående undersøgelse af følgende 8 emner:

- A. Virksomhedsregnskaber
- B. Digital forvaltning
- C. Navision Stat
- D. Tilsagn
- E. Løn
- F. Statens Lønssystem (SLS)
- G. Formålsbestemte afgifter
- H. IND.sam.

A. Virksomhedsregnskaber

41. Virksomhedsregnskaber aflægges med henblik på at give et samlet, dækkende og pålideligt billede af den enkelte institutions økonomi og faglige resultater.

42. Rigsrevisionen har i nærværende undersøgelse foretaget en udvidet gennemgang af 27 af de 161 aflagte virksomhedsregnskaber for 2001.

Endvidere har Rigsrevisionen undersøgt Finansministeriets brug af virksomhedsregnskaberne og ministeriets fremtidige planer for virksomhedsregnskabsordningen.

43. Formålet med Rigsrevisionens udvidede gennemgang har været at undersøge, om ordningen efterleves, og om oplysningerne vedrørende mål, aktiviteter og resultater er dækkende og dokumenterede.

44. Ved gennemgangen af virksomhedsregnskaberne har Rigsrevisionen undersøgt og vurderet virksomhedsregnskabets indhold, herunder især kvaliteten af de opstillede mål

og kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater.

Rigsrevisionen har endvidere undersøgt og vurderet virksomhedsregnskabernes pålidelighed, dokumentation og omfang, herunder især institutionens styringsgrundlag, tilrettelæggelse af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis og dokumentation for udvalgte oplysninger.

45. Rigsrevisionens undersøgelse af virksomhedsregnskabernes indhold viste, at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende måloppstilling, men at der i nogle institutioner var behov for at gøre målene mere operationelle og opstille effektmål og flere kvalitetsmål.

Undersøgelsen viste endvidere, at hovedparten af institutionerne havde foretaget tilfredsstillende analyser og vurderinger, men at nogle institutioner manglede en sammenhængende redegørelse for de faglige og økonomiske resultater. Dette skyldtes især, at der manglede kobling mellem økonomi og aktiviteter i analyserne, at målene ikke var tilstrækkeligt operationelle, eller at der var svagheder i registreringen af aktivitets- eller ressourcedata.

Rigsrevisionen finder derfor, at institutionerne i højere grad bør være opmærksomme på, om de interne regnskaber indeholder relevante aktivitets- og ressourcedata.

46. Undersøgelsen af pålidelighed og dokumentation samt virksomhedsregnskabernes omfang viste, at flertallet af institutionerne havde et tilfredsstillende styringsgrundlag. Det er Rigsrevisionens vurdering, at enkelte institutioner havde behov for at forbedre planlægning og kvalitetssikring af oplysningerne i virksomhedsregnskabet.

Undersøgelsen viste yderligere, at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende tilrettelæggelse af målinger, registreringer og anvendt regnskabspraksis, men at enkelte institutioner manglede skriftlige retningslinjer for registreringen, ligesom der generelt kunne gives bedre oplysninger om anvendt regnskabspraksis.

Det fremgik, at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende dokumentation for oplysningerne i virksomhedsregnskabet. Det er Rigsrevisionens vurdering, at institutionerne i retningslinjerne for registreringen supplerende bør oplyse, hvorfra data stammer, og hvorledes de er bearbejdet mv.

Endelig fremgik det, at flertallet af institutionerne fortsat aflægger for lange virksomhedsregnskaber. Efter Rigsrevisionens vurdering bør der fortsat arbejdes på at forkorte virksomhedsregnskaberne, fx ved at institutionerne fokuserer på strategisk væsentlige mål og resultater, som har betydning for opfyldelsen af de overordnede målsætninger i institutionernes mission og vision.

47. Rigsrevisionens samlede vurdering af de 27 virksomhedsregnskaber var, at 3 virksomhedsregnskaber var meget tilfredsstillende, 22 tilfredsstillende og 2 ikke helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen fandt således ingen virksomhedsregnskaber, der ud fra en samlet vurdering måtte anses for ikke tilfredsstillende.

48. Undersøgelsen af Finansministeriets brug af virksomhedsregnskaberne viste, at Finansministeriet anvender virksomhedsregnskaberne i det løbende budgetarbejde som grundlag for en stillingtagen til bevillingsansøgninger og besparelsesforslag mv. Undersøgelsen viste endvidere, at Finansministeriet har igangsat et arbejde med at udforme en ny rapporteringsordning for statslige institutioner, der er kortere, mere regnskabsorienteret og tæt koblet til mål- og resultatstyringen. Rigsrevisionen har løbende drøftet dette med Finansministeriet og finder initiativerne tilfredsstillende.

B. Digital forvaltning

49. Baggrunden for Rigsrevisionens undersøgelse er den stigende digitalisering af den offentlige forvaltning. Et eksempel herpå er Finansministeriets projekt Den Offentlige indkøbsportal (DOIP). DOIP er en internetbaseret elektronisk markedsplads, som alle offentlige indkøbere og deres leverandører har kunnet handle på siden januar 2002.

50. Formålet med Rigsrevisionens undersøgelse har været at undersøge digitaliseringsprocessen med særligt henblik på regnskabstilrettelæggelsen i staten.

51. Rigsrevisionen har undersøgt, hvad digitaliseringen betyder for regnskabstilrettelæggelsen og indkøbsfunktionen, herunder særligt hvordan forretningsgange og interne kontroller påvirkes. Rigsrevisionen har endvidere undersøgt,

hvordan IT-sikkerheden håndteres i forbindelse med implementeringen af digitale indkøbs- og økonomifunktioner.

52. Rigsrevisionens henvendelse til ministerierne viste overordnet, at IT-systemer med digitale godkendelsesprocedurer og bilag kun findes i meget begrænset omfang i statsinstitutioner, men at hovedparten af ministerierne forventer en øget anvendelse i de kommende år. Hovedparten af ministerierne ønsker dog at afvente fællesstatslige initiativer på området, så systemerne er gennemtestede og funktionsdygtige, inden de implementeres.

Rigsrevisionen har undersøgt henholdsvis Forskningscenter Risø, Patent- og Varemærkestyrelsen og Københavns Universitet.

53. Undersøgelsen viste, at de 3 institutioner har valgt en offensiv og fremadrettet strategi. Undersøgelsen viste endvidere, at der foretages ændringer af forretningsgange og interne kontroller i relation til bl.a. disponering, attestation af fakturaer og efterregning mv., når institutionerne digitaliserer indkøbs- og økonomifunktionerne. Ændringerne sker enten ved, at systemerne foretager kontrollerne automatisk, eller ved at forretningsgangene omkring systemerne tilrettelægges på en anden måde.

Samlet er det Rigsrevisionens vurdering, at der i forbindelse med digitalisering er mulighed for at etablere gode interne kontroller og administrative procedurer for regnskabstilrettelæggelsen. I de tilfælde, hvor dette ikke sker, er det ikke en konsekvens af selve digitaliseringen, men snarere af manglende viden om og erfaring med, hvordan de nye muligheder udnyttes bedst muligt.

54. Det fremgår af statsregnskabsbekendtgørelsen, at digitaliseringen ikke bør svække de grundliggende regnskabsmæssige kontrolforanstaltninger. Det fremgår endvidere, at hver regnskabsførende institution skal udarbejde og ajourføre en regnskabsinstruks, der som minimum indeholder en beskrivelse af institutionens edb-anvendelse i forbindelse med regnskabsføringen. Endvidere skal instruksen omfatte en beskrivelse af de generelle kontroller vedrørende edb-anvendelsen. Der er imidlertid ikke i regnskabsbekendtgørelsen taget højde for de IT-sikkerhedsmæssige risici, der kan

opstå ved samspillet mellem en lokal regnskabsfunktion og øvrige IT-systemer.

Finansministeriet har peget på, at der eksisterer forskellige vejledninger mv. om IT-sikkerhed. Rigsrevisionen finder imidlertid ikke de anførte vejledninger tilstrækkelige.

55. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at der ikke i de 3 institutioner havde været drøftelser mellem IT-funktionen og økonomifunktionen om, hvorvidt digitaliseringen burde medføre en højere IT-sikkerhed generelt. Institutionerne har dermed ikke i tilstrækkeligt omfang fået afdækket de risici, som anvendelsen af de nye digitale systemer indebærer.

56. Det er samlet Rigsrevisionens vurdering, at håndteringen af IT-sikkerheden i forbindelse med implementeringen af digitale indkøbs- og økonomifunktioner har været uhensigtsmæssig i de undersøgte institutioner. Dette skyldes hovedsageligt manglende opmærksomhed i institutionerne omkring sammenhængen mellem den generelle IT-sikkerhed og sikkerheden i de nye systemer, der implementeres. Rigsrevisionen er af den opfattelse, at der er behov for initiativer fra Finansministeriets side, så der skabes klarhed over, hvilke minimumskrav der skal stilles til IT-sikkerheden. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Finansministeriet tilslutter sig behovet for initiativer, som fremmer IT-sikkerheden ved en digitalisering af indkøbs- og økonomifunktionerne.

C. Navision Stat

57. Navision Stat er et lokalt økonomi- og regnskabssystem, der er tilpasset de statslige institutioner, og som de fleste statslige institutioner skulle overgå til.

58. Rigsrevisionen har vurderet status for overgangen til Navision Stat samt implementeringsprocessen og effekten af de ændringer i processen, som Økonomistyrelsen har indført. Rigsrevisionen har endvidere vurderet antallet af anvendte moduler i Navision Stat, herunder hvilke økonomistyringsværktøjer institutionerne har til rådighed, samt status for udviklingen af Statens Koncern System (SKS). Endelig har Rigsrevisionen vurderet Økonomistyrelsens håndtering af sin rolle som myndighedsudøver i relation til en opgave nævnt i aktstykket.

59. For så vidt angik status for overgangen til Navision Stat kunne Rigsrevisionen konstatere, at Økonomistyrelsen havde afsluttet den samlede implementering godt 1½ år tidligere end oprindeligt planlagt. Antallet af implementeringer var dog færre end planlagt, ligesom den konkrete installation blev begrænset til en mindre ressourcekrævende basisudgave med 5 moduler. Rigsrevisionen har ingen bemærkninger til det samlede forløb.

60. I relation til implementeringsprocessen viste Rigsrevisionens undersøgelse, at indførelsen af den faseopdelte implementeringsmetode havde haft en positiv effekt på institutionernes oplevelse af forløbet, ligesom Økonomistyrelsen også selv oplevede den ændrede metode som succesfuld. Det er Rigsrevisionens vurdering, at implementeringerne efter ændringerne i metoden er forløbet tilfredsstillende.

61. Hvad angår antallet af anvendte moduler i Navision Stat viste Rigsrevisionens undersøgelse, at institutionerne ikke havde fået implementeret det antal delmoduler, som var forudsat i aktstykket. Rigsrevisionen er enig med Økonomistyrelsen i, at en overvejende del af institutionerne ikke i første omgang havde behov for eller ressourcer til at implementere mere end de 5 basismoduler.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at institutionerne med basismodulerne havde fået en standardimplementering, der alene afløste de grundliggende funktioner i det oprindelige SCR-system. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at hovedparten af institutionerne fandt bogføringen i Navision Stat mere tidskrævende end i NYTSCR, idet der skulle foretages flere og mere omfattende grundregistreringer. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at institutionerne med Navision Stat har fået et mere tidskrævende bogføringssystem, men at institutionerne samtidig har fået etableret et bedre datagrundlag, der kan viderebearbejdes og anvendes i økonomistyringen.

For så vidt angår økonomistyringsværktøjer viste Rigsrevisionens undersøgelse, at Økonomistyrelsen først i september 2001 – knap 2 år efter, at den egentlige implementeringsproces var påbegyndt – fik etableret et rapporteringsværktøj – Olivia – der kunne understøtte institutionernes økonomistyring.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at institutionerne med Olivia fik stillet et rapporteringsværktøj til rådighed, der på en tilstrækkelig enkel og effektiv måde understøttede anvendelsen af det i Navision Stat skabte datagrundlag til økonomistyringen. Rigsrevisionen finder det imidlertid uheldigt, at institutionerne fra starten fik et øget ressourceforbrug med grundregistreringer, men først på et sent tidspunkt med indførelsen af Olivia fik mulighed for at anvende disse oplysninger på tilfredsstillende måde i økonomistyringen.

62. Det fremgik af aktstykket, at der som et supplement til de lokale økonomisystemer skulle etableres et centralt regnskabsopsamlingssystem (SKS) til opsamling af data fra de lokale økonomisystemer til brug for bl.a. udarbejdelse af statsregnskabet. Udviklingen af systemet er imidlertid blevet udskudt ad flere omgange i 2000. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at Økonomistyrelsen har sendt SKS i udbud med henblik på at få et bedre system, end egenudvikling kunne have givet. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Økonomistyrelsen planlægger at basere sig på eksisterende standardsystemer.

63. Økonomistyrelsen har som myndighedsudøver bl.a. en forpligtelse til at informere og rådgive institutionerne om Navision Stat. Det fremgik af aktstykket, at Økonomistyrelsen skulle udarbejde en detaljeret beskrivelse af de forudsætninger, der skulle være opfyldt i den enkelte institution, for at regnskabsaflæggelsen kan varetages på betryggende vis i det lokale økonomisystem.

Rigsrevisionens undersøgelse viste, at Økonomistyrelsen havde udarbejdet paradigmer for regnskabs- og sikkerhedsinstrukser, ligesom Økonomistyrelsen indførte, at institutionens ledelse og departementet underskrev en idriftsættelsesaftale, der bekræftede, at der forelå de fornødne instrukser. Det er Rigsrevisionens vurdering, at styrelsen opfyldte sin myndighedsopgave på dette område.

D. Tilsagn

64. Et tilsagn forekommer, når staten indgår en retligt bindende forpligtelse, hvor en del af udbetalingerne falder i senere finansår.

Den 1. januar 2001 trådte nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet i kraft. De nye principper er fastlagt i Akt 212 10/5 2000.

65. Frem til og med finansåret 2000 skulle tilsagn på tilskudsområdet udgiftsføres ved udbetalingen. Med Akt 212 10/5 2000 er dette ændret, så tilsagn fra og med 2001 udgiftsføres ved indgåelsen af forpligtelsen for staten. Samtidig foretages en hensættelse på statens status, hvorfra udbetalinger i finansåret og de følgende år bliver trukket. På finansloven indbudgetteres den samlede tilsagnsgivning i finansåret som en udgift i det pågældende år.

Der var flere formål med ændringen, herunder at give Folketinget reel mulighed for at tage stilling til hele bevillingen ved finanslovbehandlingen. Før omlægningen var Folketingets vedtagelse af bevillinger på tilsagnsområdet i vidt omfang en formalitet, fordi en stor del af de årlige bevillinger vedrørte udbetaling på forpligtelser indgået i tidligere år. Efter omlægningen tager Folketinget ved finanslovvedtagelsen stilling til det samlede omfang af de enkelte tilsagnsordninger.

66. Rigsrevisionen har undersøgt, om ministerierne i 2001 har fulgt de nye regler for regnskabsføring af tilsagn, og om hensættelsen primo 2001 på statens status blev opgjort korrekt. Rigsrevisionen har endvidere undersøgt, om eventuel videreførsel til 2001 blev opgjort i henhold til de nye regler, og hvor gode ministerierne var på finansloven for 2001 til at skønne over de forventede udbetalinger som følge af afgivne tilsagn. Endelig er det undersøgt, om påvirkningen af DAU-saldoen 2001 afviger fra den, der fremgår af finansloven for 2001.

67. Undersøgelsen har omfattet de 5 ministerområder, der havde ansvaret for de økonomisk væsentligste ordninger på tilsagnsområdet. De 5 ministerområders primohensættelser i 2001 udgjorde 61,0 mia. kr., svarende til 97 % af den samlede primohensættelse på 62,8 mia. kr.

Undersøgelsen af påvirkningen af DAU-saldoen 2001 samt præcisionen af ministeriernes skøn over udbetalinger i 2001 har omfattet hele statsregnskabet.

68. Rigsrevisionen finder, at der var – og i mindre omfang fortsat er – en række problemer i forlængelse af ændringen.

Det er samlet Rigsrevisionens opfattelse, at regnskabsføring, primokorrektion og eventuelt videreførsel samt udbetalingsskøn i forlængelse af ændringen af budget- og regnskabsprincipperne for tilsagn på tilskudsområdet har været tilfredsstillende og i overensstemmelse med aktstykket. Det er endvidere Rigsrevisionens opfattelse, at de nye principper, hvorefter institutionerne styrer i forhold til en tilsagnsbevilling, muliggør en bedre styring af aktiviteter og udgifter på tilsagnsområdet.

E. Løn

69. Ministeriernes lønudgifter på standardkonto 11 udgjorde i 2001 ca. 40,4 mia. kr.

70. Rigsrevisionen har i 2001 foretaget lønrevision ved en række institutioner inden for 18 ministerområder og har endvidere udført en statistisk stikprøverevision af de statslige lønudbetalinger.

71. Formålet med lønrevisionen har bl.a. været at undersøge, om statens institutioner har etableret forretningsgange, der sikrer en korrekt løn til de ansatte.

72. Rigsrevisionens vurdering af løn- og personaleadministrationen er baseret på en vurdering af institutionernes forretningsgange på 9 forskellige delområder. Delområderne indgår med forskellig vægt i Rigsrevisionens samlede vurdering, der således er et vejte gennemsnit. I relation til lønanvisning er områderne ”Registrering og frigivelse” af løndata, ”Ansættelse og indplacering” og forvaltningen af ”Overenskomster og aftaler” væsentlige områder, der derfor indgår med større vægt i vurderingen end fx ”Ferie og andet fravær”, ”Personalepolitik” og ”Organisation og instruks”, der således i denne sammenhæng udgør mindre væsentlige områder og derfor indgår med mindre vægt.

73. Revisionen viste, at institutionernes forretningsgange i overvejende grad var tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende på de lavtvægtede delområder. Forretningsgange på de væsentlige delområder var imidlertid i et ikke ubetydeligt omfang ”ikke helt tilfredsstillende”.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at institutionerne i højere grad bør rette opmærksomheden mod de væsentlige delområder.

74. Undersøgelsen viste samlet, at 11 institutioner, svarende til 24 %, havde en meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration, 21 institutioner, svarende til 46 %, en tilfredsstillende, mens 14 institutioner, svarende til 30 %, havde en ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration. Ingen institutioners løn- og personaleadministration blev vurderet som ikke tilfredsstillende.

75. Rigsrevisionen finder, at andelen af institutioner med en ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration – 30 % – er relativt høj.

76. Rigsrevisionens statistiske stikprøverevision omfattede den del af ministeriernes lønudgifter, der anvises via Økonomistyrelsens SCL-system. Lønbeløbet udgjorde i 2001 ca. 24,4 mia. kr., svarende til ca. 60 % af statens samlede lønudgifter.

77. Ved revisionen blev der fundet fejl i 8 ud af 101 månedslønninger. Fejlene blev fundet i tillæg og variable ydelser, mens der ikke blev fundet fejl i grundlønningerne. Fejlene var beløbsmæssigt meget små: 2-218 kr.

Det estimerede mest sandsynlige nettofejlbeløb var på 2,5 mio. kr., som udgør mindre end 1 % af de totale lønbeløb. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

78. Det er Rigsrevisionens vurdering, at den statistiske stikprøverevision ikke giver anledning til at rejse tvivl om rigtigheden af de samlede lønudgifter på det undersøgte område. Selv om de konstaterede fejl beløbsmæssigt er små, finder Rigsrevisionen det dog betænkeligt, at der var 8 fejl i en stikprøve på 101 månedslønninger. Mange af de fundne fejl vedrører tillæg, og fejlene er af en type, som gentages måned efter måned. Efter Rigsrevisionens opfattelse har den enkelte lønmodtager en berettiget forventning om, at den udbetalte løn er korrekt. Rigsrevisionen har anbefalet, at institutionerne ved anvisning af tillæg konsekvent anvender de muligheder for automatisk regulering, som er en facilitet i lønsystemet.

F. Statens Lønssystem (SLS)

79. Anvisningen af løn og pensioner på det statslige område har i godt 30 år været håndteret i edb-systemet Statens Centrale Lønssystem (SCL). I 1991 påbegyndte Økonomistyrelsen (dengang Statens Regnskabsdirektorat) en modernisering, som efter planen skulle være afsluttet inden udgangen af 1998. Moderniseringen af lønssystemet er imidlertid først nu ved at være tilendebragt.

Det forventes, at det nye lønssystem, Statens Lønssystem (SLS), vil være implementeret i samtlige 400 løn- og pensionsanvisende institutioner i løbet af 1. halvår 2003.

80. Omkring årsskiftet 2001/2002 stillede Folketingets Finansudvalg nogle spørgsmål til finansministeren om projektets tidsforbrug og økonomi mv.

81. Formålet med Rigsrevisionens undersøgelse har været at beskrive og vurdere styringen af SLS-projektet med fokus på udviklingen i de seneste år. Formålet har endvidere været at belyse de økonomiske forhold omkring projektet, herunder vurdere, om Finansudvalget har modtaget fyldestgørende oplysninger.

Projektstyring

82. Rigsrevisionens undersøgelse af projektforsløbet har vist, at projektet, der indtil nu har strakt sig over 11 år, indtil meget sent i forløbet var præget af en utilstrækkelig fremdrift. Undersøgelsen viste endvidere, at opgaven forud for 1999 ikke var defineret som et selvstændigt udviklingsprojekt, men blev håndteret sideløbende med driften af det eksisterende lønssystem. Undersøgelsen viste endelig, at projektplanerne – herunder masterplanen – selv efter 1999, kun i begrænset omfang fungerede som forpligtende styringsdokumenter.

83. Rigsrevisionen finder det positivt, at Økonomistyrelsen i 1999 og 2001 gjorde status for projektet og projektstyringen i form af såkaldte reviews, og vurderer, at der fra foråret 2001 skete en intensivering af projektstyringen, herunder overholdelse af tidsfristerne. Denne forbedring af projektstyringen burde imidlertid være foretaget på et tidligere tidspunkt.

Rigsrevisionen finder samtidig, at det havde været naturligt, at Finansministeriet havde orienteret Finansudvalget om problemerne, i forbindelse med revurderingen af projektet i 1999, uanset at der ikke var formelle krav herom.

Det er således Rigsrevisionens opfattelse, at SLS-projektet på grund af en mangelfuld styring har strakt sig over for lang tid, og at dette har medvirket til at fordyre projektet betydeligt. På denne baggrund finder Rigsrevisionen, at projektet væsentligt tidligere end 1999 burde have været defineret som et selvstændigt projekt.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at styringen af SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

[Økonomi mv.](#)

84. Rigsrevisionens undersøgelse af økonomien mv. i SLS-projektet viste, at de formelle bevillingsregler havde været overholdt, idet der først med Budgetvejledning 2001 blev indført krav om forelæggelse for Finansudvalget for IT-projekter med en udgift på 50 mio. kr. eller derover.

85. Rigsrevisionen konstaterede, at SLS-projektet først i 1999 fik status som selvstændigt projekt med eget budget.

Rigsrevisionen finder, at der langt tidligere burde have været opstillet et totalbudget for projektet, som ville have gjort det muligt at identificere og sætte ind over for overskridelser i forhold til et oprindeligt og et løbende tilpasset budget. Rigsrevisionen vurderer endvidere, at Finansministeriet mere præcist i redegørelsen i 2001 burde have informeret Finansudvalget om projektets økonomi. Først i marts 2002 blev der sat tal på samtlige udgifter til projektet, der blev opgjort til knap 426 mio. kr.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Økonomistyrelsens økonomiske overblik over SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

[G. Formålsbestemte afgifter](#)

86. Rigsrevisionen har foretaget en generel gennemgang af de formålsbestemte afgifter, der er opført på statsregnskabet.

Formålet med gennemgangen har været at undersøge, om der har foreligget det fornødne hjemmelsgrundlag for at oppebære afgifterne og afholde udgifterne. Formålet har

endvidere været at undersøge, om de oppebårne indtægter (provenuet) er anvendt til de formål, som er angivet i hjemmelsgrundlaget, og om der i givet fald er den i Budgetvejledningen 2001, pkt. 2.3.1.2, forudsatte balance mellem indtægter og udgifter set over en periode på 4 år.

87. Rigsrevisionen har undersøgt følgende 13 ordninger.

Tabel 1. Oversigt over de 13 ordninger, som indgår i undersøgelsen

Ministerium	Ordning
§ 12. Forsvarsministeriet	Isafgifter fra skibe og havne
§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Rederbidraget
	Apotekervæsenets udligningsordning
§ 17. Beskæftigelsesministeriet	Partsindsatsen
§ 21. Kulturministeriet	Tilskud til lokal radio- og tv-produktion
§ 23. Miljøministeriet	Grundafgift pr. godkendt bekæmpelsesmiddel
	EU-forordningen om miljøstyring og -revision
	Indsamlingsordning vedrørende dæk
	Indsamlingsordning vedrørende blyakkumulatorer
	Indsamlingsordning vedrørende biler
	Miljømærkeordninger
	Jagttegnsafgifter
§ 24. Fødevareministeriet	Fisketegn

88. For de 13 ordninger udgør indtægterne i 2001 ca. 587 mio. kr. og udgifterne ca. 514 mio. kr.

89. Rigsrevisionens undersøgelse af de 13 ordninger har ikke afdækket hjemmelsmæssige problemer i forbindelse med opkrævningen af de formålsbestemte afgifter og afholdelse af de modstående udgifter. Undersøgelsen har endvidere vist, at provenuet af afgiftsordningerne er anvendt til de forudsatte formål.

Gennemgangen har vist, at konteringen af de formålsbestemte afgifter ikke er konsekvent. Rigsrevisionen finder, at standardkonto 62 bør anvendes, og at der bør oprettes en særlig regnskabskonto under standardkonto 62 til de formålsbestemte afgifter. Dette vil indgå i Økonomistyrelsens overvejelser i forbindelse med revision af den nuværende kontoplan.

Der er for 3 ordninger konstateret en betydelig overdækning set over perioden. Det drejer sig om partsindsatsen på Beskæftigelsesministeriets område og indsamlingsordnin-

gen vedrørende blyakkumulatorer og indsamlingsordningen vedrørende biler, begge på Miljøministeriets område. Der er for indsamlingsordningerne vedrørende blyakkumulatorer og biler iværksat foranstaltninger, der tilsigter at skabe balance mellem indtægter og udgifter. Rigsrevisionen vil følge indsamlingsordningen vedrørende biler.

For så vidt angår partsindsatsen finder Rigsrevisionen, at der bør tages initiativer, der kan løse balanceproblemet. Der er nedsat 2 udvalg til behandling af prioriteringen og strukturen inden for den samlede arbejdsmiljøindsats, herunder den partsstyrede indsats. Rigsrevisionen vil afvente resultatet af udvalgenes arbejde.

Der er på indsamlingsordningen vedrørende dæk oparbejdet et betydeligt underskud, der dog til dels udlignes ved overførsler fra tidligere finansår. Der er uden hjemmel overført 5,8 mio. kr. til denne ordning fra indsamlingsordningen vedrørende biler. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at dette beløb skal tilbageføres, hvilket Miljøministeriet har tilkendegivet at ville gøre.

H. IND.sam

90. IND.sam er en sammenslutning af indvandrerorganisationer i Danmark, der har til formål at tage aktivt del i spørgsmål vedrørende integration og fremme indvandreres muligheder for at deltage på lige fod i samfundet med alle andre borgere i Danmark.

IND.sam har igennem de seneste år modtaget tilskud fra Indenrigsministeriet (det nuværende Integrationsministerium), Sundhedsministeriet (det nuværende Indenrigs- og Sundhedsministerium), By- og Boligministeriet og Socialministeriet.

91. Integrationsministeriet orienterede i marts 2002 Rigsrevisionen om de regnskabs- og revisionsmæssige forhold i IND.sam. Baggrunden herfor var, at IND.sam's revisor i februar 2002 havde sendt en revisionsprotokol af 9. november 2001 til ministeriet, hvori var omtalt en række kritiske forhold i IND.sam's administration.

92. Formålet med Rigsrevisionens undersøgelse har været at undersøge, om ministerierne har påset, at IND.sam's regnskab er undergivet betryggende revision, og at vilkårene for modtagelsen af tilskuddene er opfyldt.

93. Rigsrevisionens undersøgelse af revisionen af IND.sam's regnskaber har vist, at revisors protokollat til årsregnskabet for 2000 var uden forbehold.

Undersøgelsen viste endvidere, at der tilsyneladende skete en forværring af administrationsforholdene igennem 2001. Der blev således konstateret mangler i kasse- og bogholderifunktionerne, ligesom der blev konstateret betydelige udlæg uden bilagsdokumentation.

Driftsunderskuddet blev finansieret af projektmidler, og disse projektmidler blev derfor ikke anvendt til det bevilgede formål. Revisor endte med at tage forbehold over for 2001-regnskabet.

IND.sam har erklæret sig uenig i revisors opfattelse af forholdene, og bestyrelsen har derfor underskrevet det reviderede 2001-regnskab med forbehold for revisionsprotokollatet. IND.sam har endvidere tilkendegivet, at man mener at have rettet op på de kritiserede forhold.

94. Undersøgelsen viste endvidere, at ministerierne i alt har udbetalt knap 7 mio. kr. i tilskud til IND.sam i 2000, 2001 og primo 2002. I februar 2002 standsede samtlige ministerier imidlertid alle betalinger som konsekvens af revisors påpegning af de kritisable forhold hos IND.sam, som blev konstateret ved revisionen den 1. november 2001.

Ministerierne har efterfølgende rejst tilbagebetalingskrav mod IND.sam, og Integrationsministeriet vil overveje yderligere tilbagebetalingskrav.

95. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministerierne omgående indstillede udbetalingen af tilskud til IND.sam, da revisors oplysninger forelå i februar 2002.

På baggrund af revisionsprotokollaterne og den manglende dokumentation fra IND.sam af, at der er rettet op på de forhold, revisor havde peget på, finder Rigsrevisionen, at ministeriernes tilbagebetalingskrav er velbegrundede.

96. Ministerierne har påset, at IND.sam's regnskab har været undergivet betryggende revision, og om vilkårene for modtagelsen af tilskuddene var opfyldt.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at revisionen er udført tilfredsstillende i overensstemmelse med ministeriernes revisionsinstrukser.

Rigsrevisionen finder ministeriernes reaktion og opfølgning på revisors orientering i februar 2002 tilfredsstillende.

Rigsrevisionen finder dog, at ministerierne på baggrund af IND.sam's bemærkninger om, at man ikke har ændret regnskabspraksis i 2001 i forhold til tidligere år, bør afklare, hvilke overvejelser dette giver anledning til i relation til revisionen, IND.sam, tidligere godkendte regnskaber og eventuelle tilbagebetalingskrav.

II. Indledning og erklæring

A. Lovgrundlag

97. Denne beretning om revisionen af statsregnskabet for 2001 afgives til statsrevisorerne i overensstemmelse med bestemmelsen i § 17, stk. 1, i rigsrevisorloven (lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997). Det fremgår heraf, at Rigsrevisionen skal afstemme statsregnskabet med de underliggende regnskaber og sammenholde bevillings- og regnskabstal.

98. Finansministeren har i overensstemmelse med grundlovens § 47, stk. 1, og statsregnskabslovens § 1, stk. 1, den 15. april 2002 forelagt statsregnskabet for finansåret 2001 for Folketinget.

99. Statsregnskabet skal i sin opstilling følge det pågældende års finans- og tillægsbevillingslove og skal omfatte samtlige statens indtægter og udgifter i det forløbne finansår samt statens aktiver og passiver og bevægelserne heri i årets løb.

100. Der skal i statsregnskabet tages hensyn til tilgodehaver, forudbetalte og skyldige beløb mv., så regnskabet giver et retvisende billede af indtægter og udgifter i det pågældende finansår samt af aktiver og passiver ved finansårets udløb.

Ministrene er i kraft af ministerstyret øverste ansvarlige for administrationen af deres respektive ressortområder, herunder for de underliggende institutioners opgavevaretagelse.

Institutionerne har ansvaret for at tilrettelægge forretningsgangene og de interne kontrolsystemer så effektivt som muligt for at sikre en korrekt regnskabsførelse og forebygge uregelmæssigheder og svig.

Institutionerne er endvidere ansvarlige for, at bevillingerne anvendes til de formål og i overensstemmelse med de forudsætninger, hvorunder bevillingerne er givet.

101. Rigsrevisionen reviderer statsregnskabet i overensstemmelse med rigsrevisorlovens §§ 3 og 17, stk. 1. Rigsrevisionen reviderer dog ikke statsregnskabet § 3. Folketinget, da Folketingets regnskab, herunder Rigsrevisionens, revideres ved foranstaltning af Folketingets Præsidium, jf. rigsrevisorlovens § 2, stk. 4.

B. Metode mv.

102. Det fremgår af rigsrevisorlovens § 3, at Rigsrevisionen efterprøver, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Endvidere foretages en vurdering af, hvorvidt der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet. Denne opgave varetages i forbindelse med større undersøgelser og finansiel revision under revisionsbesøg.

103. Derudover gennemgår Rigsrevisionen i overensstemmelse med rigsrevisorlovens §§ 4 og 5 regnskaberne fra en række tilskudsmodtagende institutioner, fonde mv. samt regnskaber fra amtskommuner og kommuner vedrørende virksomhed, for hvilken der skal ske afregning over for staten.

Ved gennemgang af regnskaberne påses navnlig, at regnskaberne er underkastet betryggende revision, at vilkårene for tilskud mv. er opfyldt, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med givne bestemmelser, og at der i øvrigt er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne, jf. rigsrevisorlovens § 6.

Rigsrevisionens forvaltningsrevision vedrørende tilskud udføres primært som led i større undersøgelser, hvorom der afgives beretning til statsrevisorerne. Forvaltningsrevision af den enkelte tilskudsmodtagers virksomhed udføres som hovedregel af tilskudsmodtagers egen revisor.

104. Revisionen er gennemført i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik (se www.rigsrevisionen.dk) som finansiel revision, bevillingskontrol, tværgående undersøgelser og større undersøgelser.

105. De enkelte afsnit i denne beretning har i udkast været forelagt for de relevante ministerier, og ministeriernes bemærkninger er i videst muligt omfang indarbejdet i beretningen.

Finansiell revision og bevillingskontrol

106. Rigsrevisionens revision for 2001 har omfattet drifts-udgifts-, anlægs- og indtægtsregnskabet, herunder de tilknyttede aktiver og passiver. En hovedoversigt over statsregnskabet og statens balance fremgår af kap. III.A.

107. Rigsrevisionen har afstemt statsregnskabet med de underliggende regnskaber og sammenholdt bevillings- og regnskabstal.

Statsregnskabet udarbejdes ved en edb-teknisk sammenstilling (konsolidering) af de regnskabsmæssige registreringer, der ligger til grund for de underliggende regnskaber. Regnskabstallene til såvel statsregnskabet som de underliggende regnskaber stammer således fra de samme grundregistreringer. Rigsrevisionens afstemning af statsregnskabet foretages derfor ved en sammenholdelse af statsregnskabets totaler med en summering af regnskabstallene for de underliggende regnskaber.

Sammenholdelsen af bevillings- og regnskabstal udfører Rigsrevisionen i forbindelse med produktet ”Bevillingskontrol”.

108. Det overordnede formål med den finansielle revision og bevillingskontrollen er at få en begrundet overbevisning om, at statsregnskabet er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, og at bevillingerne er overholdt. Da statsregnskabet udgøres af en række virksomheders regnskaber, bygger den begrundede overbevisning på kvaliteten af mange enkeltvirksomheders regnskaber og interne kontroller.

Revisionen udføres med udgangspunkt i væsentlighed og risiko. Rigsrevisionen søger ved den stikprøvevise udvælgelse af virksomheder til revision at opnå den bedst mulige dækning af statsregnskabet. Revisionen udføres gennem en række forskellige revisionsprodukter. Revisionsprodukterne er fx ”Afsluttende revision”, ”Bevillingskontrol” og ”Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber”. Visse revisionsprodukter udføres hvert år, mens andre produkter udføres sjældnere i henhold til en planlagt turnus.

109. Revisionen vedrørende statsregnskabet for 2001 blev udført gennem 16 revisionsprodukter, som retter sig mod forskellige områder, og som derfor har forskellige formål.

Revisionsprodukterne kan hovedsageligt karakteriseres som enten forretningsgangsundersøgelser eller regnskabsanalyser. En kort beskrivelse af Rigsrevisionens revisionsprincipper og revisionsprodukter for den finansielle revision fremgår af bilag 1.

110. Ved den finansielle revision og de tværgående undersøgelser anvender Rigsrevisionen 4 kategorier af vurderinger:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende.

111. Vurderingerne foretages på 2 forskellige niveauer:

- Virksomhed
- Ministerområde.

112. Hvert revisionsprodukt består af en række forretningsområder. Fx består revisionsproduktet "Revision i årets løb" bl.a. af forretningsområderne "Forvaltning af udgifter", "Forvaltning af indtægter" og "Regnskabsmæssig registrering".

For hvert forretningsområde har Rigsrevisionen opstillet en række standarder for forvaltningen. En standard for forretningsområdet "Forvaltning af udgifter" er fx skriftlig dokumentation i forbindelse med indkøb og priser mv.

Rigsrevisionen undersøger, i hvilket omfang virksomheden har levet op til disse standarder. Standarderne indgår med forskellig vægt i den samlede vurdering, og der tages endvidere hensyn til, om den enkelte standard er særlig vigtig i relation til den konkrete virksomhed. Ved produktet "Revision i årets løb" vægtes standarden for forretningsområdet "Administration af betalingsforretninger" eksempelvis særlig højt i virksomheder med store likvide beholdninger og bevægelser, mens standarden for forretningsområdet "Administration af indtægter" vægtes lavt, hvis virksomheden kun har beskedne indbetalinger.

På baggrund af en sammenvejning af virksomhedens opgavevaretagelse i relation til de enkelte forretningsområder med tilhørende standarder foretager Rigsrevisionen en samlet vurdering af virksomheden i relation til produktet.

113. Hvis vurderingen ”Meget tilfredsstillende” gives, har virksomheden opfyldt alle væsentlige standarder, og der er alene basis for forbedringer af ordensmæssig karakter.

Ved vurderingen ”Tilfredsstillende” har virksomheden opfyldt hovedparten af de væsentlige standarder, men der er enkelte områder, hvor der er basis for forbedringer.

Vurderingen ”Ikke helt tilfredsstillende” gives, hvis virksomheden ikke har opfyldt flere af de væsentlige standarder. Der bør foretages forbedringer.

Hvis vurderingen ”Ikke tilfredsstillende” gives, har virksomheden ikke opfyldt hovedparten af de væsentligste standarder. Der skal snarest foretages forbedringer.

114. Rigsrevisionen foretager en samlet vurdering af de enkelte ministerområders regnskabsforvaltning. Vurderingen af ministerområderne bygger på en sammenvejning af revisionsresultaterne fra den finansielle revision, de tværgående undersøgelser og eventuelle større undersøgelser, der vedrører regnskabsaflæggelsen for 2001. Ved vurderingen tages der hensyn til de reviderede områders væsentlighed i forhold til det samlede ministerområde.

Rigsrevisionen vurderer endvidere, om regnskabet for ministerområdet samlet set er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

115. Resultaterne af den finansielle revision og bevillingskontrollen af de enkelte ministerområder fremgår af kap. III.

Tværgående undersøgelser

116. Rigsrevisionen har foretaget tværgående undersøgelser af følgende 8 emner:

- Virksomhedsregnskaber
- Digital forvaltning
- Navision Stat
- Tilsagn
- Løn
- Statens Lønssystem (SLS)
- Formålsbestemte afgifter
- IND.sam.

Resultaterne af undersøgelserne fremgår af kap. IV.

Større undersøgelser

117. Rigsrevisionen har i beretningsåret 2001 afgivet 17 beretninger om afgrænsede dele af den statslige forvaltning. Beretningerne behandlede emner af økonomisk eller principiel betydning og relaterede sig ikke specifikt til kvaliteten af regnskabsaflæggelsen i statsregnskabet for 2001.

C. Erklæring

118. Rigsrevisionen har revideret det af finansministeren aflagte statsregnskab for finansåret 2001.

Den udførte revision

119. Rigsrevisionen har tilrettelagt og udført revisionen i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik. Formålet med revisionen har været at opnå en begrundet overbevisning om, at statsregnskabet er rigtigt, og at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Under revisionen har Rigsrevisionen ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko efterprøvet grundlaget og dokumentationen for de i statsregnskabet anførte beløb og øvrige oplysninger. Revisionen er udført ved stikprøvevise undersøgelser.

Konklusion

120. Revisionen af statsregnskabet for 2001 har afdækket en række fejl og svagheder med tilknytning til regnskabsforvaltningen. Disse forhold har haft indflydelse på vurderingen af de enkelte ministerområders regnskabsforvaltning, men har ikke haft en sådan karakter, at de har påvirket Rigsrevisionens generelle vurdering af statsregnskabet for 2001.

121. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at statsregnskabet er rigtigt, og at dispositionerne generelt er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

122. Rigsrevisionen betragter med denne beretning den finansielle revision af statsregnskabet for finansåret 2001 som afsluttet.

Rigsrevisionen, den 21. november 2002

Henrik Otbo

/Annie Nørskov

III. De enkelte ministerområder

A. Indledning

Statsregnskabet

123. Rigsrevisionens revision har omfattet driftsudgifts-, anlægs- og indtægtsregnskabet, herunder de tilknyttede aktiver og passiver.

124. En del af revisionen bygger på Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med interne revisioner i henhold til rigsrevisorlovens § 9. Rigsrevisionen påser, at principperne for God Offentlig Revisionsskik bliver fulgt af de interne revisioner.

De interne revisioner reviderer ca. $\frac{1}{4}$ af driftsudgifterne og $\frac{1}{3}$ af anlægsudgifterne samt størstedelen af indtægterne.

Det er Rigsrevisionen, der har ansvaret for revisionen også i de tilfælde, hvor der er indgået aftaler i henhold til rigsrevisorlovens § 9. Redegørelserne om revisionsresultaterne omfatter derfor også disse områder.

125. Statsregnskabet's hovedtal for 2001 er gengivet i tabel 2 og 3.

126. **Tabel 2** viser drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet (DAU) sammenholdt med bevillingen. Regnskabet er sammensat af 3 særskilte regnskaber: Driftsudgiftsregnskabet, anlægsregnskabet og indtægtsregnskabet.

I tabellen er det samlede resultat opgjort pr. finanslovsparagraf.

Tabel 2. Drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet 2001

	Bevilling			Regnskab		
	Driftsregnskab		Anlægsregnskab	Driftsregnskab		Anlægsregnskab
	Udgift	Indtægt		Udgift	Indtægt	
	----- Mio. kr. -----					
§ 1. Dronningen	52,9			53,1		
§ 2. Medlemmer af det kongelige hus...	8,9			8,9		
§ 3. Folketinget	751,3			696,0		
§ 5. Statsministeriet.....	108,7			112,7	0,0	
§ 6. Udenrigsministeriet	13.592,7	44,0	12,0	13.648,0	58,6	10,9
§ 7. Finansministeriet.....	3.463,9	÷5,1		3.381,1	÷0,5	
§ 8. Økonomiministeriet	277,0			269,0		
§ 9. Skatteministeriet.....	3.561,3	157,4		3.606,8	137,3	2,0
§ 11. Justitsministeriet.....	9.941,0	2.395,8	239,9	9.953,1	2.296,2	148,0
§ 12. Forsvarsministeriet.....	18.052,1	23,6	177,0	17.719,9	22,0	510,3
§ 13. Indenrigsministeriet	44.829,5	9,9	44,2	45.356,5	11,5	13,0
§ 14. By- og Boligministeriet.....	9.449,3	40,0	76,1	9.886,6	39,1	192,3
§ 15. Socialministeriet	100.315,7	0,2		101.562,8	1,1	
§ 16. Sundhedsministeriet.....	1.985,8		3,0	1.943,7	0,0	÷18,9
§ 17. Arbejdsministeriet.....	59.109,0	÷169,8	18,9	55.539,7	÷135,3	24,8
§ 19. IT- og Forskningsministeriet	1.534,3	950,0	30,2	1.763,3	950,0	27,1
§ 20. Undervisningsministeriet	34.845,0	48,4	÷1.869,6	33.934,3	39,8	÷1.048,9
§ 21. Kulturministeriet	3.860,9		195,2	3.861,2		142,8
§ 22. Kirkeministeriet.....	415,8		15,0	417,0		14,0
§ 23. Miljø- og Energiministeriet.....	4.245,3	4.931,9	78,0	3.971,5	4.617,9	68,7
§ 24. Fødevarerministeriet.....	3.239,5		108,4	2.852,9	1,2	102,8
§ 26. Erhvervsministeriet.....	2.863,4	4,1	79,1	2.335,6	2,7	77,8
§ 28. Trafikministeriet.....	7.351,8	695,3	2.033,3	7.266,5	300,0	2.117,5
§ 34. Arbejdsmarkedsfond		75.388,0			75.714,6	
§ 35. Generelle reserver	4.555,0			5.364,6		
§ 36. Pensionsvæsenet.....	10.081,8			10.175,1		
I alt.....	338.491,3	84.513,7	1.240,7	335.679,8	84.056,1	2.384,2
§ 37. Renter	48.422,3	8.161,9	÷78,3	49.776,8	7.788,6	÷78,3
§ 38. Skatter og afgifter	24.407,5	348.218,7		24.511,7	344.387,2	
I alt.....	411.321,7	440.894,3	1.162,4	409.968,3	436.231,9	2.305,9
Overskud		29.572,6	÷1.162,4		26.263,6	÷2.305,9
DAU-saldo		28.410,2			23.957,7	

127. Som det fremgår af tabel 2, udviser drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet for 2001 et overskud på knap 24 mia. kr. Dette er knap 4,5 mia. kr. mindre end det budgetterede overskud på godt 28,4 mia. kr.

Afvigelsen mellem bevilling og regnskab forekommer således:

- Driftsudgiftsregnskabet udviser et mindreforbrug på knap 1,4 mia. kr. i forhold til de bevilgede udgifter på i alt 411,3 mia. kr.
- Indtægtsregnskabet udviser mindreindtægter på knap 4,7 mia. kr. i forhold til de forventede indtægter på 440,9 mia. kr.
- Anlægsregnskabet udviser et merforbrug på godt 1,1 mia. kr. i forhold til bevillingen på knap 1,2 mia. kr.

Ser man på driftsudgiftsregnskabet, er afvigelsen på $\div 1,4$ mia. kr. sammensat af såvel mindreforbrug som merforbrug. De væsentligste afvigelser kan henføres til Socialministeriet med et merforbrug på godt 1,2 mia. kr. og Arbejdsministeriet med et mindreforbrug på 3,6 mia. kr. Merforbruget på Socialministeriets område vedrører hovedsageligt lovbundne udgifter, mens den største del af mindreforbruget på Arbejdsministeriets område kan henføres til mindreudgifter til Aktiv arbejdsmarkedspolitik.

For så vidt angår indtægtsregnskabet kan mindreindtægten på 4,7 mia. kr. især henføres til, at indtægterne fra skatter og afgifter blev 3,8 mia. kr. mindre end budgetteret.

Afvigelsen på 1,1 mia. kr. på anlægsregnskabet vedrører især Undervisningsministeriet og Forsvarsministeriet. Undervisningsministeriet har et merforbrug (mindreindtægter) på 820,7 mio. kr. Mindreindtægten skyldes, at hjemtagelse af lån til indfrielse af byggekreditten endnu ikke har fundet sted. Forsvarsministeriet har et merforbrug på 333,3 mio. kr., der hovedsageligt kan henføres til nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder.

Tabel 3 viser statens balance pr. ultimo 2001.

Tabel 3. Statens balance ultimo 2001

	Ultimo 2001	Primo 2001 ¹⁾	Nettotilgang
	----- Mio. kr. -----		
AKTIVER			
Anlægsaktiver:			
Ejendomme og anlæg	97.543,1	95.548,0	1.995,1
Udlån og tilgodehavender	117.654,6	114.972,5	2.682,1
Værdipapirer	5.500,6	7.486,7	÷1.986,1
Emissionskurstab, statslån mv.	÷1.843,8	1.482,1	÷3.325,9
	218.854,5	219.489,3	÷634,8
Omsætningsaktiver:			
Driftsaktiver	205,2	245,7	÷40,5
Lagerbeholdninger	65,2	50,1	15,1
Debitorer	77.541,1	65.329,6	12.211,5
Mellemværende med Danmarks Nationalbank ..	39.620,5	31.332,4	8.288,1
Likvidbeholdninger	5.316,1	2.014,5	3.301,6
	122.748,1	98.972,3	23.775,9
Andre aktiver:			
Aktiver for særlige fonde	148.139,8	148.158,0	÷18,1
	148.139,8	148.158,0	÷18,1
Aktiver i alt	489.742,5	466.619,5	23.123,0
PASSIVER			
Egenkapital:			
Balancekonto	÷500.738,2	÷525.918,7	25.180,6
	÷500.738,2	÷525.918,7	25.180,6
Langfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	561.763,2	589.149,2	÷27.386,0
Udenlandsk statsgæld.....	83.794,7	84.376,5	÷581,8
Prioritetsgæld.....	1.834,5	90,8	1.743,7
Anden langfristet gæld	32.565,3	32.032,5	532,8
	679.957,7	705.649,0	÷25.691,3
Kortfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	49.224,0	36.846,0	12.378,0
Udenlandsk statsgæld.....	0,0	832,3	÷832,3
Periodiserede renter på statsgælden.....	12.465,9	14.772,5	÷2.306,6
Afgivne tilsagn	66.160,2	65.617,0	543,2
Mellemregning med særlige fonde	714,2	1.441,9	÷727,7
Anden kortfristet gæld (kreditorer)	33.818,9	19.221,7	14.597,2
	162.383,2	138.731,4	23.651,8
Andre passiver:			
Kapitaler for særlige fonde	148.139,8	148.158,0	÷18,1
	148.139,8	148.158,0	÷18,1
Passiver i alt	489.742,5	466.619,5	23.123,0
¹⁾ Primobeholdningen for 2001 er korrigeret for primokorrekationer på netto 27,1 mia. kr.			

128. Det fremgår af tabel 3, at statens aktiver og passiver er steget med 23,1 mia. kr. fra primo 2001 til ultimo 2001. Stigningen i aktiverne er primært sammensat af stigninger i debitorer på 12,2 mia. kr., mellemværende med Danmarks Nationalbank på 8,3 mia. kr. og likvidbeholdninger på 3,3 mia. kr. Ændringen i passiverne vedrører hovedsageligt forbedringer på balancekontoen på 25,2 mia. kr. og et samlet fald i indenlandsk statsgæld (kort- og langfristet) på 15,0 mia. kr. Heroverfor udviser anden kortfristet gæld en stigning på 14,6 mia. kr.

Rapportering om den udførte revision

129. Rigsrevisionen har i dette kapitel redegjort for den udførte revision og resultaterne heraf i et afsnit for hvert ministerområde. I redegørelserne er der rapporteret om resultatet af alle revisionsprodukter, der er udført på det enkelte ministerområde.

130. I forbindelse med ressortomlægningerne som følge af kongelig resolution af 27. november 2001 blev By- og Boligministeriet nedlagt, og Økonomi- og Erhvervsministeriet blev sammenlagt til et ministerium. Tilsvarende blev Indenrigs- og Sundhedsministeriet sammenlagt til ét ministerium, og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, herefter benævnt Integrationsministeriet, blev oprettet som nyt ministerium. Arbejdsministeriet blev omdøbt til Beskæftigelsesministeriet, og IT- og Forskningsministeriet til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, herefter benævnt Videnskabsministeriet. Endelig ændrede Miljø- og Energiministeriet betegnelse til Miljøministeriet, da der blev flyttet sager vedrørende energilovgivningen.

Da statsregnskabet i sin opstilling følger bevillingslovene, er ministerierne som hovedregel benævnt med samme navne som i bevillingslovene, dvs. de tidligere navne.

131. På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen samlet set var meget tilfredsstillende på Statsministeriets område, men ikke helt tilfredsstillende på Udenrigsministeriets, Kulturministeriets og Trafikministeriets område. Regnskabsforvaltningen på de øvrige 16 ministerområder blev vurderet som tilfredsstillende.

Kriterierne for vurderingen er nærmere omtalt i kap. II.B.

B. § 5. Statsministeriet

132. Af **tabel 4** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Statsministeriets område.

Tabel 4. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Statsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.
Statsministeriets departement	X	X		X				
Rigsombudet i Grønland	X	X	X					
Rigsombudet på Færøerne	X	X						
Antal revisioner i alt	3	3	1	1	0	0	0	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

133. Tabel 4 viser, at Rigsrevisionen på Statsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 revision i årets løb og 1 lønrevision.

Statsministeriets departement

134. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

135. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen var meget tilfredsstillende, idet forretningsgangene var meget velfungerende, og de interne kontroller var effektive. Det gjaldt særligt på områderne ansættelse og indplacering, registrering og frigivelse samt ferie og andet fravær.

Rigsombudet i Grønland

136. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

137. *Revisionen i årets løb* ved Rigsombudet i Grønland viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Rigsombudet i Grønland var tilfredsstillende.

Rigsombudet på Færøerne

138. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Formålet med revisionen på Statsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Statsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Rigsombudet i Grønland.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Statsministeriets departement.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Statsministeriets område samlet set har været meget tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Statsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

C. § 6. Udenrigsministeriet

139. Af **tabel 5** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 på Udenrigsministeriets område.

Tabel 5. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Udenrigsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner
Udenrigsministeriet	X	X	X	X		X					X	X
Antal revisioner i alt	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1

☒ = Udført ☐ = Ikke udført ☐ = Ikke relevant

140. Tabel 5 viser, at Rigsrevisionen på Udenrigsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol, afsluttende revision, udvidet gennemgang af virksomhedsregnskabet, revision i årets løb, tilskudsrevision, revision af større anskaffelser og tilsyn med 1 intern revision.

Udenrigsministeriet

141. *Bevillingskontrollen* gav anledning til følgende bemærkninger.

Det fremgår af tillægsbetænkning over forslag til finanslov for finansåret 2001, at Folketinget fandt, at ministeriets bemyndigelse til at foretage overførsel mellem hovedkonti for tilskud inden for den samlede bistandsramme havde givet Folketinget for lidt kontrol med, hvorledes bistandsmidlerne blev anvendt. På den baggrund ønskede Folketinget, at overførsler af mere end 100 mio. kr. til hovedkonti inden for § 06.3 skulle forelægges Finansudvalget til godkendelse. På finansloven for 2001 fik ministeriet, jf. tekstanmærk-

ning nr. 6, bemyndigelse til at foretage overførsel til en hovedkonto for tilskud inden for § 06.3 på i alt op til 100 mio. kr. fra en eller flere hovedkonti for tilskud inden for samme hovedområde. Overførsler på mere end 100 mio. kr. skulle forelægges Finansudvalget.

Af oversigt over bevægelserne på ulandskontiene på til-lægsbevillingsloven for 2001 fremgik det, at der var foretaget overførsler til og fra hovedkonti på i alt mere end 100 mio. kr. Der blev bl.a. overført i alt 230,2 mio. kr. til konto 06.32.01. Udviklingslande i Afrika og 185 mio. kr. til konto 06.37.02. Ekstraordinære humanitære bidrag og Internationalt Humanitært Beredskab (IHB), ligesom der fra konto 06.36.01. Bistand gennem EU blev overført 248,7 mio. kr. til andre hovedkonti. Rigsrevisionen bad derfor om at få oplyst, om ministeriet havde forelagt omflytninger på over 100 mio. kr. for Finansudvalget, inden der blev disponeret.

Ministeriet oplyste, at hjemlen blev fortolket som en bemyndigelse til at foretage enkeltoverførsler inden for § 6.3 på op til 100 mio. kr. Hertil kom, at det ikke ville være administrerbart, hvis en forelæggelse skulle basere sig på en grænse for overførsler, der samlet set var 100 mio. kr. Tekstanmærkningen blev endvidere på finansloven for 2002 ændret til at være en bemyndigelse til at foretage enkeltoverførsler på op til 100 mio. kr.

Ministeriet oplyste endelig, at sagen efter henvendelsen fra Rigsrevisionen var blevet forelagt Finansministeriet med anmodning om fortolkning af tekstanmærkningen. Finansministeriet tilsluttede sig Udenrigsministeriets fortolkning.

Rigsrevisionen finder det uklart, om orienteringen af Finansudvalget, jf. tekstanmærkning nr. 6 i 2001, var begrænset til enkeltoverførsler på over 100 mio. kr., eller om anmærkningen skulle forstås således, at Finansudvalget skulle orienteres, når der var så væsentlige overførsler, at de samlet oversteg 100 mio. kr.

Rigsrevisionen finder samtidig, at det ikke tilstrækkeligt tydeligt fremgår af tekstanmærkning og anmærkninger hertil på finansloven for 2002, at ændringen indebærer, at der ved enkeltoverførsler i 2002, der hver især er mindre end 100 mio. kr., samlet kan overføres beløb på langt over 100 mio. kr. til en hovedkonto, uden at sagen bliver forelagt Finansudvalget.

Rigsrevisionen finder, at når ministeriet i 2001 fandt behov for at fortolke tekstanmærkningen og ændre denne på finansloven for 2002, burde det have givet ministeriet anledning til en sådan tvivl, at tvivlen ikke burde være bortfortolket, men søgt afklaret gennem forelæggelse for Finansudvalget.

Efter Rigsrevisionens opfattelse er der endvidere behov for, at ministeriet på fremtidige bevillingslove tydeliggør bemyndigelsen til at foretage overførsel mellem hovedkonti for tilskud.

142. Rigsrevisionens *bevillingskontrol* af de flerårige bevillinger tager udgangspunkt i en af ministeriet udarbejdet bevillingskontrolliste, som er baseret på en samkørsel mellem Navision Stat og Projektdatabasen (PDB). Rigsrevisionen konstaterede, jf. pkt. 131 i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, at bevillingskontrollisten på grund af en række mangler ikke kunne danne grundlag for en betrygende bevillingskontrol.

Rigsrevisionen konstaterede på baggrund af den i 2002 modtagne bevillingskontrolliste for 2001, at bevillingskontrollisten fortsat ikke kunne danne grundlag for en betrygende bevillingskontrol. De leverede regnskabsmæssige registreringer kunne derfor ikke på tilfredsstillende vis danne grundlag for en kontrol af, om de flerårige bevillinger bliver overholdt.

Ministeriet oplyste i august 2002, at der som opfølgning på ministerredegørelsen af 13. februar 2002 til beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000 blev foretaget en række tiltag på området. Ministeriet forventer at have ført hele PDB ajour senest med udgangen af 2002.

143. I forbindelse med den *afsluttende revision* og den fortsatte opfølgning af afstemningsarbejdet fra 1999 og 2000 samt tidligere finansår, jf. pkt. 413 i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999 og pkt. 128 i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, konstaterede Rigsrevisionen, at ministeriets forstærkede indsats i 2001 har medført, at de regnskabsmæssige afstemninger og kontroller har en tilfredsstillende kvalitet.

En oprydning af mellemregningskontoen vedrørende repræsentationerne manglede dog stadig. Saldoen udgjorde 3,9 mio. kr. ultimo 2001. Ministeriet har hertil oplyst,

at der i juni 2002 er udsendt vejledning og instruktion til alle repræsentationerne om oprydning af kontoen.

Ministeriets samlede oprydning af statuskontiene er bl.a. sket ved primokorrektioner i statsregnskaberne for 1999, 2000 og 2001 på i alt 26,2 mio. kr. Oprydningen har primært vedrørt kursdifferencer, som skulle have været reguleret over driftsregnskaberne i tidligere regnskabsår. Resultatet af dette er, at statsregnskaberne for de pågældende år ikke har været retvisende.

144. Den *afsluttende revision* viste videre, at tilsagn om tilskud som følge af statens ændringer af budget- og regnskabsprincipper var opført som gæld med 1,2 mia. kr. Det var imidlertid ikke muligt at opdele saldoen på enkeltsager. Ministeriet har i oktober 2002 oplyst, at saldoen vedrørende tilsagn om tilskud nu er opdelt på enkeltsager.

145. Rigsrevisionen har foretaget en *udvidet gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Udenrigsministeriet.

Rigsrevisionen finder det positivt, at ministeriet som eneste departement aflægger virksomhedsregnskab for andet år i træk. Da virksomhedsregnskabet aflægges på frivillig basis og stadig er i en udviklingsfase vedrørende form og indhold, er vurderingen af regnskabet som ikke helt tilfredsstillende holdt ude af den samlede vurdering af ministeriets regnskabsaflæggelse. Rigsrevisionen har anvendt samme grundlag for vurderingen af Udenrigsministeriets virksomhedsregnskab som ved vurderingen af andre virksomhedsregnskaber. Rigsrevisionen finder, at dette giver det bedste grundlag for ministeriets arbejde med at forbedre virksomhedsregnskabet, og Rigsrevisionen anbefaler, at ministeriet videreudvikler virksomhedsregnskabet i overensstemmelse med de anførte anbefalinger.

Ved gennemgangen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at målopstillingen blev vurderet som ikke tilfredsstillende, og at afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater samt styringsgrundlaget blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Herudover blev tilrettelæggelse af målinger og registreringer samt oplysninger om anvendt regnskabspraksis vurderet som ikke helt tilfredsstillende, mens dokumentationen blev vurderet som tilfredsstillende.

Ved gennemgangen fandt Rigsrevisionen, at for hovedområdet Danmarks Eksportråd var måloppstillingen operationel samt styringsrelevant, og resultatanalysen gav en god beskrivelse af årets resultater holdt op mod årets mål.

For de 3 øvrige hovedområder: Generelle udenrigspolitiske og -økonomiske opgaver, administration af dansk udviklingsbistand og konsulære opgaver anbefalede Rigsrevisionen, at der bliver opstillet operationelle og styringsrelevante mål, der vil gøre det muligt at vurdere målopfyldelsesgraden. Ministeriet har oplyst, at man finder det vanskeligt at opstille kvantitative mål for departementale opgaver. Rigsrevisionen har forståelse herfor og anbefalede ministeriet at opstille kvalitative mål med klart definerede succeskriterier.

Ministeriet oplyste videre, at man havde iværksat udviklingsarbejder inden for de 3 hovedområder med henblik på at udvikle opgørelsesmetoder for de væsentligste opgaver. Rigsrevisionen finder initiativet nødvendigt for at kunne opstille operationelle mål. Det blev dog oplyst, at der ikke var fastsat frister for udviklingsarbejdet. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriet fastsætter frister for at sikre, at resultaterne afspejles i de kommende års virksomhedsregnskaber.

I resultatanalysen for de 3 nævnte hovedområder anbefalede, at der foretages analyser af sammenhængen mellem mål, aktiviteter og resultater samt vurderinger af målopfyldelsen. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at det er nødvendigt at opstille styringsrelevante og operationelle mål for at kunne vurdere og analysere årets aktiviteter og resultater. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriets virksomhedsregnskab i højere grad giver oplysninger om udviklingen i produktivitet og enhedsomkostninger og meget gerne også effektivitet og effekter.

Endvidere anbefalede Rigsrevisionen, at virksomhedsregnskabet i højere grad oplyser om anvendt regnskabspraksis, herunder oplysninger om opgørelsesmetoder og anvendte fordelingsnøgler mv., der har dannet grundlag for tabellerne.

Rigsrevisionen har på et møde i august 2002 drøftet anbefalingerne med ministeriet.

146. Rigsrevisionen har foretaget *revision i årets løb* af Udenrigsministeriets departement og 10 af 95 repræsentationer. Det er Rigsrevisionens vurdering, at forretningsgan-

ge og interne kontroller i departementet og ved 8 repræsentationer var tilfredsstillende. Ved 2 af repræsentationerne er det Rigsrevisionens vurdering, at de interne kontroller ikke var helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen har drøftet revisionsbemærkningerne vedrørende sidstnævnte repræsentationer med ministeriet. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet har iværksat tiltag for at udbedre forholdene.

Rigsrevisionen har i lighed med tidligere år påpeget, at økonomisystemet REP-Finans i udetjenesten ikke fungerer helt tilfredsstillende. Årsagen er, at der ikke kan etableres funktionsbegrænsninger i systemet, og at der ikke udskiftes password med jævne mellemrum. Rigsrevisionen finder det positivt, at der i ministeriet arbejdes med en forbedring af systemet.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Udenrigsministeriet var tilfredsstillende.

147. *Tilskudsrevisionen* i ministeriet omfattede tilskud under § 6.1. Udenrigstjenesten, § 6.2. Internationale organisationer, § 6.3. Bistand til udviklingslandene og § 6.4. Danmarks Eksportråd. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Udenrigsministeriet på en række områder i 2001 har udarbejdet interne vejledninger, forretningsgangsbeskrivelser og instrukser samt administrative vejledninger til tilskudsmodtager, der følger gældende normer for god tilskudsforvaltning.

Rigsrevisionen bemærkede, at der burde udarbejdes beskrivelse af forretningsgange for alle tilskudsområder. Ministeriet har siden 1997 oplyst, at der arbejdes med en ajourføring og udarbejdelse af en elektronisk version af ministeriets instrukssamling "Thesaurus". Rigsrevisionen finder det vigtigt, at regelsæt og retningslinjer for god tilskudsforvaltning gøres tilgængelige for ministeriets decentrale enheder så hurtigt som muligt, idet det vil medvirke til en hurtigere indarbejdelse af faste rutiner og forretningsgange og fremme en bedre forvaltning på alle tilskudsområder. Ministeriet har i oktober 2002 oplyst, at det forventes, at der foreligger en version af "Thesaurus" på ministeriets intranet pr. 1. januar 2003.

Rigsrevisionen bemærkede, at ministeriet også i 2001 havde skærpet opfølgningen og gennemgangen af tilskudsregnskaber for tilskud udbetalt mellem 1989 og 1999, og at antallet af uafsluttede regnskaber var nedbragt betydeligt. Der var på trods af den øgede indsats stadig et betydeligt antal uafsluttede regnskaber, i alt 3.344 pr. december 2001, heraf var ca. 1.500 mere end 5 år gamle. Ministeriets registreringer i den nævnte periode giver ikke oplysninger om, hvorvidt regnskaberne er indkommet, eller om de er under behandling i ministeriet.

Det var ikke muligt for Rigsrevisionen at konstatere, hvorledes status var ultimo 2001 for modtagelse og gennemgang af tilskudsregnskaber for tilskudsudbetalinger registreret efter 1. oktober 1999. Rigsrevisionen fandt det ikke tilfredsstillende, at det tilskudsregnskabsmodul, der skulle afløse det tidligere system, og som skulle kunne oplyse, hvilke tilskudsregnskaber der er udestående på et givent tidspunkt, ikke var etableret. Ministeriet har senest i september 2002 oplyst, at det nye modul er taget i brug i økonomikontoret og vil blive taget i brug på repræsentationer med bistandsaktiviteter fra starten af 2003.

Rigsrevisionen udtog i 2001 en stikprøve på 21 tilskudsregnskaber til nærmere gennemgang. En kortlægning af sagsbehandlingstiden viste, at for 18 ud af de 21 regnskaber var sagsbehandlingstiden mellem 6 måneder og op til 5 år efter modtagelse af regnskaberne. Rigsrevisionen finder ikke en sagsbehandlingstid på mere end 6 måneder tilfredsstillende, idet gennemgangen af regnskaber er et væsentlig led i ministeriets tilsynsforpligtelse. Gennemgangen af tilskudsregnskaberne gav endvidere anledning til at bemærke, at kvaliteten af ministeriets regnskabsgennemgang kunne forbedres.

Ministeriet oplyste i maj 2001, at ministeriet var enig med Rigsrevisionen i nødvendigheden af at afsætte de fornødne ressourcer til gennemgang af uafsluttede regnskaber, bl.a. for at drage nytte af eventuelle bemærkninger i de reviderede regnskaber.

Ministeriet har i oktober 2002 oplyst, at ministeriet, i erkendelse af, at der stadig udestår et betydeligt antal uafsluttede regnskaber, har intensiveret indsatsen på området. Det er ministeriets forventning, at en væsentlig del af de uafsluttede regnskaber fra før 1999 vil være afsluttet ved årets udgang. Der vil samtidig blive sat monitoreringspro-

cedurer i værk, der skal sikre, at der ikke fremover vil ske ophobning af uafsluttede regnskaber.

Rigsrevisionen omtalte i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999, pkt. 414, og i 2000, pkt. 129, den manglende ajourføring af ministeriets regelsæt om regnskab og revision "Generel Guidelines" (GG). Rigsrevisionen konstaterede, at der på en række områder i 2001 var udarbejdet tidssvarende revisionsinstrukser, men at der stadig var tilskudsområder, hvor der ikke var fastsat bestemmelser om revision efter God Offentlig Revisionsskik, herunder krav om forvaltningsrevision. Ministeriet oplyste i marts 2002, at ajourføring af GG stadig var i gang.

Tilskudsforvaltningen på 3 repræsentationer blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende, da der ikke forelå beskrivelser og fastlagte forretningsgange og kontroller, der sikrede en betryggende tilskudsforvaltning, herunder en tilfredsstillende opfølgning af tilskudsregnskaber. Ministeriet oplyste i marts 2002, at en modelregnskabshåndbog, som den enkelte repræsentation ville få ansvar for at udfylde, bl.a. skal give en præcis og dækkende beskrivelse af forretningsgange, procedurer mv. for tilskudsforvaltningen på den enkelte repræsentation.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at ministeriets tilskudsforvaltning samlet set må karakteriseres som ikke helt tilfredsstillende.

148. Rigsrevisionen har udført *revision af større anskaffelser* på Udenrigsministeriets område i 2001 i form af revision af projekterne "Det Fælles Visumregister", "U-2000" og "GlobalKom satellitnetværk". Samlet set vurderer Rigsrevisionen ministeriets gennemførelse af de 3 projekter vedrørende større anskaffelser som ikke helt tilfredsstillende.

Udenrigsministeriets deltagelse i gennemførelsen af projektet "Det Fælles Visumregister" blev vurderet som tilfredsstillende.

For så vidt angår projektet "U-2000" (etablering af en fælles og ensartet IT-infrastruktur i hjemmetjenesten og på repræsentationerne), er det Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet på tilfredsstillende vis har gennemført de indledende faser af projektet fra behovsanalyse til indgåelse af aftale med leverandør. Projektet hviler på et internt budget, men Rigsrevisionen konstaterede, at en mindre del af budgettet først blev tilvejebragt efterfølgende. Rigsrevisionen

nen konstaterede samtidig, at der blev leveret andet udstyr end forudsat i kontrakten, at kontraktens betalingsplan ikke blev fulgt, og at der kun i et vist omfang foregik en løbende styring og kontrol af, om projektet blev gennemført som aftalt i kontrakten. Udenrigsministeriets gennemførelse af projektet blev på den baggrund vurderet som ikke helt tilfredsstillende.

I rigsrevisors notat til statsrevisorerne af 16. januar 2002 blev der redegjort nærmere for Udenrigsministeriets gennemførelse af udbudsforretningen vedrørende projektet "GlobalKom satellitnetværk" (etablering og drift i en 4-års periode af et satellitbaseret kommunikationsnetværk mellem hjemmetjenesten og repræsentationerne). Rigsrevisionen fandt ved den lejlighed, at projektet var hensigtsmæssigt organiseret, men at det var vanskeligt at vurdere ministeriets styring af projektet. Rigsrevisionen har siden fulgt op på forløbet af GlobalKom og ministeriets styring heraf.

Udenrigsministeriet oplyste i juli 2002, at etableringsfasen ikke var helt afsluttet medio 2002 mod forudsat medio 2001. Endvidere var godkendelse af beregningsgrundlaget for, at leverandøren havde leveret den fastsatte dataoverførselskapacitet for 2 af 4 satellitter samt testning og godkendelse af det overordnede fiberoptiske netværk fortsat udestående.

Ministeriet har oplyst, at forsinkelserne medførte, at en række repræsentationer var uden satellitkommunikation i op til nogle måneder i starten af 2001 og derfor måtte anvende traditionelle kommunikationsmidler i perioden. Forsinkelserne medførte herudover en forsinkelse af IT-projektet "U-2000", samt nødvendige selektive forlængelser af de eksisterende aftaler til en samlet ekstraudgift på 2,0 mio. kr. Forsinkelserne medførte endelig behov for ekstra bistand fra Kammeradvokaten til en skønnet udgift på 0,1 mio. kr.

Rigsrevisionen har endvidere konstateret, at forsinkelserne medførte, at forventede driftsbesparelser på mere end 5 mio. kr. ikke blev opnået.

Forsinkelserne har ført til, at der med bistand fra Kammeradvokaten er indgået forlig om en bod på 6,8 mio. kr.

Udenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet løbende registrerer hændelser, som vil kunne udløse bod, og at økonomiske krav vil blive opgjort halvårligt.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Udenrigsministeriet har samtidig oplyst, at der på grund af øget brug af GlobalKom og dermed følgende stærkt stigende trafikbelastning af netværket i juni 2002 blev indgået aftale med leverandøren om løbende opgradering af netværket. Opgraderingen var en udmøntning af forslag fra leverandøren og byggede hovedsagelig på leverandørens netværksovervågning, men også på ministeriets egne målinger og observationer. Udgiften til opgraderingen er beregnet til at udgøre 32,3 mio. kr., heraf ca. 30 mio. kr. i løbende abonnement indtil kontraktens udløb i november 2004. Opgraderingen er ifølge Udenrigsministeriet samlet set forløbet uden de store forsinkelser.

Rigsrevisionen har forståelse for, at EU-formandskabet i 2. halvår 2002 nødvendiggjorde en hurtig løsning af trafikbelastningsproblemet, og at alternativet hos en anden leverandør såvel udgiftsmæssigt som tidsmæssigt ville have været en u hensigtsmæssig løsning.

Rigsrevisionen finder det dog ikke helt tilfredsstillende, at der ikke forelå en kravspecifikation, at opgraderingen hovedsagelig byggede på leverandørens netværksovervågning, at opgraderingen ikke blev kvalitetssikret af en ekstern konsulent, samt at ministeriet ikke kunne dokumentere, at der var foretaget en markedsanalyse, fx en sammenligning af listepreiser.

I juli 2002 gik moderfirmaet til leverandøren af GlobalKom i betalingsstandsning. Udenrigsministeriet vurderede det som sandsynligt, at GlobalKom kunne videreføres uændret under betalingsstandsningen, men at det var nødvendigt at opstille en beredskabsplan for at undgå tab af kommunikation, såfremt leverandøren skulle kollapse. Ministeriet har oplyst, at man er i færd med at udarbejde en opgørelse af, hvad beredskabet skønnes at koste.

Udenrigsministeriet har endvidere taget kontakt med andre af leverandørens største kunder for at udveksle erfaringer om bl.a. beredskabsplaner.

Rigsrevisionen finder ministeriets initiativ tilfredsstillende.

Rigsrevisionens revision i 2002 viste, at der nu var mere fokus på styring og kontrol med projektet, end der var i 2001. Rigsrevisionen baserer dette på, at Udenrigsministeriet har indført daglige rutiner for systematisk overvågning af driften af GlobalKom, og at der i styregrupperegi løbende følges op på udestående spørgsmål i projektforløbet og

på ministeriets beredskabstiltag og -plan i forbindelse med krisen i leverandørens moderselskab.

Rigsrevisionen har undersøgt Udenrigsministeriets kontrol af GlobalKom's funktionalitet, herunder driftsstabilitet. Udenrigsministeriet modtager fra leverandøren dagligt oplysning om systemets drift, månedligt statistikker over trafikintensiteten og halvårligt oversigt over nedetider. Ministeriet fortager selv dagligt linjecheck for at kontrollere, om forbindelsen er tilgængelig.

Det kan konstateres, at der er etableret forbindelse mellem Udenrigsministeriet og repræsentationerne. For 2 af de i alt 4 satellitforbindelser foreligger der dog ikke godkendte beregninger af kapacitet på linjerne. Endelig er der ikke foretaget systematiske målinger til belysning af linjernes kvalitet – herunder sikkerhed mod datatab.

Udenrigsministeriet har oplyst, at der efter Rigsrevisionens revision i 2002 er iværksat 2 nye initiativer til sikring af overvågningen af GlobalKom's funktionalitet. Der er indgået aftale med leverandøren om etablering af driftsovervågning i Udenrigsministeriet, så ministeriet selv kan udtrække oplysninger om kabelnetværkets driftstilstand. Herudover vil et forsøgsvis installeret, nyt driftsovervågningssystem kontinuerligt overvåge forbindelser til samtlige servere i ude- og hjemmetjeneste. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Udgifterne til GlobalKom hviler på interne budgetter og var oprindelig budgetteret til 126,5 mio. kr. inkl. diverse tilknyttede bygningsarbejder. Opgraderingen var budgetteret til 34,7 mio. kr. ekskl. modregning af bod på 6,8 mio. kr.

Rigsrevisionen har på baggrund af Udenrigsministeriets oplysninger opgjort de samlede forventede udgifter til projektet og konstateret, at de forventede udgifter svarer til de budgetterede.

Sammenfattende er det Rigsrevisionens vurdering, at Udenrigsministeriets gennemførelse af projektet i 2001 ikke var helt tilfredsstillende, men det er tilfredsstillende, at ministeriet nu har mere fokus på styring og kontrol med projektet, end der var i 2001. For så vidt angår funktionaliteten konstateres, at der er etableret forbindelse mellem Udenrigsministeriet og repræsentationerne. For 2 af de i alt 4 satellitforbindelser foreligger der dog ikke godkendte beregninger af kapaciteten, ligesom der ikke er foretaget syste-

matiske målinger til belysning af linjernes kvalitet – herunder sikkerhed mod datatab.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Udenrigsministeriet i 2002 har taget yderligere initiativer vedrørende overvågningen af GlobalKom's funktionalitet.

149. Revisionen af Danmarkshuset i Paris er foretaget som *intern revision* efter rigsrevisorlovens § 9. Den interne revision varetages af en fransk statsautoriseret revisor. Rigsrevisionen har i januar og maj 2001 foretaget revision i Danmarkshuset og holdt møder med den interne revision. Der er aflagt revideret regnskab for 2001 efter internationale revisionsstandards med revisionspåtegning uden bemærkninger. På baggrund af Rigsrevisionens revision og samarbejdet med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Danmarkshuset har været tilfredsstillende.

Andre sager

a. Udenrigsministeriets byggeadministration

150. I beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, pkt. 132, vedrørende revisionen af bygge- og anlægsudgifter, bemærkede Rigsrevisionen, at Udenrigsministeriet ikke havde dokumenteret, at man havde foretaget afstemning mellem byggeregnskaberne og statsregnskabet. Som opfølgning herpå blev ministeriet ved bevillingskontrollen for 2001 bedt om at dokumentere afstemningerne for 2001 vedrørende anlægskontiene. Ministeriet har oplyst, at man har foretaget afstemning af de byggerelevante udgifter i 2001, og at dokumentationen findes i Udenrigsministeriets akter. Rigsrevisionen har kunnet konstatere, at grunddokumentationen forelå, men gennemgangen viste, at der ikke forelå dokumentation for afstemning mellem byggeregnskaber og statsregnskabet. Udenrigsministeriet har efterfølgende henvist til, at der for et enkelt projekts vedkommende forelå et særskilt byggeregnskab, som man tillige af hensyn til Rigsrevisionen havde foretaget afstemning af.

Rigsrevisionen finder det ikke helt tilfredsstillende, at der for de øvrige projekters vedkommende ikke forelå dokumentation for afstemning mellem byggeregnskaber og statsregnskabet. Rigsrevisionen skal endvidere bemærke, at afstemning mellem byggeregnskab og statsregnskab er

et led i god regnskabsførelse og derfor ikke sker af hensyn til Rigsrevisionen.

I forbindelse med bygge- og anlægsrevisionen bad Rigsrevisionen om en kopi af den vejledning for ministeriets bygge- og anlægsprojekter, som ministeriet i februar 2001 havde oplyst, at man ville udarbejde. I august 2002 modtog Rigsrevisionen et udkast til vejledningen. Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at vejledningen efter 1½ år fortsat kun foreligger i form af et udkast. Efter Rigsrevisionens opfattelse er der i udkastet behov for en nærmere beskrivelse af organiseringen af byggesagerne, herunder af bygherrerollen, samt ansvars- og kompetencefordelingen. Desuden er den bevillingsmæssige og økonomiske styring ikke nærmere beskrevet.

Udenrigsministeriet har efterfølgende oplyst, at aktiviteterne på ejendomsområdet med få undtagelser i de seneste år har været begrænset til reparationer og indretning. Der har kun været iværksat nogle få større bygge- og anlægsprojekter, hvilket har spillet ind ved prioriteringen af udarbejdelsen af vejledningen. Ministeriet har desuden oplyst, at vejledningen, der påregnes færdiggjort i løbet af kort tid, som tidligere oplyst, vil indeholde en beskrivelse af den bevillingsmæssige og tidsmæssige styring.

b. Ombygningssag ved ambassaden i London

151. Rigsrevisionen foretog i marts 2002 revisionsbesøg ved ambassaden i London. Rigsrevisionen konstaterede, at Udenrigsministeriet i efteråret 1999, efter indstilling fra ambassaden, havde truffet beslutning om at foretage ombygningsarbejder med henblik på udlejning af lokaler til brug for en anden nordisk ambassade. Formålet var på sigt at nedbringe ambassadens løbende driftsudgifter.

Ministeriet havde ikke oplyst ombygningsprojektet på bevillingslovene under anlægsbevillinger i finansårene 1999-2002. Ministeriet havde besluttet, at ombygningen skulle finansieres over ambassadens driftsbevilling, og at den skulle holdes udgiftsneutral i ombygningsåret 2000. De samlede udgifter til ombygningen var anslået til 2,0 mio. kr., men efter væsentlige ændringer blev udgifterne i stedet anslået til omkring 4,8 mio. kr.

Ombygningen skulle finansieres fra en tilbagebetalt grundleje i 2000 på 1,3 mio. kr., forudbetaling af lejeindtægter og fællesudgifter på 2,1 mio. kr. for perioden okto-

ber 2000 - december 2001 og en forøgelse af lejen i henhold til kontrakten med den anden nordiske ambassade på 60.000 kr. årligt.

Rigsrevisionen konstaterede, at alle udgifter og indtægter i 2000, 2001 og 2002 var opsamlet på en mellemregningskonto under status, uden at der var foretaget bogføring i driftsregnskabet. Ministeriet har således afholdt udgifter og oppebåret indtægter, som ikke fremgik af statsregnskaberne for de pågældende år.

Ministeriet har tilkendegivet, at der ikke synes at være nogen bevillingsmæssig problemstilling, idet ministeriets driftsbevilling er nettostyret. Lejeindtægterne fra ambassaden skulle således tjene som finansieringsgrundlag for ombygningen. Hertil skal Rigsrevisionen bemærke, at nettobevillingsprincippet forudsætter, at de afholdte udgifter i det enkelte år ikke overstiger de oppebårne indtægter. Ved at undlade korrekt periodisering af udgifterne til ombygningen har ministeriet gjort det muligt at afholde udgifterne, før de indtægter, som skulle finansiere ombygningen, var oppebåret. Dette indebærer en omgåelse af bevillingsreglerne.

Det fremgik endvidere af revisionen, at selv om lejemålet blev påbegyndt i oktober 2000, forelå der endnu ikke en af lejer underskrevet lejekontrakt, men kun et udkast af 14. juni 2001, ligesom en regulering af lejen pr. 15. oktober 2001, som stipuleret i lejekontraktudkastet, endnu ikke var foretaget.

Endvidere manglede der stadig at blive udarbejdet en endelig opgørelse over de samlede ombygningsudgifter til opfølgning på, om det anslåede budget på 4,8 mio. kr. var overholdt.

Ministeriet har erkendt, at ombygningen ikke har været håndteret korrekt regnskabsmæssigt. Bogføringen af en række udgifter og indtægter gennem flere regnskabsår på en mellemregningskonto i status har ikke været korrekt i henhold til retningslinjerne for statens regnskabsvæsen. Ministeriet har dog tillige bemærket, at det fællesnordiske projekt i London efter ministeriets opfattelse indebærer en positiv driftsøkonomi og dermed en hensigtsmæssig forvaltning af det statslige byggeaktiv.

Revisionen har vist, at ministeriet har afholdt udgifter og oppebåret indtægter, som ikke fremgik af statsregnskaberne, at der er anvendt forudbetalte lejeindtægter mv. til finansiering af udgiftsforøgelser, at der ikke forelå en underskrevet

lejekontrakt, samt at der endnu ikke var udarbejdet et endeligt byggeregnskab. Udenrigsministeriet har understreget, at det selv sagt har været hensigten at aflægge et retvisende regnskab for ombygningen, og at man naturligvis vil udarbejde et detaljeret afsluttende byggeregnskab for sagen.

Rigsrevisionen finder, at sagsforløbet ved byggesagen i London har afdækket alvorlige fejl og mangler ved ministeriets forvaltning af sagen. Rigsrevisionen finder det betænkeligt, at Udenrigsministeriet i den konkrete sag har tilsidesat basale regnskabsmæssige principper.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at ministeriets behandling af ombygningssagen ikke var tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Udenrigsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Udenrigsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Tilfredsstillende kvalitet af ministeriets regnskabsmæssige afstemninger og kontroller.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved ministeriets fællessekretariat og repræsentationer.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse for Danmarkshuset i Paris.
- Ikke helt tilfredsstillende gennemførsel af 3 projekter vedrørende større anskaffelser.
- Ikke helt tilfredsstillende tilskudsforvaltning.
- Ikke helt tilfredsstillende dokumentation for afstemning af bygge- og anlægsudgifter.
- Ikke tilfredsstillende orientering af Finansudvalget ved fortolkning af tekstanmærkning om overførselsadgang.
- Ikke tilfredsstillende dokumentation for overholdelse af flerårige bevillinger.
- Tilsidesættelse af basale regnskabsmæssige principper ved ombygningssag ved ambassaden i London.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Udenrigsministeriets område samlet set ikke har været helt tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Udenrigsministeriets område er rigtige, men at dispositionerne i flere tilfælde ikke har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

D. § 7. Finansministeriet, herunder § 35. Generelle reserver, § 36. Pensionsvæsenet, § 37. Renter, § 40. Genudlån mv., § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto)

152. Af **tabel 6** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Finansministeriets område.

Tabel 6. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Finansministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Tilsyn med interne revisioner
Finansministeriets departement	X	X		X					X		X
Økonomistyrelsen	X	X	X		X						
Finansstyrelsen	X					X					X
Personalestyrelsen	X	X	X	X							
Statens Center for Kompetence- og Kvalitetsudvikling	X	X									
Antal revisioner i alt	5	4	2	2	1	1	0	0	1	0	2

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

153. Tabel 6 viser, at Rigsrevisionen på Finansministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 2 revisioner i årets løb, 1 lønrevision, 1 pensionsrevision, 1 revision af lån og garantier mv. og tilsyn med intern revision i 2 institutioner.

Finansministeriets departement

154. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

155. *Revisionen i årets løb* ved Finansministeriets departement viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende, og at ministeriets afstemning og opfølgning i forbindelse med aflægelse af månedsregnskaber, udarbejdelse af ledelsesrapporter mfl. var meget tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved departementet var tilfredsstillende.

156. *Revisionen af lån og garantier mv.* for så vidt angår de lån, der var henlagt til administration i Nationalbanken i medfør af aftale mellem Finansministeriet og Danmarks Nationalbank, viste, at departementets opfølgning var tilfredsstillende.

157. Nationalbankens revision havde på baggrund af de indgåede § 9-aftaler om *intern revision* vedrørende områderne Statsgældsforvaltningen og Den Sociale Pensionsfond foretaget finansiell revision af regnskaberne efter God Offentlig Revisionsskik.

Revisionen omfattede de områder under § 37. Renter, § 40. Genudlån mv., § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto), hvor der var ført posteringer vedrørende Statsgældsforvaltningen og Den Sociale Pensionsfond.

Det var Nationalbankens revisions opfattelse, at forretningsgange og interne kontroller fungerede tilfredsstillende, og at registrering, bogføring og administration vedrørende statsgælden og Den Sociale Pensionsfond var meget tilfredsstillende.

Rigsrevisionens samarbejde med den interne revision i Nationalbanken vedrørende Statsgældbogholderiets (herunder Den Sociale Pensionsfonds) regnskab for 2001 forløb meget tilfredsstillende. Det er Rigsrevisionens vurdering, at den interne revision for så vidt angår planlægning, udførelse og rapportering har opfyldt § 9-aftalen meget tilfredsstillende.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det ligeledes Rigsrevisionens vurdering, at registrering, bogføring og administration ved-

rørende de reviderede områder har været meget tilfredsstillende.

Andre sager

158. Forvaltningen af statens ejerskab af en aktiepost i Orange Holding A/S, jf. kap. III.U.

Økonomistyrelsen

159. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

160. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Økonomistyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at målopstillingen var tilfredsstillende, men at en række elementer i resultatanalysen fortsat kunne forbedres, at styringsgrundlaget var meget tilfredsstillende, at tilrettelæggelsen af målinger, registreringer og anvendt regnskabspraksis samt dokumentationen af udvalgte oplysninger var tilfredsstillende.

Økonomistyrelsens virksomhedsregnskab var aflagt i en trykt og en digital version. Den trykte version var kortfattet og fokuseret på Økonomistyrelsens væsentligste mål og resultater i 2001. Den digitale version supplerede den trykte version med (links til) en mere udførlig redegørelse for styrelsen mål og resultater. Rigsrevisionen finder opdelingen hensigtsmæssig, idet den digitale version dækker et videregående informationsbehov hos forskellige interessenter samtidig med, at det vil kunne bidrage til et mere kortfattet, trykt virksomhedsregnskab.

161. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Økonomistyrelsen var tilfredsstillende.

Finansstyrelsen

162. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

163. Finansstyrelsens *interne revision* havde på baggrund af den indgåede § 9-aftale vedrørende Finansstyrelsens område foretaget finansiell revision af regnskaberne efter God Offentlig Revisionsskik.

Revisionen omfattede Finansstyrelsens egen drift og ordninger, som Finansstyrelsen administrerede på vegne af Finansministeriet. Desuden omfattede revisionen de dele af tilskuds-, udlåns- og andre ordninger, som Finansstyrelsen administrerede på vegne af andre ministerier.

Det er Finansstyrelsens interne revisions vurdering, at regnskabsaflæggelsen for 2001 samlet set var tilfredsstillende.

Rigsrevisionens samarbejde med den interne revision i Finansstyrelsen vedrørende revision af Finansstyrelsens områder for 2001 forløb tilfredsstillende. Det er Rigsrevisionens vurdering, at den interne revision for så vidt angår planlægning, udførelse og rapportering har opfyldt § 9-aftalen tilfredsstillende.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det ligeledes Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen på de reviderede områder har været tilfredsstillende.

164. *Pensionsrevisionen* i Finansstyrelsen viste, at forretningsgangene vedrørende pension var tilfredsstillende.

Personalestyrelsen

165. *Bevillingskontrollen* og *den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

166. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Personalestyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at afrapporteringen af mål og aktiviteter, tilrettelæggelsen af målinger, registreringer og anvendt regnskabspraksis samt dokumentationen af udvalgte oplysninger var tilfredsstillende, men at målopstillingen og styringsgrundlaget ikke var helt tilfredsstillende. Fx kunne målene operationaliseres yderligere ved eksempelvis at opstille klare kriterier for målopfyldelsen, ligesom balancen mellem resultatmålene kunne forbedres. Hertil kommer, at der ikke var udarbejdet egentlig procedurer, der fastlagde ansvars- og arbejdsfordelingen for selve udarbejdelsen. Målopstillingen og styringsgrundlaget bar præg af, at Personalestyrelsen var en ny styrelse, der aflagde virksomhedsregnskabet på baggrund af en udviklingskontrakt. Rigsrevisionen har ved vurderingen taget hensyn til, at det

er Personalestyrelsens første virksomhedsregnskab efter etableringen som selvstændig styrelse.

167. *Revisionen i årets løb* ved Personalestyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet der var mangler ved styrelsens debitorstyring, afstemning af Navision Stat med SCR samt med ansvarsfordelingen mellem Økonomistyrelsen og Personalestyrelsen vedrørende afstemning af statuskonti. Årsagerne til differencer mellem Navision Stat og SCR er senere identificeret og udlignet. Videre fandt Rigsrevisionen, at styrelsens gældende regnskabsinstruks og sikkerhedsinstruks var mangelfuld, da der bl.a. manglede kopi af administrationsaftale med Økonomistyrelsen vedrørende varetagelse af bogholderi og løndrift, og bilag med prøve på de attestations- og godkendelsesberettigedes underskrifter og initialer ikke var vedlagt instruksen. Endelig fandt Rigsrevisionen det ikke helt tilfredsstillende, at administrationsaftalen med Økonomistyrelsen først var blevet underskrevet næsten et år efter, at aftalen var trådt i kraft. Personalestyrelsens øvrige forretningsgange mv. blev vurderet som tilfredsstillende.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Personalestyrelsen tog Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

Finansministeriet har efterfølgende oplyst, at en overvejende del af styrelsens problemer havde sin baggrund i startvanskeligheder i forbindelse med etableringen. Ansvar og arbejdsgange for de pågældende opgaver var nu tydeliggjort i administrationsaftalen. Bogholderiopgaverne var uanset den manglende formelle underskrift løst i henhold til aftalens indhold. Rigsrevisionen skal hertil bemærke, at det ved besøget blev konstateret, at ansvarsdelingen mellem Økonomistyrelsen og Personalestyrelsen vedrørende afstemning af statuskonti ikke var entydigt fastlagt.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Personalestyrelsen ikke var helt tilfredsstillende.

Statens Center for Competence- og Kvalitetsudvikling

168. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

§ 36. Pensionsvæsenet

169. Ved *bevillingskontrollen* af § 36.29.01. Understøttelse til ikke-tjenestemænd konstaterede Rigsrevisionen en overskridelse af bevillingen på 4,3 mio. kr.

Det fremgik af Finansministeriets regnskabsmæssige forklaringer, at afvigelsen skyldtes, at supplementsunderstøttelsen til ikke-tjenestemænd ved en fejl var blevet procentreguleret, selv om det ikke var aftalt ved overenskomstfornyelsen for perioden 1999-2002.

Finansministeriet oplyste supplerende, at procentreguleringsforhøjelser af pensioner, pensionslignende understøttelser, supplementsunderstøttelse m.m. blev indlagt i Statens Centrale Pensionssystem (SCP) af Økonomistyrelsens løncenter. Den nævnte procentregulering var foretaget uden kontrol af, at hjemmel for forhøjelsen forelå. Finansministeriet oplyste videre, at det efterfølgende blev præciseret, at løncentret skal være opmærksom på at kontrollere hjemmelsgrundlaget ved enhver systemændring, ligesom der er indlagt en kontrolfunktion i SCP-systemet. Endelig havde Økonomistyrelsen iværksat en analyse af forretningsgangene på pensionsområdet.

Finansministeriet har efterfølgende fået Finansudvalgets tilslutning til, at de foretagne reguleringer fastholdes.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Finansministeriet først ved udgangen af overenskomstperioden blev opmærksom på fejlen, men finder i øvrigt de iværksatte tiltag tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Finansministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Finansministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke helt tilfredsstillende forretningsgange i relation til varetagelse af administrationen af supplementsunderstøttelse til ikke-tjenestemænd under Pensionsvæsenet.
- Ikke helt tilfredsstillende tilrettelæggelse af regnskabsvæsenet i Personalestyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i departementet.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Finansstyrelsen.

- Tilfredsstillende forretningsgange vedrørende pension i Finansstyrelsen.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration i Økonomistyrelsen.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskaber i Økonomistyrelsen og Personalestyrelsen.
- Meget tilfredsstillende regnskabsaflæggelse for Statsgældsbogholderiet.
- Tilfredsstillende anvendt metode i Økonomistyrelsen i forbindelse med implementering af Navision Stat, men ikke helt tilfredsstillende, at Økonomistyrelsen først sent stillede et tilstrækkeligt enkelt og effektivt økonomistyringsværktøj til rådighed for institutionerne, jf. kap. IV.C.
- Tilfredsstillende opgavevaretagelse i Finansministeriet i forbindelse med omlægningen af budget- og regnskabsprincipperne for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.
- Ikke helt tilfredsstillende fastlæggelse af sikkerhedsniveau for digitalisering af indkøbs- og økonomifunktionerne, jf. kap. IV.B.
- Ikke helt tilfredsstillende styring af og økonomisk overblik over SLS-projektet i Økonomistyrelsen, jf. kap. IV.F.

På baggrund af de tværgående emner er det Rigsrevisionens vurdering, at Finansministeriet samlet set ikke har håndteret koordinerende opgaver mv. helt tilfredsstillende.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Finansministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Finansministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

E. § 8. Økonomiministeriet

170. Af **tabel 7** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Økonomiministeriets område.

Tabel 7. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Økonomiministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Gennemgang af regnskaber fra fonde mv.
Økonomiministeriets departement	X	X							
Det Økonomiske Råd	X	X							
Finanstilsynet	X	X	X		X				
Danmarks Statistik	X	X		X					
Antal revisioner i alt	4	4	1	1	1	0	0	0	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

171. Tabel 7 viser, at Rigsrevisionen på Økonomiministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 1 revision i årets løb og 1 lønrevision.

Økonomiministeriets departement og Det Økonomiske Råd

172. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Finanstilsynet

173. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

174. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Finanstilsynet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at beretningen blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende, at målopstillingen og resultatanalysen var tilfredsstillende, og at pålideligheden og dokumentationen af de udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskabet var meget tilfredsstillende.

175. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Finanstilsynet var tilfredsstillende.

Danmarks Statistik

176. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

177. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks Statistik viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevis gennemgang af bilag viste, at der med enkelte undtagelser var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks Statistik var tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Økonomiministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Økonomiministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab ved Finanstilsynet.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Finanstilsynet.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Danmarks Statistik.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Økonomiministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Økonomiministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

F. § 9. Skatteministeriet, herunder § 34. Arbejdsmarkedsfond og § 38. Skatter og afgifter

178. Af **tabel 8** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Skatteministeriets område.

Tabel 8. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Skatteministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner
Skatteministeriets departement	X	X		X						
Landsskatteretten	X	X	X							
Told•Skat	X				X					X
Antal revisioner i alt	3	2	1	1	1	0	0	0	0	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

179. Tabel 8 viser, at Rigsrevisionen på Skatteministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 1 revision i årets løb, 1 lønrevision og tilsyn med 1 intern revision.

Skatteministeriets departement

180. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

181. *Revisionen i årets løb* ved Skatteministeriets departement viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Skatteministeriets departement var tilfredsstillende.

Landsskatteretten

182. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

183. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Landsskatteretten blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som meget tilfredsstillende. Vurderingen var en sammenvejning af, at målostillingen og afrapporteringen af mål og aktiviteter samt dokumentationen blev vurderet som meget tilfredsstillende, og at styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis var tilfredsstillende. I den forbindelse skal det nævnes, at Landsskatterettens målostilling var overskuelig og systematisk, og at målene var styringsrelevante, idet der var en klar sammenhæng mellem rettens mission, vision og de konkrete resultatmål.

Told•Skat

184. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen* vedrørende § 38.11.01.11. Afskrivning, personskatter, at der ifølge finansloven for 2001 var budgetteret med en samlet afskrivning på personskatter på 800 mio. kr. Statsregnskabet udviste en samlet udgift på ca. 1.157 mio. kr., dvs. en merudgift på ca. 357 mio. kr. Ifølge Skatteministeriet skyldtes merudgiften en afskrivning på udbytteskatter med ca. 484 mio. kr. vedrørende selskabstømmersager. På finansloven var dog ikke budgetteret med afskrivninger vedrørende udbytteskatter. På grund af usikkerheden om retstilstanden på området havde Told- og Skattestyrelsen rejst et dobbeltkrav, dels et krav mod selskabernes konkursboer for manglende tilbageholdelse af udbytteskatter, dels et krav mod selskabernes købere og sælgere for manglende betaling af selskabsskatter. Det havde imidlertid ikke noget formål fortsat at opretholde kravet mod selskabernes konkursboer for manglende tilbageholdelse af udbytteskatter, idet der ikke var midler i konkursboerne. Kravet vedrørende selskabsskatter var blevet opretholdt mod købere og sælgere, og Told•Skat vil derfor få sit til-

godehavende i det omfang, det kan opkræves som selskabsskatter hos købere og sælgere.

Told- og Skattestyrelsen har således ved at udgiftsføre de ca. 484 mio. kr. valgt at gøre endeligt op med samtlige udbytteskatterestancer vedrørende selskabstømmersager, hvorfor der er tale om en engangsudgift. Rigsrevisionen finder denne regnskabsmæssige behandling for ordensmæssig korrekt.

185. *Lønrevisionen* ved Told•Skat, der omfattede Told- og Skattestyrelsen, 29 told- og skatteregioner og 8 toldcentre, vedrørte told- og skatteregionerne Hillerød og Horsens. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved told- og skatteregionerne Hillerød og Horsens var henholdsvis tilfredsstillende og meget tilfredsstillende.

186. Rigsrevisionens *tilsyn og samarbejde med den interne revision* (Told- og Skatterevisionen) i Told- og Skattestyrelsen vedrørende revisionen af Told•Skats regnskaber for 2001 forløb tilfredsstillende.

Told- og Skatterevisionen måtte i 2001 foretage interne omorganiseringer, som i en periode medførte udskydelse af nogle af de planlagte revisionsopgaver, samt at løsningen af revisionsopgaver i forbindelse med regionsrevisionen skete med en anden bemanding end tidligere. Også for året som helhed affødte omstruktureringen, at nogle af de planlagte revisionsopgaver måtte udskydes fra 2001 til 2002.

Det er imidlertid Rigsrevisionens vurdering, at Told- og Skatterevisionen på trods af disse vanskeligheder er kommet styrket ud af omorganiseringen, ligesom kvaliteten af revisionsrapporterne har været stigende. Rigsrevisionens samlede vurdering af Told- og Skatterevisionens arbejde for 2001 er således, at de opnåede resultater anses for tilfredsstillende.

187. De væsentligste dele af revisionen af Told•Skats bidrag til statsregnskabet § 9, § 34 og § 38 for finansåret 2001 blev i henhold til § 9-aftalen mellem rigsrevisor og skatteministeren udført af Told- og Skatterevisionen.

Told- og Skatterevisionen havde tilrettelagt og udført revisionen i overensstemmelse med God Offentlig Revisionskik.

Told- og Skatterevisionen havde udført afsluttende revision, revision i årets løb, tilskudsrevision, edb-revision, revision af større anskaffelser og revision af skatter og afgifter.

Told- og Skatterevisionen havde i sin årlige revisionsberetning redegjort for det samlede resultat af revisionen af 2001.

Told- og Skatterevisionen havde bl.a. gennemgået Told•Skats interne kontrolsystem. Fra oktober 2001 skete rapporteringen af gennemførte interne kontroller via Told•Skats økonomisystem SAP R/3, og der kunne i forhold til tidligere år ses en effekt i, at regionerne målrettet anvendte resultaterne fra det interne kontrolsystem til justering af arbejdsgange mv. Kontrolpunkterne var fastlagt i henholdsvis obligatoriske og valgfrie kontrolpunkter for regionerne i risikostyringssystemet. Arbejdet med risikostyringssystemet vil blive fortsat i 2002.

Told- og Skatterevisionen oplyste endvidere, at de reviderede afdelinger og regioner havde afgivet tilfredsstillende bemærkninger til revisionsrapporterne og som hovedregel inden for de fastsatte tidsfrister. Revisionsrapporterne var ligeledes blevet forelagt for Told- og Skattedirektøren, og de samlede konklusioner var blevet behandlet i Told•Skats interne revisionsudvalg, ligesom de var blevet behandlet ved regelmæssige møder med Rigsrevisionen. Told- og Skatterevisionen oplyste endeligt, at de efterfølgende havde konstateret, at der var blevet taget de nødvendige initiativer til at imødegå de påpegede fejl og mangler.

Det var Told- og Skatterevisionens samlede vurdering, at Told•Skats årsregnskab blev aflagt i overensstemmelse med Finansministeriets bekendtgørelse om statens regnskabsvæsen m.m., og at det giver et retvisende billede af Told•Skats bidrag til statsregnskabet.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med Told- og Skatterevisionen er det også Rigsrevisionens vurdering, at Told•Skats samlede regnskabsaflæggelse har været tilfredsstillende.

Andre sager

188. Told•Skat tog i juni 2001 et nyt online-toldsystem i brug. Systemet bliver bl.a. anvendt til opkrævning af told og landbrugsafgifter på grundlag af importørers online-angivelser.

Data fra toldsystemet bliver tillige anvendt til opgørelse af Danmarks betalinger til Europa-Kommissionen af de opkrævede told og landbrugsafgifter, de såkaldt traditionelle egne indtægter.

Rigsrevisionen bemærkede, at efter systemet var taget i brug blev de månedlige betalinger af told og landbrugsafgifter til Europa-Kommissionen tillagt et acontobeløb.

Told•Skat oplyste herom, at man havde konstateret, at opgørelserne af told og landbrugsafgifter udarbejdet på grundlag af det nye system forekom for lave, hvorfor Told•Skat havde tillagt et acontobeløb til opgørelserne, så betalingerne til Europa-Kommissionen svarede til det forventede.

Rigsrevisionen anmodede Skatteministeriet om en redegørelse for, hvornår data fra toldsystemet i forbindelse med afregningen til Europa-Kommissionen kunne forventes at være korrekt. Ifølge ministeriet vil en redegørelse foreligge ultimo 2002.

Skatteministeriet har efterfølgende oplyst, at Told•Skat har iværksat yderligere en undersøgelse i form af en systemmæssig undersøgelse af toldsystemet med henblik på at sikre korrekt og rettidig afregning til Europa-Kommissionen. På grundlag af undersøgelse forventer Told•Skat senest pr. 31. december 2002 at kunne foretage en endelig korrektion af de månedlige afregnede beløb.

Rigsrevisionen finder det ikke helt tilfredsstillende, at betalingerne af told og landbrugsafgifter ikke kan opgøres korrekt fra det nye toldsystem. Det er dog hensigtsmæssigt, at Told•Skat har tillagt betalingerne et acontobeløb, så de svarede til det forventede.

Formålet med revisionen på Skatteministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Skatteministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke helt tilfredsstillende, at betalingerne af told og landbrugsafgifter til Europa-Kommissionen ikke kan opgøres korrekt fra det nye toldsystem.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i departementet.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Told•Skat.

- Meget tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Landskatteretten.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Told- og Skatteregion Horsens.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Skatteministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Skatteministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

G. § 11. Justitsministeriet

189. Af **tabel 9** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Justitsministeriets område.

Tabel 9. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Justitsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner	Revision af skatter og afgifter
Justitsministeriets departement	X	X		X							
Civilretsdirektoratet	X	X									
Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser	X	X									
Retslægerådet	X	X									
Sekretariatet for Retsinformation	X	X		X							
Datatilsynet	X	X		X							
Rigspolitichefen	X				X				X	X	
Direktoratet for Kriminalforsorgen	X	X		X	X			X			
Domstolsstyrelsen	X	X	X	X	X						X
Antal revisioner i alt	9	8	1	5	3	0	0	1	1	1	1

X = Udført
 = Ikke udført
 = Ikke relevant

190. Tabel 9 viser, at Rigsrevisionen på Justitsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 5 revisioner i årets løb, 3 lønrevisioner, 1 bygge- og anlægsrevision, 1 revision af større anskaffelser, 1 tilsyn med intern revision og 1 revision af skatter og afgifter.

Justitsministeriets departement

191. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

192. *Revisionen i årets løb* ved Justitsministeriets departement viste, at forretningsgangene og de interne kontroller fungerede meget tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Justitsministeriets departement var meget tilfredsstillende.

Civilretsdirektoratet, Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser og Retslægerådet

193. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Sekretariatet for Retsinformation og Datatilsynet

194. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* af de 2 virksomheder gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

195. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede meget tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Sekretariatet for Retsinformation og Datatilsynet var meget tilfredsstillende.

Rigspolitichefen

196. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

197. *Lønrevisionen* ved Rigspolitichefen, som omfatter Rigspolitiet og 56 politikredse, vedrørte Politimesteren i Lyngby og Politimesteren i Roskilde. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved begge virksomheder var tilfredsstillende.

198. *Revisionen af større anskaffelser* ved Rigspolitichefen omfattede projektet ”Det fælles visumregister”, for så vidt angår Rigspolitichefens deltagelse i projektet. Revisio-

nen viste, at projektet var forløbet meget tilfredsstillende og i overensstemmelse med de givne forudsætninger.

199. Rigspolitichefens Revisionssektion varetager i medfør af en § 9-aftale om *intern revision* revisionen af politiets og anklagemyndighedens samlede regnskaber, bortset fra bygge- og anlægsområdet samt lønområdet. Revisionen har i overensstemmelse med § 9-aftalen været gennemført ved revision af månedsregnskaberne fra Rigspolitiet og landets 56 politikredse (inkl. Grønland og Færøerne), ved uanmeldte inspektioner samt ved tematiserede, tværgående undersøgelser. Alle revisionsopgaverne er udført som en blanding af systemrevision og substansrevision og efter vurdering af væsentlighed og risiko. Revisionerne er således udført i overensstemmelse med God Offentlig Revisionskik.

I 2001 har samtlige politikredse, Rigspolitiet og anklagemyndigheden været revideret enten i form af revision af et eller flere månedsregnskaber, en eller flere tværgående revisioner, inspektionsbesøg eller i kombination heraf. Samlet set vurderer Revisionssektionen regnskabsaflæggelsen på Rigspolitichefens område som tilfredsstillende.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det også Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen på Rigspolitichefens område har været tilfredsstillende.

Direktoratet for Kriminalforsorgen

200. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

201. *Revisionen i årets løb* ved Direktoratet for Kriminalforsorgen, som omfatter selve direktoratet, 15 fængsler og Kriminalforsorgens Uddannelsescenter, vedrørte statsfængslet i Horsens, statsfængslet i Ringe og Kriminalforsorgens Uddannelsescenter. Revisionen viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Direktoratet for Kriminalforsorgen var tilfredsstillende.

202. *Lønrevisionen* vedrørte selve direktoratet og statsfængslet i Horserød. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved selve direktoratet var tilfredsstillende og meget tilfredsstillende ved statsfængslet i Horserød.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for Kriminalforsorgens løn- og personaleadministration var tilfredsstillende.

203. *Bygge- og anlægsrevisionen* ved Direktoratet for Kriminalforsorgen viste, at forretningsgangene vedrørende byggesager var meget tilfredsstillende, og vedrørende projektet ”Opførelse af nyt lukket fængsel ved Horsens” viste revisionen, at beslutningsgrundlaget for og organiseringen af projektet var meget tilfredsstillende.

Domstolsstyrelsen

204. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

205. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Domstolsstyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater samt styringsgrundlaget blev vurderet som tilfredsstillende, og at dokumentationen blev vurderet som meget tilfredsstillende, at målopstillingen, målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis, i relation til statistikdata til brug for resultatanalysen, ikke var helt tilfredsstillende. Der var fx en del af målene, som ikke var helt præcise og ikke tilstrækkeligt operationelle, og der blev konstateret fejl og mangler i enkelte tabeller.

206. *Revisionen i årets løb* ved Domstolsstyrelsen, som omfatter selve Domstolsstyrelsen, 94 retter og Procesbevillingsnævnet, vedrørte 15 retter. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller ved 4 retter fungerede meget tilfredsstillende, idet alle væsentlige forretningsgange og interne kontroller var i orden. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller ved 8 retter fungerede tilfredsstillende. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller ved 3 retter ikke fungerede helt tilfredsstillende, da der bl.a. var manglende funktionsadskillelse, ikke-forskriftsmæssig behandling af værdipost og ik-

ke-udførte interne kasseeftersyn. Den stikprøvevise gennemgang af bilag ved alle 15 retter viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler. De besøgte retter tog bemærkningerne til efterretning og har foretaget opstramninger af forretningsgangene.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Domstolsstyrelsen var tilfredsstillende.

207. *Lønrevisionen* vedrørte selve Domstolsstyrelsen. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved Domstolsstyrelsen var tilfredsstillende.

208. *Revisionen af skatter og afgifter* ved retterne omfattede en gennemgang af tilrettelæggelsen af registreringer af tinglysningsafgifter. Revisionen blev foretaget ved 4 retter ved en gennemgang af forretningsgange baseret på en fælles spørgeramme. Revisionen viste, at de undersøgte forretningsgange ved alle 4 retter var tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Justitsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Justitsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Meget tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet, Sekretariatet for Retsinformation og Datatilsynet.
- Meget tilfredsstillende forretningsgange vedrørende byggesager og meget tilfredsstillende beslutningsgrundlag for og organisering af et projekt ved Direktoratet for Kriminalforsorgen.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab ved Domstolsstyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Domstolsstyrelsen og Direktoratet for Kriminalforsorgen.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Rigspolitichefen, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Domstolsstyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Rigspolitichefen.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Justitsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Justitsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

H. § 12. Forsvarsministeriet

209. Af **tabel 10** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Forsvarsministeriets område.

Tabel 10. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Forsvarsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Tilsyn med interne revisioner
Forsvarsministeriets departement	X	X		X				
Forsvarsministeriet, Regnskabssekretariatet	X	X						
Forsvarets Interne Revision	X	X						
Forsvarskommandoen	X		X		X			X
Hjemmeværnet	X							X
Forsvarets Bygningstjeneste	X							X
Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste	X	X						
Farvandsvæsenet	X							X
Forsvarsministeriets særstatusområder	X	X		X				
Antal revisioner i alt	9	5	1	2	1	0	0	4

X = Udført
 = Ikke udført
 = Ikke relevant

210. Tabel 10 viser, at Rigsrevisionen på Forsvarsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskab, 2 revisioner i årets løb og 1 lønrevision. Endvidere at der har været foretaget tilsyn med intern revision ved 4 virksomheder.

211. Forsvarets Interne Revision har inden for Forsvarskommandoens, Hjemmeværnets, Forsvarets Bygningstjene-

stes og Farvandsvæsenets områder foretaget afsluttende revision for alle relevante myndigheder samt gennemført revision i årets løb ved 23 myndigheder, 25 edb-revisioner, 10 revisioner af værdipapirer og legater mv., 4 bygge- og anlægsrevisioner samt 5 revisioner af større anskaffelser.

212. I henhold til den indgåede § 9-aftale vedrørende revisionen af ovennævnte områder skulle revisionen foretages efter God Offentlig Revisionsskik.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Forsvarets Interne Revision ved revisionen af regnskaberne for 2001 har fungeret tilfredsstillende.

Forsvarsministeriets departement

213. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Revisionen i årets løb viste, at forretningsgange og interne kontroller ved departementet var meget tilfredsstillende.

Forsvarsministeriet, Regnskabssekretariatet og Forsvarets Interne Revision

214. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Forsvarskommandoen

215. Rigsrevisionen kunne ved *bevillingskontrollen* af forsvarets nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder (anlægsbevilling) konstatere, at der var en difference på 29 mio. kr. mellem statsregnskabets udgifter på 418,1 mio. kr. og virksomhedsregnskabets udgifter på 389,1 mio. kr.

Forsvarsministeriet har efterfølgende oplyst, at årsagen til differencen var, at der ved et renoveringsprojekt var sket en konteringsfejl på 14,5 mio. kr. Forsøgene på fejlrettelser medførte, at der blev konteret 29 mio. kr. for meget på statsregnskabet både som udgift og indtægt.

Rigsrevisionen finder det ikke helt tilfredsstillende, at Forsvarsministeriet ikke fik udlignet fejlene inden afgivelsen af statsregnskabet, og at der ikke var redegjort for fejlene i de regnskabsmæssige forklaringer.

216. Rigsrevisionen konstaterede endvidere ved *bevilningskontrollen*, at der på anlægsbevillingen var en mindreindtægt på standardkonto 42. Afhændelse af anlæg mv. på 310,3 mio. kr., mens der på driftsbevillingen, standardkonto 29. Diverse indtægter var en merindtægt på 432,4 mio. kr. Mer- og mindreindtægten vedrørte hovedsagelig indtægter fra salg af bygninger og anlæg.

Indtægterne fra salget af bygninger og anlæg blev budgetteret på anlægskontoen. Forsvarsministeriet har oplyst, at indtægterne på 291,4 mio. kr. fra det realiserede salg i 2001 af ejendomme og arealer først blev konteret på standardkonto 42 på anlægsbevillingen og herefter omkonteret til standardkonto 29, driftsbevillingen.

Forsvarsministeriet forklarede, at baggrunden for omkonteringen og bogføringen af indtægter ved ejendomssalg mv. på standardkonto 29 på driftsbudgettet var, at de øgede indtægter (på anlægskontoen) og dermed øgede forbrugsmulighed på Forsvarskommandoens driftskonto ellers ville belaste budgettet med en betydelig renteudgift vedrørende selvstændig likviditet. Det skyldtes, at bygge- og anlægskontoen i 2001 ikke var omfattet af ordningen om selvstændig likviditet. På finansloven for 2002 fik Forsvarskommandoen dispensation, hvorefter også anlægskonti blev omfattet af ordningen om selvstændig likviditet. Tilsvarende problemer omkring likviditetsordningen ville således ikke opstå i fremtiden.

Af brevveksling mellem Forsvarskommandoen og Økonomistyrelsen fremgik det imidlertid, at Forsvarskommandoen på grundlag af rammeredegørelse I fik bevilget en ekstraordinær likviditetsregulering på 836,2 mio. kr. med valør 1. august 2001. Likviditetsreguleringen støttedes bl.a. på overførsler af mer-/mindreforbrug på bygge- og anlægskonti samt indtægter ved salg af fast ejendom på i alt 342,8 mio. kr.

Rigsrevisionen finder, at salgsindtægterne fra salg af fast ejendom påvirkede Forsvarskommandoens likviditet 2 gange, dels ved den ekstraordinære likviditetsregulering, dels ved omkonteringen, hvor indtægterne blev registreret på driftskontoen. Forsvarskommandoen opnåede derved en uberettiget renteindtægt.

Samtidig medførte omkontering af indtægterne fra ejendomssalg, at det ikke af statens anlægsregnskab fremgik,

at der var solgt ejendomme og anlæg for 291,4 mio. kr. i 2001.

Rigsrevisionen finder, at Forsvarskommandoens regnskabsmæssige håndtering af ejendomssalg i 2001 var uheldig.

217. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Forsvarskommandoen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende.

Resultatet var en sammenvejning af, at en række elementer i målopstillingen og resultatanalysen ville kunne forbedres i takt med implementeringen af Forsvarskommandoens nye økonomistyringssystem (DeMars), at styringsgrundlaget samt tilrettelæggelsen af målinger og registreringer var tilfredsstillende, herunder at der løbende blev arbejdet med forbedringer i takt med de muligheder, den faseopdelte implementering af DeMars gav, samt at dokumentationen var tilfredsstillende.

Forsvarsministeriet har oplyst, at forholdene er taget til efterretning, og at Rigsrevisionens bemærkninger vil indgå ved udarbejdelse af næste års virksomhedsregnskab.

218. *Lønrevisionen* ved Forsvarskommandoen, som omfatter 27 myndigheder, vedrørte Garderhusarregimentet, Eskadrenes Fælleselement i Korsør, Søværnets Taktik- og Våbenskole, Søværnets Materielkommando samt Flyvestation Skrydstrup.

Lønrevisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved Garderhusarregimentet ikke var helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen konstaterede således eksempler på, at der i forbindelse med nyansættelser ikke blev foretaget en dokumenteret beregning af den stedfundne lønindplacering, ligesom der manglede dokumentation for en hertil knyttet personadskilt kontrol.

Ved Søværnets Taktik- og Våbenskole, Søværnets Materielkommando og Flyvestation Skrydstrup var løn- og personaleadministrationen tilfredsstillende.

Ved Eskadrenes Fælleselement i Korsør var løn- og personaleadministrationen meget tilfredsstillende.

Forsvarskommandoen tog Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning. Forsvarsministeriet har oplyst, at der generelt er fulgt op på forholdene, herunder specielt ved Garderhusarregimentet. Bl.a. er uddannelses- og oplysnings-

virksomheden intensiveret, der er udarbejdet en håndbog for lønudvalg, og Forsvarskommandoen har planlagt øget kontrolvirksomhed på området.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Forsvarskommandoens løn- og personaleadministrationen var tilfredsstillende.

219. Ved den *afsluttende revision* konstaterede *Forsvarets Interne Revision*, at Forsvarskommandoens Centrale Regnskabsenhed ikke havde tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre alle nødvendige overordnede afstemnings- og kontrolopgaver, hvilket påvirkede risikoen for, at væsentlige fejl og mangler opstod, uden at disse blev konstateret ved de interne kontroller. Fx skete bogføringen på kasse, bank og giro, samt i mere begrænset omfang på andre statuskonti, ved regnskabsmyndighederne efter forskellige principper. Statuskontiene udviste derfor ved regnskabsårets slutning mindre fejl, ligesom garantier og sikkerhedsstillelser i forbindelse med forskudsbetalinger ikke i alle tilfælde fremgik af regnskabet.

Den interne revision fandt, at omfanget af anvendelsen af eksterne konsulenter ved Forsvarskommandoens Centrale Regnskabsenhed var uhensigtsmæssigt. De opgaver, konsulenterne løste, var af permanent karakter, hvorfor den viden og de kompetencer, de opbyggede i forbindelse med deres arbejde for Forsvarskommandoen, på sigt ville forsvinde og dermed svække de interne kontroller.

Forsvarskommandoen oplyste, at den centrale regnskabsenhed medio 2002 blev opnormeret med 3 medarbejdere for at styrke afstemnings- og kontrolopgaver samt overtage permanente opgaver fra de eksterne konsulenter.

Endelig konstaterede den interne revision, at grundlaget for godkendelse af perioderegnskaber for Forsvarskommandoen igen i 2001 ikke havde været fyldestgørende, idet de interne kontroller ved de underliggende myndigheder ikke var tilstrækkelige. Forsvarskommandoen har nu udarbejdet et paradigme for udarbejdelse af regnskabsrapportering fra de underliggende myndigheder, som forventes implementeret i 2002.

220. Ved *revision i årets løb* foretog *Forsvarets Interne Revision* 13 forretningsgangsrevisioner og 11 uanmeldte beholdningseftersyn ved i alt 20 myndigheder. Den interne

revision konstaterede, at forretningsgange og interne kontroller generelt var tilfredsstillende, men at forretningsgangene på enkelte revisionsområder ikke var tilfredsstillende, jf. nedenfor.

Den interne revision påpegede, at der fortsat var mangler ved sikkerheden i forbindelse med frigivelse af betalinger i DeMars. Der forventes dog i løbet af 2002 taget skridt til opbygningen af kompenserende forretningsgange og interne kontroller på området, herunder en central styring af stamdata.

Den interne revision konstaterede tillige, at de registrerede lagerbeholdninger ikke kunne betragtes som retvisende, at der ikke var sket en totaloptælling af beholdningerne op til konverteringen af data til FORMAT (lagerstyringsmodulet i det nye økonomistyringssystem DeMars), og at de registrerede enhedspriser ikke var kontrolleret.

Forsvarsministeriet bemærkede, at der var sket et grundigt forberedende arbejde for at skabe et bedre grundlag for den efterfølgende verificering af beholdnings- og prisdata. Forsvarskommandoen havde således gennemført validering af stamdata samt en omfattende sanering af beholdninger og lagernumre, ligesom erkendte fejl blev rettet. Man havde endvidere søgt at opnå ressourcebesparelser ved at sammenlægge flere arbejdsprocesser, bl.a. afmærkning og indførelse af stregkoder på alt materiel. Endelig oplyste Forsvarskommandoen, at man nu ville iværksætte en totaloptælling, der forventedes afsluttet medio 2004, og at man centralt ville korrigere prisfastsættelsen på materialer med urealistisk lave priser.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at de lagerdata, der blev konverteret til FORMAT i maj 2002, først forventes verificeret medio 2004. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der allerede i statsrevisorernes beretning nr. 3/98 om forsvarets forsyningsforvaltning blev peget på betydningen af, at der blev lagt korrekte lagerdata ind i FORMAT.

221. Ved *revision af større anskaffelser* ved materielkommandoerne foretog *Forsvarets Interne Revision* forretningsgangsrevision ved 2 materielkommandoer og projektrevision af 3 konkrete projekter. Den interne revision vurderede, at forretningsgangene var tilfredsstillende, mens den konkrete projektstyring ved 2 projekter ved den ene materiel-

kommando ikke var helt tilfredsstillende, idet man ikke havde sørget for, at leverandørerne stillede bankgarantier for modtagne forskudsbetalinger.

222. Ved *edb-revisionen* konstaterede *Forsvarets Interne Revision*, at forretningsgange og interne kontroller i forbindelse med anvendelse af edb, herunder aflæggelse af finansregnskab i DeMars, generelt var tilfredsstillende, men at forretningsgangene på enkelte revisionsområder ikke var helt tilfredsstillende, jf. nedenfor.

Den interne revision konstaterede, at administrationen af autorisationer i økonomisystemet DeMars ikke tog tilstrækkelig hensyn til arbejdsprocesserne med deraf følgende risiko for misbrug, fejl og mangler. Forsvarskommandoen har på denne baggrund igangsat udarbejdelse af bestemmelser for autorisationsstyringen i DeMars.

Den interne revision konstaterede videre, at kontrol med edb-materiel samt konfigurationsstyring var mangelfuld. Forsvarskommandoen erklærede sig enig i revisionens observationer og fandt, at en planlagt etablering af en central IT-struktur med en ny koncernfælles driftsmyndighed i 2003 ville kunne sikre, at kontrol og konfigurationsstyring skete efter koncernfælles retningslinjer.

Endelig konstaterede den interne revision, at brand- og nødplanlægning på edb-området var mangelfuld ved enkelte myndigheder.

223. På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Forsvarskommandoen samlet set var tilfredsstillende.

Hjemmeværnet

224. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til bemærkninger.

225. Ved den *afsluttende revision* konstaterede *Forsvarets Interne Revision*, at 4,7 mio. kr. var forkert periodiseret, idet en udgift var bogført i 2001, selv om levering fandt sted i 2002. Videre konstaterede revisionen, at afstemninger mellem de enkelte moduler i DeMars ikke var foretaget i fornødent omfang.

226. Ved revision i årets løb vurderede Forsvarets Interne Revision, at forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende.

227. På baggrund af den revision, som Rigsrevisionen og Forsvarets Interne Revision har udført, er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Hjemmeværnet samlet set var tilfredsstillende.

Forsvarets Bygningstjeneste

228. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

229. Ved revision i årets løb og revision af 4 bygge- og anlægsprojekter vurderede Forsvarets Interne Revision, at såvel forretningsgange som den konkrete projektstyring var tilfredsstillende.

230. På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Forsvarets Bygningstjeneste samlet set var tilfredsstillende.

Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste

231. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Farvandsvæsenet

232. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

233. Ved revision i årets løb vurderede Forsvarets Interne Revision, at forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende.

234. På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Farvandsvæsenet samlet set var tilfredsstillende.

Forsvarsministeriets særstatusområder

235. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

236. *Revisionen i årets løb* ved Forsvarsministeriets særstatusområder, som omfatter administrationen af Christiansø, Hirsholmene, Carls og Frederiks Bastioner samt en del af Bådsmandsstræde, vedrørte Fæstnings- og Natursekretariatet. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller var meget tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Forsvarsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Forsvarsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke tilfredsstillende verificering af lagerdata indlagt i nyt edb-lagerstyringssystem.
- Ikke helt tilfredsstillende behandling af salget af ejendomme og anlæg.
- Tilfredsstillende administration af ordningen vedrørende isafigter fra skibe og havne, jf. kap. IV.G.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse på Forsvarskommandoens, Hjemmeværnets, Forsvarets Bygningstjenestes og Farvandsvæsenets områder.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Forsvarskommandoen.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Forsvarskommandoen.
- Meget tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet og Fæstnings- og Natursekretariatet.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Forsvarsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Forsvarsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

I. § 13. Indenrigsministeriet

237. Af **tabel 11** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Indenrigsministeriets område.

Tabel 11. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Indenrigsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Revision af større anskaffelser	Gennemgang af kommunal afregning	Tilsyn med interne revisioner
Indenrigsministeriets departement	X	X		X	X	X				X	X	
Militærnægteradministrationen	X	X										
Udlændingestyrelsen	X	X		X						X		X
Statsamterne	X	X		X	X							
Beredskabsstyrelsen	X	X	X	X								
Flygtningenævnet	X	X	X									
Nævnet for Etnisk Ligestilling	X	X										
Beredskabsforbundet	X	X			X							
Antal revisioner i alt	8	8	2	4	3	1	0	0	0	2	1	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

238. Tabel 11 viser, at Rigsrevisionen på Indenrigsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 4 revisioner i årets løb, 3 lønrevisioner, 1 tilskudsrevision, 2 revisioner af større anskaffelser, 1 gennemgang af kommunal afregning og 1 tilsyn med intern revision.

Indenrigsministeriets departement

239. *Bevillingskontrollen* for hovedkonto 13.81.01. Amtskommunerne og hovedkonto 13.81.11. Kommunerne viste, at der på underkonti var fejlkonteret henholdsvis 226,0 mio. kr. og 74,6 mio. kr.

Fejlkonteringerne vedrørte efterreguleringsbeløb for 1999 og 2000 til de (amts-)kommuner, som anvendte et selvbudgetteret grundlag for beregning af bloktilskud. Fejlkonteringerne bestod i, at udgifter var konteret som negative indtægter.

Rigsrevisionen konstaterede, at tidligere påtalte forhold om fejlkonteringer ikke har medført den lovede forbedring af kvaliteten af opgavevaretagelsen på regnskabsområdet.

Departementet har oplyst, at der på baggrund af tidligere års fejlkonteringer har været udmeldt forholdsregler. Ministeriet har taget initiativ til at sikre, at der foretages en særlig kontrol af de afsluttende omposteringer forud for regnskabsafslutningen for 2002.

Rigsrevisionen finder, at departementet fortsat bør forbedre den regnskabsmæssige kontrol og budgetopfølgningen.

240. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

241. *Revisionen i årets løb* ved Indenrigsministeriets departement viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Indenrigsministeriets departement var tilfredsstillende.

242. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen i Indenrigsministeriets departement var meget tilfredsstillende.

243. *Tilskudsrevisionen* ved Indenrigsministeriets departement omfattede en gennemgang af ministeriets administration og sagsbehandling af partistøtte. Tilskud til partistøtte blev administreret og udbetalt korrekt, og Rigsrevisionen finder partistøtteadministrationen tilfredsstillende.

244. *Revisionen af større anskaffelser* ved Indenrigsministeriets departement vedrørte projektet ”Edb i Statsamtene”. Revisionen viste, at projektet var forløbet tilfredsstillende og i overensstemmelse med de givne forudsætninger. Rigsrevisionen lagde ved vurderingen vægt på, at Indenrigsministeriet gennem effektiv styring og kontrol af projektforløbet havde undgået væsentlige forsinkelser trods leverandørens konkurs midt i projektforløbet.

245. *Gennemgang af kommunal afregning* på Indenrigsministeriets område vedrørte integrationsloven, som trådte i kraft den 1. januar 1999. Kommunernes frist for indsendelse af revisionsberetninger for 2000 var den 1. oktober 2001.

Integrationsministeriet havde ved sit tilsyn i 2002 gennemgået revisionsberetningerne for 2000 og herunder påset, om kommunalbestyrelserne havde indsendt svar på eventuelle revisionsbemærkninger.

I over halvdelen af revisionsberetningerne for 2000 havde de kommunale revisorer ikke nogen bemærkninger.

I de tilfælde, hvor der var revisionsbemærkninger, vedrørte disse i de fleste tilfælde enkeltstående fejl. Det fremgår også af revisionsbemærkningerne, at der har været eksempler på systematiske fejl, fx fejl i hjemtagelse af refusion og tilskud efter integrationsloven, manglende dokumentation og journalføring samt manglende opfølgning.

I 3 tilfælde anmodede Integrationsministeriet en kommune om en uddybende redegørelse. I et enkelt tilfælde ville ministeriet midlertidigt indstille refusions- og tilskudsudbetalingen, hvis der ikke skete markant forbedring af administrationen på integrationsområdet.

Rigsrevisionen finder Integrationsministeriets tilsyn tilfredsstillende.

I 2001 besøgte Rigsrevisionen 4 kommuner. I en af kommunerne undersøgte Rigsrevisionen den kommunale refusions- og tilskudsopgørelse for 2000 på integrationsområdet. Det var Rigsrevisionens sammenfattende indtryk, at kommunens administration af integrationsområdet i det væsentlige var tilfredsstillende, og at den kommunale revisors indsats på integrationsområdet var tilfredsstillende.

Militærnægteradministrationen

246. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Udlændingestyrelsen

247. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

248. *Revisionen i årets løb* ved Udlændingestyrelsen viste, at styrelsen på de væsentligste områder havde foretaget en tilfredsstillende opfølgning af revisionsbemærkningerne fra revisionen i 2000.

I Rigsrevisionens notat af 21. marts 2002 om beretning om revisionen af statsregnskabet (Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 186) blev det i pkt. 25 bemærket, at der ville blive redegjort for Udlændingestyrelsens regnskabsaflæggelse i denne beretning.

Revisionen i årets løb ved Udlændingestyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende.

Således var institutions- og sikkerhedsinstruksen ikke løbende blevet opdateret. I sikkerhedsinstruksen manglede procedure for opfølgning på konstaterede driftsfejl vedrørende Navision Stat. Ministeriet har oplyst, at både institutions- og sikkerhedsinstruks var opdateret 30. september 2001. Rigsrevisionen finder fortsat, at der forestår en udvikling af styrelsens forretningsgange.

Revisionen af eksterne udgifter viste mangelfulde interne kontroller. Eksempelvis medførte manglende kontrol af modtagne kreditnotaer vedrørende returnerede varer o.l., at der skete fejl i bogføringen. Undersøgelsen viste samtidig, at styrelsen generelt har forbedret og opstrammet forretningsgangene vedrørende udgiftsforvaltningen med hensyn til kontrol, bogføring og udbetaling.

Revisionen af betalingsforretningerne viste, at der var sket væsentlige forbedringer siden november 2000, og Rigsrevisionen vurderede, at styrelsens betalingsforretninger blev varetaget tilfredsstillende.

Den stikprøvevis gennemgang af bilag afdækkede dog fejl som følge af ovenstående mangler.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Udlændingestyrelsen ikke var helt tilfredsstillende.

249. *Revisionen af større anskaffelser* ved Udlændingestyrelsen vedrørte projektet "Det Fælles Visumregister" og Udlændingestyrelsens deltagelse i projektet. Revisionen

viste, at projektet var forløbet meget tilfredsstillende og i overensstemmelse med de givne forudsætninger.

250. I henhold til en § 9-aftale om *intern revision* mellem indenrigsministeren og rigsrevisor bistår et privat statsautoriseret revisionsfirma Rigsrevisionen med revision af Dansk Røde Kors' Asylafdelings statslige bevillinger til aktiviteter, som Asylafdelingen udfører i henhold til aftale med Indenrigsministeriet og Udlændingestyrelsen. Revisionen var udført i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik.

Rigsrevisionens samarbejde med revisionsfirmaet om revision af Asylafdelingens regnskab for 2001 forløb tilfredsstillende. For så vidt angik planlægning, udførelse og rapportering er det Rigsrevisionens vurdering, at den interne revision i 2001 fungerede tilfredsstillende, og at den udførte revision var veltilrettelagt og af høj kvalitet. Revisionsfirmaet konkluderede i sit revisionsprotokollat vedrørende den finansielle revision for 2001, at revisionen ikke havde givet anledning til kritiske bemærkninger, og at virksomhedsregnskabet kunne forsynes med en revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Vedrørende forvaltningsrevisionen konkluderede revisionsfirmaet, at Asylafdelingen havde taget skyldige økonomiske hensyn vedrørende forvaltningen af offentlige midler.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med revisionsfirmaet er det også Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen har været tilfredsstillende.

Statsamterne

251. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

252. *Revisionen i årets løb* ved Statsamterne, som omfatter 14 statsamter og Københavns Overpræsidium, vedrørte Statsamterne Frederiksborg, Nordjylland og Ringkøbing.

Revisionen ved de 3 statsamter viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler. Rigsrevisionen skal fremhæve, at Stats-

amtet Frederiksborgs og Statsamtet Ringkøbings forvaltning af udgifter og indtægter var meget tilfredsstillende.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Statsamterne var tilfredsstillende.

253. *Lønrevisionen* ved Statsamterne vedrørte Statsamterne Frederiksborg og Storstrøm.

Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved Statsamtet Frederiksborg og Statsamtet Storstrøm var henholdsvis tilfredsstillende og meget tilfredsstillende.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at Statsamternes løn- og personaleadministration var tilfredsstillende.

Beredskabsstyrelsen

254. Ved *bevillingskontrollen* af hovedkonto 13.21.01. Redningsberedskabet konstaterede Rigsrevisionen væsentlige budgetafvigelser på underkonto 91. Indtægtsdækket virksomhed vedrørende tilvejebringelse og drift af indkvarteringscentre for udlændinge, idet regnskabet for kontoen viste indtægter for i alt 70,5 mio. kr. i forhold til bevillingen på 32,5 mio. kr.

Desuden var der ikke afgivet regnskabsmæssig forklaring på, at hovedkontoens samlede regnskab udviste indtægter på i alt 105,6 mio. kr., hvor bevillingen udgjorde 51,9 mio. kr. De regnskabsmæssige forklaringer, Rigsrevisionen modtog efterfølgende, gav ikke anledning til yderligere bemærkninger.

Indenrigsministeriet har oplyst, at Beredskabsstyrelsen fremover vil være opmærksom på, at der ved væsentlige afvigelser mellem bevillingstal og regnskabstal skal gives regnskabsmæssige forklaringer i virksomhedsregnskabet.

255. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

256. Den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Beredskabsstyrelsen viste, at styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt dokumentationen var meget tilfredsstillende. Kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater var ikke helt tilfredsstillende, idet afrapportering af resultatmål fra resultatkontrak-

ten burde have været mere kritiske og reflekterende, hvor resultaterne havde været mindre tilfredsstillende. Endelig manglede der en tilstrækkelig kobling mellem de faglige og økonomiske resultater. Rigsrevisionen har noteret sig, at et tidsregistreringssystem omfattende hele Redningsberedskabet påregnes at kunne blive sat i værk i 2003. Samlet vurderede Rigsrevisionen, at virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende.

257. *Revisionen i årets løb* ved Beredskabsstyrelsen, som omfatter selve styrelsen, 7 centre og 3 skoler, vedrørte Beredskabscenter Sydsjælland og Beredskabsstyrelsens center for lederuddannelse.

Revisionen i årets løb ved Beredskabscenter Sydsjælland og Beredskabsstyrelsens center for lederuddannelse viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Beredskabsstyrelsen var tilfredsstillende.

[Andre sager](#)

258. Rigsrevisionen igangsatte i april 2002 en større undersøgelse af Beredskabsstyrelsens tilrettelæggelse af redningsberedskabet. Undersøgelsens formål var at undersøge, om Beredskabsstyrelsen levede op til lovens formål om at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljø ved ulykker og katastrofer i hverdagen.

Undersøgelsen omfattede interview hos beredskabschefer i 7 kommuner, besøg i Beredskabsstyrelsens Beredskabskontor, Forebyggelseskontor og Beredskabsudviklingsenheden, sagsgennemgang i Beredskabskontoret, gennemgang af virksomhedsregnskab, deltagelse i et af Beredskabsstyrelsens tilsynsbesøg og besøg på et Beredskabscenter.

Rigsrevisionen undersøgte forhold vedrørende statens tilsyn med beredskabet i kommunerne, Beredskabsstyrelsens sanktionsmuligheder over for kommunerne, som indskrænker sig til indbringelse af sager for tilsynsrådet, Beredskabsstyrelsens rådgivende rolle over for kommunerne samt forebyggelsesindsatsen i kommunerne.

Den 21. juni 2002 blev der indgået en politisk aftale om redningsberedskabet efter 2002. Den politiske aftale vedrører en ændret og mere fleksibel kommunal dimensionering, styrkelse af den tværgående koordination og det civile beredskab samt tiltag vedrørende styrkelse af videnindsamling mv. og forebyggelse samt ændring af tilsynet med kommunerne, fra det kontrollerende til det rådgivende.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at de bemærkninger, Rigsrevisionen havde på området, og som er meddelt Beredskabsstyrelsen, i al væsentlighed vil blive imødekommet gennem de tiltag, der skal sættes i værk som følge af den politiske aftale. Rigsrevisionen besluttede derfor at indstille den igangværende undersøgelse.

Rigsrevisionen finder tiltagene som følge af den politiske aftale tilfredsstillende.

Flygtningenævnet

259. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

260. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Flygtningenævnet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater samt dokumentationen blev vurderet som tilfredsstillende, og at målopstillingen, styringsgrundlaget og tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Nævnets opstilling af operationelle mål for udviklingsaktiviteterne kunne forbedres, ligesom nævnets retningslinjer for gennemgang, kontrol og afstemning af oplysninger til brug for virksomhedsregnskabets opstilling og indhold bør beskrives i en vejledning e.l. Endvidere burde oplysningerne om anvendt regnskabspraksis udbygges.

Nævnet for Etnisk Ligestilling

261. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Beredskabsforbundet

262. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

263. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Beredskabsforbundet ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterede således, at der var eksempler på, at der ikke forelå dokumentation for lønindplatzeringer. Beredskabsforbundet har taget dette til efterretning.

Formålet med revisionen på Indenrigsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Indenrigsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Udlændingestyrelsen.
- Tilfredsstillende reaktion og opfølgning på regnskab og revisionsprotokollater vedrørende IND.sam, jf. kap. IV.H.
- Tilfredsstillende kommunal afregning på integrationsområdet.
- Tilfredsstillende forløb vedrørende større anskaffelser ved departementet.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab ved Beredskabsstyrelsen og Flygtningenævnet.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet og Statsamterne.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved departementet.
- Meget tilfredsstillende forløb vedrørende større anskaffelser ved Udlændingestyrelsen.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Indenrigsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Indenrigsministeriets område er rigtige, men at dispositionerne i enkelte tilfælde ikke har været helt i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

J. § 14. By- og Boligministeriet

264. Af **tabel 12** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på By- og Boligministeriets område.

Tabel 12. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på By- og Boligministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Gennemgang af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber fra fonde mv.
By- og Boligministeriets departement	X	X			X	X		X				X	
Elektricitetsrådet	X	X											
Danmarks Gasmateriel Prøvning (SV)	X	X		X	X								
Kort- og Matrikelstyrelsen	X	X											
Slots- og Ejendomsstyrelsen	X	X		X						X			
Statens Byggeforskningsinstitut	X	X	X	X									
Antal revisioner i alt	6	6	1	3	2	1	0	1	0	1	0	1	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

265. Tabel 12 viser, at Rigsrevisionen på By- og Boligministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 3 revisioner i årets løb, 2 lønrevisioner, 1 tilskudsrevision, 1 revision af lån og garantier mv., 1 bygge- og anlægsrevision og 1 gennemgang af kommunal afregning.

By- og Boligministeriets departement

266. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen*, at der vedrørende hovedkonto 14.11.04. Statens Ejendomssalg A/S var uoverensstemmelse mellem bevillinger-

ne ifølge 2 aktstykker og de bevillinger, der var optaget på tillægsbevillingsloven for 2001.

I det første tilfælde fremgik det af Akt 130 24/1 2001, at ejendommen bygning C – det fredede pakhús – på grunden Strandgade 100 blev overdraget som gave til fonden Den Nordatlantiske Brygge. Ifølge aktstykket skulle der opføres en udgifts- og indtægtsbevilling på 45 mio. kr. på tillægsbevillingsloven for 2001, hvilket ved en fejl ikke skete.

I det andet tilfælde indskød staten i Akt 149 21/3 2001 7 ejendomme i Statens Ejendomssalg A/S med virkning fra 1. januar 2001. Ifølge aktstykket skulle der på tillægsbevillingsloven for 2001 opføres en indtægtsbevilling på 12,8 mio. kr. Der blev imidlertid kun opført en indtægtsbevilling på 2,8 mio. kr. Ministeriet oplyste, at det efter forelæggelsen af aktstykket viste sig, at der på en enkelt ejendom var lån, der ikke blev tilgodeset ved indskuddet, hvilket medførte, at provenuet fra indskuddet skulle nedskrives fra 12,8 mio. kr. til 2,8 mio. kr. Dette var sket ifølge aftale med Finansministeriet i forbindelse med udarbejdelsen af tillægsbevillingsloven for 2001. Finansudvalget blev ved Akt 106 20/3 2002 orienteret om sagen. Det fremgår af aktstykket, at Statens Ejendomssalg A/S havde indvilget i at overtage lånene mod et afslag i vederlaget til staten, svarende til værdien af lånene. Det provenu, som blev optaget på tillægsbevillingsloven for 2001, var som en konsekvens 10,0 mio. kr. lavere end forudsat i Akt 149 21/3 2001.

Sagsforløbet har vist, at ministeriet før udarbejdelsen af tillægsbevillingsloven for 2001 havde kendskab til, at der var sket væsentlige ændringer i de oplysninger, som blev forelagt for Finansudvalget i Akt 149 21/3 2001. Efter Rigsrevisionens opfattelse burde ministeriet på et tidligere tidspunkt have orienteret Finansudvalget om de nye oplysninger i sagen og om de ændrede bevillingsforudsætninger.

267. Den afsluttende revision gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

268. Lønrevisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved By- og Boligministeriets departement var tilfredsstillende.

269. Ved *tilskudsrevisionen* af ordningerne under området Almene boliger m.v. vurderede Rigsrevisionen, at tilskudsforvaltningen generelt var tilfredsstillende.

270. *Revisionen af lån og garantier mv.* viste generelt tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller.

271. Ved *gennemgangen af kommunal afregning* på området byfornyelse fandt Rigsrevisionen, at de administrative forretningsgange og kontrolforanstaltninger i departementet generelt ikke fungerede helt tilfredsstillende. Ministeriet gennemgik således ikke revisionsberetningerne, men havde henlagt denne opgave til tilsynsrådene uden at vejlede tilsynsrådene og uden en procedure for, hvordan tilsynsrådernes vurdering skulle indgå i ministeriets tilsynsarbejde.

Gennemgangen i kommunerne af byfornyelsesområdet viste, at der ikke var dokumenterede forretningsgangsbeskrivelser for administrationen af de ordninger, hvor der sker afregning over for staten. Ifølge revisionsberetningerne havde dette dog ikke medført fejl. Selv om det er kommunernes ansvar at sikre gode forretningsgange, er det et led i ministeriets tilsynsopgave at sikre sig, at administrationen og dokumentationen for de statslige tilskud er betryggende.

Gennemgangen i tilsynsrådene viste, at ministeriet ikke havde vejledt tilsynsrådene om faste forretningsgange for vurdering af revisorbemærkninger og kommunalbestyrelsens besvarelse af bemærkningerne.

Økonomi- og Erhvervsministeriet varetager nu opgaven efter ressortomlægningen i november 2001. Ministeriet har oplyst, at man vil sikre sig et mere indgående og systematisk kendskab til, at kommunerne har en betryggende administration af byfornyelsesloven, og at der findes betryggende dokumentation for de statslige tilskud. Ministeriet har besluttet at skærpe tilsynet ved at indkalde revisionsberetningerne årligt. Ministeriet sikrer sig herved kendskab til kommunalbestyrelsernes besvarelse af den kommunale revisions bemærkninger.

Elektricitetsrådet

272. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Danmarks Gasmateriel Prøvning

273. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

274. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks Gasmateriel Prøvning viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks Gasmateriel Prøvning var tilfredsstillende. Især skal det fremhæves, at økonomistyringen, herunder opgørelsen af det faktiske tidsforbrug som grundlag for omkostningsfordelingen mellem den omkostningsdækkede og den bevillingsdækkede virksomhed, havde fungeret meget tilfredsstillende.

275. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Dansk Gasmateriel Prøvning ikke var helt tilfredsstillende. Således var kravet om personadskilt kontrol mellem lønindrapporteringen og frigivelsen af lønudbetalingen ikke altid opfyldt. Rigsrevisionen bemærkede i tilknytning hertil generelt, at de lønrelevante forretningsgange ved institutionen, som er en mindre institution, ikke var egnede til at forebygge hverken tilsigtede eller utilsigtede fejl. Rigsrevisionen har i den anledning peget på muligheden for at etablere supplerende kontrolforanstaltninger.

Danmarks Gasmateriel Prøvning har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

Kort- og Matrikelstyrelsen

276. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Slots- og Ejendomsstyrelsen

277. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

278. *Revisionen i årets løb* ved Slots- og Ejendomsstyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet Rigsrevisionen bl.a. konstaterede, at styrelsen ikke

havde foretaget fuldstændige, regelmæssige og dokumenterede beholdningsafstemninger, bl.a. på grund af manglende systemmæssige faciliteter. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste tillige, at der i enkelte tilfælde ikke var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Slots- og Ejendomsstyrelsen ikke var helt tilfredsstillende.

Styrelsen har oplyst, at man har strammet op på forholdene, så der disponeres efter reglerne i regnskabsinstruksen.

Rigsrevisionen konstaterede videre, at styrelsens indtægtsforvaltning var mangelfuld, idet der ikke blev ført løbende kontrol med den regnskabsmæssige registrering af de modtagne værdier. Endvidere var flere lejekontrakter vedrørende de ejendomme, hvor ejerskabet ved Akt 331 4/9 2000 var overført til Slots- og Ejendomsstyrelsen, ikke underskrevet af lejer inden lejemålenes start, ligesom der blev konstateret væsentlige udestående restancer på disse lejemål. Endelig konstaterede Rigsrevisionen manglende regulering af huslejebeløb i henhold til bestemmelserne i lejekontrakterne. Rigsrevisionens bilagsgennemgang afdækkede tillige fejl på dette område.

Virksomheden iværksatte efterfølgende en række initiativer med henblik på at inddrive de udestående restancer, og dette resulterede i, at restancerne blev nedbragt væsentligt. Styrelsen har endvidere oplyst, at man i 2002 har etableret procedurer for indtægtsforvaltningen til sikring af løbende kontrol med den regnskabsmæssige registrering af de modtagne værdier. Ligeledes er der etableret procedurer, der sikrer, at lejekontrakter underskrives inden lejemålenes start, og at der bliver foretaget regulering af huslejebeløb.

279. *Bygge- og anlægsrevisionen* ved Slots- og Ejendomsstyrelsen omfattede i 2001 projektrevision af "Opførelsen af en ny administrationsbygning – Told- og Skatteregion Aalborg" og af projektet "Restaurering af Kronborg Slot, 1. etape". Revisionen viste, at beslutningsgrundlaget for projekterne samt organiseringen og styringen samlet set var henholdsvis tilfredsstillende og meget tilfredsstillende.

Statens Byggeforskningsinstitut (nu By og Byg)

280. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

281. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Statens Byggeforskningsinstitut blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at måloppstillingen, afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater samt styringsgrundlaget blev vurderet som tilfredsstillende, og at dokumentationen var meget tilfredsstillende.

282. *Revisionen i årets løb* ved Statens Byggeforskningsinstitut viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet Rigsrevisionen bl.a. konstaterede, at regnskabsinstruksen ikke dækkede samtlige af virksomhedens opgaver. Der manglede forretningsgangsbeskrivelser vedrørende den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed og den indtægtsdækkede virksomhed.

Rigsrevisionen konstaterede ligeledes eksempler på mangelfuld indtægtsforvaltning, idet flere projektsager ikke indeholdt tilstrækkelige oplysninger og dokumentation for aftalernes indgåelse. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Statens Byggeforskningsinstitut ikke var helt tilfredsstillende.

Instituttet har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning og iværksat initiativer, hvilket Rigsrevisionen finder tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på By- og Boligministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af By- og Boligministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger.

- Ikke rettidig orientering af Finansudvalget om ændrede indtægter ved salg af ejendom.
- Ikke helt tilfredsstillende tilsyn vedrørende kommunal afregning i departementet.

- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Slots- og Ejendomsstyrelsen og Statens Byggeforskningsinstitut.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Dansk Gasmateriel Prøvning.
- Ikke helt tilfredsstillende omlægning til nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Statens Byggeforskningsinstitut.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Danmarks Gasmateriel Prøvning.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved departementet.
- Tilfredsstillende forvaltning af tilskud ved departementet.
- Tilfredsstillende administration af lån og garantier ved departementet.
- Meget tilfredsstillende gennemførelse af et bygge- og anlægsprojekt i Slots- og Ejendomsstyrelsen.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på By- og Boligministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på By- og Boligministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

K. § 15. Socialministeriet

283. Af **tabel 13** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Socialministeriets område.

Tabel 13. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Socialministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Revision af større anskaffelser	Gennemgang af kommunal afregning	Tilsyn med interne revisioner	Gennemgang af regnskaber fra fonde mv.
Socialministeriets departement	X	X					X				X		X
Børnerådet	X	X											
Den Sociale Ankestyrelse	X	X	X										
Den Sociale Sikringsstyrelse	X	X	X										
Arbejdsskadestyrelsen	X	X				X							
Socialforskningsinstituttet	X	X		X									
Statens Øjenklinik	X	X											
John F. Kennedy Instituttet	X	X											
Kofoeds Skole	X				X							X	
Center for små handicapgrupper	X	X											
Døvefilm Video	X	X											
Antal revisioner i alt	11	10	2	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

284. Tabel 13 viser, at Rigsrevisionen på Socialministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 1 revision i årets løb, 1 lønrevision, 1 tilskudsrevision, 1 edb-revision, 1 gennemgang af kommunal afregning, 1 tilsyn med intern revision og gennemgang af regnskaber fra 4 fonde mv.

Socialministeriets departement

285. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen*, at anmærkningerne vedrørende overførselsadgang fra hovedafsnit 15.11. Centralstyrelsen og hovedafsnit 15.64. Bistand og pleje for handicappede var upræcise.

Socialministeriet har oplyst, at man er opmærksom på, at der ikke er overensstemmelse mellem anmærkningerne for de pågældende hovedafsnit, og har præciseret bestemmelsen på forslag til finansloven for 2003.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at der for samtlige øststøttekonti var foretaget fejlkonteringer, idet ministeriet havde foretaget normal udgiftspostering i stedet for posteringer i form af nedskrivning af afgivne tilsagn på beholdningskonti.

Socialministeriet har i august 2002 oplyst, at der foretages nødvendige regnskabsmæssige berigtigelser.

286. Ved den *afsluttende revision* i departementet, som omfatter Socialministeriets departement, Ældreforum, Psykolognævnet og Narkotikarådet, konstaterede Rigsrevisionen, at departementet ikke foretog dokumenterede og fuldstændige beholdningsafstemninger.

Socialministeriet har oplyst, at der i nær fremtid udarbejdes procedurer for afstemninger af beholdningskonti.

287. Ved *edb-revisionen* i departementet konstaterede Rigsrevisionen, at der manglede en løbende ajourføring af brugeradgange til Navision Stat. Endvidere blev det oplyst, at departementet arbejder med en IT-strategi for hele Socialministeriet, hvilket Rigsrevisionen finder positivt. Rigsrevisionen vurderede, at der vedrørende de generelle edb-kontroller var en tilstrækkelig systemsikkerhed, datasikkerhed og driftssikkerhed, samt at departementets politik og organisation på edb-området var tilfredsstillende. Det er samlet Rigsrevisionens vurdering, at edb-anvendelsen i departementet er tilfredsstillende.

288. *Gennemgangen af kommunal afregning* omfattede 4 kommunebesøg samt besøg i departementet under temaet folkepension, børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Rigsrevisionen konstaterede, at enkelte kommuner ikke foretog en korrekt beregning af varmetillæg til pensionister. I et tilfælde blev det konstateret, at en kom-

mune fejlagtigt havde hjemtaget refusion fra Socialministeriet i stedet for fra amtskommunen. Endvidere blev det i en enkelt kommune konstateret, at berigtigelser blev foretaget direkte på de løbende regnskabskonti, hvorfor de ikke direkte fremgik som berigtigelser i refusionsskemaerne til ministeriet. Denne praksis medfører, at Socialministeriet ikke orienteres om det egentlige omfang af berigtigelser, som kan have betydning for ministeriets regelfastsættelse, vejledning mv.

Det var Rigsrevisionens samlede vurdering, at de administrative forretningsgange og kontrolforanstaltninger i kommunerne generelt fungerede tilfredsstillende, samt at departementets forvaltning var tilfredsstillende.

289. *Gennemgangen af regnskaber fra fonde mv.* for Møltrup Optagelseshjem, Mødrehjælpen af 1983 og Sociale udgifter på Christiansø under Socialministeriets departement har ikke givet anledning til bemærkninger. Rigsrevisionen finder, at ministeriets tilsyn var tilfredsstillende.

Endvidere har Rigsrevisionens foretaget en gennemgang af regnskabet fra Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomsforsikring. Gennemgangen viste, at fondens regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende.

Børnerådet

290. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Den Sociale Ankestyrelse

291. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

292. Rigsrevisionen konstaterede ved den *afsluttende revision*, at interimskontoen udviste en saldo på ca. 18,9 mio. kr., hvilket skyldes én fejlpostering.

Rigsrevisionen finder, at der bør foretages en opstramning af procedurerne for afstemning og kontrol af beholdningskonti.

293. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Den Sociale Ankestyrelse blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderin-

gen er en sammenvejning af, at styringsgrundlaget, tilrettelæggelse af målinger og registreringer, anvendt regnskabspraksis og dokumentationen var tilfredsstillende, samt at målopstillingen og afrapporteringen af mål og aktiviteter ikke var helt tilfredsstillende, idet målopstillingen efter Rigsrevisionens opfattelse ikke var tilstrækkelig operationel og vurderingen af målopfyldelsen derfor vanskelig. Rigsrevisionen er opmærksom på, at styrelsen alene har haft en 1-årig resultatkontrakt for 2001, hvor der primært har været opstillet ”bløde” resultatmål.

Den Sociale Sikringsstyrelse

294. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

295. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Den Sociale Sikringsstyrelse blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at målopstillingen, afrapporteringen af mål og aktiviteter og dokumentationen blev vurderet tilfredsstillende, samt at styringsgrundlaget og tilrettelæggelse af målinger ikke var helt tilfredsstillende, idet der manglede en egentlig vejledning til udarbejdelse af virksomhedsregnskaber.

Arbejdsskadestyrelsen

296. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

297. Ved *tilskudsrevisionen* i Arbejdsskadestyrelsen vurderede Rigsrevisionen, at styrelsens tilskudsforvaltning skete i overensstemmelse med hjemmelsgrundlaget, samt at sagerne i det væsentlige var veldokumenterede. Endvidere vurderede Rigsrevisionen, at forretningsgange og interne kontroller var hensigtsmæssige og sikkert tilrettelagt.

Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at tilskudsforvaltningen var tilfredsstillende.

Socialforskningsinstituttet

298. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

299. *Revisionen i årets løb* ved Socialforskningsinstituttet viste, at forretningsgange og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Socialforskningsinstituttet var tilfredsstillende.

Statens Øjenklinik og John F. Kennedy Instituttet

300. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Kofoeds Skole

301. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til bemærkninger.

302. Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med Kofoeds Skoles *interne revision* var tilfredsstillende.

Revisionen for 2001 er foretaget i henhold til den indgåede § 9-aftale og revisionsinstruksen for Kofoeds Skole. Revisionen er udført i henhold til God Offentlig Revisions-skik.

Kofoeds Skoles interne revision konkluderede i sit revisionsprotokollat vedrørende den finansielle revision for 2001, at revisionen ikke havde givet anledning til kritiske bemærkninger, og at Kofoeds Skoles regnskab kunne forsynes med en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

Vedrørende forvaltningsrevisionen konkluderede den interne revision, at Kofoeds Skole havde taget skyldige økonomiske hensyn vedrørende forvaltningen af offentlige midler.

Den interne revision har ud fra Kofoeds Skoles størrelse og kompleksitet vurderet, at skolen har tilrettelagt hensigtsmæssige forretningsgange og interne kontroller.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det også Rigsrevisionens vurdering, at Kofoeds Skoles regnskabsaflæggelse har været tilfredsstillende.

303. Ved *lønrevisionen* på Kofoeds Skole vurderede Rigsrevisionen, at løn- og personaleadministrationen var tilfredsstillende.

Center for små handicapgrupper og Døvefilm Video

304. *Bevillingskontrollen* og *den afsluttende revision* gav ikke anledning til bemærkninger.

Formålet med revisionen på Socialministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Socialministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Upræcise anmærkninger vedrørende overførselsadgang mellem hovedkonti.
- Tilfredsstillende reaktion og opfølgning på regnskab og revisionsprotokollater vedrørende IND.sam, jf. kap. IV.H.
- Tilfredsstillende edb-anvendelse i departementet.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Den Sociale Sikringsstyrelse og Den Sociale Ankestyrelse.
- Tilfredsstillende tilskudsforvaltning i Arbejdsskadestyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Socialforskningsinstituttet.
- Tilfredsstillende administrative forretningsgange og kontroller vedrørende kommunal afregning i kommunerne samt tilfredsstillende forvaltning i departementet.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Kofoeds Skole.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Socialministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Socialministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

L. § 16. Sundhedsministeriet

305. Af **tabel 14** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Sundhedsministeriets område.

Tabel 14. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Sundhedsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser
Sundhedsministeriets departement	X	X			X					
Sundhedsstyrelsen	X	X	X	X						
Lægemiddelstyrelsen	X	X								
Sundhedsvæsenets Patientklagenævn	X	X								
Patientskadeankenævnet	X	X								
Det Ethiske Råd	X	X								
Statens Institut for Folkesundhed	X	X								
Videns- & Forskningscenter for Alternativ Behandling	X	X								
Statens Serum Institut	X	X		X					X	
Antal revisioner i alt	9	9	1	2	1	0	0	0	1	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

306. Tabel 14 viser, at Rigsrevisionen på Sundhedsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder, samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 2 revisioner i årets løb, 1 lønrevision og 1 bygge- og anlægsrevision.

Sundhedsministeriets departement

307. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

308. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Sundhedsministeriets departement ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen har derfor anbefalet, at forretningsgangene vedrørende registrering, frigivelse og uddatakontrol i lønkontoret bliver gennemgået med henblik på fremover særligt at mindske risikoen for fejl på lønområdet.

Sundhedsministeriet har taget de fremsatte bemærkninger til efterretning, og ministeriet har efterfølgende ændret i forretningsgangene.

Sundhedsstyrelsen

309. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

310. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Sundhedsstyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at målopstillingen, afrapporteringen af mål og aktiviteter, styringsgrundlaget samt dokumentationen blev vurderet som tilfredsstillende, og at tilrettelæggelse af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis var meget tilfredsstillende.

311. *Revisionen i årets løb* ved Sundhedsstyrelsen, som omfatter selve styrelsen og 15 embedslægeinstitutioner, vedrørte styrelsen og embedslægerne i Storstrøms og Nordjyllands amter.

Revisionen i årets løb ved styrelsen og embedslægeinstitutionerne for Storstrøms og Nordjyllands amter viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevis gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Sundhedsstyrelsen var tilfredsstillende.

Lægemiddelstyrelsen, Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, Patientskadeankenævnet, Det Ethiske Råd, Statens Institut for Folkesundhed og Videns- og Forskningscenter for Alternativ Behandling

312. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Statens Serum Institut

313. Ved *bevillingskontrollen* konstaterede Rigsrevisionen, at § 16.35.02. Statens Serum Institut (anlægsbevilling) udviste et akkumuleret overskud, i form af en uudnyttet anlægs- og låneramme, ultimo 2001 på 526,4 mio. kr.

Instituttets bevilling, regnskab og overskud fremgår af **tabel 15**.

Tabel 15. Bevilling, regnskab og overskud for § 16.35.02. Statens Serum Institut (anlægsbevilling)

	Tidligere år	1999	2000	2001
	----- Mio. kr. -----			
Bevilling.....		218,8	221,5	293,7
Regnskab		50,0	53,5	129,3
Årets overskud		168,8	168,0	164,4
Akkumuleret overskud	50,0	194,0 ¹⁾	362,1	526,4
¹⁾ Inkl. regulering på +24,8 mio. kr.				

Det fremgår af tabel 15, at instituttet i perioden 1999-2001 har haft et årligt overskud på knap 170 mio. kr., svarende til mellem 50 % og 75 % af instituttets bevillinger. Overskuddet er primært oparbejdet fra 1999.

Ifølge instituttets regnskabsmæssige forklaringer i virksomhedsregnskabet for 2001 skyldes mindreforbruget hovedsageligt, at en række større projekter ikke var påbegyndt som forudsat i finansloven.

På finanslovene for 1999-2001 blev der ydet bevilling til 12 projekter. Der var ikke ved udgangen af 2001 afholdt udgifter vedrørende 6 af projekterne, og 2 projekter blev afløst af ét nyt projekt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det akkumulerede overskud var udtryk for, at der var søgt bevilling til mulige og påtænkte, men ikke nødvendigvis besluttede projekter inden for perioden.

Ministeriet har videre oplyst, at instituttet som følge af de seneste års betydelige stigning i det akkumulerede overskud i forøget omfang vil lægge op til, at en uudnyttet bevilling, som er knyttet til et opgivet projekt, overføres til et nyt projekt.

Statens Serum Institut finansierer anlægsprojekterne ved låneoptagelse, mens udgifter til betaling af renter og afdrag finansieres via indtjening på Statens Serum Instituts kommercielle aktiviteter.

Det fremgår af anmærkningen til tekstanmærkning nr. 2 på finansloven, at ministeriet vil give Finansudvalget en årlig redegørelse for Statens Serum Instituts investeringer og låntagning.

Ifølge anmærkningerne til finansloven har Statens Serum Institut adgang til uden særskilt forelæggelse for Finansudvalget at påbegynde og gennemføre anlægsarbejder i overensstemmelse med instituttets investeringsramme, som denne er indarbejdet i de årlige bevillingslove. Instituttet kan ligeledes ændre projekternes fordeling over årene uden særskilt forelæggelse for de bevilgende myndigheder i forbindelse med de kommende års bevillingslove, så længe den samlede investeringsramme overholdes. Investeringsrammen er for perioden 1999-2002 fastsat til 807,3 mio. kr.

Væsentlige ændringer i investeringsprogrammet i finansåret skal imidlertid forelægges for Finansudvalget. I anmærkningerne er væsentlige ændringer defineret som ændringer, der overstiger den godkendte anlægsramme for et projekt med mindst 10 %, dog ikke ændringer under 5 mio. kr., eller som projekter, der ikke er opført på bevillingslovens oversigter.

Uanset den anførte definition, finder Rigsrevisionen, at udskydelse, opgivelse og manglende beslutning om gennemførelse af projekter, der medfører overskud på knap 170 mio. kr. i hvert af årene 1999, 2000 og 2001, er så væsentlige forhold, at ministeriet burde have orienteret Finansudvalget særskilt herom, især da overskuddene er fortsat efter 1999, som ministeriets seneste årlige redegørelse fra 28. november 2000 til Finansudvalget omhandler.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i oktober 2002 oplyst, at ved en beklagelig fejl i forbindelse med etableringen af ministeriet har ministeriet ikke afgivet en redegørelse i 2001. Ministeriet forventede på det tidspunkt at oversende 2002-redegørelsen til Finansudvalget i novem-

ber 2002. I denne ville ministeriet redegøre for instituttets låntagning og investering i både 2000 og 2001.

Rigsrevisionen kan konstatere, at ministeriet ikke har opfyldt bestemmelsen i anmærkningen til tekstanmærkning nr. 2 på finansloven om en årlig redegørelse til Finansudvalget for instituttets investering, da ministeriet har undladt at orientere Finansudvalget i 2001.

Rigsrevisionen finder, at ministeriet burde have sikret, at den nødvendige orientering af Finansudvalget om udskydelse, opgivelse og manglende beslutning om gennemførelse af projekter fandt sted.

314. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

315. *Revisionen i årets løb* ved Statens Serum Institut viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Statens Serum Institut var tilfredsstillende.

316. *Bygge- og anlægsrevisionen* ved Statens Serum Institut, som vedrørte ”opførelse af vaccinebygning”, viste, at byggesagens organisering, henset til at projektets teknisk komplekse karakter krævede en ikke uvæsentlig faglig indsigt, var tilfredsstillende. Ligeledes blev den økonomiske og tidsmæssige styring vurderet som tilfredsstillende, og det blev vurderet, at projektet var gennemført tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Sundhedsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Sundhedsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Manglende orientering af Finansudvalget i 2001 om Statens Serum Instituts investeringer, selv om det er en forudsætning for instituttets anlægsbevilling, at Finansudvalget får en årlig redegørelse.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration i departementet.

- Tilfredsstillende reaktion og opfølgning på regnskab og revisionsprotokollater vedrørende IND.sam, jf. kap. IV.H.
- Tilfredsstillende administration af ordningerne vedrørende rederbidraget og apotekervæsenets udligningsordning, jf. kap. IV.G.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Sundhedsstyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Sundhedsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Sundhedsministeriets område er rigtige, men at dispositionerne i enkelte tilfælde ikke har været helt i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

M. § 17. Arbejdsministeriet

317. Af **tabel 16** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Arbejdsministeriets område (nu Beskæftigelsesministeriet).

Tabel 16. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Arbejdsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner	Gennemgang af regnskaber fra fonde mv.
Arbejdsministeriets departement	X	X										X
Arbejdstilsynet	X	X	X			X						
Arbejds miljøinstituttet	X	X										
Arbejds miljørådets Service Center	X	X										
Arbejdsdirektoratet	X	X				X						
Arbejdsmarkedsstyrelsen	X	X	X		X	X					X	
Antal revisioner i alt	6	6	2	0	1	3	0	0	0	0	1	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

318. Tabel 16 viser, at Rigsrevisionen på Arbejdsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 1 lønrevision, 3 tilskudsrevisioner, 1 tilsyn med intern revision og gennemgang af regnskaber fra 6 fonde mv.

Arbejdsministeriets departement

319. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

320. Rigsrevisionens *gennemgang af regnskaber fra fonde mv.* under Arbejdsministeriets departement vedrørte Arbejdsmarkedets Tillægspension, Lønmodtagernes Garanti-fond, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Den Midlertidige Pensionsopsparing, Den særlige Pensionsordning og Arbejdsmarkedets Feriefond. Rigsrevisionens gennemgang viste, at fondenes regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende.

Arbejdstilsynet

321. Ved *bevillingskontrollen* bemærkede Rigsrevisionen, at der på § 17.21.05. Forskning og forsøg på arbejdsmiljøområdet var opført et negativt videreførselsbeløb på 1,3 mio. kr. under tilskudspuljen Kvinder på arbejdsmarkedet (underkonto 74).

Årsagen til underskuddet var, at Arbejdstilsynet i forbindelse med 2 ansøgningsrunder i 2000 og 2001 havde givet tilsagn for samtlige puljens midler, herunder også de forventede bevillinger i 2002 og 2003. Arbejdstilsynet havde over for tilskudsmodtagerne taget et standardforbehold, hvorefter tilsagnet om støtte var givet under forudsætning af, at der på kommende finanslove blev stillet de fornødne midler til rådighed.

Rigsrevisionen finder, at Arbejdstilsynet ikke havde bevillingsmæssig hjemmel til at afgive tilsagn ud fra de forventede bevillinger på kommende finansårslove, uanset det nævnte standardforbehold. Ministeriet er enig heri og har meddelt Arbejdstilsynet, at ministeriet vil følge op på, at der alene bogføres tilsagn vedrørende beløb, der er indeholdt i vedtagne finanslovbevillinger.

322. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

323. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Arbejdstilsynet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Gennemgangen viste således, at kvaliteten af de opstillede mål og afrapporteringen heraf var tilfredsstillende. Gennemgangen viste videre, at styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt dokumentationen var tilfredsstillende.

324. Ved *tilskudsrevisionen* i Arbejdstilsynet vurderede Rigsrevisionen, at administrationen på de undersøgte om-

råder generelt ikke var helt tilfredsstillende. For visse ordninger manglede forretningsgangsbeskrivelser, dækkende regnskabs- og revisionsbestemmelser, samt procedurer for løbende kontrol med tilskudsmodtagere. Rigsrevisionen konstaterede desuden, at administrationen af de enkelte tilskudsordninger på en række områder var meget forskelligt tilrettelagt. Rigsrevisionen anbefalede, at der blev udarbejdet fælles regler og procedurer for Arbejdstilsynets forvaltning af tilskud.

Arbejdstilsynet tog Rigsrevisionens anbefalinger og bemærkninger til efterretning.

Arbejds miljøinstituttet og Arbejds miljørådets Service Center

325. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Arbejdsdirektoratet

326. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

327. *Tilskudsrevisionen* i Arbejdsdirektoratet omfattede tilskud til dagpengeudgifter, efterløn og overgangsydelse. Tilskudsrevisionen viste, at direktoratets forvaltning af tilskuds- og kontrolaktiviteter vedrørende de statsanerkendte arbejdsløshedskassers administration og regnskab var tilfredsstillende.

Arbejds markedsstyrelsen

328. Virksomheden Arbejds markedsstyrelsen omfatter selve styrelsen samt 14 AF-regioner.

329. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen*, at Arbejds markedsstyrelsen ved en fejl havde undladt at registrere henholdsvis afgivne og annullerede tilsagn på 8,4 mio. kr. og 11,1 mio.kr. Ved bevillingskontrollen for 1999 og 2000 påtalte Rigsrevisionen lignende mangler i styrelsens tilsagnsregistrering. Ministeriet tilkendegav i den forbindelse, at man ville tillægge tilsagnsområdet større vægt med indførelsen af de nye retningslinjer på området pr. januar 2001.

Ministeriet har nu oplyst, at ministeriet medio april 2002 i forbindelse med gennemgangen af virksomhedsregnskabet for 2001 har bedt Arbejdsmarkedsstyrelsen om at forbedre tilsagnsbehandlingen, så der aflægges et retvisende statsregnskab.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Arbejdsmarkedsstyrelsens tilsagnsregistrering også i 2001 er fejlbehæftet.

330. Den *afsluttende revision* af Arbejdsmarkedsstyrelsen viste, at regnskabsafslutningen i styrelsen var mangelfuld. Rigsrevisionen konstaterede en række fejl i regnskabet, som ifølge styrelsen skyldtes ukorrekt konteringspraksis efter overgangen til Jyske Netbank. Arbejdsmarkedsstyrelsen har oplyst, at man vil igangsætte en nærmere gennemgang af konti for likvide beholdninger med henblik på en ompostering af fejlene.

Rigsrevisionen har endvidere konstateret, at der på en række beholdningskonti henstod uudlignede poster, der var opstået i forbindelse med omposteringer foretaget ved overgangen til Navision Stat og ved indførelsen af ny nummerstruktur generelt i staten. Arbejdsmarkedsstyrelsen har igangsat en nærmere undersøgelse af samtlige beholdningskonti for at sikre en korrekt udligning af disse.

Ministeriet har supplerende oplyst, at 2001 var et år med mange ekstraordinære arbejdsopgaver i forbindelse med implementeringen af Navision Stat samtidig med planlægningen af udrulningen af Navision Stat i de 14 AF-regioner. Dette har været medårsag til, at oprydningsopgaver vedrørende overgang til ny nummerstruktur i 2001 først er ved at komme på plads i 2002. Endvidere har styrelsen ved implementeringen af Navision Stat til de sidste 12 AF-regioner afsat mange ressourcer i undervisningen og opsætning for at undgå misforståelser vedrørende anvendelse af bankkonti og tilhørende regnskabskonti.

331. Den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskaber* vedrørte Arbejdsformidlingens virksomhedsregnskab. Ved gennemgangen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som meget tilfredsstillende. Gennemgangen viste, at kvaliteten af de opstillede mål og afrapporteringen heraf var meget tilfredsstillende. Målsætningerne for Arbejdsformidlingens hovedområder var udmøntet i 10 operationelle delmål med konkrete kriterier for målopfyldel-

sen, som de enkelte AF-regioner skulle opfylde. Desuden var der i virksomhedsregnskabet systematisk redegjort for indikatorer og udviklingen heri samt for opfyldelsen af de enkelte resultatmål. Gennemgangen viste videre, at styringsgrundlaget og dokumentationen var meget tilfredsstillende, og at målinger og registreringer var tilfredsstillende.

332. *Lønrevisionen* ved Arbejdsmarkedsstyrelsen vedrørte AF-region Sønderjylland og AF-region Nordjylland.

Lønrevisionen ved AF-region Sønderjylland viste, at løn- og personaleadministrationen ikke var helt tilfredsstillende. Ved besøget blev der således konstateret en del fejl og mangler, som efter Rigsrevisionens opfattelse kunne henføres til utilstrækkelige kontrolforanstaltninger samt manglende dokumentation for statusændringer. AF-regionen har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

Lønrevisionen ved AF-region Nordjylland viste, at løn- og personaleadministrationen var meget tilfredsstillende.

333. *Tilskudsrevisionen* i Arbejdsmarkedsstyrelsen omfattede projekter finansieret af Den Europæiske Socialfond og styrelsens forvaltning af tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser, herunder tilskud til fællesudgifter, forskellige tilskud og tilskud til undervisningsudgifter. Ansvar for forvaltningen af tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser overgik ved ressortændringen den 27. november 2001 til Undervisningsministeriet.

Vedrørende Den Europæiske Socialfond vurderede Rigsrevisionen, at tilskudsadministrationen og kontrolfunktionen fungerede tilfredsstillende.

For så vidt angik tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser, var det Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsadministrationen generelt set ikke var tilfredsstillende. De interne kontroller i forbindelse med tilskudsberegningen og udbetalingen var mangelfulde, og den endelige afregning af de takstbaserede tilskud til uddannelsesstederne var væsentligt forsinket. Rigsrevisionen konstaterede således, at den endelige afregning af de takstbaserede tilskud til AMU-centrene og erhvervsskolerne vedrørende 2001 ikke var påbegyndt ultimo november 2001, hvor Undervisningsministeriet overtog området. Desuden var afregningen vedrørende 2000 ikke afsluttet, og der udestod endelig afregning vedrørende 1999 for et mindre antal institutioner. I februar

2002 havde Undervisningsministeriet stadig ikke påbegyndt afregning vedrørende 2001, og afregningen vedrørende 1999 og 2000 var fortsat ikke afsluttet. For så vidt angik regnskabsstilsynet, konstaterede Rigsrevisionen, at Arbejdsmarkedsstyrelsen ved gennemgangen af revisionsprotokollater ikke i tilstrækkeligt omfang foretog en vurdering af, hvorvidt revisors rapportering opfylder gældende krav. Rigsrevisionen konstaterede på den anden side, at Arbejdsmarkedsstyrelsen havde en tilfredsstillende opfølgning på revisors bemærkninger i revisionsprotokollaterne og på AMU-centrenes økonomiske situation.

Undervisningsministeriet, som nu har ansvaret for tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser mv., har tilkendegivet, at man vil følge Rigsrevisionens anbefalinger.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Arbejdsmarkedsstyrelsens forvaltning af tilskud samlet set ikke var helt tilfredsstillende.

334. Den *interne revision* i Arbejdsmarkedsstyrelsen udførte i overensstemmelse med den indgåede § 9-aftale revision af regnskaberne for Arbejdsformidlingens 14 AF-regioner. Revisionen blev udført efter God Offentlig Revisionsskik. Den interne revision vurderede, at forretningsgangene og de interne kontroller i al væsentlighed var tilfredsstillende i 11 af de 14 AF-regioner. For så vidt angik AF-region Storstrøm, AF-region Frederiksborg og AF-region Storkøbenhavn, vurderede den interne revision, at forretningsgangene og de interne kontroller ikke var helt tilfredsstillende, jf. nedenfor.

Rigsrevisionens samarbejde med den interne revision i Arbejdsmarkedsstyrelsen vedrørende revision af Arbejdsformidlingens regnskaber for 2001 forløb tilfredsstillende. Det er Rigsrevisionens vurdering, at den interne revision, for så vidt angår planlægning, udførelse og rapportering, har opfyldt § 9-aftalen tilfredsstillende.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen for Arbejdsformidlingens samlede område var tilfredsstillende.

335. Revisionen af AF-region Storstrøm, AF-region Frederiksborg og AF-region Storkøbenhavn omfattede bl.a. en gennemgang af et antal projekter finansieret af den afsatte

bevilling til en aktiv arbejdsmarkedspolitik, jf. finanslovens § 17.47. Den interne revision konstaterede, at de gennemgåede projekter i al væsentlighed havde et sådant indhold, at der ikke var hjemmel til at finansiere projekterne af denne bevilling. I stedet burde udgifterne til projekterne være afholdt af Arbejdsformidlingens driftsbevilling.

De gennemgåede projekter i AF-region Storkøbenhavn og AF-region Frederiksborg var i vidt omfang afholdt af puljen til nyskabende initiativer, jf. finanslovens § 17.47.01.12, hvilket efter den interne revisions opfattelse var ukorrekt. Det var dog samtidig den interne revisions opfattelse, at den konkrete bevillingsanvendelse i et vist omfang kunne skyldes, at anvendelsesområdet for puljen ikke var tilstrækkelig præcist beskrevet i regelgrundlaget.

Problemstillingen er drøftet med Arbejdsmarkedsstyrelsen, der herefter har taget initiativer til en præcisering af anvendelsesområdet for puljen. Dette vil efter den interne revisions opfattelse medvirke til at sikre en korrekt bevillingsanvendelse.

Den interne revision konstaterede endvidere, at det regionalt fastsatte forvaltningsgrundlag (administrative retningslinjer samt kontraktgrundlag) ikke i alle tilfælde var helt tilfredsstillende i de 3 regioner. Det var dog den interne revisions opfattelse, at revisionens drøftelser med og henstillinger til regionerne ville medvirke til at sikre det nødvendige og tilstrækkelige forvaltningsgrundlag for administrationen af dette område.

Ud fra en samlet vurdering var de 3 AF-regioners administration inden for dette område ikke helt tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Arbejdsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Arbejdsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Mangelfuld regnskabsafslutning i Arbejdsmarkedsstyrelsen.
- Ikke helt tilfredsstillende forvaltning af tilskud i Arbejdsmarkedsstyrelsen.
- Ikke helt tilfredsstillende administration af ordningen vedrørende partsindsatsen, jf. kap. IV.G.

- Tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller i 11 af 14 AF-regioner.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Arbejdstilsynet.
- Tilfredsstillende tilskudsforvaltning i Arbejdsdirektoratet.
- Meget tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Arbejdsformidlingen.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration i AF-region Nordjylland.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Arbejdsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Arbejdsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

N. § 19. IT- og Forskningsministeriet

336. Af **tabel 17** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på IT- og Forskningsministeriets område.

Tabel 17. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på IT- og Forskningsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser
IT- og Forskningsministeriets departement	X	X		X	X						
IT-højskolen	X	X									
IT-Vest	X	X									
Forskningsstyrelsen	X	X	X			X					
Forskningscenter Risø	X	X									
Dansk Dekommissionering	X	X									
Dansk Rumforskningsinstitut	X	X		X	X						
Dansk Polarcenter	X	X									
Center for Sprogteknologi	X	X									
Det Danske Center for Menneskerettigheder	X	X									
Center for Freds- og Konfliktforskning	X	X									
Center for IT-forskning	X	X		X							
Analyseinstitut for Forskning	X	X									
Telestyrelsen	X	X			X						X
Statens Information	X	X		X							
Det Administrative Bibliotek	X	X									
Teknologirådet		X									
Antal revisioner i alt	16	17	1	4	3	1	0	0	0	0	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

337. Tabel 17 viser, at Rigsrevisionen på IT- og Forskningsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget

bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 4 revisioner i årets løb, 3 lønrevisioner, 1 tilskudsrevision og 1 revision af større anskaffelser.

IT- og Forskningsministeriets departement

338. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

339. *Revisionen i årets løb* i departementet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen i departementet var tilfredsstillende.

340. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen i departementet ikke var helt tilfredsstillende.

Således blev der ved besøget konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til utilstrækkelige oplysninger på personalesager samt utilstrækkelige kontrolprocedurer ved registrering, frigivelse og uddatakontrol.

Departementet har oplyst, at man efterfølgende har strammet op på arbejdsgangene vedrørende løndannelse og lønudbetaling mv.

IT-højskolen og IT-Vest

341. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Forskningsstyrelsen

342. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

343. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Forskningsstyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at der er en række elementer i målopstillingen, resultatanalysen og procedurerne for udarbejdelse af virksomhedsregnskabet, der fortsat kunne for-

bedres, og at dokumentation i virksomhedsregnskabet blev bedømt som tilfredsstillende.

Ministeriet har oplyst, at Rigsrevisionens bemærkninger vil indgå i Forskningsstyrelsens tilrettelæggelse og udarbejdelse af fremtidige virksomhedsregnskaber.

344. *Tilskudsrevisionen*, der vedrørte Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, viste, at der var etableret tilfredsstillende forretningsgange og kontroller, og at styrelsen påså, at tilskudsmodtager har anvendt midlerne til formålet. Det er Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsadministrationen på området var tilfredsstillende.

Forskningscenter Risø og Dansk Dekommissionering

345. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Dansk Rumforskningsinstitut

346. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

347. *Revisionen i årets løb* ved instituttet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved instituttet var tilfredsstillende.

348. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ikke var helt tilfredsstillende.

Således blev der ved besøget konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til manglende dokumentation for ansattes tidligere beskæftigelse og for personalskilt kontrol før lønindplaceringer. Henset til instituttets størrelse skal Rigsrevisionen pege på muligheden for at etablere andre supplerende kontrolforanstaltninger.

Instituttet tog Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning, og ministeriet har oplyst, at Dansk Rumforskningsinstitut har rettet op på de nævnte forhold.

**Dansk Polarcenter, Center for Sprogteknologi,
Det Danske Center for Menneskerettigheder og
Center for Freds- og Konfliktforskning**

349. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Center for IT-forskning

350. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

351. *Revisionen i årets løb* ved centret viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved centret var tilfredsstillende.

Analyseinstitut for Forskning

352. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Telestyrelsen

353. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

354. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Telestyrelsen var tilfredsstillende.

355. *Revisionen af større anskaffelser* ved Telestyrelsen vedrørte 3 projekter: "Konsulentbistand til udbudsforretning", "Konsulentbistand til 3G (UMTS) auktion" og "LRAIC-projektet". Revisionen viste, at projekterne var forløbet tilfredsstillende og i overensstemmelse med de givne forudsætninger.

Statens Information

356. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

357. *Revisionen i årets løb* ved Statens Information viste, at forretningsgange og interne kontroller ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet 4 ud af 9 undersøgte områder kunne forbedres. Disse omfattede områderne forvaltning af indtægter, regnskabsmæssig registrering, betalingsforretninger og andre regnskabsopgaver (inventarregistrering). Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler. Revisionen viste også, at bl.a. områderne forvaltning af eksterne udgifter og forvaltning af interne bilag fungerede tilfredsstillende.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Statens Information ikke var helt tilfredsstillende.

Statens Information tog Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning og har igangsat tiltag for at rette op på de nævnte områder.

Det Administrative Bibliotek

358. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Teknologirådet

359. *Den afsluttende revision* har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

Formålet med revisionen på IT- og Forskningsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af IT- og Forskningsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke helt tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Forskningsstyrelsen.
- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Statens Information.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration i departementet og Dansk Rumforskningsinstitut.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet, Dansk Rumforskningsinstitut og Center for IT-forskning.

- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration i Telestyrelsen.
- Tilfredsstillende tilskudsadministration i Forskningsstyrelsen.
- Tilfredsstillende omlægning til nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.
- Forskningscenter Risø har valgt en offensiv og fremadrettet strategi med henblik på at udnytte de nye muligheder for digital forvaltning, jf. kap. IV.B.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på IT- og Forskningsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på IT- og Forskningsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

O. § 20. Undervisningsministeriet

360. Af **tabel 18** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Undervisningsministeriets område.

Tabel 18. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Undervisningsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Eldb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.
Undervisningsministeriets departement	X	X		X		X							X
SUstyrelsen	X	X		X		X		X					
Byggedirektoratet	X	X								X			
Statens Pædagogiske Forsøgscenter	X	X											
Sorø Akademis skole	X	X											
Fællesrådet for Den Fri ungdomsuddannelse		X											
Studenterrådgivningen	X	X											
Den Grafiske Højskole												X	
Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation												X	
Selvejende lærerseminarier												X	
Selvejende pædagogseminarier												X	
CVU'er												X	
Bioanalytikeruddannelsen												X	
Håndarbejdsseminarier												X	
Ernærings- og husholdningsseminarier												X	
Statslige Ingeniørhøjskoler	X	X		X									
Statslige ergo- og fysioterapeutskoler	X	X											
Danmarks Jordemoderskole	X	X											
De sociale højskoler	X	X	X										
Statslige pædagogseminarier	X	X											
Danmarks Journalisthøjskole	X	X		X									

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.
Danmarks Pædagogiske Universitet		X											
Københavns Universitet	X	X		X	X								
Aarhus Universitet	X	X			X	X							
Syddansk Universitet	X	X											
Roskilde Universitetscenter	X	X				X							
Aalborg Universitetscenter	X	X	X										
Handelshøjskolen i København	X	X			X								
Handelshøjskolen i Århus	X	X			X								
Danmarks Tekniske Universitet	X	X		X									
Danmarks Farmaceutiske Højskole	X	X	X										
Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole	X	X			X								
Rektorkollegiets Sekretariat	X	X											
Folkeuniversitetsnævnet		X											
Udviklingscentret for folkeoplysning og voksen-undervisning		X		X	X								
Nævnet vedrørende EU-oplysning		X											
Dansk Sløjdlærerskole	X	X											
Specialkursus i husholdning ved Aarhus Universitet	X	X											
Danmarks Sygeplejerskehøjskole	X	X			X								
Danmarks Evalueringsinstitut	X	X											
UNI-C. Danmarks edb-center for uddannelse og forskning	X	X		X					X				
CIRIUS	X	X											
Dansk Center for Undervisningsmiljø	X	X											
Udviklingscenter for tosprogede børn, unge og voksne		X											
Tipsungdomsnævnet		X		X									
Antal revisioner i alt	30	37	3	9	7	4	0	1	1	1	0	8	1

X = Udført
 = Ikke udført
 = Ikke relevant

361. Tabel 18 viser, at Rigsrevisionen på Undervisningsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 3 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 9 revisioner i årets løb, 7 lønrevisioner, 4 tilskudsrevisioner, 1 revision af lån og garantier, 1 revision af værdipapirer og legater mv., 1 bygge- og anlægsrevision, tilsyn med interne revisioner ved 8 virksomheder samt gennemgang af regnskab fra 1 fond.

Undervisningsministeriets departement

362. Ved *bevillingskontrollen* bemærkede Rigsrevisionen, at departementet ikke havde registreret afgivne tilsagn på § 20.29.05. IT, medier og folkeskolen, selv om hovedkontoen er omfattet af den budget- og regnskabsmæssige omlægning af statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. Akt 212 10/5 2000. Departementet havde i stedet for udgiftsført på grundlag af foretagne betalinger, bl.a. til UNI-C, som efter aftale med departementet administrerede dele af bevillingen.

Departementet har efterfølgende erklæret sig enig med Rigsrevisionen i, at man bør udgiftsføre disse tilsagn, når de er afgivet. Departementet har derfor taget initiativ til, at den administrative praksis rettes op, så de flerårige tilsagn, som UNI-C giver på departementets vegne, udgiftsføres, når de er afgivet.

363. Rigsrevisionen konstaterede i forbindelse med den *afsluttende revision*, at ministeriets ledelse ikke havde sikret en konsekvent gennemførelse af regnskabsmæssige afstemninger og kontroller, inden regnskabet var blevet godkendt. Ministeriet har beklaget de manglende afstemninger og arbejder på at forbedre procedurene.

364. *Revisionen i årets løb* ved Undervisningsministeriet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler. På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Undervisningsministeriet var tilfredsstillende.

365. Det fremgår af Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 189, at Rigsrevisionen ville følge en sag om departementets mangelfulde kontrol med revisorerklæringer på erhvervsskoleområdet. Rigsrevisionen fulgte op på sagen i forbindelse med *tilskudsrevisionen* for 2001. Revisionen omfattede tilskud til erhvervsskolernes fællesudgifter, skolepraktik og skolehjem samt tilskud til Den Fri Ungdomsuddannelse.

Det var Rigsrevisionens vurdering, at forvaltningen af tilskud til erhvervsskoler heller ikke i 2001 var helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen lagde ved denne vurdering især vægt på, at kontrollen med indsendelse af revisorerklæringer var forsinket og mangelfuld, selv om erklæringerne er den vigtigste kontrolforanstaltning til sikring af, at skolerne er berettiget til de udbetalte tilskud. Departementet iværksatte på Rigsrevisionens foranledning en efterkontrol af revisorerklæringer vedrørende 2000 og 2001, som viste, at der manglede et større antal erklæringer. Departementet oplyste i april 2002, at samtlige revisorerklæringer for 2000 nu var modtaget, og at gennemgangen af erklæringerne ikke havde givet anledning til rettelser af allerede udbetalte tilskud. Resultatet af departementets gennemgang af revisorerklæringer for 2001 foreligger endnu ikke.

Revisionen viste, at tilskuddene var korrekt beregnet på grundlag af skolernes indberetninger om antallet af årselever, men at der ikke forelå revisorerklæringer for alle indberetninger, jf. ovenfor. Rigsrevisionen konstaterede, at departementet havde taget initiativer til fremskyndelse af regnskabsgennemgangen, men at man ikke helt havde overholdt planen for gennemgang af de regnskaber, som departementet selv havde prioriteret højt. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsgennemgangen indholdsmæssigt generelt var tilfredsstillende, men havde visse forslag til forbedring af procedurerne i forbindelse med gennemgangen.

Ministeriet har oplyst, at man vil bestræbe sig på at forbedre kontrollen med revisorerklæringer, og procedurer herfor vil blive indarbejdet i ministeriets forretningsgangsbeskrivelser. Desuden vil ministeriet lade Rigsrevisionens forslag vedrørende regnskabsgennemgangen indgå i det kommende arbejde med omlægningen af tilsynet med erhvervsskoler.

Rigsrevisionen vurderede, at departementets forvaltning af tilskud til Den Fri Ungdomsuddannelse generelt var tilfredsstillende.

På grundlag af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at departementets forvaltning af tilskud samlet set ikke har været helt tilfredsstillende.

366. Rigsrevisionens *gennemgang af regnskabet fra fonden Arbejdsgivernes Elevrefusion* viste, at fondens regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende.

SUstyrelsen

367. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

368. *Revisionen i årets løb* ved SUstyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved SUstyrelsen var tilfredsstillende.

369. *Tilskudsrevisionen og revisionen af lån og garantier mv.* omfattede SUstyrelsens administration af stipendier, studielån, statslån og FM-gæld. Revisionen viste, at de undersøgte forretningsgange og interne kontroller fungerede tilfredsstillende.

Byggedirektoratet

370. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

371. *Bygge- og anlægsrevisionen* af projektet Syddansk Universitet, Udbygning af Campus 1. etape ved Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger, viste, at beslutningsgrundlaget samt organiseringen og styringen af dette projekt var meget tilfredsstillende.

Statens Pædagogiske Forsøgscenter, Sorø Akademiske skole, Fællesrådet for Den Fri ungdomsuddannelse og Studenterrådgivningen

372. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Selvejende institutioner, der er omfattet af intern revision

373. Området omfatter Den Grafiske Højskole, Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation, 12 selvejende lærerseminarier, 18 selvejende pædagogseminarier, 10 Centre for Videregående Uddannelser (CVU'er), 2 skoler for bioanalytikeruddannelse, 7 håndarbejdsseminarier samt 1 ernærings- og husholdningsseminarium.

374. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at selvejende institutionernes revisorer har opfyldt § 9-aftalen om *intern revision* tilfredsstillende. Senest er § 9-aftalen fornyet pr. 1. januar 2001.

Rigsrevisionens tilsyn med de interne revisorer (institutionsrevisorerne) ved Centre for Videregående Uddannelser og andre selvejende uddannelsesinstitutioner for videregående uddannelser vedrørende revision af 2001-regnskaberne forløb tilfredsstillende. Revisionen udføres i henhold til § 9-aftalen efter principperne for God Offentlig Revisionsskik og efter Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 1172 af 16. december 1996 om institutionsrevision ved selvejende institutioner for videregående uddannelser mv.

Institutionsrevisorernes revisionsplaner og arbejdsplaner er bl.a. grundlag for Rigsrevisionens løbende kvalitets sikring af revisionsarbejdet. I 2001 har Rigsrevisionen gennemgået udvalgte arbejdsplaner og revisionsplaner vedrørende 2000-regnskaberne hos institutionsrevisorerne. Generelt fandt Rigsrevisionen, at planer og arbejdsplaner var tilfredsstillende.

De af institutionsrevisorerne undersøgte forretningsgange vedrørende regnskabsaflæggelsen fungerede tilfredsstillende for hovedparten af institutionerne. En enkelt institutionsrevisor havde dog taget forbehold i sin revisionspåtegning, jf. nedenfor.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med institutionsrevisorerne er det Rigsrevisionens vurde-

ring, at regnskabsaflæggelsen på de reviderede områder samlet set har været tilfredsstillende.

375. Rigsrevisionen omtalte i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, pkt. 365, at institutionsrevisoren for Håndarbejdets Fremmes Seminarium havde taget forbehold i revisionspåtegningen på seminariets regnskab for en pensionsforpligtelses mulige indvirkning på institutionens resultat og egenkapital. Det samlede beløb, som institutionen havde afregnet og udgiftsført for lidt for perioden 1996-2000, blev anslået til ca. 3,2 mio. kr. Institutionen anerkendte ikke indbetalingsforpligtelsen, hvorfor denne ikke blev indarbejdet i resultatopgørelsen og balancen i årsregnskabet for 2000. Som følge heraf tog institutionsrevisoren forbehold for regnskabsaflæggelse på going concern-basis.

Forbeholdet er, med undtagelse af forbeholdet for going concern, gentaget i institutionsrevisorens påtegning på seminariets regnskab for 2001.

Rigsrevisionen har noteret sig, at sagen efter afgivelsen af seminariets regnskab for 2001 er afsluttet ved indgåelse af et forlig.

Statslige Ingeniørhøjskoler

376. Virksomheden omfatter Ingeniørhøjskolen Københavns Teknikum, Ingeniørhøjskolen Horsens Teknikum og Ingeniørhøjskolen i Århus.

377. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

378. *Revisionen i årets løb* ved Ingeniørhøjskolen Københavns Teknikum viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet Rigsrevisionen konstaterede manglende intern kontrol ved frigivelse af grundbilag, manglende godkendelse af udskrevne salgsfakturaer og manglende opfølgning på ældre åbentstående poster på statuskontiene. Desuden blev der ved godkendelsen af regnskaberne ikke foretaget en nærmere kontrol med, at aktiver og passiver var regnskabsmæssigt afstemt og havde en passende størrelse. Endelig var der eksempler på manglende funktionsadskillelse ved indtægtsforvaltningen. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste

dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Flere af de bemærkninger, som Rigsrevisionen tidligere skriftligt havde gjort ingeniørhøjskolen opmærksom på i 1994 og 1997, var stadig ikke ændret. Rigsrevisionen finder det uacceptabelt, at højskolen endnu ikke har rettet op på de konstaterede mangler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Ingeniørhøjskolen Københavns Teknikum ikke var helt tilfredsstillende.

Statslige ergo- og fysioterapeutskoler og Danmarks Jordemoderskole

379. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* af de 7 ergo- og fysioterapeutskoler og Danmarks Jordemoderskole gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

De sociale højskoler

380. Virksomheden omfatter de sociale højskoler i København, Odense, Århus og Esbjerg.

381. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger. Det samme gjaldt den afsluttende revision for højskolerne i Odense, Århus og Esbjerg.

382. Den *afsluttende revision* for Den Sociale Højskole i København viste, at arbejdsgange og afstemninger af statusposterne ikke var helt tilfredsstillende. Konteringspraksis i forbindelse med periodiseringen ultimo 2001 var ikke korrekt, hvilket ligeledes var tilfældet ultimo 2000. Højskolen har oplyst, at denne fremover vil sikre en korrekt periodisering.

383. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Den Sociale Højskole i København blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at mål-opstillingen, afrapporteringen af mål og aktiviteter samt styringsgrundlaget fortsat kunne forbedres, men at pålideligheden og dokumentationen af de udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende.

Statslige pædagogseminarier

384. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* ved de 2 statslige pædagogseminarier gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Danmarks Journalisthøjskole

385. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

386. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks Journalisthøjskole viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet der fx manglede funktionsadskillelse i afløssituationer mellem regnskabsregistreringen og betalingsforretninger, og der manglede interne kontroller i forbindelse med udfærdigelse af salgsfakturaer. Den stikprøvevis gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Rigsrevisionen har på baggrund af den foretagne revision løbende modtaget afstemningsmateriale. Dette materiale har Rigsrevisionen vurderet som værende ikke helt tilfredsstillende, idet der stadig har forekommet åbne og uafklarede poster.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks Journalisthøjskole ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen forventer, at højskolen fremover efterlever Rigsrevisionens anbefalinger. Desuden har man over for højskolen understreget nødvendigheden af, at bestemmelser om afstemninger overholdes.

Danmarks Pædagogiske Universitet

387. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Københavns Universitet

388. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

389. *Revisionen i årets løb* ved Københavns Universitet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøve-

vise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Københavns Universitet var tilfredsstillende.

390. *Lønrevisionen* ved Københavns Universitet, der blev gennemført som en statistisk stikprøverevision, viste, at forretningsgangene på løn- og personaleområdet var tilfredsstillende.

Aarhus Universitet

391. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

392. *Lønrevisionen* ved Aarhus Universitet, der blev gennemført som en statistisk stikprøverevision, viste, at forretningsgangene på løn- og personaleområdet var tilfredsstillende.

393. *Tilskudsrevisionen* ved Aarhus Universitet omfattede bl.a. stipendier, tilskud til amtskommuner samt øvrige tilskud til Samfundsfagenes Kantine, International Student Centre og Orion Planetarium. Revisionen viste, at tilskudsforvaltningen generelt fungerede tilfredsstillende.

Syddansk Universitet

394. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Roskilde Universitetscenter

395. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

396. *Tilskudsrevisionen* ved Roskilde Universitetscenter omfattede tilskud til stipendier mv. Revisionen viste generelt, at tilskudsforvaltningen på området var tilfredsstillende.

Aalborg Universitetscenter

397. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

398. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Aalborg Universitet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at registreringen, pålideligheden og dokumentationen af oplysningerne i virksomhedsregnskabet samt målopstillingen var tilfredsstillende, ligesom analyser og vurderinger generelt var fyldestgørende. På nogle områder var der imidlertid mulighed for forbedringer. Det ville således være hensigtsmæssigt med en bedre sammenstilling af de faglige og økonomiske resultater, navnlig på forskningsområdet, og det kunne fremgå klarere, efter hvilke kriterier en eventuel målopfyldelsesgrad var bedømt. Desuden manglede klare forretningsgangsbeskrivelser for og et samlet overblik over anvendt regnskabspraksis og regnskabsmæssige skøn.

Handelshøjskolen i København

399. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

400. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Handelshøjskolen i København var tilfredsstillende.

Handelshøjskolen i Århus

401. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

402. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Handelshøjskolen i Århus ikke var helt tilfredsstillende.

Således blev der ved besøget konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til utilstrækkelige oplysninger på personalesager samt utilstrækkelige kontrolprocedurer ved registrering, frigivelse og uddatakontrol af løndata.

Ministeriet har oplyst, at Handelshøjskolen i Århus har justeret arbejdsrutinerne og korrigeret de påtalte forhold.

Danmarks Tekniske Universitet

403. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

404. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks Tekniske Universitet (DTU) viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder samlet set fungerede tilfredsstillende. På områderne aflæggelse af regnskab og andre regnskabsopgaver pegede Rigsrevisionen på behov for forbedringer, der blev taget til efterretning af DTU. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved DTU var tilfredsstillende.

Danmarks Farmaceutiske Højskole

405. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

406. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Danmarks Farmaceutiske Højskole er det Rigsrevisionens samlede vurdering, at virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af kvaliteten i virksomhedsregnskabets indhold, hvor målopstillingen, afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater samt tilrettelæggelsen af målinger og registreringer blev vurderet som tilfredsstillende. Styringsgrundlaget, regnskabets omfang og dokumentationen af oplysninger var meget tilfredsstillende. Styringsgrundlaget var meget tilfredsstillende, bl.a. fordi udviklingskontraktens krav var udgangspunkt for udvælgelsen af oplysninger medtaget i virksomhedsregnskabet. Danmarks Farmaceutisk Højskole havde en tidsplan og klar ansvarsfordeling for udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet, og der blev foretaget en intern kontrol og afstemning af oplysningerne heri. Hvad angik dokumentation, var der en klar sammenhæng mellem de enkelte registreringer og regnskabets økonomi- og statistikdata.

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole

407. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

408. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole ikke var helt tilfredsstillende.

Således blev der ved besøget konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til utilstrækkelige oplysninger på personalesager samt utilstrækkelige kontrolprocedurer ved registrering, frigivelse og uddatakontrol af løndata.

Ministeriet har oplyst, at Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole har rettet de konkrete fejl og ændret de fejlagtige arbejdsrutiner.

Rektorkollegiets Sekretariat

409. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Folkeuniversitetsnævnet

410. Ved den *afsluttende revision* for Folkeuniversitetsnævnet bemærkede Rigsrevisionen, at der ikke løbende blev udarbejdet dokumenterede afstemninger for alle beholdnings- og mellemregningskonti.

Folkeuniversitetsnævnet har meddelt, at man fremover hver måned vil udarbejde skriftlige afstemninger for alle konti.

Udviklingscentret for folkeoplysning og voksenundervisning

411. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

412. *Revisionen i årets løb* ved Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet der fx manglede kontrol med godkendelse af grundbilag inden registrering og frigivelse, og at der ikke var fuld personmæssig adskillelse mellem regnskabsregistreringen og betalingsforretninger.

Rigsrevisionen skal pege på muligheden for at etablere supplerende kontrolforanstaltninger som compensation for manglende funktionsadskillelse.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Udviklingscentret for folkeoplysning og voksenundervisning ikke var helt tilfredsstillende.

413. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning ikke var helt tilfredsstillende.

Gennemgangen af udvalgte personalesager viste således, at foretagne lønindplaceringer, anciennitetsberegning og dertil hørende personadskilt kontrol ikke var dokumenteret.

Rigsrevisionen har peget på muligheden for at virksomheden, som er en mindre institution, etablerer supplerende kontrolforanstaltninger.

Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

Nævnet vedrørende EU-oplysning, Dansk Sløjdlærerskole og Specialkursus i husholdning ved Aarhus Universitet

414. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Danmarks Sygeplejerskehøjskole

415. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

416. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ved Danmarks Sygeplejerskehøjskole var tilfredsstillende.

Danmarks Evalueringsinstitut

417. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

UNI-C. Danmarks edb-center for uddannelse og forskning

418. Som nævnt ovenfor under Undervisningsministeriets departement bemærkede Rigsrevisionen ved *bevillingskontrollen*, at ministeriet ikke havde registreret afgivne tilsagn på § 20.29.05. IT, medier og folkeskolen. I stedet havde ministeriet udgiftsført på grundlag af foretagne betalinger, bl.a. til UNI-C, som efter aftale med ministeriet administrerede dele af bevillingen, og herunder afgav tilsagn om tilskud.

Ved bevillingskontrollen for UNI-C bemærkede Rigsrevisionen, at UNI-C indtægtsførte de beløb, som Undervisningsministeriet havde overført til centret.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at overførslerne ikke kan anses som en indtægt for UNI-C, da centret blot formidler tilskuddene fra Undervisningsministeriet til de endelige modtagere. Centret burde derfor ikke have indtægtsført betalingerne fra ministeriet, men registreret beløbene på en beholdningskonto. Dertil kom, at 30,7 mio. kr. af den samlede overførsel først skulle anvendes i 2002. Indtægtsføringen indebar således en væsentlig forbedring af UNI-C's regnskabsmæssige resultat for 2001.

Ministeriet har efterfølgende oplyst, at overførsler til UNI-C vil ske i takt med, at tilsagnene indfries. Undervisningsministeriet har underrettet UNI-C om Rigsrevisionens synspunkter angående indtægtsføringen af overførsler.

419. Ved den *afsluttende revision* fandt Rigsrevisionen, at det gennemgåede afstemningsmateriale ikke var helt tilfredsstillende. Ved gennemgangen bemærkede Rigsrevisionen videre, at der blev anvendt forkerte konti i forbindelse med periodiseringen, og at der henstod beløb på beholdningskontiene, som burde have været afregnet.

420. *Revisionen i årets løb* ved UNI-C viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Der blev således konstateret eksempler på fejlperiodisering af udgifter og indtægter, bortkomne originalbilag og dobbeltregistrering, ligesom der ikke var afholdt interne kasseeftersyn. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved UNI-C ikke var helt tilfredsstillende.

UNI-C har taget bemærkningerne til efterretning.

421. *Revisionen af værdipapirer og legater mv.* viste, at de undersøgte forretningsgange og interne kontroller fungerede tilfredsstillende.

CIRIUS

422. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

423. I forbindelse med den *afsluttende revision* for CIRIUS modtog Rigsrevisionen en saldospesifikation af statusposterne, hvor åbningsposterne fra fusionen pr. 30. juni 2000 af de tidligere centre stadig optrådte. CIRIUS har meddelt, at man har iværksat en gennemgang og afstemning af statusposterne.

Dansk Center for Undervisningsmiljø og Udviklingscenter for tosprogede børn, unge og voksne

424. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Tipsungdomsnævnet

425. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

426. *Revisionen i årets løb* ved Tipsungdomsnævnet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Tipsungdomsnævnet var tilfredsstillende.

Nævnets sekretariatsopgaver varetages af en advokat, som nævnet indgik aftale med i 1995. Udgifterne til sekretariatsbistand beslaglægger 60-70 % af nævnets driftsbudget. Ved revisionen af nævnets regnskaber for 1997 og 1999 henstillede Rigsrevisionen, at nævnet med passende mellemrum indhentede tilbud på sekretariatsbistand fra anden side. Dette fandt nævnet dog ikke nødvendigt. I forbindelse med revisionen for 2001 undersøgte Rigsrevisionen derfor, om nævnet på anden måde havde sikret sig, at honoraret for sekretariatsbistand var rimeligt. Nævnet oplyste, at advokaten løbende forelagde oversigter over tidsforbrug og anvendte satser til nævnets vurdering, men nævnet kunne ikke fremlægge dette materiale.

Rigsrevisionen finder, at nævnet bør kunne dokumentere, at man tager skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne.

Sagen er endnu ikke afsluttet.

Formålet med revisionen på Undervisningsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Undervisningsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Mangler i tilsagnsregistreringen og de regnskabsmæssige afstemninger i departementet.
- Ikke helt tilfredsstillende tilskudsforvaltning i departementet.
- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved UNI-C.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Handelshøjskolen i Århus og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.
- Ikke helt tilfredsstillende virksomhedsregnskab ved Den Sociale Højskole i København.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i departementet samt ved SUstyrelsen, Københavns Universitet, Danmarks Tekniske Universitet og hovedparten af de selv- ejende uddannelsesinstitutioner for videregående uddannelser.
- Københavns Universitet har valgt en offensiv og fremadrettet strategi med henblik på at udnytte de nye muligheder for digital forvaltning, jf. kap. IV.B.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Handelshøjskolen i København.
- Tilfredsstillende forvaltning af tilskud til stipendier, lån og garantier i SUstyrelsen.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskaber ved Aalborg Universitetscenter og Danmarks Farmaceutiske Højskole.
- Meget tilfredsstillende projektgennemførelse i Byggedirektoratet af 1. etape af udbygning af Campus ved Syddansk Universitet.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Undervisningsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Undervisningsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

P. § 21. Kulturministeriet

427. Af **tabel 19** fremgår det, hvilke revisioner der er udført af regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Kulturministeriets område.

Tabel 19. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Kulturministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision
Kulturministeriets departement	X	X			X					
Internationalt Kultursekretariat	X	X								
Medie- og Tilskudssekretariatet	X	X								
Kulturministeriets Kunstsekretariat	X	X								
Statens Kunsthåndværk	X	X								
Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster	X	X								
Charlottenborg Udstillingsbygning	X	X								
Statens Værksteder for Kunst og Håndværk	X	X								
Informationscenter for dansk kunsthåndværk	X	X								
Det Kongelige Teater og Kapel	X	X		X						
Det Danske Filminstitut	X	X								
Medierådet for Børn og Unge	X	X								
Biblioteksstyrelsen mv.	X	X								
Det Kongelige Bibliotek	X	X			X					
Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek	X	X								
Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus	X	X								
Danmarks Blindebibliotek	X	X								
Det kgl. Danske Kunstakademis Bibliotek	X	X								
Statens Arkiver	X	X	X							
Dansk Folkemindesamling	X	X								
Dansk Sprognævn	X	X		X	X					
Nationalmuseet	X	X	X	X						

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision
Tøjhusmuseet	X	X								
Dansk Landbrugsmuseum	X	X								
Jagt- og Skovbrugsmuseet	X	X								
Statens Museum for Kunst	X	X								
Den Hirschsprungske Samling	X	X								
Ordrupgaardssamlingen	X	X		X						
Statens Museumsnævn	X	X								
Arkitektskolen i Aarhus	X	X			X					
Kunstakademis Arkitektskole	X	X								
Kunstakademiet Billedkunstskoler	X	X								
Kunstakademiets Konservatorskole	X	X								
Danmarks Designskole	X	X		X						
Glas- og Keramikskolen på Bornholm	X	X								
Det Kgl. Danske Musikkonservatorium	X	X								
Det Jyske Musikkonservatorium	X	X								
Vestjysk Musikkonservatorium	X	X								
Det Fynske Musikkonservatorium	X	X								
Nordjysk Musikkonservatorium	X	X		X						
Rytmask Musikkonservatorium	X	X								
Statens Teaterskole	X	X								
Den Danske Filmskole	X	X		X						
Danmarks Biblioteksskole	X	X								
Designskolen Kolding	X	X								
Antal revisioner i alt	45	45	2	7	4	0	0	0	0	0

X = Udført
 = Ikke udført
 = Ikke relevant

428. Tabel 19 viser, at Rigsrevisionen på Kulturministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt

gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 7 revisioner i årets løb og 4 lønrevisioner.

Kulturministeriets departement

429. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

430. I forbindelse med den *afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen, at der på departementets interimskonti henstod uudlignede poster, og at regnskabet var behæftet med flere fejlposter. Kunstsekretariatet er regnskabsførende for departementet.

Kunstsekretariatet har oplyst, at der vil blive ændret på en række procedurer på regnskabsområdet for at sikre den nødvendige løbende afstemning og opfølgning. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

431. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen var tilfredsstillende.

Internationalt Kultursekretariat

432. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Medie- og Tilskudssekretariatet

433. I forbindelse med *bevillingskontrollen* oplyste Kulturministeriets departement, at der på 3 tilskudskonti, som blev administreret af Medie- og Tilskudssekretariatet, ikke var foretaget korrekt regnskabsføring af tilsagn. Sekretariatet overgik i 2001 til Navision Stat, og sekretariatet havde som følge af overgangen ikke været opmærksom på, at nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet trådte i kraft den 1. januar 2001.

Der var derfor fejlagtigt ikke blevet foretaget hensættelser for udestående tilsagn primo 2001 på i alt 13,9 mio. kr., ligesom der i årets løb ikke var konteret efter de nye tilsagnsregler. Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Medie- og Tilskudssekretariatet ikke har fulgt de regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, som var gældende i 2001.

Kulturministeriet har oplyst, at Medie- og Tilskudssekretariatet har rettet henvendelse til Økonomitstyrelsen,

som har givet sekretariatet den fornødne vejledning med henblik på at berigtige de konstaterede fejl samt forebygge fremtidige fejl.

434. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Kulturministeriets Kunstsekretariat

435. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

436. Ved den *afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen flere fejlposter, ligesom det blev konstateret, at den løbende opfølgning og afstemning af beholdningskonti havde været mangelfuld. Kunstsekretariatet har oplyst, at der vil blive ændret på en række procedurer på regnskabsområdet for at sikre den nødvendige løbende afstemning og opfølgning.

Statens Kunstfond

437. I forbindelse med *bevillingskontrollen* oplyste Kulturministeriets departement, at man i forlængelse af omlægningen til de nye tilsagnsregler på tilskudsområdet var blevet opmærksom på en mulig budgetoverskridelse under Statens Kunstfond samt fejl i beløbet til hensættelser for udestående tilsagn. Kulturministeriet oplyste endvidere, at Finansministeriet havde anmodet om en tilbundsgående undersøgelse af sagen, og at Kulturministeriets departement havde aftalt med Økonomistyrelsen, at styrelsen forestår undersøgelsen.

Undersøgelsen er ultimo oktober 2002 endnu ikke afsluttet. Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Kulturministeriet endnu ikke sammen med Økonomistyrelsen har afklaret den mulige budgetoverskridelse og eventuelle fejl i hensættelserne.

438. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

**Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster,
Charlottenborg Udstillingsbygning, Statens Værk-
steder for Kunst og Håndværk samt Informations-
center for dansk kunsthåndværk**

439. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Det Kongelige Teater og Kapel

440. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

441. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet forretningsgangene ikke blev overholdt ved rejseafregning, og tilgodehavender ikke blev regnskabsmæssigt registreret ved retskravets opståen. Den stikprøvevis gennemgang af bilag viste tillige, at der i enkelte tilfælde ikke var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Teatret har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Det Kongelige Teater og Kapel ikke var helt tilfredsstillende.

Det Danske Filminstitut

442. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

443. Ved den *afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen, at der var foretaget posteringer på likviditetskonti i supplementsperioden. Filminstituttet har oplyst, at man fremover vil ændre procedurerne, så de er i overensstemmelse med gældende retningslinjer.

Medierådet for Børn og Unge

444. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Biblioteksstyrelsen mv.

445. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

446. Ved den *afsluttende revision* for 2001 blev styrelsen i maj 2002 anmodet om indsendelse af dokumenterede afstemninger af statuskonti ultimo 2001 samt forklaringer til en række poster i regnskabet. Rigsrevisionen modtog de seneste oplysninger i september 2002.

Rigsrevisionen bemærkede i forbindelse med revisionen i 2000, at styrelsen ikke foretog løbende afstemninger af statuskonti, jf. beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, pkt. 395. Kulturministeriet oplyste hertil, at Biblioteksstyrelsen havde iværksat en række foranstaltninger til forbedring af procedurerne vedrørende afstemninger. Gennemgangen for 2001 viste, at styrelsens procedurer omkring afstemninger fortsat ikke var tilfredsstillende. Ministeriet oplyste hertil, at Biblioteksstyrelsen i en periode ikke var ajour med afstemningerne på grund af arbejdet med sammenlægning af bogføringskredse efter udtrædelsen af ordningen om selvstændig likviditet, men at styrelsen nu foretager løbende afstemninger af beholdningskonti.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at styrelsen fortsat i 2001 ikke foretog løbende afstemninger af beholdningskonti.

Det Kongelige Bibliotek

447. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

448. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen ikke var helt tilfredsstillende. Således blev der konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til utilstrækkelige kontrolforanstaltninger i forbindelse med registrering og frigivelse. Videre blev det ved gennemgangen af nogle udvalgte personalesager konstateret, at der manglede dokumentation for medarbejderes tidligere anciennitetsgivende beskæftigelse. Endelig konstaterede Rigsrevisionen eksempler på nogle mere enkeltstående aflønningsfejl.

Det Kongelige Bibliotek har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

**Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek,
Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus,
Danmarks Blindebibliotek samt Det kgl. Danske
Kunstakademis Bibliotek**

449. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Statens Arkiver

450. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

451. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Statens Arkiver blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som meget tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at målostillingen samt af-rapporteringen af mål og aktiviteter var meget tilfredsstillende, og at styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer, anvendt regnskabspraksis samt dokumentation var tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterede, at analyserne, der var foretaget for hvert hovedformål, var selvkritiske og realistiske og gennemført såvel i forhold til udviklingen over tid som i forhold til de opstillede resultatkrav for året. Endvidere var der angivet forbedringsforslag for 2002. Dette finder Rigsrevisionen meget tilfredsstillende.

Dansk Folkemindesamling

452. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Dansk Sprognævn

453. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

454. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at der ikke havde været ført et tilstrækkeligt tilsyn med den regnskabsmæssige registrering. Endvidere var ikke alle tilgodehavender blevet regnskabsmæssigt registreret ved retskravets opståen, og fuldmagtsforholdene viste, at flere havde eneprokura til sprognævnets bankkonto. Den stikprøve-

vise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Nævnet har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Dansk Sprognavn ikke var helt tilfredsstillende.

455. *Lønrevisionen* viste, at forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende.

Nationalmuseet

456. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

457. Den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskab* for Nationalmuseet viste, at virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende. Kvaliteten af de opstillede mål og af-rapporteringen heraf, styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt dokumentationen var tilfredsstillende.

458. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Nationalmuseet var tilfredsstillende.

Tøjhusmuseet, Dansk Landbrugsmuseum, Jagt- og Skovbrugsmuseet, Statens Museum for Kunst samt Den Hirschsprungske Samling

459. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Ordrupgaardssamlingen

460. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

461. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Ordrupgaardsamlingen var tilfredsstillende.

Statens Museumsnævn

462. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Arkitektskolen i Aarhus samt Kunstakademiets Arkitektskole

463. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

464. *Lønrevisionen* ved Arkitektskolen i Aarhus viste, at løn- og personaleadministrationen ikke var helt tilfredsstillende. Der blev konstateret en del fejl og mangler, der især kunne henføres til utilstrækkelige oplysninger på personaler sager samt utilstrækkelige kontrolprocedurer ved registrering, frigivelse og uddatakontrol af løndata.

Arkitektskolen i Aarhus har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

Andre sager

465. Rigsrevisionen har i notater af 5. marts 2001 og 12. februar 2002 behandlet en række forhold ved Kunstakademiets Arkitektskole i København og Arkitektskolen i Aarhus. Som tilkendegivet i pkt. 15 i notatet af 12. februar 2002 og Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 190, foretages hermed en særskilt rapportering om forskningsmidlernes fordeling på de 2 arkitektskoler samt sammenligneligheden af de 2 skolars virksomhedsregnskaber for 2001.

Forskningsmidlernes fordeling

Regeringen besluttede i 1992 at øge optaget af studerende på de videregående uddannelser med 5.000 studerende med henblik på at nedbringe uddannelseskøen og den daværende

høje ungdomsarbejdsløshed. Resultatet blev, at Kunstakademiets Arkitektskole oplevede en mindre stigning, men at Arkitektskolen i Aarhus med øjeblikkelig virkning fordoblede elevoptaget. Den økonomiske kompensation for det ekstra optag bestod i dækning af de variable omkostninger ved at optage ekstra studerende, hvilket primært var omkostningerne til aflønning af undervisere mv.

Kulturministeriet har over for Rigsrevisionen oplyst, at arkitektskolerne i forbindelse med det ekstra optag *ikke* blev stillet ekstra midler til forskning i udsigt, og at der til forskel fra universiteterne ikke er nogen sammenhæng mellem antallet af studerende og forskningsbevillingens størrelse.

De forskningsmidler, der er til rådighed på de 2 arkitektskoler, er sammensat af en bevillingsfinansieret del og en eksternt finansieret del. Kulturministeriet udstikker den økonomiske ramme for den bevillingsfinansierede del, der indgår i finanslovsforslaget. Efter finanslovens vedtagelse foretager skolerne selv udmøntningen af bevillingen i forskningsprojekter.

Budgetmodel for studietrinstilvækster

Fastsættelsen af arkitektskolernes bevillinger til undervisning er baseret på en budgetmodel for studietrinstilvækster. I notatet fra 12. februar 2002 blev det påpeget, at modellen ikke var hensigtsmæssig, idet den bygger på en prognose for studieaktiviteten. Rigsrevisionen fandt, at bevillingen i højere grad burde afspejle skolernes reelle studiemæssige aktivitet.

Kulturministeriet har oplyst, at man er i gang med overvejelser om fordele og ulemper ved forskellige budgetmodeller. Overvejelserne foregår parallelt med de igangværende forhandlinger om en politisk flerårsaftale for ministeriets uddannelser, idet flerårsaftalen fastlægger de samlede bevillinger til uddannelsesinstitutionerne og dermed vil danne ramme for uddannelsesinstitutionernes nye resultatkontrakter, herunder størrelsen af de enkelte institutioners bevillinger. Resultatkontrakten for Kunstakademiets Arkitektskole er gældende til og med 2003, hvorimod kontrakten for Arkitektskolen i Aarhus udløb med udgangen af 2001. På grund af de igangværende forhandlinger om en flerårsaftale for perioden 2003-2006 vil der blive

indgået en ny kontrakt for Arkitektskolen i Aarhus med virkning fra 1. januar 2003.

Enhedsomkostninger pr. forskningsårsværk

Det blev i de 2 tidligere notater oplyst, at enhedsomkostninger pr. forskningsårsværk efter tidligere opgørelser for 1999 var tilnærmelsesvis ens på de 2 arkitektskoler, dog lidt større på Arkitektskolen i Aarhus end på Kunstakademiets Arkitektskole.

Kulturministeriet har på Rigsrevisionens anmodning foretaget en ny gennemgang af enhedsomkostningerne for forskningsårsværk for 2001. Gennemgangen viste forskelle i opgørelsesmetoderne for skolerne, som indebærer, at de opgørelser, som Kulturministeriet tidligere har sendt til Rigsrevisionen i forbindelse med udarbejdelsen af de 2 notater, må ændres. Ministeriet udarbejdede herefter en ny opgørelse af enhedsomkostninger til forskning for perioden 1999-2001.

Tabel 20. Bruttoenhedsomkostninger til forskning ved arkitektskolerne 1999-2001

	Forskningsårsværk		Bruttoudgifter (årets priser)		Enhedsomkostninger pr. forskningsårsværk		Difference i enhedsomkostninger
	København	Århus	København	Århus	København	Århus	
	----- Antal -----		----- Mio. kr. -----		----- Kr. -----		
1999.....	62,3	41,1	26,9	15,6	431.782	379.562	52.220
2000.....	59,7	36,5	28,2	14,5	472.204	397.260	74.943
2001.....	60,7	38,0	31,2	18,7	514.342	492.105	22.237

Det fremgår af **tabel 20**, at differencen i enhedsomkostningerne i 1999 udgjorde 52.220 kr. og i 2000 steg til 74.943 kr. for i 2001 at falde til 22.237 kr. De 2 tidligere notater viste som nævnt, at enhedsomkostningerne var lidt større på Arkitektskolen i Aarhus, men de korrigerede tal viser nu, at enhedsomkostningerne er størst på Kunstakademiets Arkitektskole.

Kulturministeriet fandt, at forskellen mellem skolerne var beskeden og især skyldtes, at sammensætningen af faste forskere og phd'ere er forskellig, samt at sekretærbetjeningen af forskerne var organiseret forskelligt.

Rigsrevisionens undersøgelse viste, at der i 2001 fortsat kunne rejses tvivl om skolernes opgørelser og dermed sammenligningen mellem skolerne. Dette skyldes mindre

forskelle i skolernes opgørelsesmetoder for 1999 og 2000/2001, samt at et sæt retningslinjer for fælles konteringspraksis for arkitekt- og designskolerne først blev taget i brug fra oktober 2001. Ifølge Kulturministeriet er disse forskelle efter ibrugtagningen af fælles retningslinjer for fælles kontering i videst muligt omfang elimineret.

Virksomhedsregnskabernes sammenlignelighed

Ifølge Økonomistyrelsens vejledning om virksomhedsregnskaber er det departementernes opgave bl.a. at sikre, at det er muligt at sammenligne virksomhedsregnskaber for ensartede institutioner. Departementerne skal i samarbejde med institutionerne opstille fælles krav til form og indhold, herunder sikre, at opgørelsesmetoderne er de samme i alle institutioner.

Rigsrevisionen konstaterer, at oplysningerne om enhedsomkostninger for forskningsårsværk i virksomhedsregnskaberne for de 2 arkitektskoler ikke hidtil har været baseret på et fælles opgørelsesgrundlag.

Kulturministeriet har over for Rigsrevisionen oplyst, at departementet fra 2001 udarbejder en tværgående sammenligning af underliggende institutioners enhedsomkostninger mv. på baggrund af data, som institutionerne indberetter i standardtabeller i elektronisk form.

Ifølge ministeriet har anvendelsen af standardtabellerne kun været en delvis succes, da kun et mindre antal af institutionerne har anvendt tabellerne i virksomhedsregnskaberne. Derved er det kun i begrænset omfang lykkedes at øge kvaliteten af resultatanalysen i virksomhedsregnskaberne. Departementet vil overveje, om der fremover skal indføres mere detaljerede krav til virksomhedsregnskabet, fx detaljerede krav til tabellernes indhold og udformning mv.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet arbejder med at forbedre resultatanalysen og ad den vej sikre direkte sammenlignelige opgørelser af nøgletal.

I forbindelse med notatet af 5. marts 2001 gjorde Kulturministeriet opmærksom på, at ministeriet var midt i en proces, der bl.a. havde som mål at gøre bevillinger og omkostninger på uddannelsesområdet mere gennemsigtige og sammenlignelige, og at ministeriet og institutionerne også fremover ville arbejde frem mod at sikre en ensartet konteringspraksis og dermed også sammenlignelige virksomhedsregnskaber på området.

En af Kulturministeriet nedsat arbejdsgruppe med deltagelse af arkitektskolerne og designskolerne fremkom i 2001 med et forslag til fælles principper for formålskontering mv. med virkning fra og med 2002. Principperne blev som nævnt delvist anvendt allerede for 2001.

På baggrund af fortsatte uklarheder har ministeriet i august 2002 bedt skolerne om at genetablere arbejdsgruppen med henblik på at gennemgå og præcisere principperne, at aftale fælles beregningsmetoder for sammenlignelige enhedsomkostninger (for alle formål) og at komme med forslag til en ensartet præsentation af nøgletal mv. i virksomhedsregnskaberne.

Gruppens forslag skal forelægges departementet til godkendelse inden udgangen af 2002 med henblik på virksomhedsregnskab 2002.

Virksomhedsregnskaberne for 2002 vil således være de første regnskaber, hvor grundregistreringerne i regnskaberne foretages efter et fælles sæt retningslinjer, og hvor præsentationen af nøgletallene fuldt ud følger fælles standarder.

Kulturministeriet har oplyst, at der udarbejdes en særskilt analyse med sammenligning af de 2 arkitektskolars enhedsomkostninger for 2002, samt at nøgletallene i virksomhedsregnskaberne vil blive præsenteret på en nem tilgængelig måde, der er direkte sammenlignelig mellem skolerne.

Endelig har ministeriet over for institutionerne indskærpet nødvendigheden af stor omhyggelighed i forbindelse med udarbejdelse af virksomhedsregnskabet.

Konklusion

Rigsrevisionen har ikke bemærkninger til kriterierne for fordeling af forskningsbevillingerne mellem de 2 skoler. Rigsrevisionen betragter dermed denne del af undersøgelsen for afsluttet.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at Kulturministeriets departement i forbindelse med notaterne i 2 omgange har leveret fejlagtige oplysninger til Rigsrevisionen, samt at Rigsrevisionen ikke tidligere blev orienteret om de forskellige opgørelsesgrundlag.

Rigsrevisionen finder endvidere, at departementet på et tidligere tidspunkt burde have sikret, at oplysningerne i arkitektskolernes virksomhedsregnskaber var baseret på ensartede opgørelsesmetoder.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet fortsat arbejder med at forbedre oplysningerne i virksomhedsregnskaberne, herunder bedre resultatanalyser og direkte sammenlignelige opgørelser af nøgletal.

Rigsrevisionen finder det væsentligt, at virksomhedsregnskaberne er enkle og overskuelige, med fokus på analyse af resultater og ressourceforbrug.

Rigsrevisionen vil i løbet af nogle år foretage en undersøgelse af, hvorvidt de gennemførte tiltag vedrørende forvaltningen af skolernes uddannelse og forskning, herunder budgetmodellen, har virket efter hensigten.

Kunstakademiets Billedkunstskoler samt Kunstakademiets Konservatorskole

466. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Danmarks Designskole

467. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

468. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at skolen ikke havde tilrettelagt fuldt ud tilfredsstillende forretningsgange omkring de studerendes betaling for anvendelse af materialer, og at man ikke havde ført fortegninger for varer og effekter, som bl.a. var indkøbt med henblik på videresalg til de studerende. Rigsrevisionen bemærkede desuden, at skolen ved udlevering af kopikort til internt brug registrerede disse som indtægt i regnskabet. Rigsrevisionen meddelte skolen, at der alene kunne foretages registrering af indtægter, når de var eksterne. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der i enkelte tilfælde ikke var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Skolen har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks Designskole ikke var helt tilfredsstillende.

Glas- og Keramikskolen på Bornholm, Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, Det Jyske Musikkonservatorium, Vestjysk Musikkonservatorium samt Det Fynske Musikkonservatorium

469. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Nordjysk Musikkonservatorium

470. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

471. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Nordjysk Musikkonservatorium var tilfredsstillende.

Rytmask Musikkonservatorium samt Statens Teaterskole

472. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Den Danske Filmskole

473. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

474. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet periodiseringen af indtægter ikke var foretaget fuldt i overensstemmelse med de statslige regler, ligesom Den Danske Filmskoles institutionsinstruks ikke fuldt ud blev efterlevet ved indgåelse af aftaler om salg af kurser mv. Endvidere var forretningsgange og interne kontrolforanstaltninger vedrørende kassefunktionen ikke tilfredsstillende, idet bl.a. afstemningerne var mangelfulde. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste tillige, at der i enkelte tilfælde ikke var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Den Danske Filmskole har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Den Danske Filmskole ikke var helt tilfredsstillende.

Danmarks Biblioteksskole samt Designskolen Kolding

475. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Formålet med revisionen på Kulturministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Kulturministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Meget tilfredsstillende administration af den formålsbestemte afgift vedrørende tilskud til lokal radio- og tv-produktion, jf. kap. IV.G.
- Meget tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Statens Arkiver.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Nationalmuseet og Nordjysk Musikkonservatorium.
- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Det Kongelige Teater og Kapel, Danmarks Designskole samt Den Danske Filmskole.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Det Kongelige Bibliotek og Arkitektskolen i Aarhus.
- Uheldigt, at Medie- og Tilskudssekretariatet ikke havde fulgt de regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, som var gældende i 2001.
- Uheldigt, at Kulturministeriets undersøgelse af mulig budgetoverskridelse samt fejl i beløbet til hensættelser for udestående tilsagn under Statens Kunstfond endnu ikke er afsluttet.
- Ikke tilfredsstillende, at departementet i 2 omgange har leveret fejlagtige oplysninger om enhedsomkostningerne pr. forskningsårsværk ved Kunstakademiets Arkitektskole i København og Arkitektskolen i Aarhus, samt at Rigsrevisionen ikke tidligere blev orienteret om forskelle i opgørelsesgrundlaget.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Kulturministeriets område samlet set ikke har været helt tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Kulturministeriets område er rigtige, men at dispositionerne i nogle tilfælde ikke har været helt i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Q. § 22. Kirkeministeriet

476. Af **tabel 21** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskabet for finansåret 2001 på Kirkeministeriets område.

Tabel 21. Revision af regnskabet for finansåret 2001 på Kirkeministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af værdipapirer og legater mv.	Revision af større anskaffelser
Kirkeministeriets departement	X	X						
Antal revisioner i alt	1	1	0	0	0	0	0	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

477. Tabel 21 viser, at Rigsrevisionen har udført bevillingskontrol og afsluttende revision for finansåret 2001 vedrørende Kirkeministeriets område.

478. Rigsrevisionen har igangsat en større undersøgelse på Kirkeministeriets område. Formålet med undersøgelsen er at undersøge Kirkeministeriets forvaltning af Fællesfonden, kompetenceforholdene mellem ministeriet og fonden, fastsættelsen af landskirkeskatten, budgetopfølgningen, kapitalforvaltningen og orienteringen af Folketinget om fondens økonomi.

Kirkeministeriets departement

479. I forbindelse med *bevillingskontrollen* hæftede Rigsrevisionen sig ved, at § 22.11.01. Departementet og § 22.31.01. Forskellige kirker og kirkegårde udviste merforbrug på henholdsvis 0,9 og 0,1 mio. kr. Merforbruget overskred de tilladte 2 % af hovedkontoens bruttoudgifter, jf. Budgetvejledning 2001, pkt. 2.6.5.

Rigsrevisionen konstaterede i forbindelse med bevillingskontrollen for 2000 tilsvarende problemer vedrørende

§ 22.31.01, jf. beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, pkt. 420.

Samlet var der et akkumuleret underskud på 1,5 mio. kr. ultimo 2001. Ministeriet oplyste, at underskuddet på § 22.11.01 delvist skyldtes en fejlperiodisering af en leasingudgift på 0,4 mio. kr. Herudover skyldtes underskuddet hovedsagelig ekstraordinære udgifter, der relaterer sig til arbejdet med forslag til ny salmebog. Ministeriet oplyste videre, at det ikke har været muligt at afholde disse uforudsete udgifter inden for den udmeldte ramme for finansåret, da ministeriets driftsramme er af yderst begrænset omfang. Ministeriet vil tage kontakt til Finansministeriet med konkrete forslag til dækning af det akkumulerede underskud.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at ministeriet 2 år i træk har haft et underskud, der oversteg de tilladte 2 % af en hovedkontos bruttoudgifter, men Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet nu vil tage initiativer til dækning af underskuddet.

480. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Formålet med revisionen på Kirkeministeriets område har været at vurdere, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Kirkeministeriets område gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Kirkeministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskabet på Kirkeministeriets område er rigtigt, men at en enkelt disposition ikke har været helt i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

R. § 23. Miljø- og Energiministeriet

481. Af **tabel 22** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Miljø- og Energiministeriets område.

Tabel 22. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Miljø- og Energiministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af større anskaffelser
Miljø- og Energiministeriets departement	X	X		X					
Nævn og råd	X	X							
Miljøstyrelsen	X	X				X			
Danmarks Miljøundersøgelser	X	X							
Forskningscentret for Skov & Landskab	X	X	X	X					
Skov- og Naturstyrelsen	X	X	X	X	X				
Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse	X	X							
Energistyrelsen	X	X		X					
Elsparefonden	X	X							
Antal revisioner i alt	9	9	2	4	1	1	0	0	0

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

482. Tabel 22 viser, at Rigsrevisionen på Miljø- og Energiministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 4 revisioner i årets løb, 1 lønrevision og 1 tilskudsrevision.

Miljø- og Energiministeriets departement

483. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

484. *Revisionen i årets løb* ved Miljø- og Energiministeriets departement viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved departementet var tilfredsstillende.

Nævn og råd

485. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Miljøstyrelsen

486. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

487. *Tilskudsrevisionen* ved Miljøstyrelsen omfattede kontiene 23.28.02.10. Støtte til Forureningstruede vandindvindinger, 23.28.02.20. Program for økologisk spildevandsrensning og 23.23.04.40. Indsamlingsordning vedrørende biler.

Miljøstyrelsens tilskudsadministration på de 3 områder blev samlet set fundet tilfredsstillende.

På den baggrund finder Rigsrevisionen, at tilskudsadministrationen ved Miljøstyrelsen var tilfredsstillende.

Danmarks Miljøundersøgelser

488. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Forskningscentret for Skov & Landskab

489. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

490. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Forskningscentret for Skov & Landskab blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende.

Vurderingen er en sammenvejning af, at kvaliteten af afrapportering af mål, aktiviteter og resultater, styringsgrundlaget og tilrettelæggelse af målinger og registreringer var tilfredsstillende. Målopstillingen var ikke helt tilfreds-

stillende, bl.a. bør der for kvalitative mål opstilles succes-kriterier, der giver mulighed for vurdering af målopfyldelsen, og hovedformål vedrørende ressourceanvendelsen bør gøres mere operationelle. Dokumentation af de udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskabet var ikke helt tilfredsstillende, fx var der ikke ved regnskabsårets start fastlagt en plan for udarbejdelse af virksomhedsregnskabet, og der manglede en beskrivelse af de opgørelsesmetoder, som lå til grund for oplysningerne i virksomhedsregnskabet.

Miljøministeriet har oplyst, at sammenhængen mellem de underliggende data og driftsregnskabet er vanskelige at overskue, og at Forskningscentret for Skov & Landskab i forbindelse med overgangen til nyt økonomisystem vil ændre de interne procedurer, så dette problem i videst mulig omfang elimineres. Rigsrevisionen finder, at det bør være muligt at følge data fra grundregistreringerne til virksomhedsregnskabet.

491. *Revisionen i årets løb* ved Forskningscentret for Skov & Landskab viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet kassemaksimum var overskredet, og faktureringen og debitorplejen var mangelfuld, hvilket havde medført rentetab. Endvidere var der var ikke foretaget interne uanmeldte eftersyn. Endelig var instrukser og procedurer i edb-afdelingen ikke ajourført, men i forbindelse med den igangværende indførelse af et lokalt økonomisystem ville centret ændre på disse forhold.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Forskningscentret for Skov & Landskab ikke var helt tilfredsstillende.

Forskningscentret tog bemærkningerne til efterretning og har foretaget opstramninger af forretningsgangene.

Skov- og Naturstyrelsen

492. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

493. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Skov- og Naturstyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderin-

gen er en sammenvejning af, at målopstillingen, pålideligheden og dokumentationen af de udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende, mens resultatanalysen ikke var helt tilfredsstillende, idet der fortsat kunne ske forbedringer ved opstilling af mere operationelle mål og klarere kriterier for målopfyldelsen.

494. *Revisionen i årets løb* ved Skov- og Naturstyrelsen, som omfatter selve styrelsen, 25 statsskovdistrikter og Statsskovenes Planteavlsstation, vedrørte selve styrelsen og 3 statsskovdistrikter.

Revisionen i selve styrelsen var en opfølgning af bemærkningerne fra revisionen i årets løb i 2000 og en gennemgang af forretningsgange på indtægtsområdet. Styrelsens opfølgning af de tidligere bemærkninger var tilfredsstillende, og indtægtsadministrationen var nu tilfredsstillende.

Revisionen i årets løb ved statsskovdistrikterne viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Skov- og Naturstyrelsen var tilfredsstillende.

495. *Lønrevisionen* vedrørte Nordjyllands Statsskovdistrikt og Hanherreds Statsskovdistrikt. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved de 2 distrikter var meget tilfredsstillende.

Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse

496. *Bevillingskontrollen* og *den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Energistyrelsen

497. *Bevillingskontrollen* og *den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

498. *Revisionen i årets løb* ved Energistyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Energistyrelsen var tilfredsstillende.

Elsparefonden

499. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Formålet med revisionen på Miljø- og Energiministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Miljø- og Energiministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Forskningscentret for Skov & Landskab.
- Ikke helt tilfredsstillende administration af indsamlingsordningerne vedrørende dæk, blyakkumulatorer og biler, jf. kap. IV.G.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskaber for Forskningscentret for Skov & Landskab samt Skov- og Naturstyrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i departementet, Skov- og Naturstyrelsen og Energistyrelsen.
- Tilfredsstillende tilskudsadministration ved Miljøstyrelsen.
- Tilfredsstillende omlægning til nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.
- Tilfredsstillende administration af ordningerne vedrørende grundafgift pr. godkendt bekæmpelsesmiddel, EU-forordningen om miljøstyring og -revision og miljømærkerne, jf. kap. IV.G.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved 2 distrikter under Skov- og Naturstyrelsen.
- Meget tilfredsstillende administration af jagttegnsordningen, jf. kap. IV.G.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Miljø- og Energiministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Miljø- og Energiministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

S. § 24. Fødevareministeriet

500. Af **tabel 23** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Fødevareministeriets område.

Tabel 23. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Fødevareministeriets område

	Bevilningskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner
Fødevareministeriets departement	X	X									X	
Direktoratet for FødevareErhverv	X											X
Plantedirektoratet	X	X	X									
Fødevaredirektoratet	X	X		X	X							
Statens Veterinære Institut for Virusforskning	X	X										
Statens Veterinære Serumlaboratorium	X	X										
Danmarks JordbrugsForskning	X	X		X								
Fødevareøkonomisk Institut	X	X	X									
Statens Skadedyrlaboratorium	X	X										
Fiskeridirektoratet	X	X		X	X							
Danmarks Fiskeriundersøgelser	X	X		X	X							
Antal revisioner i alt	11	10	2	4	3	0	0	0	0	0	1	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

501. Tabel 23 viser, at Rigsrevisionen på Fødevareministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevilningskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 4 revisioner i årets løb, 3 lønrevisioner, 1 revision af større anskaffelser og 1 tilsyn med intern revision.

Fødevareministeriets departement

502. *Bevillingskontrollen* og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger.

503. *Revisionen af større anskaffelser* i Fødevareministeriet vedrørte projektet ”Drift, vedligeholdelse og videreudvikling af det Generelle Landbrugsregister (GLR) og det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR)”.

Revisionen viste, at projektet var forløbet meget tilfredsstillende og i overensstemmelse med de givne forudsætninger.

Direktoratet for FødevareErhverv

504. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

505. Direktoratet for FødevareErhvervs *interne revision* har i henhold til § 9-aftalen mellem fødevareministeren og rigsrevisor revideret direktoratets regnskab for 2001.

Revisionen, der har været tilrettelagt og udført i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik, har ikke givet anledning til bemærkninger vedrørende regnskabet, og regnskabsaflæggelsen anses som helhed for tilfredsstillende.

Rigsrevisionen har løbende gennemgået Intern Revisions rapporter og har ved regelmæssige møder med Intern Revision drøftet dens rapporter, opfyldelsen af revisionsplanen samt ledelsens opfølgning på revisionens bemærkninger.

Intern Revision udarbejder en skriftlig 5-års revisionsplan samt mere detaljerede planer for det enkelte år. Den igangværende 5-årsplan gælder for perioden 2001-2005. Alle efterslæb fra den tidligere 5-årsplan – 1996-2000 – er indhentet ved udgangen af 2001.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Intern Revision i 2001 har fungeret meget tilfredsstillende, og at den udførte revision har været veltilrettelagt og af høj kvalitet.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med Intern Revision er det også Rigsrevisionens vurdering, at direktoratets regnskabsaflæggelse som helhed har været tilfredsstillende.

Plantedirektoratet

506. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

507. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Plantedirektoratet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende, idet målopstillingen, afrapporteringen af mål og aktiviteter, styringsgrundlaget, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis og dokumentationen af oplysninger var tilfredsstillende.

Fødevederedirektoratet

508. Rigsrevisionens opfølgning på beretning nr. 10/00 om Fødevedereministeriets bevillingsadministration har vist, at direktoratet fortsat har problemer med økonomistyringen. Rigsrevisionen vil omtale disse problemer i et fortsat notat til beretning nr. 10/00.

509. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

510. *Revisionen i årets løb* ved Fødevederedirektoratet, som omfatter selve Fødevederedirektoratet og 11 fødevedereregioner, vedrørte direktoratet og Fødevedereregion Esbjerg.

Revisionen ved direktoratet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Således var en medarbejder periodevis bogholder og periodevis kassererafløser, og denne manglende personadskillelse mellem kasse og bogholderi var uheldig. Endvidere blev en bankkonto ikke afstemt løbende, en del bilag var godkendt af personer, der ikke var godkendelsesberettigede, og betalingsfrister var i flere tilfælde ikke overholdt. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste tillige, at der i enkelte tilfælde ikke var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Revisionen ved Fødevedereregion Esbjerg viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Således blev kreditorbilag og rejseafregninger først godkendt i forbindelse med bogføringen. Debitorfakturaer blev udskrevet og godkendt af samme medarbejder, og checks blev hovedsageligt un-

derskrevet af bogholderiet alene og ikke af bogholderi og kasse i forening. Kreditorbilag og bilag modtaget fra Fødevarerdirektoratet blev ikke godkendt. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

De besøgte institutioner tog bemærkningerne til efterretning og har foretaget opstramninger af forretningsgangene.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens samlede vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Fødevarerdirektoratet ikke var helt tilfredsstillende.

511. *Lønrevisionen* vedrørte selve direktoratet. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved direktoratet ikke var helt tilfredsstillende.

Det blev således konstateret eksempler på manglende dokumentation, både for ansattes tidligere beskæftigelse og for personadskilt kontrol i forbindelse med lønindplaceringer.

Fødevarerdirektoratet tog bemærkningerne til efterretning.

Statens Veterinære Institut for Virusforskning og Statens Veterinære Serumlaboratorium

512. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Danmarks JordbrugsForskning

513. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

514. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks JordbrugsForskning, som omfatter selve Danmarks JordbrugsForskning og 24 afdelinger, vedrørte afdelingerne for Plantebiologi, Plantebeskyttelse, Infrastruktur-Flakkebjerg, Plantevækst og Jord, Husdyrernæring og Fysiologi, Husdyrsundhed og Velfærd samt markdrift inkl. Forsøgsstationer-IS-Foulum. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks JordbrugsForskning var tilfredsstillende.

Fødevareøkonomisk Institut

515. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

516. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Fødevareøkonomisk Institut blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende. Vurderingen er en sammenvejning af, at måloppstillingen, tilrettelæggelsen af målinger og registreringer, anvendt regnskabspraksis, styringsgrundlag og dokumentation var tilfredsstillende, mens kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater ikke var helt tilfredsstillende. Der var for eksempel ikke i tilstrækkelig grad redegjort for sammenhængen med udviklingen i de økonomiske og faglige resultater. Fødevareministeriet har oplyst, at instituttet først i 2002 har fået en resultatkontrakt gældende for 2002-2005. Det er et led i Fødevareministeriets rullende implementering af kontraktstyring.

Statens Skadedyrlaboratorium

517. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Fiskeridirektoratet

518. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

519. *Revisionen i årets løb* ved Fiskeridirektoratet, som omfatter selve direktoratet, 4 skibe og 3 fiskeriinspektorer, vedrørte Fiskeriinspektorat Øst. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller på det reviderede område fungerede tilfredsstillende og var væsentligt forbedret i forhold til sidste revisionsbesøg. Den stikprøvevisse gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Fiskeridirektoratet var tilfredsstillende.

520. *Lønrevisionen* vedrørte selve direktoratet og Fiskeriinspektorat Øst. Revisionen viste, at løn- og personaleadministrationen ved direktoratet og Fiskeriinspektorat Øst var meget tilfredsstillende.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at Fiskeridirektoratets forretningsgange og interne kontroller var meget tilfredsstillende.

Danmarks Fiskeriundersøgelser

521. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

522. *Revisionen i årets løb* ved Danmarks Fiskeriundersøgelser, som omfatter 6 afdelinger og 1 skib, vedrørte afdeling for Ferskvandsfiskeri. Revisionen viste, at forretningsgange og interne kontroller på det reviderede område fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Danmarks Fiskeriundersøgelser var tilfredsstillende.

523. *Lønrevisionen* viste, at den centrale løn- og personaleadministration ved Danmarks Fiskeriundersøgelser ikke var helt tilfredsstillende.

Det blev således konstateret fejl og mangler i forvaltningen af overenskomster og aftaler samt i forbindelse med registrering og frigivelse af løndata ved lønindplaceringer.

Danmarks Fiskeriundersøgelser tog bemærkningerne til efterretning.

Formålet med revisionen på Fødevareministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Fødevareministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger.

- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Fødevaredirektoratet.
- Ikke helt tilfredsstillende løn- og personaleadministration i Fødevaredirektoratet og Danmarks Fiskeriundersøgelser.

- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Direktoratet for FødevareErhverv.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab for Plantedirektoratet og Fødevareøkonomisk Institut.
- Tilfredsstillende administration af ordningerne vedrørende fisketegn, jf. kap. IV.G.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Fiskeridirektoratet og Danmarks Fiskeriundersøgelser.
- Meget tilfredsstillende forløb af et større anskaffelsesprojekt i departementet.
- Meget tilfredsstillende omlægning til nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.
- Meget tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Fiskeridirektoratet.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Fødevareministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Fødevareministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

T. § 26. Erhvervsministeriet

524. Af **tabel 24** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Erhvervsministeriets område.

Tabel 24. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Erhvervsministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Revision af større anskaffelser
Erhvervsministeriets departement	X	X		X						
Konkurrencestyrelsen	X	X		X						
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	X	X	X							
Patent- og Varemærkestyrelsen	X	X		X						
Forbrugerstyrelsen	X	X								
Erhvervsfremme Styrelsen	X	X		X		X				
Søfartsstyrelsen	X	X		X	X					
Antal revisioner i alt	7	7	1	5	1	1	0	0	0	0

☒ = Udført ☐ = Ikke udført ☐ = Ikke relevant

525. Tabel 24 viser, at Rigsrevisionen på Erhvervsministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 1 udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber, 5 revisioner i årets løb, 1 lønrevision og 1 tilskudsrevision.

Erhvervsministeriets departement

526. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til særlige bemærkninger.

527. Den *afsluttende revision* viste, at afstemningsmateriale til visse statuskonti ikke var helt tilfredsstillende. Departementet oplyste, at dette beroede på mangler i nummerstrukturen mellem Navision Stat og SCR. Departementet har i 2002 foretaget de fleste rettelser, så der bliver overensstemmelse mellem Navision Stat og SCR. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

528. *Revisionen i årets løb* ved departementet viste, at forretningsgange og interne kontroller ikke fungerede helt tilfredsstillende. På indtægtsområdet var der ikke etableret forretningsgange og interne kontroller, og der var ikke adskillelse mellem kassen og modtagelse af værdipost. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste især svagheder ved indtægtsbilagene, bl.a. manglende attestationer. Departementet tog Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning og har indarbejdet oplysninger om indtægtsforvaltningen i den ajourførte regnskabsinstruks fra april 2002.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved departementet ikke var helt tilfredsstillende.

Konkurrencestyrelsen

529. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

530. *Revisionen i årets løb* ved Konkurrencestyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Især var det Rigsrevisionens vurdering, at styrelsen havde en tilfredsstillende økonomistyring og ledelsesrapportering, samt at forretningsgangene vedrørende regnskabsmæssig registrering og regnskabsaflæggelse var meget tilfredsstillende.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Konkurrencestyrelsen var tilfredsstillende.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

531. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

532. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende.

Vurderingen er en sammenvejning af, at kvaliteten af af-rapporteringen af mål, aktiviteter og resultater blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende, at kvaliteten af målopstillingen var tilfredsstillende, at tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis i relation til udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet var tilfredsstillende, og at dokumentationen var meget tilfredsstillende.

Patent- og Varemærkestyrelsen

533. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

534. Den *afsluttende revision* viste, at der ultimo 2001 stadig forekom systemfejl i Patent- og Varemærkestyrelsens økonomistyringssystem, der medførte mangler i forbindelse med afstemning af nogle statuskonti. Dette fremgik tillige af beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000. Rigsrevisionen tilkendegav, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 191, at man ville følge Patent- og Varemærkestyrelsens afstemninger ved den afsluttende revision for 2001 og redegøre herfor i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2001.

Afstemning og udligningen af statuskontiene medførte, at styrelsen måtte regnskabsføre 15,9 mio. kr. fra tidligere år vedrørende rettighedsområdet i driftsregnskabet for 2002. Afstemningen vedrørende den Europæiske Patentorganisation (EPO), hvor styrelsen, jf. beretningen for 2000, havde problemer med afregningen til organisationen, medførte, at styrelsen måtte afregne yderligere 20,5 mio. kr. til EPO i 2002. Der forventes endvidere afregning af yderligere 4,4 mio. kr. på et senere tidspunkt.

Styrelsen har i sammenhæng hermed foretaget en budgetgennemgang i juli 2002 og konstateret, at en række indtægter ikke lever op til det budgetterede. Tilsammen med posteringerne i forbindelse med afstemningerne af statuskontiene har styrelsen vurderet, at dette betyder, at driftsresultatet for 2002 vil blive forringet med ca. 50 mio. kr. Størstedelen vil blive dækket af styrelsens opsparing ultimo 2001. Den resterende del forventer styrelsen at dække gennem overskud over en kort årrække.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at statuskontiene nu er afstemt og udlignet.

Ministeren har i august 2002 orienteret Finansudvalget om den væsentlige forringelse af styrelsens økonomiske situation. Styrelsen har igangsat en række initiativer med henblik på at forbedre økonomien. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

535. *Revisionen i årets løb* ved Patent- og Varemærkestyrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der med enkelte undtagelser var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Patent- og Varemærkestyrelsen var tilfredsstillende.

Forbrugerstyrelsen

536. *Bevillingskontrollen* og *den afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Erhvervsfremme Styrelsen (nu Erhvervs- og Boligstyrelsen)

537. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

538. *Den afsluttende revision* viste, at der ikke var overensstemmelse mellem styrelsens Tilskuds-, Økonomi- og Sagssystem (TØS) og SCR-systemet. Styrelsen oplyste, at differencerne fandtes mellem de registrerede primoposter i henholdsvis TØS og SCR. Det drejede sig om i alt 52,3 mio. kr., der undersøges nærmere af styrelsen.

Rigsrevisionen forventer, at der vil være overensstemmelse mellem de 2 systemer ultimo 2002.

539. I forbindelse med *den afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen endvidere væsentlige periodiseringsfejl vedrørende udgifter til innovationsmiljøordningen.

Til igangsætning af 6 innovationsmiljøer blev der i perioden 1998-2000 afsat 310 mio. kr. til ordningen. Initiativet vedrørende innovationsmiljøerne adskiller sig fra traditionelle erhvervsfremmeordninger, fordi kompetencen til at

træffe afgørelse om tildeling af statslig forprojektkapital er placeret decentralt i innovationsmiljøerne. Ved en lovændring i Erhvervsfremmeloven fik innovationsmiljøerne kompetence til at træffe selvstændige afgørelser om tildeling af statslige midler til innovationsprojekter, og styrelsen indgik kontrakter med de enkelte miljøer. Kontrakterne indeholder vilkårene for den offentlige medfinansiering af innovationsmiljøerne samt de aktiviteter, innovationsmiljøerne skal tilbyde innovative iværksættere. Revisionen af de godkendte innovationsmiljøer har med hjemmel i bekendtgørelse nr. 297 af 20. maj 1998 om revision af godkendte innovationsmiljøer været udført af eksterne revisorer.

Rigsrevisionen konstaterede ved den afsluttende revision, at udgifter til innovationsmiljøordningen på 42,0 mio. kr., afholdt i perioden 1998-2000, først var registreret i regnskabet for 2001. Erhvervs- og Boligstyrelsen har oplyst, at 1,3 mio. kr. vedrørte udgifter, afholdt i 1998 og 1999, og 40,7 mio. kr. vedrørte 2000.

Styrelsen oplyste, at årsagen til de manglende registreringer var, at styrelsens økonomisystem Concorde ikke var velegnet til at styre innovationsmiljøordningen, hvorfor styringen blev varetaget manuelt med periodevise registreringer i styrelsens lokale økonomisystem på grundlag af indberetninger fra de enkelte innovationsmiljøer. Idet styrelsen gradvist erfarede, at den anvendte administrationsmodel var utilstrækkelig, besluttede man at foretage en grundig gennemgang af ordningen i forbindelse med, at det blev besluttet at fortsætte ordningen ud over den første fase. I den forbindelse blev innovationsmiljøernes eksterne revision i oktober 2000 anmodet om at foretage en ekstraordinær gennemgang af innovationsmiljøernes projektregnskab med henblik på at foretage en endelig afregning for hele perioden. De eksterne revisorer skulle aflevere resultaterne til innovationsmiljøerne den 1. december 2000. Denne revision betød ifølge styrelsen, at bogføringen vedrørende 2. halvår af 2000 blev forskudt yderligere, da det blev besluttet først at foretage bogføringen efter modtagelsen af de revisionsattesterede projektregnskaber.

For at skabe et retvisende regnskab finder Rigsrevisionen, at styrelsen burde have foretaget en midlertidig registrering i 2000-regnskabet med henvisning til, at eventuel regulering ville blive foretaget, når den eksterne revision havde gennemgået innovationsmiljøernes projektregnska-

ber. Periodiseringsfejlen medførte, at styrelsens regnskab i perioden 1998-2001 ikke har været retvisende.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at der var en difference på 7,8 mio. kr. mellem registreringen i SCR-systemet og styrelsens kontoudtog fra BG Bank vedrørende innovationsmiljøerne. Styrelsen har oplyst, at der ikke tidligere er sket afstemning af kontoudtogene fra BG Bank. Innovationsmiljøerne overgik til Videnskabsministeriet efter regeringsskiftet i 2001, og ministeriet har ifølge styrelsen oplyst, at der fra 2002 i henhold til et nyt regelsæt vil blive stillet krav om, at innovationsmiljøerne udarbejder revisionsattesteret bankafstemning.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at der har været væsentlige svagheder ved styrelsens administration af innovationsmiljøordningerne.

540. *Revisionen i årets løb* ved Erhvervsfremme Styrelsen viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder ikke fungerede helt tilfredsstillende. Der manglede rutinemæssige afstemninger og procedurerne for afløsning i kassen var mangelfulde. Styrelsen havde desuden endnu ikke løst en række afstemningsmæssige problemer, der har eksisteret siden indførelsen af økonomistyringssystemet Concorde i 1998. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler. Styrelsen er enig i Rigsrevisionens bemærkninger og vil forsat arbejde på at få løst de påpegede problemer.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Erhvervsfremme Styrelsen ikke var helt tilfredsstillende.

541. *Tilskudsrevisionen* ved Erhvervsfremme Styrelsen omfattede styrelsens administration af tilskud til inflationsgarantiordning, rentestøtteordning og den kontraktbetingede driftsstøtteordning vedrørende skibsfinansiering. Rigsrevisionen fandt, at styrelsens administration heraf var meget tilfredsstillende.

Revisionen omfattede desuden Erhvervsfremme Styrelsens administration af tilskud fra den Europæiske Regionalfond vedrørende støtte til forskellige erhvervsprojekter. Revisionen blev foretaget ved 3 regionale administrationer og ved Center for Regional Erhvervsudvikling i Silkeborg.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at administrationen fungerede tilfredsstillende.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsadministrationen ved Erhvervsfremme Styrelsen samlet set var tilfredsstillende.

Søfartsstyrelsen

542. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

543. Ved den *afsluttende revision* af Søfartsstyrelsen konstaterede Rigsrevisionen, at de regnskabsmæssige afstemninger af statuskontiene ultimo 2001 ikke var helt tilfredsstillende. Flere af afstemningerne var således ikke fuldstændige og dokumenterede. Søfartsstyrelsen har taget Rigsrevisionens bemærkninger til efterretning.

544. *Revisionen i årets løb* ved Søfartsstyrelsen, som omfatter selve styrelsen, 3 undervisningscentre og 7 skoler, vedrørte Aalborg Maskinmesterskole og viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Aalborg Maskinmesterskole var tilfredsstillende.

545. *Lønrevisionen* ved Søfartsstyrelsen omfattede Søfartsstyrelsen, Odense Maskinmesterskole og Fredericia Maskinmesterskole. Løn- og personaleadministrationen var tilfredsstillende ved de nævnte skoler.

Det er på denne baggrund Rigsrevisionens samlede vurdering, at Søfartsstyrelsens løn- og personaleadministration var tilfredsstillende.

Formålet med revisionen på Erhvervsministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Erhvervsministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Svagheder ved administrationen af innovationsmiljøordningen ved Erhvervsfremme Styrelsen.
- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet og Erhvervsfremme Styrelsen.
- Ikke helt tilfredsstillende regnskabsmæssige afstemninger af statuskontiene ved Søfartsstyrelsen.
- Tilfredsstillende tilskudsadministration ved Erhvervsfremme Styrelsen.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Konkurrencestyrelsen, Patent- og Varemærkestyrelsen og Aalborg Maskinmesterskole.
- Tilfredsstillende løn- og personaleadministration ved Søfartsstyrelsen.
- Tilfredsstillende virksomhedsregnskab ved Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.
- Patent- og Varemærkestyrelsen har valgt en offensiv og fremadrettet strategi med henblik på at udnytte de nye muligheder for digital forvaltning, jf. kap. IV.B.
- Tilfredsstillende omlægning til nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet, jf. kap. IV.D.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på Erhvervsministeriets område samlet set har været tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Erhvervsministeriets område er rigtige, og at dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

U. § 28. Trafikministeriet

546. Af **tabel 25** fremgår det, hvilke revisioner der er udført for regnskaberne for finansåret 2001 for virksomhederne på Trafikministeriets område.

Tabel 25. Revision af regnskaberne for finansåret 2001 på Trafikministeriets område

	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	Edb-revision	Revision af lån og garantier mv.	Revision af værdipapirer og legater mv.	Bygge- og anlægsrevision	Revision af større anskaffelser	Tilsyn med interne revisioner
Trafikministeriets departement	X	X		X		X						
Danmarks TransportForskning	X	X										
Posttilsynet	X	X		X								
Jernbanetilsynet	X	X		X		X		X				
Havarikommissionen for Civil Luftfart	X	X		X								
Ekspropriationsvæsenet	X	X										
Auditøren under Trafikministeriet	X	X		X								
Vejdirektoratet	X	X	X	X					X	X		
Færdselsstyrelsen	X	X		X	X							
Statens Bilinspektion	X	X										
Statens Luftfartsvæsen	X	X		X								
Danmarks Meteorologiske Institut	X	X										
Flyvesikringstjenesten (Naviair)	X	X										
Statshavnsadministrationen Frederikshavn	X	X										
Statshavnsadministrationen Esbjerg	X	X										
Kystinspektoratet	X	X										
BornholmsTrafikken	X	X	X	X								
Banestyrelsen	X											X
Antal revisioner i alt	18	17	2	9	1	2	0	1	1	1	0	1

X = Udført = Ikke udført = Ikke relevant

547. Tabel 25 viser, at Rigsrevisionen på Trafikministeriets område for finansåret 2001 har foretaget bevillingskontrol

og afsluttende revision for alle relevante virksomheder samt gennemført 2 udvidede gennemgange af virksomhedsregnskaber, 9 revisioner i årets løb, 1 lønrevision, 2 tilskudsrevisioner, 1 revision af lån og garantier mv., 1 revision af værdipapirer og legater mv., 1 bygge- og anlægsrevision og tilsyn med intern revision i 1 styrelse.

Trafikministeriets departement

548. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen*, at virksomheder under Trafikministeriet ikke havde afgivet oplysninger til statsregnskabets fortegnelse over visse afgivne tilsagn pr. 31. december 2001, jf. statsregnskabet, s. 175-177. Rigsrevisionen kunne bl.a. konstatere, at den af Banestyrelsen afgivne omsætningsgaranti på 360 mio. kr. afgivet i forbindelse med salget af Rådgivningsdivisionen ikke var optaget i fortegnelsen.

Departementet har oplyst, at såvel BornholmsTrafikken, Danmarks Meteorologiske Institut, Flyvesikringstjenesten og Banestyrelsen har væsentlige tilsagn, der burde have været optaget i fortegnelsen.

Departementet har oplyst, at man fremover vil etablere forretningsgange, der sikrer fortegnelsens fuldstændighed.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at departementet ikke har haft tilrettelagt forretningsgange, der sikrede fuldstændigheden af statsregnskabets fortegnelse over visse afgivne tilsagn.

549. Rigsrevisionen konstaterede ved *bevillingskontrollen*, at statsregnskabets specifikation af værdipapirer under Trafikministeriet omfattede aktier i Det Østjællandske Jernbaneselskab A/S for 1,1 mio. kr. Aktierne skulle være overdraget pr. 1. januar 2001 til henholdsvis Hovedstadens Udviklingsråd og Storstrøms Amt i overensstemmelse med aftale af 5. april 2000 mellem regeringen og Amtsrådsforeningen, jf. Lov nr. 1317 af 20. december 2000 om amtskommunernes overtagelse af de statslige ejerandele i privatbanerne. Trafikministeriet har oplyst, at aktierne er overdraget i løbet af 2001 og derfor burde være udgået af fortegnelsen over aktiebeholdninger i statsregnskabet.

550. Rigsrevisionen konstaterede i forbindelse med den *afsluttende revision* ved Trafikministeriets Regnskabscenter, at en række afstemningsarbejder ikke var foretaget el-

ler var foretaget mangelfuldt. Ud over departementet er det følgende virksomheder, der bogføres og årsafsluttes i Regnskabscenteret: Danmarks TransportForskning, Posttilsynet, Jernbanetilsynet, Havarikommissionen for Civil Luftfart, Ekspropriationsvæsenet, Færdselsstyrelsen og Auditøren under Trafikministeriet.

Departementet har over for Rigsrevisionen redegjort for de omfattende problemer, man har haft i forbindelse med overgangen til Navision Stat samt i forbindelse med etablering af et nyt regnskabscenter for bogføring af mindre institutioner og virksomheder. På grundlag af Rigsrevisionens gennemgang og anbefalinger har departementet iværksat et organisationsudviklingsarbejde i Regnskabscenteret, der bl.a. skal sikre kontopleje og aktiv stillingtagen til uafklarede poster.

551. Ved *revisionen i årets løb* vurderede Rigsrevisionen departementets løbende budgetopfølgning og økonomistyring som ikke helt tilfredsstillende. Departementet har over for Rigsrevisionen erklæret sig enig heri, idet departementet i forbindelse med overgangen til Navision Stat ikke i tilstrækkeligt omfang fik systemet indrettet til økonomistyringsformål, herunder etableret dannelse af relevante økonomistyringsrapporter. Endvidere manglede de nødvendige processer for aflæggelse af en korrekt perioderapportering. Departementet har over for Rigsrevisionen redegjort for, hvorledes disse forhold påtænkes forbedret i 2002.

Revisionen i årets løb viste dog, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerer tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

Samlet set finder Rigsrevisionen, at regnskabsaflæggelsen ved Trafikministeriets departement fungerer tilfredsstillende.

552. *Tilskudsrevisionen* viste, at den løbende administration af departementets tilskudsordninger var tilfredsstillende.

Mindre virksomheder, regnskabsført ved Departementets Regnskabscenter

553. *Bevillingskontrollen* ved Danmarks TransportForskning, Posttilsynet, Jernbanetilsynet, Havarikommissionen

for Civil Luftfart, Ekspropriationsvæsenet og Auditøren under Trafikministeriet gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

554. *Revisionen i årets løb* ved Jernbanetilsynet, Posttilsynet, Havarikommissionen for Civil Luftfart samt Auditøren under Trafikministeriet viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved nævnte virksomheder fungerer tilfredsstillende.

555. *Tilskudsrevisionen* ved Jernbanetilsynet viste, at den løbende administration af tilskudsordninger var tilfredsstillende.

556. *Revisionen af lån og garantier mv.* ved Jernbanetilsynet viste tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller.

Vejdirektoratet

557. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

558. Ved den *afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen, at der på en interimskonto som en gældspost henstod en saldo på 3,7 mio. kr., som bestod af renter vedrørende ekspropriationer. Vejdirektoratet havde anmodet Trafikministeriet om instruktion vedrørende udligning af saldoen. Trafikministeriet har i 2002 omkonteret beløbet til § 28.11.73. Renter vedrørende Trafikministeriet. Beløbet burde have været medtaget i regnskabet for 2001 under denne konto.

559. Ved den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for Vejdirektoratet blev virksomhedsregnskabet samlet set vurderet som tilfredsstillende.

Vurdering er en sammenvejning af, at resultatanalysen i højere grad burde redegøre for sammenhængen mellem de faglige og økonomiske resultater, mens pålideligheden og

dokumentationen af de udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskabet er vurderet som meget tilfredsstillende.

560. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Vejdirektoratet fungerer tilfredsstillende.

561. *Revisionen af værdipapirer og legater mv.* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

562. *Bygge- og anlægsrevisionen* ved Vejdirektoratet vedrørte en række større anlægsprojekter, herunder motorvejsprojektet i Vendsyssel. Revisionen viste, at beslutningsgrundlaget og organiseringen af projekterne var tilfredsstillende.

Færdselsstyrelsen

563. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

564. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Færdselsstyrelsen fungerer tilfredsstillende.

565. *Lønrevisionen* viste, at løn- og personaleadministrationen var tilfredsstillende.

Statens Bilinspektion

566. *Bevillingskontrollen og den afsluttende revision* har ikke givet anledning til bemærkninger.

Statens Luftfartsvæsen

567. Flyvesikringstjenesten blev ved Akt 199 7/5 2001 udskilt af Statens Luftfartsvæsen pr. 1. januar 2001 til en selvstændig statsvirksomhed opført under et nyt aktivitetsområde 28.33. Fra samme dato varetager Statens Luftfartsvæsen (SLV) alene de centrale myndighedsopgaver i tilknytning til luftfart i Danmark og Grønland. Den nye statsvirksomhed Flyvesikringstjenesten (Naviair) varetager opgaver for luftfartsselskaber og lufthavne.

568. *Bevillingskontrollen* viste, at der var væsentlige afvigelser mellem bevilling og regnskab, uden at der var afgivet regnskabsmæssige forklaringer i virksomhedsregnskabet. Således er der samlede merudgifter på 76,6 mio. kr. i forhold til en bevilling på 85,7 mio. kr. og merindtægter på 72,6 mio. kr. i forhold til en bevilling på 85,7 mio. kr.

Ministeriet oplyste, at afvigelserne skyldtes, at de interne omkostningsfordelinger har fundet sted efter andre principper end oprindeligt forudsat på bevillingslovene. Herudover har man ved opdelingen på finansloven af Statens Luftfartsvæsen og Flyvesikringstjenesten ikke taget tilstrækkelig højde for den faktiske fordeling af opgaverne.

De betydelige bruttoafvigelser har ikke haft konsekvenser bevillingsmæssigt, da Statens Lufthavnsvæsen er bevillingsmæssigt nettostyret, så udgifterne kan forøges svarende til merindtægter

Der skal afgives regnskabsmæssige forklaringer ved ændring i regnskabsmæssige principper. Statens Luftfartsvæsen burde derfor have beskrevet de foretagne ændringer og den regnskabsmæssige indvirkning i virksomhedsregnskabet samt i øvrigt fyldestgørende have redegjort for den regnskabsmæssige effekt af udskillelsen af Statens Flyvesikringstjeneste. Ministeriet er enig i, at der skulle være redegjort for disse forhold i virksomhedsregnskabet.

Rigsrevisionen finder, at Statens Luftfartsvæsen har aflagt et virksomhedsregnskab uden de nødvendige regnskabsmæssige forklaringer til afsnittet om bevillingskontrollen.

569. Den *afsluttende revision* gav ikke anledning til bemærkninger.

570. Revisionen i årets løb viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved Statens Luftfartsvæsen fungerer tilfredsstillende.

Andre sager

a. Statens Lufthavnsvæsens håndtering af aflønning i forbindelse med flyveprøver

571. Folketingets Trafikudvalg stillede i juli 2002 4 spørgsmål (nr. 309-312) til trafikministeren om Statens Luftfartsvæsens (SLV) udbetaling af honorarer i forbindelse med flyveprøver. Baggrunden for spørgsmålene var, at pressen i juli 2002 havde bragt nogle artikler, hvor der bl.a. blev henvist til, at Personalestyrelsen tidligere havde bedt ministeriet om kommentarer til, at en timelønsansat hos SLV havde fået udbetalt over 1,2 mio. kr. i løn i 2001.

Rigsrevisionen undersøgte sagen, og statsrevisorerne blev orienteret herom på deres møde den 4. september 2002.

SLV er ansvarlig for afholdelse af flyveprøver, og disse prøver består af en teoretisk del og en praktisk del.

Til brug for den teoretiske del skal SLV udarbejde skriftlige opgaver, kvalitetssikre disse ved såkaldte kontrolregninger og stå for censurering af opgaverne. Honoraret for dette arbejde var beregnet på basis af Finansministeriets timelønscirkulære og ud fra et af SLV anslået gennemsnitligt tidsforbrug. Honoraret var ikke formelt godkendt af Finansministeriet.

De praktiske prøver overværes af en kontrollant, som udpeges og aflønnes af SLV. Aflønningen var fastsat til 75 % af prøvegebyret.

Arbejdet udføres dels af personale, som i forvejen er ansat i SLV, dels af eksterne luftfartskyndige, som aflønnes efter bestemte honorarsatser.

Trafikministeriet bad som følge af spørgsmålene fra Trafikudvalget om en redegørelse fra SLV om sagens forløb. Af redegørelsen fremgik det, at det var væsentlige beløb, der blev udbetalt. I 1997 blev der i alt udbetalt 1,9 mio. kr.

til eksterne og interne censorer. I 2001 var beløbet steget til ca. 5 mio. kr. Stigningen i beløbet skulle ses i sammenhæng med, at der i mellemtiden blev indført en ny prøveform. På baggrund af redegørelsen udtalte trafikministeren, at han fandt det kritisabelt, at SLV gennem en længere årrække udbetalte honorarer til egne ansatte, uden at det havde været forelagt Finansministeriet. Trafikministeren udtalte desuden, at honoreringen af eksterne kontrollanter var uhensigtsmæssig og urimelig, da honorarerne reelt ikke afspejlede tidsforbrug og arbejdsindsats. Trafikministeren var dog tilfreds med, at SLV i marts 2002 tog hånd om problemerne, da man blev opmærksom herpå.

Rigsrevisionens lønrevision i 1999

Rigsrevisionen foretog i november 1999 en lønrevision i SLV. I forbindelse hermed og i et efterfølgende brev gjorde Rigsrevisionen opmærksom på, at fastansat personale i SLV efter Rigsrevisionens opfattelse ikke kunne oppebære særskilt betaling for undervisning, censur mv. Godtgørelsen skulle ske i form af afspadsering eller betaling for eventuelt over- eller merarbejde, der var opstået som følge af de pågældende undervisningsopgaver. Rigsrevisionen bad oplyst, om aftalerne var godkendt af Finansministeriet.

SLV oplyste, at aftalerne var forelagt Finansministeriet i 1982 og mente, at de også var forelagt Finansministeriet efter en ændring af eksamensformen i 1990. Dette kunne SLV dog ikke fremlægge dokumentation for. SLV tilkendegav, at man ved en umiddelbart forestående ændring af eksamensformen – i forbindelse med implementeringen af de fælleseuropæiske certificeringsregler – på ny ville forelægge sagen for Finansministeriet og orientere Rigsrevisionen herom. SLV henviste i øvrigt til tekstanmærkning nr. 110, hvoraf det fremgik, at der kunne ydes vederlag til ansatte for henholdsvis udarbejdelse af opgaver, censurering o.l. i forbindelse med afholdelse af certifikatprøver samt for såvel teoretisk som praktisk uddannelse i øvrigt af personale.

Rigsrevisionen opfattede SLV's svar som udtryk for, at der snarest ville blive fulgt op på revisionssagen. I sager af denne karakter forventer Rigsrevisionen, at styrelsen forelægger sagen for ministeriet, og at forholdet herefter bliver bragt i orden. Rigsrevisionens opfølgning finder normalt sted ved den næste lønrevision, som i øvrigt er planlagt til 2003.

Rigsrevisionens gennemgang af SLV's opfølgning

Efter presseomtalen i juli 2002 undersøgte Rigsrevisionen sagsforløbet og erfarede, at SLV i februar 2000 bad Finansministeriet om at tage stilling til en ændring af betalingssatserne for vederlag ved prøveafholdelse. Finansministeriet videresendte den 13. marts 2000 henvendelsen til Trafikministeriet under henvisning til, at bemyndigelsen til at foretage satsindplacering på censorområdet var decentraliseret til fagministerierne.

På baggrund af de mangelfulde oplysninger, der forelå for Trafikministeriet, var det for ministeriet tvivlsomt, om sagen hørte under ministeriets kompetenceområde. Trafikministeriet har oplyst, at sagsbehandlingstiden i Trafikministeriet tog megen tid, idet de oplysninger, SLV havde forelagt Trafikministeriet, var ufuldstændige. Indhentelse af yderligere oplysninger fra SLV, såvel telefonisk som ved yderligere skriftligt materiale, tilførte ikke sagen noget nyt.

Først ved afholdelse af møde mellem SLV og Trafikministeriet i marts 2001 blev ministeriet klar over sagsindholdet, der efter ministeriets opfattelse var anderledes end først antaget. Trafikministeriet returnerede den derfor til Finansministeriet (Personalestyrelsen) den 3. april 2001 sammen med en supplerende redegørelse fra SLV. Sagen henlå altså i Trafikministeriet i over et år.

Personalestyrelsen besvarede i august 2001 henvendelsen fra Trafikministeriet, der den 3. september 2001 underrettede SLV. Det fremgik af Personalestyrelsens svar, at der efter styrelsens opfattelse alene kunne ske honorering inden for rammerne af det lønsystem, som den enkelte var omfattet af. Personalestyrelsen tog ikke stilling til de satser for prøveafholdelse, som SLV havde fremlagt.

Hverken Trafikministeriet eller Personalestyrelsen var informeret om, at der oprindeligt var tale om en revisions-sag. Trafikministeriet har efterfølgende oplyst, at hvis ministeriet havde været bekendt med Rigsrevisionens brev til SLV, hvoraf problemstillingen klart fremgik, ville det have kunnet bevirke en langt hurtigere afklaring i Trafikministeriet og dermed afgørelse i sagen.

Rigsrevisionen skal bemærke, at den sag, som blev forelagt Finansministeriet, efter Rigsrevisionens opfattelse ikke var beskrevet tilstrækkeligt klart. Rigsrevisionen skal samtidig bemærke, at Personalestyrelsen ikke tog stilling til alle de spørgsmål, som blev forelagt, muligvis på grund af uklar-

heden. Endelig skal Rigsrevisionen bemærke, at Personalestyrelsens svar bekræftede Rigsrevisionens revisionsbemærkninger i forbindelse med lønrevisionen i 1999. SLV burde derfor straks have ophørt med at udbetale honorarer til fastansat personale.

SLV havde antaget, at den nævnte tekstanmærkning gav SLV hjemmel til at udbetale honorarer til ansatte i SLV uden for det lønsystem, som den enkelte var omfattet af.

Trafikministeriet har i relation til hjemmelsspørgsmålet og tekstanmærkningen over for Rigsrevisionen henholdt sig til det svar, der i august 2002 er givet til Folketingets Trafikudvalg på spørgsmål nr. 309. Det fremgår her, at tekstanmærkningen giver hjemmel til at udbetale vederlag til egne ansatte i forbindelse med afholdelse af certifikatprøver uden for det lønsystem, som den enkelte er omfattet af. Tekstanmærkningen giver derimod ikke hjemmel til at fastsætte vederlagenes størrelse. Denne kompetence ligger i henhold til Statsministeriets bekendtgørelse nr. 21 af 11. januar 1973 hos Finansministeriet.

Rigsrevisionen skal bemærke, at der ikke umiddelbart er overensstemmelse mellem dette og Personalestyrelsens svar fra august 2001, hvor det fremgik, at der efter styrelsens opfattelse alene kunne ske honorering inden for rammerne af det lønsystem, som den enkelte var omfattet af. Personalestyrelsen har dog i forbindelse med en henvendelse fra Trafikministeriet i tilknytning til besvarelsen af spørgsmål nr. 309 givet udtryk for, at den angivne hjemmel i tekstanmærkning nr. 110 ikke indeholder en hjemmel til at fastsætte vederlagets størrelse, men alene hjemmel til udbetaling af dette. Kompetencen til at fastsætte aflønningen for en personalegruppe ligger hos Finansministeriet, der skal have institutionens forslag til stillingsindhold og aflønning forelagt til godkendelse. Idet sidstnævnte procedure ikke har været fulgt i den konkrete sag, var det Personalestyrelsens opfattelse, at tekstanmærkning nr. 110 ikke kunne betragtes som tilstrækkeligt hjemmelgrundlag til udbetaling af vederlag, som det var sket.

Personalestyrelsen tilsluttede sig i øvrigt, at ansatte i SLV fremtidigt blev honoreret efter reglerne om merarbejde for de pågældende medarbejdergrupper.

Rigsrevisionen finder ikke håndteringen af sagen tilfredsstillende og lægger vægt på, at der fremover ikke er

tvivl om aflønningen, der skal ske inden for rammerne af det lønsystem, som den enkelte er omfattet af.

Henvendelse fra Personalestyrelsen

Personalestyrelsen rettede som nævnt i december 2001 henvendelse til SLV om aflønning af en timelærer, der havde fået udbetalt 1,2 mio. kr. i løn i 2001. På den baggrund udarbejdede SLV i december 2001 et notat om sagen, og ud fra konklusionerne i notatet opstillede SLV en række tiltag, som skulle rette op på forholdene. En del af disse tiltag blev implementeret i marts 2002, herunder at der ikke længere kunne ydes vederlag til fastansatte. Desuden skulle udbetaling af vederlag for merarbejde til egne medarbejdere samt honorering af censorer og kontrollanter godkendes af en afdelingschef. Der blev endvidere iværksat en undersøgelse af afhængigheden mellem honorarer og gebyrer.

Honorarer for praktiske prøver

Ved de praktiske prøver, der afholdes enten i flysimulator eller ved aktuel flyvning i et luftfartøj, anvendes såvel eksterne som interne kontrollanter. De eksterne kontrollanter er typisk ansat i private luftfartsselskaber. For ansatte i SLV blev prøverne oprindeligt udført inden for normal arbejdstid, og de ansatte modtog ikke honorar for dette arbejde. På grund af kapacitetsproblemer begyndte SLV dog i juni 1997 at udbetale honorar til 2 medarbejdere. Denne ordning blev senere ved aftale udvidet til alle ansatte, der påtog sig samme forpligtelse. Honoraret til såvel interne som eksterne kontrollanter har siden 1988 været fastsat til 75 % af prøvegebyret.

I et notat fra februar 2002 gennemgik SLV hjemmelspørgsmålet for honorarfastsættelsen. Gennemgangen viste, at der ikke inden for luftfartslovgivningen var hjemmel til, at SLV fastsatte honorarer for vederlæggelse af kontrollanter ved praktiske prøver. Honorarer burde derfor fastsættes ud fra de almindelige regler for god økonomiforvaltning, for de interne kontrollanter efter de muligheder, der er inden for rammerne af lønsystemerne, og for de eksterne kontrollanter, eventuelt som konsulenthonorarer.

Den omstændighed, at honoraret er fastsat som en procentdel af gebyret, forekommer særegen og er efter Rigsrevisionens opfattelse ikke i overensstemmelse med reg-

lerne for fastsættelse af gebyrer. Gebyrer fastsættes ud fra de medgåede omkostninger, herunder omkostninger til honorarer, og ikke omvendt. Trafikministeriet har i forbindelse med høringen erklæret sig enig heri. Rigsrevisionen finder, at SLV's honorarfastsættelse hvilede på et ukorrekt grundlag, og at SLV også burde have forelagt honorarfastsættelsen for Trafikministeriet og Finansministeriet, da SLV forelagde betalingssatserne for vederlag.

Rigsrevisionen har i beretning nr. 4/01 om Statens Luftfartsvæsens gebyrer redegjort for en undersøgelse af SLV's gebyrforvaltning. Spørgsmålet om gebyret for praktiske flyprøver og fastsættelse af honorarer bekræfter beretningens konklusioner, der bl.a. viste, at SLV's gebyrberegning ikke skete i overensstemmelse med de statslige regler og vejledninger. Trafikministeriet og SLV gav i forbindelse med beretningen udtryk for, at de i 2002 ville iværksætte en analyse af gebyrområdet med henblik på at sikre, at gebyrerne fastsættes i overensstemmelse med det statslige regelsæt. Resultatet af dette arbejde forventes at kunne foreligge, så det kan danne udgangspunkt for fastsættelse af gebyrer for 2003. Rigsrevisionen fandt Trafikministerens initiativer vedrørende gebyrfastsættelsen i Statens Luftfartsvæsen for tilfredsstillende og ville følge realiseringen af de lovede tiltag og orientere statsrevisorerne herom.

Konklusion

SLV og Trafikministeriet har iværksat en række tiltag, bl.a. at aflønning skal ske inden for rammerne af lønsystemet, og at alle vederlag og honorarer skal godkendes af en ledende medarbejder.

Herefter udestår spørgsmålene om at ophæve honorarernes afhængighed af gebyrernes størrelse og at træffe beslutninger både med hensyn til kontrollanternes honorering og den ansættelsesmæssige tilknytning til SLV. Trafikministeriet har i forbindelse med høringen oplyst, at kontraktforholdene for og honoreringen af eksterne konsulenter bliver gennemgået med henblik ændringer af honoreringen fra senest 1. januar 2003.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at de tiltag, der er iværksat i den konkrete sag, er tilfredsstillende.

Rigsrevisionen skal bemærke, at SLV ikke havde hjemmel til at fastsætte de særlige vederlag, som blev udbetalt til ansatte i SLV, men alene over- og merarbejde i henhold til

lønsystemet. Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at denne praksis først ophørte i marts 2002, idet Rigsrevisionen allerede i 1999 gjorde opmærksom på problemet.

Rigsrevisionen finder endelig Trafikministeriets langvarige behandling af sagen kritisabel. Det tog således Trafikministeriet mere end 1 år at skaffe sig klarhed over sagen, så den kunne forelægges for Finansministeriet. Dette medførte, at der gik 1½ år, inden der forelå et svar til SLV.

Samlet er det Rigsrevisionens vurdering, at denne sag ikke har været håndteret tilfredsstillende.

Danmarks Meteorologiske Institut

572. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til bemærkninger.

Flyvesikringstjenesten (Naviair)

573. *Bevillingskontrollen* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

574. Rigsrevisionen konstaterede ved den *afsluttende revision*, at enkelte af Flyvesikringstjenestens afstemninger af statuskontiene ultimo 2001 ikke var fuldt specificerede, idet der på kontiene var differencer, der ikke kunne opløses og udlignes og derfor ikke umiddelbart var korrekt dokumenterede.

Statshavnsadministrationen Frederikshavn og Esbjerg samt Kystdirektoratet

575. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* har ikke givet anledning til bemærkninger.

BornholmsTrafikken

576. *Bevillingskontrollen* og den *afsluttende revision* gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

577. Den *udvidede gennemgang af virksomhedsregnskabet* for BornholmsTrafikken viste, at kvaliteten og afrapporteringen af de opstillede mål var tilfredsstillende. Gennemgangen viste videre, at styringsgrundlaget, dokumentationen og tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis i det væsentlige var tilfredsstillende.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at BornholmsTrafikkens virksomhedsregnskab for 2001 samlet set var tilfredsstillende.

578. *Revisionen i årets løb* viste, at forretningsgange og interne kontroller på de reviderede områder fungerede tilfredsstillende. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at der var disponeret i overensstemmelse med gældende regler.

På den baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen ved BornholmsTrafikken fungerer tilfredsstillende.

Banestyrelsen

579. *Bevillingskontrollen* viste, at der på hovedkonto 28.63.01. Banestyrelsen (alm. drift) var afholdt et beløb på 19,2 mio. kr. vedrørende udgifter til feriepenge, omsorgsdage, fleks og overtid som konsekvens af salget i 2001 af Rådgivningsdivisionen til et konsulentfirma. Salget er godkendt ved Akt 273 22/5 2001, men i dette aktstykke er udgiften til feriepenge mv. ikke medtaget. Ifølge aktstykket ville resultatet af salget indebære en indtægt på 50 mio. kr.

Det fremgår af Banestyrelsens virksomhedsregnskab, at der efter Banestyrelsens opfattelse savnes hjemmel til afholdelse af denne udgift under Banestyrelsens almindelige drift, idet udgifterne sammen med de øvrige refusionsomkostninger forbundet med afhændelsen af Rådgivningsdivisionen, burde have været afholdt under hovedkonto 28.63.11. Rådgivningsdivisionen, jf. Akt 273 22/05 2001. Afholdelsen af udgiften på konto 28.63.01. Banestyrelsen (alm. drift) indebærer en reduktion af Banestyrelsens almindelige udgiftsbevilling og dermed en forøgelse af Banestyrelsens almindelige driftsunderskud og akkumulerede udsvingsramme for 2001.

Trafikministeriet oplyste, at bogføring af udgiften på konto 28.63.01 var foretaget af Finansministeriet (Økonomistyrrelsen). Finansministeriet oplyste hertil, at det er korrekt, at bogføringen blev foretaget af Økonomistyrrelsen, og at baggrunden herfor var, at Trafikministeriet ikke nåede at foretage den aftalte bogføring af udgiftsposten på de 19,2 mio. kr. inden udløbet af supplementsperiode 14 for 2001. Finansministeriet rettede på den baggrund efter afta-

le med Trafikministeriet henvendelse til Økonomistyrelsen med henblik på at få foretaget den aftalte bogføring under konto 28.63.01. Banestyrelsen.

Trafikministeriet oplyste endvidere, at Finansministeriet ikke ønskede beløbet afholdt på konto 28.63.11, hvor det ville påvirke det i aktstykket beregnede overskud ved salget, idet der ikke i aktstykket beregningsmæssigt var taget hensyn til denne udgift.

Trafikministeriet oplyste endelig, at der siden december 2001 har været drøftelser mellem Finansministeriet, Trafikministeriet og Banestyrelsen om håndtering og finansiering af feriepengeforpligtelsen, idet udgiften efter Finansministeriets opfattelse ikke kunne optages på tillægsbevillingsloven for 2001. Udgiften måtte følgelig afholdes på konto 28.63.01.

Efterfølgende blev der i forbindelse med udarbejdelsen af forslag til finanslov for 2003 mellem Banestyrelsen, Finansministeriet og Trafikministeriet mundtligt aftalt en model for finansieringen af feriepengeforpligtelsen. Modellen tilstræber, at feriepengeforpligtelsen kan finansieres gennem salg af arealer efter forelæggelse af aktstykke for Finansudvalget. Det var Trafikministeriets opfattelse, at Banestyrelsen herved holdtes skadesløs for feriepengeforpligtelsen.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Finansministeriet valgte at bogføre udgifter på 19,2 mio. kr. på konto 28.63.01 i forbindelse med opgørelsen af Banestyrelsens salg af Rådgivningsdivisionen.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at udgiften burde have været afholdt og bogført på en måde, så det reelle resultat af salget af Rådgivningsdivisionen blev synliggjort. Udgiften burde efter Rigsrevisionens opfattelse have været medtaget i aktstykket.

Finansministeriet har oplyst, at det efter ministeriets vurdering ikke var muligt at afholde udgiften på andre konti end 28.63.01. Banestyrelsen. Finansministeriets vurdering er begrundet i, at der ikke var hjemmel til afholdelse af udgiften under konto 28.11.67. Salg af statslige aktiver, da udgiften ikke var medtaget i aktstykke nr. 273 af 22. maj 2001, hvor udgifterne og indtægterne i forbindelse med salget af Rådgivningsdivisionen var opgjort. Aktstykket gav således ikke hjemmel til afholdelse af udgifter til Rådgivningsdivisionens ferieforpligtelser mv. ud over Ba-

nestyrelsens givne bevillinger. Det er Finansministeriets opfattelse, at feriegodtgørelsesudgifterne var forudsat afholdt af Banestyrelsen, og derfor ikke blev medtaget i Trafikministeriets aktstykke om salget af Rådgivningsdivisionen. Finansministeriet har oplyst, at det efter Finansministeriets vurdering var korrekt at afholde udgiften under Banestyrelsens bevilling på 28.63.01. Banestyrelsen, idet feriegodtgørelsen vedrører forpligtelser, som er optjent i 1999-2001 i forbindelse med arbejde udført, mens personalet var ansat under Banestyrelsens ansættelsesområde.

Trafikministeriet har oplyst, at ministeriet har fulgt de anvisninger, som Finansministeriet har givet i denne sag. Trafikministeriet henviser derfor til Finansministeriets bemærkninger i sagen.

Rigsrevisionen har konstateret, at Trafikministeriet i aktstykket ikke har taget højde for udgifterne til feriegodtgørelse. Rådgivningsdivisionen og Banestyrelsen er 2 selvstændige statsvirksomheder med hver sin udsvingsramme og uden direkte overførselsadgang mellem hovedkontiene. Den årlige beregning af feriepengeforpligtelsen, samt udbetaling af feriegodtgørelse ved fratræden, har derfor altid været beregnet og afholdt særskilt i de 2 virksomheder. Rigsrevisionen finder derfor fortsat, at udgiften burde afholdes af Rådgivningsdivisionens bevillinger. Den valgte kontering har medført, at det reelle resultat af salget af Rådgivningsdivisionen ikke blev synliggjort.

580. Den *interne revision* i Banestyrelsen har i overensstemmelse med den indgåede § 9-aftale foretaget revision af Banestyrelsens årsregnskab efter revisionsprincipperne i God Offentlig Revisionsskik. På baggrund af den udførte revision vurderede den interne revision, at Banestyrelsens forretningsgange og interne kontroller på mange områder i al væsentlighed var tilfredsstillende. Intern Revision har dog i sin afrapportering til Banestyrelsens ledelse gentaget en række forhold, som også er omtalt i tidligere års afrapportering af revisionen.

Af disse revisionsbemærkninger er forhold vedrørende mangelfulde årsafstemninger, manglende afstemninger af lønssystemet til finansbogføringen, en række væsentlige debitorsager af ældre dato samt brug af konsulenter tidligere omtalt i Rigsrevisionens beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000. Manglende grundlikviditet og

derfor fortsat behov for eksterne kreditfaciliteter er omtalt i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at revisionsbemærkninger ikke løbende afklares og færdigbehandles. Rigsrevisionen har derfor på sit årlige møde i 2002 med Banestyrelsens ledelse aftalt en ny, skriftlig procedure for den løbende ledelsesmæssige behandling af revisionssager.

Andre sager

a. Banestyrelsens regnskabsaflæggelse

581. Rigsrevisionen omtalte i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999 og 2000 Banestyrelsens økonomistyring.

I notat af 11. marts 2002 til statsrevisorerne om den fortsatte udvikling i 11 sager i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 132, tilkendegav Rigsrevisionen, at Rigsrevisionen ville følge Banestyrelsens bestræbelser på at styrke økonomistyringen.

I notat af 21. marts 2002 til statsrevisorerne i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4, vedrørende beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 192, oplyste Rigsrevisionen, at Rigsrevisionen var enig med ministeriet i, at økonomistyringen på en række punkter var forbedret, men at det fortsat var Rigsrevisionens opfattelse, at der var behov for videreudvikling og yderligere styrkelse af økonomistyringen, og at Rigsrevisionen ville følge Banestyrelsens økonomistyring i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2001.

Rigsrevisionen har fulgt op på Banestyrelsens bestræbelser på at forbedre økonomistyringen dels via samarbejdet med Banestyrelsens interne revision, dels i forbindelse med udarbejdelsen af beretning nr. 14/01 om Banestyrelsen.

I beretningen om Banestyrelsen undersøgte Rigsrevisionen bl.a. Banestyrelsens økonomistyring. Det fremgik heraf, at der stadigvæk var styringsproblemer både i den overordnede styring og på enkeltprojektniveau. Der var således i en række genopretningsprojekter en mangel på efterlevelse af helt basale procedurer og rutiner i den økonomiske styring af projekterne.

Rigsrevisionen gennemgik i forbindelse med tilsynet og samarbejdet med den interne revision i Banestyrelsen styrelsens interne ledelsesrapportering på det økonomiske område pr. 30. juni 2002. Ledelsesrapporteringen er løbende blevet forbedret i Banestyrelsen, og med afgivelsen af det interne halvårsregnskab opfyldte Banestyrelsen efter Rigsrevisionens opfattelse for første gang de væsentligste kvalitative krav, der bør kunne stilles til en dækkende, kritisk og fokuseret ledelsesrapportering. Halvårsregnskabet viste dog, at der på enkelte områder fortsat var betydelige økonomiske styringsproblemer, fx vedrørende effektiviseringsprojektet, aktivitetsstyring og intern handel.

Rigsrevisionen betragter sagerne fra beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999 og 2000 som afsluttet, men vil fortsat følge Banestyrelsens bestræbelser på at forbedre økonomistyringen.

På baggrund af Rigsrevisionens tilsyn og samarbejde med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsaflæggelsen fortsat ikke fungerer tilfredsstillende. Økonomistyringen i Banestyrelsen er nok forbedret, men fungerer fortsat ikke tilfredsstillende.

b. Skattefrie rejsegodtgørelser mv. ved Banestyrelsens Service Division

582. Told- og Skatteregion København gennemførte i marts 2002 en stikprøvekontrol af udbetalte, skattefrie rejsegodtgørelser mv. ved Banestyrelsens Service Division. Stikprøvekontrollen viste mange fejl i udbetalingsgrundlaget samt generelle fejl og mangler i forretningsgange, regelsæt og kontrol med området. Efterfølgende analyser i Banestyrelsen viste herefter, at udbetaling af skattefrie rejsegodtgørelser, formentlig i gennem længere tid fejlagtigt var foregået, som Told•Skats stikprøvemateriale afspejlede, og at fejl og mangler tilsyneladende havde et betydeligt omfang. Banestyrelsen oplyste endvidere, at Service Divisionen har anvendt skattefrie ydelser med udgangspunkt i, hvad der var økonomisk mest hensigtsmæssigt for udførelsen af et konkret stykke arbejde, uden at der har været tilstrækkelig opmærksomhed på, hvad reglerne giver mulighed for. Banestyrelsen har efterfølgende oplyst, at Service Divisionen har udbetalt de skattefrie ydelser i den undersøgte periode til potentielt ca. 550 personer, og at ydelserne potentielt omfatter et 2-cifret millionbeløb.

På grundlag af de foreløbige undersøgelser meddelte Told- og Skatteregion København, at det ikke kunne udelukkes, at den verserende sag om udbetaling af skattefri rejsegodtgørelse ville kunne føre til sigtelse for overtrædelse af Kildeskatteloven, og af retssikkerhedsmæssige grunde ville Banestyrelsen derfor have en sigtets rettigheder.

Departementet har oplyst, at Banestyrelsen fra juni 2002 har indført nye retningslinjer og interne kontroller med henblik på korrekt administration. Departementet vil nøje følge udviklingen med Banestyrelsens nye forretningsgange i forbindelse med administration af skattefrie ydelser mv.

Rigsrevision har siden medio juni løbende været orienteret om sagen af såvel Banestyrelsen som Told- og Skatteregion København. Banestyrelsen afventer i øjeblikket Told•Skats plan for gennemgang af rejsegodtgørelser mv. Rigsrevisionen vil sammen med Banestyrelsens interne revision vurdere, hvordan revisionen mest hensigtsmæssigt kan medvirke til klarlæggelse af sagen, og vil navnlig tilse, at Banestyrelsen får etableret de fornødne forretningsgange, regelsæt og interne kontroller med henblik på korrekt administration fremover.

[c. Forvaltningen af statens ejerskab af en aktiepost i Orange Holding A/S](#)

583. Nedenstående sag vedrører såvel Trafikministeriet som Finansministeriet.

Rigsrevisionens gennemgang og bemærkninger har taget udgangspunkt i 2 aktstykker, som begge har været forelagt Finansudvalget af Trafikministeriet.

[Akt 178 15/4 1998](#)

Finansministeriet overtog ved kongelig resolution af 27. november 2001 forvaltningen af statens ejerskab af en aktiepost i Orange Holding A/S (tidligere Mobilix Holding A/S) fra Trafikministeriet. Orange Holding A/S ejer driftsselskabet Orange A/S (tidligere Mobilix A/S). Ingen af disse selskaber er børsnoteret. Aktierne var på statsregnskabet for 2001 optaget i statuspost nr. 13 under Trafikministeriet, jf. specifikation af værdipapirer. Aktiernes bogførte værdi var 270 mio. kr.

Det fremgår af Akt 178 15/4 1998, at Finansudvalget tiltrådte, at Banestyrelsen indgik i et joint venture med France

Telecom (FTMI Denmark A/S) og kunne foretage indskud i Mobilix Holding A/S af overskydende kapacitet i de eksisterende lyslederkabler langs statens jernbanenet. Banestyrelsen skulle som vederlag modtage en nominel aktiepost på 7,33 mio. kr., eller 14 % af aktiekapitalen på i alt 52,3 mio. kr. i dette selskab. Det svarede til en kursværdi på 73,3 mio. kr., da aktierne i aktstykket forudsattes modtaget til kurs 1000. Banestyrelsen fik tillige som vederlag et tilgodehavende i selskabet på 196,7 mio. kr. i form af et gælds-brev, der var forrentet med 2 % p.a. og var uopsigeligt indtil 31. januar 2008. Finansudvalget tiltrådte endvidere Trafikministeriets ønske om, at gælds-brevet skulle kunne konverteres til aktier i tilfælde af eventuelle aktieudvidelser, så de 14 %'s ejerandel kunne opretholdes. Denne konverteringsadgang blev også optaget i en tekstanmærkning, senest nr. 53 på finansloven for 2001. France Telecom ejede i 1998 de øvrige 86 %, dvs. 45 mio. kr., af aktiekapitalen i Mobilix Holding A/S og havde betalt samme kurs herfor som Banestyrelsen.

Der var i forbindelse med joint venture-aftalen indgået en optionsaftale, som gav Banestyrelsen ret til at sælge sin aktiepost og gælds-brev under ét (put option) for 100 mio. kr. til France Telecom, som til gengæld havde ret til at købe disse (call option) for 440 mio. kr. Optionen løb fra 1. februar 2000 til 31. januar 2002. Banestyrelsen var bundet af forskellige begrænsninger i omsætteligheden af aktierne, herunder salg til France Telecoms konkurrenter, men var bortset herfra berettiget til efter 31. januar 2000 at sælge sine aktier og en eventuel tilbageværende del af gælds-brevet frit.

I perioden 1998-2000 blev hele Banestyrelsens gælds-brev på 196,7 mio. kr. gradvist konverteret til aktier på basis af kurs 1000, dvs. til 19,67 mio. kr. aktier, så styrelsens aktiebesiddelse ved udgangen af 2000 udgjorde 27 mio. kr., svarende til den nævnte bogførte værdi på 270 mio. kr. Sideløbende hermed havde France Telecom og visse godkendte finansielle investorer, som havde overtaget godt 32 % af aktiekapitalen fra France Telecom, foretaget yderligere kapitalindskud på samme vilkår, så aktiekapitalen i Mobilix Holding A/S udgjorde 192,9 mio. kr., hvoraf Banestyrelsens andel således fortsat var 14 %.

Rigsrevisionen bad i juli 2002 Finansministeriet oplyse, hvilke overvejelser man havde gjort sig i forbindelse med beslutningen om ikke at udnytte put optionen til at sælge

aktieposten i Orange Holding A/S for 100 mio. kr. senest 31. januar 2002. Finansministeriet svarede i august 2002, at Trafikministeriet og Finansministeriet i november 2001 forud for den kongelige resolution af 27. november 2001 havde indledt drøftelser om et eventuelt salg af statens aktiepost. Banestyrelsen havde udarbejdet 2 notater, der bl.a. omhandlede put- og call-optionerne, og Finansministeriet havde i perioden november 2001 til medio januar 2002 vurderet, at aktieposten var væsentlig mere værd end put optionens værdi på 100 mio. kr. Ministeriet oplyste, at mindretalsaktionærgruppen, der ejede godt 32 % af aktierne, havde en tilsvarende vurdering. En ekstern rådgiver, der medio januar 2002 gennemgik Finansministeriets beregninger, havde bekræftet, at aktieposten med stor sandsynlighed var væsentlig mere værd end 100 mio. kr.

Finansministeriets prisvurdering skulle efter ministeriets opfattelse også ses i lyset af en voldgiftssag, som var anlagt af samtlige mindretalsaktionærer imod France Telecom. Dette var sket på baggrund af, at selskabet ikke havde levet op til en aftale, som er nærmere omtalt i det nedenfor behandlede Akt 319 9/8 2000. Voldgiftssagen forventedes at medføre erstatning til bl.a. Banestyrelsen. Samlet blev aktiernes salgsværdi plus den forventede erstatning i voldgiftssagen vurderet til at overstige de 100 mio. kr., som put optionen kunne give. Det var af Banestyrelsens advokat blevet bedømt som vanskeligt for staten at bibeholde sin position som sagsøger i voldgiftssagen, hvis staten i denne situation samtidig valgte at udnytte put optionen.

Rigsrevisionen bemærker, at der intet krav var om, at put optionen skulle udnyttes, og at Banestyrelsen som nævnt var berettiget til efter 31. januar 2000 frit at sælge sine aktier, som på dette tidspunkt udgjorde nominelt 24,6 mio. kr. Resten af gælds brevet blev konverteret til 2,4 mio. kr. aktier den 13. juni 2000, så aktieposten herefter udgjorde de førnævnte 27 mio. kr. Selv om der var visse begrænsninger for salget af aktierne, var der også ifølge materialet, som Rigsrevisionen modtog fra Finansministeriet, visse muligheder for salg i perioden efter 31. januar 2000, som tilsyneladende aldrig blev afprøvet nærmere af Banestyrelsen eller af Trafikministeriet. Af Finansministeriets materiale fremgik det tillige, at det måtte forventes, at staten ville afvikle sit engagement, når der kunne opnås en passende pris for statens aktiepost.

Rigsrevisionen finder, at det ville have været udtryk for en hensigtsmæssig økonomisk forvaltning, hvis Banestyrelsen løbende i perioden efter 31. januar 2000 havde foretaget sonderinger af det relevante marked med henblik på at gå i eventuel forhandling om salg af aktieposten til en eller flere investorer, som ikke kunne afvises af France Telecom. Imidlertid synes der i perioden fra november 2001 til medio januar 2002, dvs. kort tid før udløbet af put optionen, alene at være foretaget nogle beregninger og vurderinger af aktiernes værdi af Finansministeriet med efterfølgende kontrolvurdering af en ekstern rådgiver.

Trafikministeriet har hertil anført, at det i perioden efter 31. januar 2000 var vurderingen, at engagementet i Mobilix var attraktivt for staten såvel økonomisk som på anden vis. Det var derfor udgangspunktet, at engagementet skulle være ved, så længe staten drog fordel heraf, og at aktieposten først skulle afhændes på sigt og på et optimalt tidspunkt. Dette blev Finansudvalget gjort bekendt med i forbindelse med trafikministerens svar af 5. september 2000 på nogle spørgsmål, som Finansudvalget stillede den 9. august 2000 i forbindelse med behandlingen af nedennævnte Akt 319 9/8 2000.

Rigsrevisionen bemærker, at det også af besvarelsen fremgik, at det var Banestyrelsens overordnede målsætning at medvirke til at opnå den bedst mulige forrentning af de indskudte værdier (i Mobilix Holding A/S), og at Trafikministeriet løbende ville vurdere hensigtsmæssigheden af en eventuel afhændelse under hensyntagen til markedssituationen og bestemmelserne i aftalen.

Efter Rigsrevisionens opfattelse måtte opfølgningen herpå bl.a. have indebåret, at Banestyrelsen havde taget de af Rigsrevisionen nævnte initiativer.

[Akt 319 9/8 2000](#)

Ved Akt 319 9/8 2000 gav Finansudvalget tilslutning til, at Banestyrelsen indgik aftale med hovedaktionæren, France Telecom, og de andre mindretalsaktionærer om at udskille driftsselskabet Mobilix A/S' (nu Orange A/S') internetaktiviteter i et selvstændigt selskab. Samtidig skulle oprettes et andet nyt selskab ved udskillelse fra Mobilix Holding A/S (nu Orange Holding A/S), som skulle eje aktierne i selskabet med internetaktiviteterne. Aftaleparterne ville således bevare samme forholdsmæssige ejerskab i begge de udskilte selska-

ber som i Mobilix Holding A/S. De 2 nye selskaber skulle sammenlægges i et enkelt selskab, og aktierne heri ombyttes med aktieposter i det i juli 2000 børsnoterede franske selskab, Wanadoo SA, hvis største ejer var France Telecom. Banestyrelsen havde frem til 31. januar 2001 option på at foretage ombytning af sine aktier, hvorefter de kunne sælges, dog først efter en periode på 6 måneder efter ombytningen. Det blev endelig anført i Akt 319, at den i Akt 178 omtalte put option, der udløb 31. januar 2002, bestod uændret, uanset de overførte værdier til det nye selskab. I Akt 319 var det oplyst, at salgsværdien af Banestyrelsens samlede aktieposter i Mobilix Holding A/S og i Wanadoo SA af Banestyrelsens rådgiver blev vurderet til at blive forøget anseeligt ved denne spaltning og efterfølgende sammenlægning og ombytning af aktier.

France Telecom vedstod ikke aftalen, og dette udløste den førnævnte voldgiftssag, som blev igangsat i december 2000. Voldgiftssagen er efter den afsluttende voldgiftsforhandling i september 2002 optaget til kendelse. Finansministeriet har oplyst, at resultatet ikke var kendt ved udgangen af oktober 2002.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at Trafikministeriet på baggrund af de omtalte væsentligt ændrede forhold vedrørende Banestyrelsens aktieinvestering sammenlignet med det i Akt 319 oplyste på et meget tidligt stadium af voldgiftssagen, burde have orienteret Finansudvalget om France Telecoms misligholdelse af aftalen og herudover søgt vurderet, hvilke eventuelle konsekvenser dette kunne eller skulle have for statens aktiebesiddelse i Orange Holding A/S.

En orientering af Finansudvalget kunne efter Rigsrevisionens opfattelse hverken spolere eventuelle forligsmuligheder i forhold til France Telecom eller spille statens salgsmuligheder i relation til andre potentielle købere af hænde.

Forpligtelsen til at orientere Finansudvalget overgik til Finansministeriet den 27. november 2001 ved udstedelsen af den kongelige resolution.

Endelig har Rigsrevisionen bemærket, at regnskabsaflæggelsen for 2001 i Orange Holding A/S har vist problemer navnlig med selskabets likviditet og har medført risiko for, at selskabets drift ikke kan fortsætte. Nogle af selskabets bestyrelsesmedlemmer, herunder statens repræsentant, og selskabets revision har taget forbehold for årsregnskabet korrekte aflæggelse, fordi der var anvendt going

concern-princippet, selv om der ikke var dokumentation for, at selskabet ville kunne fortsætte driften i en periode frem til 30. juni 2003.

Rigsrevisionen har konstateret, at Finansministeriet i Akt 187 25/6 2002 har orienteret Finansudvalget om udviklingen i de statslige aktiebesiddelser mv. Om Orange Holding A/S var alene anført i tabel 3, at selskabets nettoomsætning i 2001 var knapt 1,5 mia. kr. og årets negative resultat godt 1 mia. kr., idet det i en note var oplyst, at tallene stammede fra en pressemeddelelse, og at regnskabet for 2001 ikke var offentliggjort.

Statens aktiepost er senere blevet reduceret til godt 10 % i forbindelse med en aktiekapitalforhøjelse i juli 2002 og er efter en yderligere udvidelse af aktiekapitalen i september 2002 nu på 9,88 % af aktiekapitalen. Staten deltog ikke i disse 2 emissioner. Statens særlige vetorettigheder med hensyn til visse forretningsmæssige forhold, som er omtalt i Akt 178, er således bortfaldet som følge af, at staten ikke længere besidder mindst 10 % af aktiekapitalen.

Finansministeriet har i oktober 2002 oplyst, at ministeriet i august 2002 orienterede Finansudvalget om forskellige forhold vedrørende statens aktieinvestering i Orange Holding A/S.

584. Det er samlet Rigsrevisionens vurdering, at Banestyrelsen i perioden efter 31. januar 2000 løbende burde have undersøgt mulighederne for salg af statens aktiepost i Orange Holding A/S. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at Trafikministeriet kort tid efter starten af voldgiftssagen mod France Telecom burde have orienteret Finansudvalget om baggrunden herfor og søgt vurderet, hvilke eventuelle konsekvenser France Telecoms misligholdelse af den i Akt 318 9/8 2000 beskrevne aftale kunne eller skulle have for statens aktiebesiddelse i Orange Holding A/S.

Efter Finansministeriets overtagelse af aktieposten i november 2001 foretog dette ministerium nødvendige vurderinger af aktiepostens værdi og indhentede relevant rådgivning. Finansministeriet orienterede ligeledes Finansudvalget om forskellige forhold vedrørende statens aktieinvestering inden for en rimelig tid efter Orange Holding A/S' aflæggelse af regnskab for 2001 og gennemførelsen af visse tiltag i selskabet, som skete i forlængelse af regnskabsaf-

læggelsen. Samlet set har Rigsrevisionen derfor ingen bemærkninger til Finansministeriets håndtering af sagen.

Formålet med revisionen på Trafikministeriets område har været at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Revisionen af Trafikministeriets område gav anledning til følgende væsentlige bemærkninger:

- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved Vejdirektoratet og Statens Luftfartsvæsen.
- Ufuldstændig fortegnelse over Trafikministeriets afgivne tilsagn pr. 31. december 2001 i statsregnskabet.
- Mangelfulde årsafstemninger og regnskabsmæssige specifikationer i departementet og de her bogførte 7 mindre institutioner.
- Tilfredsstillende regnskabsaflæggelse ved departementet.
- Manglende regnskabsmæssige forklaringer i Statens Luftfartsvæsens virksomhedsregnskab.
- Ikke tilfredsstillende håndtering af Statens Lufthavns væsens aflønning i forbindelse med flyveprøver.
- Ikke fuldt specificerede afstemninger af statuskonti ved Flyvesikringstjenesten.
- Uhjemlet afholdelse af udgifter i Banestyrelsen.
- Ikke tilfredsstillende regnskabsaflæggelse i Banestyrelsen.
- Manglende undersøgelse i Banestyrelsen til sikring af, at forvaltningen af en aktiepost i Orange Holding A/S skete på en økonomisk hensigtsmæssig måde samt manglende orientering fra Trafikministeriet af de bevilgende myndigheder om væsentligt ændrede forhold, sammenlignet med oplysningerne i et aktstykke, som tidligere var forelagt bevillingsmyndighederne.

På baggrund af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabs- og økonomiforvaltningen på Trafikministeriets område samlet set ikke har været helt tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Trafikministeriets område er rigtige, men at dispositionerne i flere tilfælde ikke har været helt i overensstemmelse med bevillinger og love mv., og at der i et enkelt tilfælde burde være sket rettidig orientering af de bevilgende myndigheder.

IV. Tværgående emner

A. Virksomhedsregnskaber

Indledning

585. Rigsrevisionen har foretaget en udvidet gennemgang af 28 af de 161 aflagte virksomhedsregnskaber for 2001.

Endvidere har Rigsrevisionen undersøgt Finansministeriets brug af virksomhedsregnskaberne og ministeriets fremtidige planer for virksomhedsregnskabsordningen.

586. 27 af de 28 virksomhedsregnskaber omfatter statslige institutioner, som skal aflægge virksomhedsregnskab i henhold til Akt 82 4/12 1996. Herudover er der foretaget en gennemgang af Udenrigsministeriets virksomhedsregnskab, som er udarbejdet på frivillig basis. Vurderingen af sidstnævnte regnskab er ikke medtaget i denne undersøgelse, men fremgår af kap. III.C.

587. Ved udvælgelsen af institutionerne har Rigsrevisionen tilstræbt, at stikprøven omfattede institutioner, der varierede med hensyn til størrelse og opgaver, og at virksomhedsregnskaberne var jævnt fordelt på ministerområderne. De udvalgte virksomhedsregnskaber udgør ikke et repræsentativt udsnit af samtlige aflagte virksomhedsregnskaber.

588. Formålet med at aflægge virksomhedsregnskab er at give et samlet, dækkende og pålideligt billede af den enkelte institutions økonomi og faglige resultater.

589. Formålet med Rigsrevisionens udvidede gennemgang er at undersøge, om ordningen efterleves, og om oplysningerne vedrørende mål, aktiviteter og resultater er dækkende og dokumenterede.

Ved gennemgangen af virksomhedsregnskaberne har Rigsrevisionen undersøgt og vurderet:

- Virksomhedsregnskabets indhold, herunder især
 - kvaliteten af de opstillede mål og
 - kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater.

- Pålidelighed, dokumentation og omfang, herunder især
 - institutionens styringsgrundlag,
 - tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis og
 - dokumentationen for udvalgte oplysninger.

Undersøgelsen har omfattet et besøg i institutionerne, og Rigsrevisionens vurderinger er afrapporteret mundtligt og skriftligt til institutionerne. Resultatet af de enkelte gennemgange fremgår endvidere af kap. III under de enkelte ministerområder.

590. Rigsrevisionens vurdering af de 27 virksomhedsregnskaber fremgår af [tabel 26](#). Rigsrevisionen anvender kategorierne meget tilfredsstillende, tilfredsstillende, ikke helt tilfredsstillende og ikke tilfredsstillende.

Tabel 26. Vurdering af de 27 virksomhedsregnskaber

§	Institutioner	Samlet vurdering	Virksomhedsregnskabs indhold		Pålidelighed og dokumentation af udvalgte oplysninger i virksomhedsregnskaberne		
			Kvaliteten af de opstillede mål	Kvaliteten af afrapportering af mål, aktiviteter og resultater	Styringsgrundlag	Tilrettelæggelse af målinger og registreringer	Dokumentation
7	Personalestyrelsen.....	T	IHT	T	IHT	T	T
7	Økonomistyrelsen	T	T	T	MT	T	T
8	Finanstilsynet.....	T	T	T	MT	MT	MT
9	Landskatteretten	MT	MT	MT	T	T	MT
11	Domstolsstyrelsen.....	T	IHT	T	T	T	MT
12	Forsvarskommandoen.....	T	T	T	T	T	T
13	Beredskabsstyrelsen.....	T	T	IHT	MT	T	MT
13	Flygtningenævnet.....	T	IHT	T	IHT	IHT	T
14	By og Byg	T	T	T	T	MT	MT
15	Den Sociale Ankestyrelse	T	IHT	IHT	T	T	T
15	Den Sociale Sikringsstyrelse....	T	T	T	IHT	IHT	T
16	Sundhedsstyrelsen.....	T	T	IHT	T	T	T
17	Arbejdstilsynet.....	T	T	T	T	T	T
17	Arbejdsformidlingen	MT	MT	MT	MT	T	MT
19	Forskningsstyrelsen	IHT	IHT	IHT	IHT	IHT	T
20	Den Sociale Højskole (København)	IHT	IT	IHT	T	T	T
20	Aalborg Universitet.....	T	T	IHT	T	T	T
20	Danmarks Farmaceutiske Højskole.....	T	T	T	MT	T	MT
21	Nationalmuseet.....	T	T	T	T	T	T
21	Statens Arkiver.....	MT	MT	MT	MT	T	T
23	Skov- og Naturstyrelsen.....	T	T	IHT	T	T	T
23	Forskningscentret for Skov & Landskab	T	IHT	T	T	T	IHT
24	Fødevareøkonomisk Institut	T	T	IHT	T	T	T
24	Plantedirektoratet	T	T	T	T	T	T
26	Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	T	T	IHT	T	T	MT
28	Vejdirektoratet.....	T	T	IHT	T	T	MT
28	BornholmsTrafikken	T	T	IHT	IHT	T	MT
Ved vurderingen er institutionerne opdelt i kategorierne: Meget tilfredsstillende (MT), tilfredsstillende (T), ikke helt tilfredsstillende (IHT) og ikke tilfredsstillende (IT).							

Af tabel 26 fremgår Rigsrevisionens vurdering af virksomhedsregnskaberne på 5 områder. Endvidere har Rigsrevisionen givet en samlet vurdering af virksomhedsregnska-

berne ud fra en sammenvejning af vurderingerne på de 5 områder.

Det fremgår af tabel 26, at 3 virksomhedsregnskaber er vurderet som meget tilfredsstillende, 22 som tilfredsstillende og 2 som ikke helt tilfredsstillende, mens Rigsrevisionen ikke har fundet virksomhedsregnskaber, der ud fra en samlet vurdering er anset for ikke tilfredsstillende.

Virksomhedsregnskabets indhold

Kvaliteten af de opstillede mål

591. Rigsrevisionens tidligere undersøgelser viste, at kvaliteten af de opstillede mål er afgørende for, at der kan foretages en tilfredsstillende afrapportering af institutionens mål, aktiviteter og resultater i virksomhedsregnskabet.

592. Kvaliteten af målene er vurderet ud fra, om de er:

- Styringsrelevante, dvs. om der er en klar sammenhæng mellem institutionens overordnede formål og de konkrete resultatmål, og om de væsentligste områder af institutionens virksomhed er dækket af resultatmål.
- Operationelle, dvs. om målene er præcise og konkrete. Vurderingen er sket på baggrund af, om der er opstillet konkrete succeskriterier for målopfyldelsen, så det efterfølgende er muligt at vurdere, i hvilket omfang målene er nået.
- Afbalancerede, dvs. om de opstillede mål afspejler de forskellige aspekter af institutionens opgavevaretagelse, og om institutionen har opstillet effekt-, produktions-, kvalitets- og udviklingsmål i virksomhedsregnskabet.

593. Tabel 26 viser, at 3 institutioner havde en meget tilfredsstillende målopstilling, 17 institutioner havde en tilfredsstillende målopstilling og 6 institutioner en ikke helt tilfredsstillende målopstilling. Kun 1 institution havde en ikke tilfredsstillende målopstilling.

594. Undersøgelsen af målopstillingen viste endvidere, at de fleste institutioner havde styringsrelevante mål, mens der stadigvæk var institutioner, der havde behov for at gøre målene mere operationelle og sikre en bedre balance mellem

de forskellige typer af mål. Flere institutioner manglede at opstille effektmål og kvalitetsmål for deres virksomhed.

595. Landskatteretten havde en meget tilfredsstillende mål-opstilling, der var overskuelig og systematisk. Målene var styringsrelevante, idet der var en klar sammenhæng mellem rettens mission, vision og de konkrete resultatmål. Hovedparten af de opstillede mål var tillige operationelle med klare succeskriterier for målopfyldelsen. For indkomstområdet var der fx opstillet følgende mål: ”Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for indkomstsager må ikke overstige 12 måneder for 2001”. Landsskatterettens ønske om at optræde effektivt og sagligt og yde en god service til rettens brugere var udmøntet i en række konkrete krav til sagsbehandlingstider, produktivitet, kvalitetsudvikling af kendelser og brugertilfredshedsundersøgelser.

596. Arbejdsformidlingen havde på meget tilfredsstillende vis opstillet styringsrelevante og operationelle mål. Målsætningerne for Arbejdsformidlingens hovedområder (den ordinære indsats og aktiveringsindsatsen) var udmøntet i 10 centrale operationelle resultatmål med konkrete kriterier for målopfyldelsen, som de enkelte AF-regioner skulle opfylde. Der var endvidere en god balance i målopstillingen, der bl.a. omfattede flere effekt- og kvalitetsmål, fx effekten af Arbejdsformidlingens indsats på aktiveringsområdet.

597. Målene for 7 af institutionerne blev vurderet som enten ikke helt tilfredsstillende eller ikke tilfredsstillende. Målene vedrørte typisk udviklingsprojekter, og det var karakteristisk, at det næsten på forhånd var givet, at institutionerne uden videre kunne indfri målene. Opfyldelsen af målene skete alene ved, at der blev taget et initiativ eller gennemført en aktivitet. Rigsrevisionen finder, at sådanne mål bør gøres operationelle ved, at der stilles konkrete krav til kvaliteten eller resultatet af de iværksatte initiativer og aktiviteter.

For enkelte af de 7 institutioner var det endvidere karakteristisk, at målopstillingen i højere grad indeholdt bredere hensigtserklæringer og overordnede målsætninger end konkrete resultatmål. Rigsrevisionen finder, at sådanne generelle målsætninger bør udmøntes i præcise og målbare resultatmål. Dette giver bedre mulighed for at opgøre målopfyldelsesgraden og dermed oplyse, hvor langt man er fra målet.

I de 7 institutioner var der tillige kun i mindre omfang opstillet kvalitetsmål, og der var stort set ingen effektmål.

Enkelte institutioner manglede at opstille mål på centrale aktivitetsområder, selv om disse vedrørte en væsentlig del af ressourceforbruget.

Gennemgangen viste, at kvaliteten af målopstillingen generelt var tilfredsstillende i de fleste institutioner. I nogle institutioner var der behov for at gøre målene mere operationelle og opstille kriterier for målopfyldelsen, så det bliver muligt at vurdere, om målene nås. Endvidere er det for nogle institutioner nødvendigt med en bedre balance mellem de forskellige typer af mål, hvilket kunne ske ved at opstille effektmål og flere kvalitetsmål.

Kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater

598. Efter Rigsrevisionens opfattelse er afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater, dvs. resultatanalysen, et af de væsentligste elementer i virksomhedsregnskabsordningen. Resultatanalysen skal oplyse om de resultater, institutionen har realiseret i regnskabsåret samt baggrunden for resultaterne.

599. Rigsrevisionens vurdering af kvaliteten af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater er foretaget ud fra følgende kriterier:

- Om der er foretaget tilfredsstillende analyser og vurderinger af mål, aktiviteter og resultater, dvs. om der er foretaget analyser og vurderinger af sammenhængene mellem de opstillede mål, de gennemførte aktiviteter og de opnåede resultater frem for detaljerede beskrivelser af institutionens opgaver og faglige aktiviteter.
- Om analyserne og vurderingerne er selvkritiske og realistiske, dvs. om analyserne og vurderingerne er balancerede og fremhæver såvel positive som negative sider ved årets udvikling i de faglige og økonomiske forhold.
- Om analyserne og vurderingerne er fremadrettede, dvs. om der er medtaget resultatmål for det følgende år, og om baggrunden for justeringer af målene for det kommende år er forklaret.

600. Tabel 26 viser, at der var 3 institutioner med en meget tilfredsstillende afrapportering, 13 institutioner med en tilfredsstillende afrapportering og 11 institutioner med en ikke helt tilfredsstillende afrapportering af mål, aktiviteter og resultater.

601. Statens Arkiver havde foretaget meget tilfredsstillende analyser af hvert hovedformål. Baggrunden for analyserne var aktivitetsoversigter, der ud over de faktiske resultater for 2001 og de 3 foregående år også indeholdt resultatkrav for 2001 og 2002.

Analyserne var selvkritiske og realistiske, og der var foretaget analyser i forhold til udviklingen over tid samt i forhold til de opstillede resultatkrav for året. Endelig oplyste Statens Arkiver om forbedringsforslag for 2002.

602. Arbejdsformidlingens virksomhedsregnskab var kendetegnet ved en god integration af de opgjorte resultat- (fx servicemål), aktivitets- (fx jobordrer) og produktivitetsindikatorer (fx enhedsomkostninger) i resultatanalysen. Der var systematisk redegjort for indikatorer og udviklingen heri samt for opfyldelsen af de enkelte resultatmål. Analyserne og vurderingerne var endvidere realistiske og selvkritiske med omtale af såvel positive som negative sider ved årets udvikling. Analyserne var desuden fremadrettede, idet det var beskrevet, hvilke initiativer Arbejdsformidlingen ville iværksætte fremover. Fx var det nævnt, at der i 2002 ville være fokus på indsatsen for at etablere private jobtræningspladser, da privat jobtræning har en god effekt i forhold til efterfølgende ansættelse i ordinær beskæftigelse.

603. Gennemgangen viste endvidere, at for 11 af de 27 institutioner, eller ca. 41 %, blev resultatanalysen vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Dette resultat er på niveau med resultaterne i tidligere års undersøgelser, som viste, at resultatanalysen voldte institutionerne vanskeligheder. Gennemgangen viste i øvrigt, at der var en række fælles problemstillinger i de ikke helt tilfredsstillende resultatanalyser.

For det første var resultatanalyserne overvejende beskrivende frem for analyserende. I analyserne manglede typisk en kobling mellem økonomi og aktiviteter (output), herunder analyse af udviklingen i produktivitet (fx enhedsom-

kostninger) og effektivitet (forholdet mellem realiserede mål og ressourcer).

For det andet var målene ikke tilstrækkeligt operationelle (målbare), idet der enten manglede kvantitative eller kvalitative kriterier for en vurdering af målopfyldelsen, hvilket vanskeliggjorde analysen af resultaterne.

For det tredje havde det også betydning for omfanget og kvaliteten af analyserne, at der manglede relevante aktivitetsdata vedrørende de udførte opgaver, eller at kvaliteten af aktivitetsregistreringerne var mindre gode. Det sidste skyldtes ofte uensartede registreringsrutiner inden for den enkelte institution eller manglende skriftlige retningslinjer for registrering af aktivitetsdata.

For det fjerde medførte anvendelsen af skøn frem for faktiske registreringer (tidsregistrering) ved opgørelse af ressourcedata svagheder i analysegrundlaget, fx ved fordeling af lønudgifter på aktiviteter o.l. Enkelte institutioner undlod derfor at analysere ressourceanvendelsen.

Rigsrevisionen finder, at institutionerne i højere grad bør være opmærksomme på, om de interne regnskaber indeholder relevante aktivitets- og ressourcedata, så de kan danne grundlag for virksomhedsregnskaberne. Det fremgår i øvrigt af regnskabsbekendtgørelsen, at det interne regnskab skal kunne danne grundlag for udarbejdelsen af det årlige virksomhedsregnskab (§ 43, stk. 2).

Gennemgangen af afrapporteringen af mål, aktiviteter og resultater viste, at knap $\frac{2}{3}$ af institutionerne havde foretaget meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende analyser og vurderinger. De resterende institutioner manglede en sammenhængende redegørelse for de faglige og økonomiske resultater. Dette skyldtes især, at der generelt manglede kobling mellem økonomi og aktiviteter i analyserne, at målene ikke var tilstrækkeligt operationelle, eller at der var svagheder i registreringen af aktivitets- eller ressourcedata.

Rigsrevisionen finder, at institutionerne derfor i højere grad bør være opmærksomme på, om de interne regnskaber indeholder relevante aktivitets- og ressourcedata.

Pålidelighed, dokumentation og omfang

Institutionens styringsgrundlag

604. Styringsgrundlaget vedrører de overvejelser, som institutionens ledelse har gjort sig forud for udarbejdelsen af

virksomhedsregnskabet, og er vurderet ud fra følgende kriterier:

- Om ledelsen har vurderet, hvilke oplysninger der skal indgå i virksomhedsregnskabet.
- Om der på forhånd er taget stilling til fordelingen af opgaver og ansvar for indsamling af data og udarbejdelse af virksomhedsregnskabet.
- Om der er retningslinjer for kvalitetssikring af oplysningerne i virksomhedsregnskabet.

605. Tabel 26 viser, at der var 6 institutioner med et meget tilfredsstillende styringsgrundlag, 16 institutioner med et tilfredsstillende styringsgrundlag og 5 institutioner med et ikke helt tilfredsstillende styringsgrundlag.

606. Økonomistyrelsen, Beredskabsstyrelsen og Arbejdsformidlingen havde foretaget meget tilfredsstillende planlægning af udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet med hensyn til form, indhold og tidsplan mv. samt kvalitetssikring af oplysningerne.

607. I 5 institutioner blev styringsgrundlaget vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Baggrunden for denne vurdering var, at flere af institutionerne ikke i god tid før arbejdet begyndte, havde opstillet en plan for udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet eller gjort sig klart, om nye oplysninger skulle medtages.

I enkelte institutioner var der ikke tilstrækkelig viden-
deling vedrørende udarbejdelsen af virksomhedsregnska-
bet, hvilket gør institutionerne sårbare ved eventuel fratræ-
den af nøglemedarbejdere.

Endelig manglede enkelte institutioner at kvalitetssikre oplysningerne i virksomhedsregnskabet.

Gennemgangen af institutionernes styringsgrundlag viste, at flertallet af institutionerne havde et tilfredsstillende styringsgrundlag. Det er Rigsrevisionens vurdering, at enkelte institutioner havde behov for at forbedre planlægning og kvalitetssikring af oplysningerne i virksomhedsregnskabet.

Tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis

608. Institutionernes tilrettelæggelse af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis har væsentlig betydning for pålideligheden af virksomhedsregnskabet data.

609. Rigsrevisionen har vurderet tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis ud fra:

- Om der er fastlagt skriftlige forretningsgange, der sikrer en løbende systematisk registrering af økonomi-, aktivitets- og ressourcedata.
- Om oplysningerne generelt er baseret på faktiske registreringer frem for skøn, fx ved anvendelse af tidsregistrering eller andre fysiske registreringer.
- Om virksomhedsregnskabet oplyser om anvendt regnskabspraksis, herunder eventuelle regnskabsmæssige skøn.

610. Tabel 26 viser, at tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis var meget tilfredsstillende i 2 institutioner og tilfredsstillende i 22 institutioner, mens tilrettelæggelsen ikke var helt tilfredsstillende i 3 institutioner.

611. Flertallet af institutionerne havde fastlagt forretningsgange for registrering af økonomi-, aktivitets- og ressourcedata, men for en række institutioner var beskrivelserne af forretningsgangene for registrering af aktivitets- og ressourcedata utilstrækkelige.

612. Finanstilsynet samt By og Byg var eksempler på institutioner med gode forretningsgange for registrering af økonomi-, aktivitets- og ressourcedata. Ved Finanstilsynet var forretningsgangene beskrevet i særskilte notater, der sammen med vejledninger for tidsregistrering og sagsbehandling bidrog til et systematisk og gennemskueligt datagrundlag for virksomhedsregnskabet.

613. Tilrettelæggelsen af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis var ikke helt tilfredsstillende i 3 institutioner, idet institutionerne ikke i tilfredsstillende om-

fang havde etableret (edb-)systemer til registrering og håndtering af relevante aktivitets- og ressourcedata.

I enkelte institutioner var der ikke skriftlige retningslinjer for registrering af aktivitets- og ressourcedata, hvorfor datagrundlaget blev mindre gennemskueligt.

Da aktivitets- og ressourcedata er centrale for institutionernes opgørelse af produktionen (output), finder Rigsrevisionen, at institutionerne bør have retningslinjer for registrering af disse data.

614. Hovedparten af oplysningerne i virksomhedsregnskaberne byggede på faktiske registreringer og kun i mindre omfang på regnskabsmæssige skøn. I de institutioner, der anvendte skøn, var den væsentligste begrundelse herfor, at man ikke havde systemer til tidsregistrering.

9 af de undersøgte institutioner, svarende til 33 %, benyttede ikke tidsregistrering som grundlag for fordeling af omkostninger (typisk løn) på formål/aktiviteter.

Beregningen af fx enhedsomkostninger og produktivitet byggede således på skønsmæssige opgørelser af ressourceforbruget.

Generelt finder Rigsrevisionen, at den løbende økonomiregistrering i institutionerne bør omfatte registrering af relevante aktivitets- og ressourcedata. Kobling af økonomidata med aktivitets- og ressourcedata er grundlaget for, at det interne regnskab kan oplyse, hvad de enkelte aktiviteter og ydelser koster. Det interne regnskab er samtidig grundlaget for udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet, hvilket i øvrigt fremgår af regnskabsbekendtgørelsen (§ 43, stk. 2).

615. Anvendt regnskabspraksis omfatter ledelsens valg af de regnskabs- og vurderingsprincipper, som er benyttet ved udarbejdelsen af virksomhedsregnskabet. Oplysninger om regnskabspraksis, herunder oplysninger om eventuelle ændringer heri i forhold til tidligere år, er vigtige af hensyn til forståelsen af regnskabets opgørelser og muligheden for sammenligninger inden for ministerområdet.

616. Kun By og Byg, Den Sociale Højskole (København), Fødevarøkonomisk Institut, Plantedirektoratet og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen havde mere udførligt redegjort for den anvendte regnskabspraksis i et særskilt afsnit i virksomhedsregnskaberne.

I afsnittene var omtalt de anvendte regnskabsprincipper og opgørelsesmetoder for væsentlige regnskabsposter, herunder fordelingsprincipper og -nøgler samt principperne for regnskabsmæssige skøn. I de øvrige virksomhedsregnskaber var oplysningerne herom begrænsede og spredte og fremgik typisk som fodnoter til tabeller og figurer.

617. Rigsrevisionen skal anbefale, at oplysninger om anvendt regnskabspraksis samles i et særskilt afsnit om regnskabsprincipper, fordelingsnøgler mv., der tilpasses den enkelte institution og formålet.

Gennemgangen viste, at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende tilrettelæggelse af målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis. Enkelte institutioner manglede dog skriftlige retningslinjer for måling og registrering af aktivitets- og resourcedata, ligesom der generelt var et behov for bedre oplysninger om anvendt regnskabspraksis og regnskabsmæssige skøn i virksomhedsregnskaberne.

Dokumentation for udvalgte oplysninger

618. Rigsrevisionens undersøgelse omfattede endvidere en gennemgang af dokumentationen for udvalgte oplysninger i de enkelte virksomhedsregnskaber. Gennemgangen vedrørte såvel finansielle som ikke-finansielle data, dvs. oplysninger om målopfyldelse, aktiviteter og personale.

619. Vurderingen af kvaliteten af dokumentationen skete ud fra følgende kriterier:

- Om grundmaterialet for oplysningerne forelå.
- Om det var beskrevet, hvorfra data stammede, og hvordan de var bearbejdet ved opstilling af tabeller mv.
- Om det var muligt at gå fra grundregistreringerne til opgørelserne i virksomhedsregnskabet.

620. Det fremgår af tabel 26, at der var 10 institutioner med en meget tilfredsstillende dokumentation, 16 institutioner med en tilfredsstillende dokumentation og 1 institution med en ikke helt tilfredsstillende dokumentation.

621. Arbejdsformidlingen havde udarbejdet en meget tilfredsstillende dokumentation for oplysningerne i virksomhedsregnskabet, bl.a. i form af en redegørelse for tabeloplysningerne.

622. Ved 6 institutioner forelå der på udvalgte områder ikke oplysninger om, hvorfra data stammede, og hvordan de var bearbejdet ved opstilling af virksomhedsregnskabs tabeller mv. For en enkelt institution var det ikke umiddelbart muligt at afstemme de underliggende data til virksomhedsregnskabet.

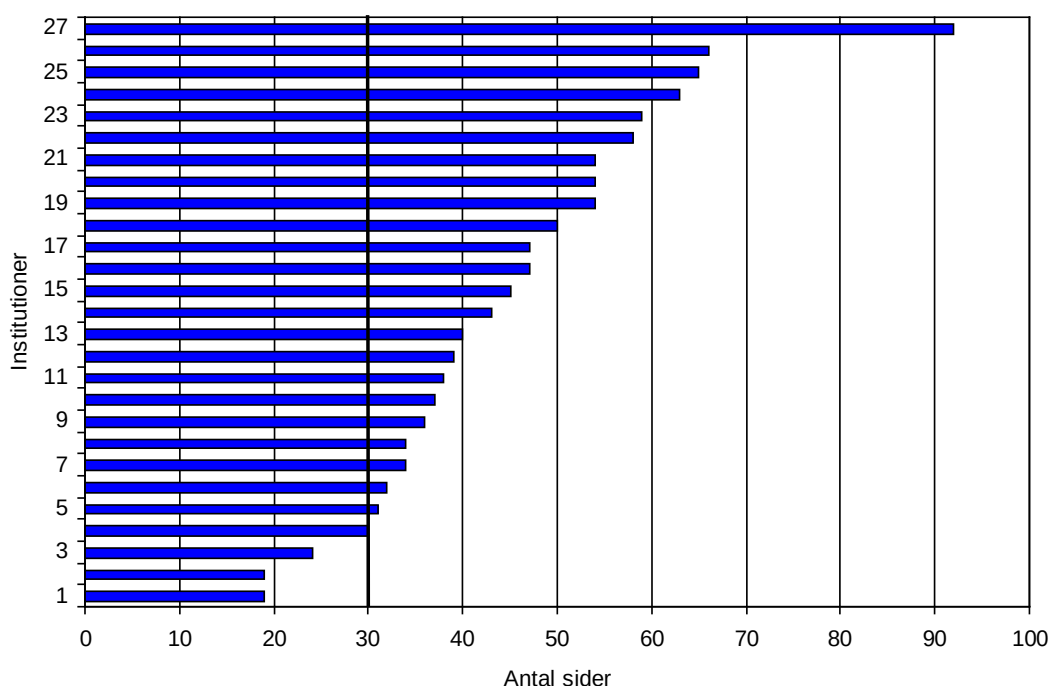
Gennemgangen viste, at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende dokumentation for oplysningerne i virksomhedsregnskabet. Det er Rigsrevisionens vurdering, at institutionerne bør supplere dokumentationen til virksomhedsregnskabet med oplysning om, hvorfra data stammer, og hvorledes de er bearbejdet ved opstilling af virksomhedsregnskabs tabeller mv.

Omfanget af virksomhedsregnskaberne

623. Finansministeriet anbefalede ved indførelsen af virksomhedsregnskabsordningen, at omfanget af et virksomhedsregnskab ikke bør overstige ca. 30 sider. Rigsrevisionen har undersøgt omfanget af de 27 udvalgte virksomhedsregnskaber for 2001 ved optælling af sideantallet i virksomhedsregnskaberne ekskl. bilag. Det ville have været mere relevant at sammenligne omfanget på grundlag af opgjorte normalsider, men på grund af regnskabernes layout har det ikke været muligt.

624. **Figur 1** viser omfanget af de 27 virksomhedsregnskaber.

Figur 1. Omfanget af de 27 virksomhedsregnskaber

Det fremgår af figuren, at hovedparten af virksomhedsregnskaberne havde et større omfang end de anbefalede *ca. 30 sider*, idet kun 4 virksomhedsregnskaber var på mindre end 30 sider.

625. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at virksomhedsregnskaber, der fulgte konceptet i Økonomistyrelsens vejledning fra november 2001 (benævnt nyt koncept), generelt var kortere end de virksomhedsregnskaber, der fulgte konceptet i vejledningen fra januar 1998 (det gamle koncept).

For de 14 korteste virksomhedsregnskaber havde 64 % anvendt det nye koncept, mens konceptet kun var anvendt af 31 % blandt de 13 længste virksomhedsregnskaber. Det nye koncept synes at bidrage til, at regnskaberne bliver mere kortfattede, hvilket Rigsrevisionen finder tilfredsstillende.

626. Det nye koncept bygger på en struktur, hvor der i højere grad fokuseres på strategisk væsentlige mål og resultater. Fx skal resultatanalysen efter det nye koncept kun redegøre for væsentlige mål og resultater fordelt på: Effekter og produkter, ressourceanvendelse og interne udviklingsforhold. Efter det gamle koncept skal resultatanalysen medtage

alle væsentlige mål og resultater under hvert hovedformål, hvilket har ført til, at ikke alene resultatanalysen, men også beretningsafsnittet, er blevet forholdsvis lange.

Forskellen i omfanget kan også have sammenhæng med, at institutioner, der anvendte det gamle koncept, ofte udarbejdede regnskabet efter en fast skabelon, der var næsten uændret fra år til år. Der var således ikke foretaget en vurdering af, hvordan indholdet i virksomhedsregnskabet bedre kunne prioriteres og præsenteres, så regnskabet kunne fremstå kortfattet og tilpasset institutionens forhold.

627. Et eksempel på en institution, der inden for de seneste år har forkortet og ændret virksomhedsregnskabet markant, er Økonomistyrelsen. Virksomhedsregnskabet for 2001 er aflagt i en trykt og en digital version. Den trykte version, der opfylder minimumskravene, er på 19 sider og er fokuseret på Økonomistyrelsens væsentligste mål og resultater i 2001. Den digitale version supplerer den trykte version med (links til) en mere udførlig redegørelse for styrelsens mål og resultater i 2001. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende, idet dette vil kunne bidrage til, at det trykte virksomhedsregnskab bliver kortfattet, mens den digitale version kan dække et videregående informationsbehov hos forskellige interessenter.

Efter Rigsrevisionens vurdering bør der fortsat arbejdes på at forkorte virksomhedsregnskaberne, fx ved at institutionerne primært fokuserer på strategisk væsentlige mål og resultater, som har betydning for opfyldelsen af de overordnede målsætninger i institutionens mission og vision.

Anbefalinger

628. På baggrund af gennemgangen er der i **tabel 27** givet nogle anbefalinger, som kan indgå i institutionernes videre arbejde med at forbedre kvaliteten af virksomhedsregnskaberne. Anbefalingerne er indgået i drøftelserne ved besøgene i institutionerne samt i afrapporteringen.

Tabel 27. Anbefalinger vedrørende udarbejdelse af virksomhedsregnskab

Måloppstilling
• Måloppstillingen etablerer sammenhæng mellem virksomhedens mission, vision og de konkrete mål. • De opstillede mål er styringsrelevante og operationelle (målbare). • Måloppstillingen er balanceret og omfatter mål vedrørende effekt, produktion, kvalitet og udvikling.
Rapportering om mål, aktiviteter og resultater (resultatanalysen)
• Resultatanalysen tager udgangspunkt i institutionens mål- og resultatstyring, de udvalgte emner er væsentlige, og der er lagt vægt på analyser og vurderinger frem for ordrige beskrivelser. • Analyserne og vurderingerne er realistiske (omfatter både positive og negative forhold), selvkritiske (refleksion vedrørende målopfyldelse) og fremadrettede (kommentarer til resultatmål for det følgende år). • I analyserne er der en kobling mellem de faglige og de økonomiske resultater.
Virksomhedsregnskabs omfang
• Virksomhedsregnskabet er kortfattet og tilpasset institutionens forhold.
Styringsgrundlag
• Der er i god tid, før arbejdet begynder, fastlagt en plan for, hvilke oplysninger der skal indgå i virksomhedsregnskabet, og hvem der har ansvar for indsamling af data og udarbejdelse af virksomhedsregnskabet.
Målinger og registreringer samt anvendt regnskabspraksis
• Der er beskrevet forretningsgange for registrering af økonomi-, ressource- og aktivitetsdata. • Virksomhedsregnskabet giver oplysninger om anvendt regnskabspraksis og regnskabsmæssige skøn.
Dokumentation
• Det er beskrevet, hvorfra data stammer, og hvorledes de er bearbejdet ved opstilling af virksomhedsregnskabs tabeller mv.

Finansministeriets brug af virksomhedsregnskaberne og plan for den fremtidige ordning

629. I forbindelse med denne undersøgelse har Rigsrevisionen forespurgt Finansministeriet om dets anvendelse af virksomhedsregnskaberne og ministeriets planer for den fremtidige ordning.

630. Finansministeriet anvender virksomhedsregnskaberne i det løbende budgetarbejde i forhold til ressortministerierne, hvor oplysningerne i regnskaberne bidrager til et indblik i de enkelte institutioners aktiviteter, økonomi og resultater. Virksomhedsregnskaberne giver dermed et mere kvalificeret grundlag for stillingtagen til bevillingsansøgninger, besparelsesforslag mv. Særligt i forbindelse med budgetanalyser indgår virksomhedsregnskaberne i vurderingen af de enkelte institutioners økonomi og resultater.

Den fremtidige virksomhedsregnskabsordning

631. Økonomistyrelsen (Finansministeriet) har evalueret virksomhedsregnskabsordningen i 1997, 1998 og 1999.

Evalueringerne viste, at virksomhedsregnskaberne gav god information om institutionernes mål og resultater samt bidrog til at udvikle mål- og resultatstyringen i statens institutioner. Evalueringerne viste samtidig forskellige ulemper ved ordningen, fx var mange virksomhedsregnskaber for omfangsrige og for ressourcekrævende at udarbejde. Mange virksomhedsregnskaber var endvidere for beskrivende og indeholdt for lidt analyse af opnåede resultater. Ifølge Finansministeriet skyldtes dette delvis, at institutionerne med virksomhedsregnskaberne forsøgte at tilgodese for mange interessenters behov for forskellig information. Rigsrevisionen er enig i Finansministeriets vurderinger.

632. Erfaringerne fra evalueringerne indgår nu i et arbejde, Finansministeriet har igangsat med henblik på udformning af en ny årlig rapporteringsordning for statslige institutioner, som skal være:

- Enklere og mindre bureaukratisk.
- Kortere og mere regnskabsorienteret og tæt koblet til mål- og resultatstyringen.
- Opbygget efter en ny struktur, hvor rapporteringen fremtræder mere fokuseret og analyserende med hensyn til opnåede resultater og ressourceforbrug.

Rigsrevisionen har løbende drøftet dette med Finansministeriet og finder initiativerne tilfredsstillende.

Sammenfatning

Rigsrevisionens undersøgelse af virksomhedsregnskaberne indhold viste,

- at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende måloppstilling, men at der i nogle institutioner var behov for at gøre målene mere operationelle og opstille effektmål og flere kvalitetsmål, og
- at hovedparten af institutionerne havde foretaget tilfredsstillende analyser og vurderinger, men at nogle institutioner manglede en sammenhængende redegørelse for de faglige og økonomiske resultater.

Undersøgelsen af pålidelighed og dokumentation samt virksomhedsregnskaberne omfang viste,

- at flertallet af institutionerne havde et tilfredsstillende styringsgrundlag, men at nogle institutioner havde behov for at forbedre planlægning og kvalitetssikring af oplysningerne i virksomhedsregnskabet,
- at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende tilrettelæggelse af målinger, registreringer og anvendt regnskabspraksis, men at nogle institutioner manglede skriftlige retningslinjer for registreringen, og at der generelt kunne gives bedre oplysninger om anvendt regnskabspraksis,
- at flertallet af institutionerne havde en tilfredsstillende dokumentation for oplysningerne i virksomhedsregnskabet, og
- at flertallet af institutioner fortsat aflægger for lange virksomhedsregnskaber.

Undersøgelsen af Finansministeriets brug af virksomhedsregnskaberne mv. viste,

- at Finansministeriet anvender virksomhedsregnskaberne i det løbende budgetarbejde som grundlag for en stillingtagen til bevillingsansøgninger og besparelsesforslag mv., og
- at Finansministeriet har igangsat et arbejde med at udforme en ny rapporteringsordning for statslige institutioner, der er kortere, mere regnskabsorienteret og tæt koblet til mål- og resultatstyringen.

B. Digital forvaltning

a. Indledning

633. Rigsrevisionen har gennemført en undersøgelse af udvalgte statsinstitutioners tilrettelæggelse af regnskabet i forbindelse med overgangen til en digitaliseret forvaltning.

Formålet med undersøgelsen har været at undersøge nogle af de problemstillinger, som den statslige forvaltning møder i digitaliseringsprocessen. Undersøgelsens fokus er lagt på den del af digitaliseringsprocessen, der direkte har betydning for regnskabstilrettelæggelsen. Rigsrevisionen har undersøgt 2 problemstillinger:

1. Hvad betyder digitaliseringen for regnskabstilrettelæggelsen og indkøbsfunktionen, herunder særligt hvordan forretningsgange og interne kontroller påvirkes.
2. Hvordan håndteres IT-sikkerheden i forbindelse med implementeringen af digitale indkøbs- og økonomifunktioner.

634. Baggrunden for undersøgelsen er den stigende digitalisering af den offentlige forvaltning. Elektroniske fakturaer anvendes allerede i dag nogle steder i den private sektor og i enkelte danske kommuner. En anden indikator på en stigende digitalisering af den offentlige forvaltning er Projekt Digital Forvaltning. Projektet blev iværksat i 2001 med det formål at udnytte potentialet ved en digitalisering af den offentlige forvaltning. Projektet ledes af en bestyrelse sammensat af repræsentanter fra hele den offentlige sektor og er forankret i Finansministeriet. Finansministeriet har bl.a. udpeget de statslige indkøbsfunktioner som et område med store rationaliseringspotentialer ved anvendelse af digitale løsninger. Ministeriet står derfor bag projekt Den Offentlige Indkøbsportal (DOIP), der siden januar 2002 har givet offentlige indkøbere og deres leverandører mulighed for at handle digitalt. DOIP er en internetbaseret elektronisk markedsplads, hvor alle offentlige indkøbere og deres leverandører har adgang, og hvor funktionalitet, grænseflader, sikkerhed og transaktionsomkostninger er reguleret af det offentlige.

I juni 2002 havde 16 institutioner fordelt på 5 ministerområder taget DOIP i brug, og 11 ministerområder var i

gang eller færdige med at planlægge implementeringen af portalen. Implementeringen foregår i 2 faser:

- I fase 1 opbygges et varekatalog med mulighed for elektronisk ordrebestilling og ordrebekræftelse fra indkøberen, samt elektronisk håndtering af disse ordrer hos leverandøren.
- I fase 2 vil også fakturering ske elektronisk, ligesom der tilbydes fuld integration til institutionernes økonomisystemer.

Økonomistyrelsen forventer, at løsninger til fase 2 kan tilbydes til de statslige institutioner i 2003.

Undersøgelsens metode

635. Som led i undersøgelsen bad Rigsrevisionen alle ministerier om at oplyse omfanget af anvendte digitaliserede indkøbs- og økonomifunktioner inden for det pågældende ressortområde. Derudover spurgte Rigsrevisionen til ministeriernes forventninger til den fremtidige brug af de pågældende systemer. Rigsrevisionen valgte på denne baggrund at besøge 3 institutioner i foråret 2002, der inden for en kort tidshorisont forventede at øge digitaliseringen af indkøbs- og økonomifunktioner. Ud over de 3 institutionsbesøg har Rigsrevisionen holdt møder med Økonomistyrelsen samt gennemgået relevante regler, vejledninger og materiale.

b. 3 udvalgte IT-systemer

Eksisterende IT-løsninger

636. Rigsrevisionens henvendelse til ministerierne viste, at IT-systemer med digitale godkendelsesprocedurer og bilag kun findes i meget begrænset omfang i statsinstitutioner, men at hovedparten af ministerierne forventer en øget anvendelse i de kommende år. Hovedparten af ministerierne ønsker at afvente fællesstatslige initiativer på området, så systemerne er gennemtestede og funktionsdygtige, inden de implementeres.

Rigsrevisionen besøgte Forskningscenter Risø, Patent- og Varemærkestyrelsen og Københavns Universitet. En af institutionerne benyttede allerede et IT-system med digitale godkendelsesprocedurer, mens de øvrige 2 var i en testfase.

Forskningscenter Risø

Valg af digital løsning

637. Siden 1990 har Forskningscenter Risø (herefter Risø) benyttet en digital indkøbsfunktion til internt brug. Systemet indeholder digitale godkendelser i forbindelse med attestation og frigivelse. Da Rigsrevisionen i april 2002 var på besøg, kunne Risø desuden bestille varer digitalt fra 2 firmaer.

Risø var samtidig pilotinstitution på projekt DOIP. Efter planen skulle integrationen mellem DOIP og Risøs økonomifunktioner have været på plads pr. 1. januar 2002, men Risø afventede i april måned stadig løsningen af enkelte tekniske problemer. Risø havde desuden implementeret et modul i økonomifunktionen, så fakturaer fremover kunne scannes ind og godkendes elektronisk.

Ændrede forretningsgange som konsekvens af digitalisering

638. Implementeringen af det nye modul medførte nogle ændringer i godkendelses- og kontrolprocedurerne. De vigtigste ændringer forventedes at være,

- at antallet af personer, som kan initialisere en ordre, ville stige fra ca. 50 til ca. 250,
- at interne kontroller som attestation, kontering mv. rykkede frem og allerede skete på bestillingstidspunktet,
- at det reelt var varemodtagelsen, der udløste en frigivelse,
- at anvendte kontonumre og leverandører blev låst sammen og erstattede en manuel kontrol ved frigivelse af betaling, og
- at alle godkendelsesprocedurer blev ændret fra at være baseret på underskrift til i stedet at være baseret på en kombination af bruger-ID og password.

Risø havde ikke ved Rigsrevisionens besøg en endelig ajourført regnskabsinstruks.

Edb-sikkerhed

639. På Risø havde der ikke på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg været dialog mellem IT-funktionen og økono-

mifunktionen om en eventuel ændring af det generelle IT-sikkerhedsniveau. Det blev anført, at Risø i forbindelse med indførelsen af SAP i 1990 havde overvejet nye risikoområder, og at det derfor ikke skønnedes nødvendigt med en fornyet gennemgang af risici.

Risø havde planer om at ajourføre edb-sikkerhedspolitikken med henblik på at afdække de risici, som digitaliseringen medfører.

Patent- og Varemærkestyrelsen

Valg af digital løsning

640. Patent- og Varemærkestyrelsen implementerede i 1998 et nyt økonomi- og regnskabssystem (Concorde XAL) samt et nyt sags- og dokumenthåndteringssystem (uP-Date). Styrelsen har således i de sidste 4 år arbejdet med elektronisk sagsbehandling i forbindelse med elektronisk indlevering af varemærke- og patentansøgninger mv.

Patent- og Varemærkestyrelsen var i gang med implementering af et kreditormodul i systemet med det formål at rationalisere driften på kreditorområdet. Økonomi- og regnskabssystemet var delvis integreret med dokumenthåndteringssystemet uP-Date. Det var styrelsens plan at sætte kreditorsystemet i drift pr. 1. juli 2002.

Ændrede forretningsgange som konsekvens af digitalisering

641. Implementeringen af det nye system forventedes ikke at medføre væsentlige ændringer i godkendelses- og kontrolprocedurerne. De praktiske konsekvenser af det nye system forventedes at blive, at følgende funktioner blev digitaliseret:

- Disponering i rekvisitionsmodulet ved bestilling af varer og tjenesteydelser
- Scanning af dokumenter, ankomstregistrering og videresendelse af elektroniske dokumenter
- Fakturakontrol og elektronisk attestation af modtagne dokumenter
- Kontrol og frigivelse til betaling.

Edb-sikkerhed

642. I Patent- og Varemærkestyrelsen havde der ikke på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg været dialog mellem IT-funktionen og økonomifunktionen om en eventuel ændring af det generelle IT-sikkerhedsniveau i forbindelse med digitaliseringen. Det blev anført, at styrelsen ikke anså det nødvendigt at foretage en systematisk gennemgang af nye risikoområder, eftersom idriftsættelsen af kreditor-modulet er en forholdsvis lille ændring af bogholderiet.

Patent- og Varemærkestyrelsen har ikke ajourført deres edb-sikkerhedspolitik i relation til det nye digitale system.

Københavns Universitet

Valg af digital løsning

643. Københavns Universitet (KU) havde som led i digitaliseringen af KU's indkøbsfunktion indkøbt et Oracle-system kaldet iProcurement. Systemet var en overbygning på KU's økonomistyringssystem og ville muliggøre en digital gennemførelse af indkøbsprocessen fra ordreafgivelse til betaling. Systemet var ikke sat i drift, men afventede et testforløb i løbet af 2002. Efter testforløbet skal det besluttes, om løsningen skal anvendes på hele universitets område.

Ændrede forretningsgange som konsekvens af digitalisering

644. Den digitale indkøbsløsning forventedes at have en række konsekvenser for arbejdsgangen i forbindelse med indkøb. Således ville de administrative opgaver primært komme til at ligge på bestillingstidspunktet, hvor de tidligere lå i slutfasen omkring kontrol af fakturaer osv. De vigtigste ændringer var,

- at antallet af personer, som kunne initialisere en ordre, forventes at falde. Dette skyldes hovedsageligt, at systemerne forventedes at synliggøre indkøbsprocesserne og medføre en strammere styring af, hvem der fx bestiller en vare,
- at interne kontroller som attestation, kontering mv. rykkede frem og skete tidligere i processen, og
- at alle godkendelsesprocedurer blev ændret fra at være baseret på underskrift til i stedet at være baseret på en kombination af bruger-ID og password.

KU havde ikke en ajourført regnskabsinstruks, hvor der var taget stilling til ændringerne. Instruksen vil blive taget op i løbet af efteråret, hvor der alligevel skal foretages en ajourføring i henhold til den nye styrelseslov.

Edb-sikkerhed

645. På KU havde der ikke på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg været dialog mellem IT-funktionen og økonomifunktionen om en eventuel ændring af det generelle IT-sikkerhedsniveau i forbindelse med digitaliseringen. Det blev anført, at man forventede, at der ville være få interne risici, samt at KU's firewall ville yde tilstrækkelig beskyttelse udadtil.

KU havde ikke ajourført deres edb-sikkerhedspolitik i relation til det nye digitale system.

c. Vurdering af de 3 institutioner

Digitaliseringens betydning for forretningsgange og interne kontroller

646. Rigsrevisionens undersøgelse af de 3 institutioner viste, at der foretages ændringer af forretningsgange og interne kontroller, når institutionerne digitaliserer indkøbs- og økonomifunktionerne. Af de forretningsgange og kontroller, der påvirkes, kan nævnes:

- Disponering
- Attestation af fakturaer
- Modtagelsesregistrering
- Efterregning
- Kontering
- Kontrol af korrekt kreditor mv.

Ændringerne sker enten ved, at systemerne foretager kontrollerne automatisk, eller ved at forretningsgangene omkring systemerne tilrettelægges på en anden måde. Som eksempel herpå kan nævnes, at antallet af indkøbere i én institution steg markant, samtidig med at den enkelte indkøbers råderum indsnævredes til at omfatte bestemte varegrupper eller kreditorer. På denne måde forventede institutionen at opnå bedre styringsmuligheder.

I et enkelt tilfælde kunne Rigsrevisionen konstatere, at man i processen med at tilrettelægge de nye systemer og

forretningsgange havde udeladt en væsentlig kontrol, som fandtes i den eksisterende forretningsgang. Man planlagde, at enkeltpersoner skulle kunne gennemføre hele indkøbsprocessen, herunder forestå diverse godkendelser.

Samlet er det Rigsrevisionens vurdering, at der i forbindelse med digitalisering er mulighed for at etablere gode interne kontroller og administrative procedurer for regnskabsstilrettelæggelsen. I de tilfælde, hvor dette ikke sker, er det ikke en konsekvens af selve digitaliseringen, men snarere af manglende viden om og erfaring med, hvordan de nye muligheder udnyttes bedst muligt.

Håndtering af IT-sikkerheden i de 3 institutioner i forbindelse med implementeringen af digitale indkøbs- og økonomifunktioner

647. I alle 3 institutioner kan det konstateres, at de interne kontroller i varierende grad ændres fra at være manuelle til at foregå pr. automatik i IT-systemerne. IT-systemerne skal i denne sammenhæng forstås som de samlede IT-systemer, idet økonomisystem og øvrige systemer ikke kan adskilles i forhold til sikkerhedsmæssige problemstillinger. Elektroniske godkendelser foretages fx på arbejdsstationer, som via lokalnettet er forbundet med økonomifunktionen. Sikkerheden i IT-funktionerne som helhed bliver i stigende grad bestemmende for det samlede sikkerhedsniveau i indkøbs- og økonomifunktionerne.

Valg af operativsystem, opsætningen af firewall, antal af administratorer mv. bliver dermed afgørende for, om den funktionsadskillelse, der er besluttet i regnskabsfunktionen, rent faktisk virker som tilsigtet. En netværksadministrator har mange steder – herunder også i de undersøgte institutioner – de nødvendige systemmæssige beføjelser til at overtage en anden persons elektroniske identitet¹⁾. Hvis en persons elektroniske identitet overtages, kan der ikke længere skelnes mellem den ”rigtige” og den ”falske” identitet. I værste fald kan hackere overtage hele indkøbsprocessen via internettet og på denne måde forestå diverse godkendelser og elektroniske betalinger. Generelt gælder det, at risikoen

¹⁾ Da sikkerheden i de elektroniske godkendelsesprocedurer i de 3 institutioner alene er baseret på bruger-ID og password, kan disse opsnappes ved installation af en tastaturopsamler.

for, at ovennævnte kan udmøntes i konkrete handlinger, stiger med faldende IT-sikkerhed.

Rigsrevisionens undersøgelse viste, at det i de undersøgte institutioner er muligt at overtage andre elektroniske identitet, og at denne mulighed rækker videre end til alene at omfatte administratorene. Rigsrevisionen konstaterede ingen eksempler på, at dette var sket.

d. Regelsæt og vejledninger på området

648. Finansministeriet udstedte i 2001 bekendtgørelse nr. 188 af 18. marts 2001 (statsregnskabsbekendtgørelsen). Bekendtgørelsen omfatter bl.a. overordnede regler vedrørende implementering af digitale systemer, der påvirker økonomifunktionen. Det fremgår af bekendtgørelsen, at digitaliseringen ikke bør svække de grundlæggende regnskabsmæssige kontrolforanstaltninger. Herudover foreligger ikke yderligere bestemmelser vedrørende implementering af digitale indkøbs- og økonomifunktioner.

Endvidere fremgår det af statsregnskabsbekendtgørelsens § 27, stk. 2, at enhver registrering skal dokumenteres ved bilag. Det fremgår desuden, at der ved bilag forstås enhver nødvendig dokumentation for transaktioner, som registreres i bogføringen, uanset dokumentationen er på elektronisk medie, mikrofilm, papir eller andet medie. Der er således åbnet op for brugen af digitale bilag i statsregnskabsbekendtgørelsen.

Det fremgår af statsregnskabsbekendtgørelsen, at hver regnskabsførende institution skal udarbejde og ajourføre en regnskabsinstruks. Instruksen skal som minimum indeholde en beskrivelse af institutionens edb-anvendelse i forbindelse med regnskabsføringen, herunder en beskrivelse af, hvorledes fuldstændighed og nøjagtighed i registreringen er sikret. Endvidere skal instruksen omfatte en beskrivelse af de generelle kontroller vedrørende edb-anvendelsen.

Såfremt en institution anvender et lokalt regnskabssystem, så følger der – afledt af statsregnskabsbekendtgørelsen – en række krav, som er rettet mod regnskabssystemet samt tilhørende fødesystemer, men ikke mod hele det omkringliggende IT-miljø. Der er ikke i regnskabsbekendtgørelsen taget højde for de risici, der kan opstå ved samspillet mellem regnskabsfunktionen og alle øvrige IT-systemer.

649. Finansministeriet har peget på, at der eksisterer forskellige vejledninger mv. om IT-sikkerhed, herunder fx vedrørende praktisk brug af kryptering og digital signatur, adgangskontrol til en hjemmeside mv. Rigsrevisionen finder ikke de anførte vejledninger tilstrækkelige, da de alene beskæftiger sig med sikkerheden inden for det enkelte IT-system og dermed ikke dækker de risici, der opstår, når flere systemer sættes i forbindelse med hinanden.

e. Perspektivering af institutionernes erfaringer

650. Rigsrevisionen finder det positivt, at de 3 institutioner har valgt en offensiv og fremadrettet strategi og har forsøgt at udnytte de muligheder for rationalisering og effektivisering, som de nye teknologier bringer inden for rækkevidde. Hermed bidrager institutionerne med erfaringer, som er en nødvendig forudsætning for en yderligere digitalisering af de statslige indkøbsfunktioner. Rigsrevisionens undersøgelse viste imidlertid også, at der ikke i de 3 institutioner havde været drøftelser mellem IT-funktionen og økonomifunktionen om, hvorvidt digitaliseringen burde medføre en højere IT-sikkerhed generelt. Institutionerne har dermed ikke i tilstrækkeligt omfang fået afdækket de risici, som anvendelsen af de nye digitale systemer indebærer. Rigsrevisionens gennemgang af regler og vejledninger på området har endvidere vist, at der mangler fælles retningslinjer for IT-sikkerheden ved digitalisering af indkøbs- og økonomifunktioner.

Finansministeriet har påpeget, at ansvaret for den fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhed i forbindelse med et offentligt datasystem entydigt påhviler den ansvarlige myndighed, dvs. den myndighed, som har systemet. Vurderingen af, hvilket IT-sikkerhedsniveau, der generelt skal være gældende i de enkelte institutioner, skal således foretages på de enkelte ministerområder og/eller i de enkelte institutioner på baggrund af de konkrete sikkerhedsrisici, som er gældende for området/institutionen.

Hertil skal Rigsrevisionen bemærke, at myndighedernes ansvar godt kan fastholdes samtidig med, at sikkerheden generelt styrkes. Dette kan fx ske gennem vejledninger, anbefalinger og rådgivning eller gennem minimumskrav, som angiver en ramme for et acceptabelt sikkerhedsniveau. Rigsrevisionen skal i den forbindelse pege på, at der allerede findes nationale og internationale standarder

for IT-sikkerhed, der kunne sættes op som minimumskrav ved overgangen til digitale indkøbsfunktioner.

651. Finansministeriet har i øvrigt bemærket, at man tilslutter sig, at der kan være behov for at koordinere aktiviteter og viden om IT-sikkerhed og fastlæggelse af normer og standarder for IT-sikkerhed. Ministeriet har endvidere oplyst, at regeringen i den kommende tid vil fremlægge en række initiativer, der skal fremme statens IT-anvendelse, herunder IT-sikkerheden. Finansministeriet kan endnu ikke redegøre for det konkrete indhold af disse initiativer, men vil orientere Rigsrevisionen, når indholdet af initiativerne er fastlagt. Rigsrevisionen imødeser Finansministeriets initiativer og vil følge udviklingen på området.

Det er samlet Rigsrevisionens vurdering, at håndteringen af IT-sikkerheden i forbindelse med implementeringen af digitale indkøbs- og økonomifunktioner har været uhenigtsmæssig i de undersøgte institutioner. Dette skyldes hovedsageligt manglende opmærksomhed i institutionerne omkring sammenhængen mellem den generelle IT-sikkerhed og sikkerheden i de nye systemer, der implementeres. Rigsrevisionen er af den opfattelse, at der er behov for initiativer fra Finansministeriets side, så der skabes klarhed over, hvilke minimumskrav der skal stilles til IT-sikkerheden. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Finansministeriet tilslutter sig behovet for initiativer, som fremmer IT-sikkerheden ved en digitalisering af indkøbs- og økonomifunktionerne.

Sammenfatning

Rigsrevisionens undersøgelse har vist:

- At de 3 institutioner har valgt en offensiv og fremadrettet strategi med henblik på at udnytte de nye muligheder.
- At digitalisering giver mulighed for at etablere gode kontroller og administrative procedurer omkring regnskabs-tilrettelæggelsen. I de tilfælde, hvor dette ikke sker, er det ikke en konsekvens af selve digitaliseringen, men snarere af manglende viden om, hvordan de nye muligheder udnyttes bedst muligt.
- At den elektroniske identitet kompromitteres, hvis en digital indkøbsfunktion (som isoleret betragtet kan være sikker) bringes til at fungere i et samlet system med en lav sikkerhed. Dette er efter Rigsrevisionens opfattelse

en alvorlig svækkelse af de grundlæggende regnskabsmæssige kontrolforanstaltninger, som de er beskrevet i regnskabsbekendtgørelsen. De undersøgte institutioner har ikke været opmærksomme på denne problemstilling.

- At der mangler præcedens for, hvordan regnskabsbekendtgørelsens bestemmelser bør udmøntes i praksis ved implementeringen af systemer baseret på elektroniske godkendelsesprocedurer. Der findes i dag flere nationale og internationale standarder for IT-sikkerhed, der kunne sættes op som minimumskrav ved overgangen til digitale indkøbsfunktioner.
- At Finansministeriet snarest bør tage de nødvendige initiativer, så der fremkommer en referenceramme for en sikker digitalisering af indkøbs- og økonomifunktionerne.

C. Navision Stat

Indledning

652. Navision Stat er et lokalt økonomi- og regnskabssystem, der er tilpasset de statslige institutioner, og som de fleste statslige institutioner skulle overgå til.

Navision Stat har tidligere været omtalt i beretning om revisionen af statsregnskabet for henholdsvis 1999 og 2000. I de tidligere bidrag blev det bl.a. påpeget, at institutionerne ved overgangen til Navision Stat havde en række problemer, der vedrørte implementeringen, konverteringen, driften, det regnskabsmæssige forløb, dataoverførsler og betalingsformidlingssystemet. Økonomistyrelsens initiativer til løsning af disse problemer er nærmere beskrevet i Finansministeriets redegørelse vedrørende beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 1999, s. 124, og Finansministeriets redegørelse vedrørende beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for finansåret 2000, s. 139.

653. Undersøgelsens overordnede formål har været at give et overblik over status for Navision Stat på en række områder:

Rigsrevisionen har i forbindelse med undersøgelsen vurderet:

- Status for overgangen til Navision Stat.
- Implementeringsprocessen og effekten af de ændringer i processen, som Økonomistyrelsen har indført.
- Antallet af anvendte moduler i Navision Stat, herunder hvilke økonomistyringsværktøjer institutionerne har til rådighed.
- Status for udviklingen af Statens Koncern System.
- Økonomistyrelsens håndtering af sin rolle som myndighedsudøver i relation til en opgave nævnt i aktstykket.

654. Undersøgelsen er primært koncentreret om de tiltag, som Økonomistyrelsen har gennemført i 2001.

Undersøgelsen er baseret på materiale, der er indhentet i Økonomistyrelsen ved interview og gennem brevveksling.

Rigsrevisionen har for 12 tilfældigt udvalgte implementeringer i 2001 gennemgået de såkaldte program- og projektchartre, der bl.a. indeholder beskrivelser af succeskriterier, tidsplaner og organiseringen af projektet. Rigsrevisionen har desuden gennemgået de udvalgte institutioners idriftsættelsesaftaler indgået mellem institutionen, ressortdepartementet og Økonomistyrelsen samt institutionernes resultat- og procesevalueringer. Resultatevalueringen fandt sted på baggrund af succeskriterier, den enkelte institution havde opstillet i program- og projektchartrene, mens procesevalueringen var bygget over emner defineret af Økonomistyrelsen. Evalueringerne var derfor ikke standardiserede, men tilpasset den konkrete institution.

De udvalgte implementeringer omfatter: Personalestyrelsen, Danmarks Statistik, Justitsministeriets departement, Indenrigsministeriet med underliggende nævn (en samlet implementering), Arbejdsdirektoratet, Arbejdstilsynet, Forskningsstyrelsen, Statens Information, Byggedirektoratet, Miljøstyrelsen, Statens Skadedyrslaboratorium og Trafikministeriets departement med underliggende institutioner (en samlet implementering).

Lovgrundlag mv.

655. Ved Akt 207 20/5 1998 fik Finansministeriet Finansudvalgets tilslutning til at igangsætte omlægningen fra NYTSCR (Statens Centrale Regnskabssystem) til Navision Stat suppleret med et centralt regnskabsopsamlingssystem. Omlægningen skulle ske gradvist i perioden 1999-2003.

Økonomistyrelsen fik det overordnede ansvar for planlægningen og gennemførelsen af ministerområdernes overgang til Navision Stat, både som leverandør af et nyt system og som myndighedsudøver med ansvar for aflæggelsen af statsregnskabet.

Status for implementeringen af Navision Stat

656. Det fremgik af aktstykket, at de første 20 institutioner skulle overgå til Navision Stat i 1999, mens de resterende institutioner skulle overgå i perioden 2000-2003. Af Økonomistyrelsens informationsmateriale om Navision Stat fra januar 2001 fremgik det endvidere, at i alt 370 institutioner skulle overgå til Navision Stat.

Rigsrevisionen har undersøgt, hvor mange institutioner der er overgået til Navision Stat, samt hvorvidt Økonomistyrelsens oprindelige tidsplan for implementeringen forventes at kunne overholdes.

Tabel 28. Gennemførte implementeringer i 1999-2002 og i alt

	1999	2000	2001	2002 ¹⁾	I alt
	----- Antal -----				
Implementerede institutioner.....	23 ²⁾	80	98	98	299
¹⁾ Pr. 1. juni 2002.					
²⁾ Vedrører alene pilot- og særtogsinstitutioner.					

Det fremgår af **tabel 28**, at Økonomistyrelsen pr. 1. juni 2002 havde foretaget 299 implementeringer, hvilket ifølge de seneste oplysninger var det totale antal, der skulle foretages. I forhold til Økonomistyrelsens oprindelige plan var forløbet afsluttet godt 1½ år før planlagt.

657. Økonomistyrelsen oplyste, at årsagen til det hurtige forløb var, at styrelsen på baggrund af erfaringerne fra især særtogsinstitutionerne havde udviklet og løbende tilpasset en ny faseopdelt metode. Endvidere var departementerne og institutionerne blevet bedre ”modnet” til at løse opgaven, dvs. at der var skabt en bredere forståelse for projektet på alle niveauer i organisationen, og de nødvendige kompetencer var i større omfang end tidligere til stede. Økonomistyrelsen og den enkelte institution var således bedre forberedt til at løse opgaven med omlægningen til Navision Stat, hvorfor Økonomistyrelsens ressourceforbrug blev mindre. Økonomistyrelsen tilføjede, at institutionerne i modsætning til særtogsinstitutionerne kun fik leveret en basisudgave af Navision Stat bestående af 5 basismoduler. Basisudgaven var ifølge Økonomistyrelsen mindre ressourcekrævende at installere.

658. Antallet af implementeringer faldt fra de forventede 370 til 299. Ifølge Økonomistyrelsen skyldtes dette bl.a. ressortomlægninger, samt at en institution undervejs i forløbet valgte at ændre regnskabsorganisation, så den gik fra 54 regnskabsførende institutioner til 4. Det var Økonomistyrelsens opfattelse, at ændringen i antallet af institutioner, der skulle overgå til Navision Stat, ikke havde nogen effekt på det tidsmæssige forbrug.

Finansministeriet oplyste, at der – ud over de regnskabsorganisatoriske ændringer, som var uden betydning for tidsforbruget – var en række faktorer i løbet af implementeringsperioden, der påvirkede den samlede implementering i både positivt og negativt omfang. Eksempelvis betød ressortomlægningerne i mange tilfælde omfattende omlægninger af institutionernes regnskaber og tekniske platforme, hvorfor færre institutioner ikke automatisk havde medført en mindre byrde.

Rigsrevisionen har konstateret, at Økonomistyrelsen har afsluttet den samlede implementering godt 1½ år tidligere end oprindeligt planlagt. Ved vurderingen af den hurtige gennemførelse af den oprindelige plan skal det tages i betragtning, at der blev foretaget færre implementeringer, ligesom den konkrete installation blev begrænset til en mindre ressourcekrævende basisudgave med 5 moduler.

Rigsrevisionen har i forhold til det samlede forløb ingen bemærkninger.

Implementeringsprocessen

659. Rigsrevisionen omtalte i beretning om revisionen af statsregnskabet for 1999 institutionernes vurdering af implementeringerne. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at mange af institutionerne havde problemer, men at mange institutioner samtidig vurderede implementeringen som en succes. Installeringen var endvidere forløbet lettere for de institutioner, der havde valgt en enklere løsning med få eller ingen specialtilpasninger. Endelig havde Økonomistyrelsen og leverandørbemandingen haft svingende kompetencer i relation til såvel Navision Stat som vedrørende forståelsen af regnskabskrav og statslige regler.

Det fremgik af Økonomistyrelsens virksomhedsregnskab for 2000, at styrelsen i hovedsagen var enig i Rigsrevisionens beskrivelser og konklusioner vedrørende forløbet med pilot- og særtogsinstitutionerne.

Rigsrevisionen har vurderet implementeringsprocessen og effekten af de ændringer i processen, som Økonomistyrelsen indførte.

660. Økonomistyrelsen indførte i april 2000 en faseopdelt implementeringsmetode, hvor forløbet var opdelt i 3 faser. Fase 0 indeholdt et analyse- og planlægningsarbejde, der

blev gennemført af departementet, institutionen og Økonomistyrelsen i fællesskab. I fase 1 blev den egentlige installation af Navision Stat foretaget i et samarbejde mellem institutionen og Økonomistyrelsen. Herefter blev systemet afprøvet i en periode af 1-2 måneders varighed, uden at der blev foretaget rettelser. I fase 2 kunne institutionerne selv foretage eventuelle justeringer og specialtilpasninger af systemet.

Herudover bestod de væsentligste ændringer bl.a. i, at der blev dannet en fælles projektgruppe før projektstart, og at der blev nedsat en programstyregruppe pr. ministerområde samt en projektstyregruppe pr. institution. Desuden gennemgik alle de involverede fra Økonomistyrelsen et kursusforløb i Navision Stat og fik en generel introduktion til NYTSCR. Endelig havde Økonomistyrelsen besluttet at begrænse installationen til en basisudgave bestående af 5 basismoduler: finans, køb, salg, ressource og personale.

661. Økonomistyrelsen anførte i virksomhedsregnskabet for 2000, at målsætningen for Økonomistyrelsen var, at institutionernes evalueringer for 2001 skulle være endnu bedre end for 2000. Som indikator for kundernes tilfredshed med den samlede Navision Stat leverance ville Økonomistyrelsen i forbindelse med evalueringerne spørge institutionerne, om de først og fremmest ville overveje private konsulenter eller Økonomistyrelsen i forbindelse med en fremtidig implementering. Målet var, at minimum 60 % af institutionerne skulle vælge Økonomistyrelsen.

Økonomistyrelsen havde ikke fulgt op på dette mål i virksomhedsregnskabet for 2001, men blot anført, at tilfredsheden med forløbet var øget.

662. Rigsrevisionen har i forbindelse med undersøgelsen gennemgået 12 evalueringer.

7 evalueringer viste, at man først og fremmest ville vælge Økonomistyrelsen ved fremtidig implementering af en ny eller ændret funktionalitet i Navision Stat. Det fremgik i et enkelt tilfælde, at man ville vælge Økonomistyrelsen, men at fortsat stor udskiftning blandt Økonomistyrelsens personale kunne ændre dette. I en enkelt evaluering var der ikke foretaget et valg, mens det af 2 evalueringer fremgik, at det ikke var muligt at vælge, eller at man ikke ønskede at foretage et valg. I et enkelt tilfælde blev det op-

lyst, at man ville vælge ud fra den givne situation, men at Økonomistyrelsen var for dyr.

Det fremgik desuden af evalueringerne, at hovedparten af institutionerne fandt, at processen var forløbet godt. Institutionerne fremhævede dog samtidigt, at processen havde været tidsmæssigt komprimeret.

Økonomistyrelsen oplyste, at styrelsen havde oplevet den ændrede metode som meget succesfuld og fremover ville anvende metoden som styringsredskab i forbindelse med IT-projekter.

Rigsrevisionen har bemærket, at den faseopdelte implementeringsmetode har haft en positiv effekt på institutionernes oplevelse af forløbet, ligesom Økonomistyrelsen har oplevet den ændrede metode som succesfuld.

Rigsrevisionen finder, at implementeringerne efter ændringerne i metoden er forløbet tilfredsstillende.

Navision Stats anvendelighed

Modulerne i Navision Stat

663. Det fremgik af aktstykket, at omlægningen til Navision Stat havde den fordel, at systemet havde betydelig mere funktionalitet og flere moduler, end der fandtes i NYTSCR. Institutionerne ville således få 20 delmoduler stillet til rådighed. De 20 delmoduler var samlet i 9 moduler i Navision Stat.

Økonomistyrelsen besluttede med indførelsen af den faseopdelte metode at begrænse implementeringen til en standardudgave, bestående af 5 basismoduler, dækkende 12 delmoduler. Hertil kom en generel funktionalitet i Navision Stat omfattende primært formularer og rapportgeneratorer, der androg 3 delmoduler. De øvrige 4 moduler blev ikke opsat. Det fremgik af program- og projektchartrene, at standardimplementeringen alene tilgodeså det grundlæggende behov for at afløse NYTSCR.

Økonomistyrelsen oplyste, at der medfulgte licens til alle 20 delmoduler nævnt i aktstykket, men at styrelsen ikke sørgede for implementeringen af de øvrige delmoduler. Institutionerne kunne selv i fase 2 implementere yderligere moduler og videreudvikle, bl.a. kunne institutionerne – for egen regning – benytte Økonomistyrelsens rammeaftale til opsætninger ud over basisimplementeringen. Økonomisty-

relsen understregede, at det kun var et fåtal af institutionerne, der havde behov for mere end de 5 basismoduler i begyndelsen.

Rigsrevisionen er enig i, at mange af institutionerne ikke i første omgang har behov for mere end de 5 basismoduler, ligesom mange af institutionerne ikke har haft det fornødne ressourcemæssige overskud til at opsætte, tilrette og videreudvikle de øvrige moduler. Hertil kommer, at institutionerne efter Rigsrevisionens opfattelse først efter at have opnået en vis fortrolighed med basismodulerne og deres muligheder har haft et tilstrækkeligt grundlag til at kunne specificere yderligere og mere præcise krav/behov.

Evalueringerne viste, at hovedparten af institutionerne fandt, at bogføringen i Navision Stat var tung og mere tidskrævende end i NYTSCR, idet der skulle foretages flere og mere omfattende grundregistreringer. Økonomistyrelsen har erklæret sig enig i denne betragtning, såfremt institutionerne alene betragter Navision Stat som et bogholderisystem og ser bort fra økonomistyringsperspektivet. Økonomistyrelsen var enig med institutionerne i, at Navision Stat generelt var mere ressourcekrævende bl.a. i forhold til betalingsformidlingen.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at institutionerne med Navision Stat har fået et mere tidskrævende bogføringssystem, men at institutionerne samtidig har fået etableret et bedre datagrundlag, der kan viderebearbejdes og anvendes i økonomistyringen.

Rigsrevisionen har bemærket, at institutionerne ikke har fået implementeret det antal delmoduler, som de oprindeligt blev lovet i aktstykket. Rigsrevisionen er enig med Økonomistyrelsen i, at en overvejende del af institutionerne ikke i første omgang har behov for eller ressourcer til at implementere mere end de 5 basismoduler.

Rigsrevisionen har konstateret, at institutionerne med basismodulerne har fået et system, der alene afløser de grundlæggende funktioner i det oprindelige SCR-system. Samtidig fandt hovedparten af institutionerne, at bogføringen i Navision Stat var tungere og mere tidskrævende end i NYTSCR, idet der skulle foretages flere og mere omfattende grundregistreringer. Rigsrevisionen deler denne opfattelse, men finder dog, at institutionerne samtidig har fået etableret et bedre datagrundlag, der kan viderebearbejdes og anvendes i økonomistyringen.

Økonomistyringsværktøjer

664. Ifølge Akt 207 20/5 1998 var et af formålene med overgangen til Navision Stat at tilgodese institutionernes økonomistyringsbehov. Økonomistyrelsen tilføjede, at baggrunden for aktstykket var, at flere institutioner havde bedt om dispensation fra at anvende NYTSCR, bl.a. fordi de havde behov for et system, der i højere grad kunne understøtte økonomistyringen.

Det fremgik af Rigsrevisionens undersøgelse, at Navision Stat var tungere og mere tidskrævende, men at institutionerne samtidig fik etableret et bedre datagrundlag, der kunne viderebearbejdes og anvendes i økonomistyringen.

Økonomistyrelsen fik imidlertid først i september 2001 etableret et enkelt og effektivt rapporteringsværktøj (Olivia) til at understøtte institutionernes økonomistyring. Institutionerne fik således først knap 2 år efter, at den egentlige implementeringsproces var påbegyndt, adgang til tilstrækkelige økonomistyringsværktøjer, der på en enkel og effektiv måde understøttede anvendelsen af det i Navision Stat skabte datagrundlag.

Økonomistyrelsen fandt ikke, at det var styrelsens rolle – heller ikke set i relation til aktstykket – at varetage opgaven med udvikling af detaljerede styringsværktøjer. Økonomistyrelsen sørgede alene for værktøjer til økonomistyring, hvor værktøjerne havde almen interesse.

Finansministeriet oplyste supplerende, at der til alle modulerne i Navision Stat var tilknyttet en række standardrapporter og specialudviklede rapporter rettet mod statslig økonomistyring, ligesom der var stillet et integreret datavarehus til rådighed. Ved hjælp af fx Access og Excel kunne institutionerne endvidere selv producere individuelle løsninger.

Finansministeriet tilføjede, at Økonomistyrelsen i september 2001 på baggrund af de indsamlede evalueringer fra institutionerne valgte at tilbyde institutionerne et enkelt og effektivt rapporteringsværktøj (Olivia) – ud over de allerede etablerede rapporter – for at bidrage til en forbedret økonomistyring.

665. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at standardrapporterne og de specialudviklede rapporter ikke understøttede økonomistyringen på en tilstrækkelig enkel og effektiv måde, ligesom de enkelte institutioners egenudvikling af dataudtræk i fx Access eller Excel ikke på alle områder

var hensigtsmæssig. Rigsrevisionen er således enig med Finansministeriet i, at der med rapporteringsværktøjet Olivia blev stillet et enkelt og effektivt rapporteringsværktøj til rådighed for institutionerne, men det er Rigsrevisionens vurdering, at dette skete for sent.

666. Rigsrevisionens gennemgang af institutionernes evalueringer viste, at hovedparten af institutionerne fandt, at Navision Stat på sigt ville give gode muligheder for at forbedre økonomistyringen. En enkelt institution fandt ikke, at overgangen til Navision Stat havde været en fordel, ligesom en institution ikke anvendte Navision Stat, men regneark til økonomistyring.

Rigsrevisionen finder, at institutionerne med rapporteringsværktøjet Olivia fik stillet et værktøj til rådighed, der på en tilstrækkelig enkel og effektiv måde understøttede anvendelsen af det i Navision Stat skabte datagrundlag til økonomistyring.

Rigsrevisionen finder det imidlertid uheldigt, at institutionerne fra starten fik et øget ressourceforbrug med grundregistreringer, men først på et sent tidspunkt med indførelsen af Olivia fik mulighed for at anvende disse oplysninger på en tilfredsstillende måde ved økonomistyringen.

Status for Statens Koncern System (SKS)

667. Det fremgik af Akt 207 20/5 1998, at der som et supplement til de lokale økonomisystemer skulle etableres et centralt regnskabsopsamlingssystem til opsamling af data fra de lokale økonomisystemer til brug for bl.a. udarbejdelse af statsregnskabet. Det fremgik endvidere af Økonomitstyrelsens resultatkontrakt for 2000-2003, at SKS ville være i drift i oktober 2000. Økonomitstyrelsen besluttede ad flere omgange i 2000 at udskyde udviklingen af systemet.

Rigsrevisionen har undersøgt status for udviklingen af SKS, herunder årsagerne til udskydelsen, samt Økonomitstyrelsens forventninger til idriftsættelsen.

668. Økonomitstyrelsen oplyste, at udviklingen af SKS vedrørte dels selve datakommunikationen, dels en uddatafunktion. Datakommunikationsdelen omhandler al dataoverførsel mellem institutionerne og Økonomitstyrelsen og omvendt, mens uddatadelen omhandler håndtering af sam-

menhænge mellem finanslovens bevillingsstruktur og den organisatoriske struktur i staten, herunder dannelsen af de enkelte regnskaber samt statsregnskabet.

Økonomistyrelsen oplyste, at udskydelsen af SKS bl.a. blev truffet af ressourcemæssige årsager, idet der var et større behov for at udvikle rapporteringsværktøjer til Navision Stat. I stedet blev NYTSCR tilpasset, så opgaverne med at opsamle regnskabsdata, udarbejde statsregnskab o.l. fortsat kunne varetages.

Økonomistyrelsen besluttede i september 2001 at sende uddatadelen i udbud. Udbuddet blev offentliggjort i EF-Tidende den 8. marts 2002 som en projektkonkurrence. Udvikling i eget regi ville efter Økonomistyrelsens opfattelse kunne resultere i, at kun de mest nødvendige funktioner ville blive udviklet, og at systemet dermed kun ville opfylde minimumskraverne til et koncernsystem. Hertil kom, at Økonomistyrelsen gerne ville have afdækket, hvilke standardssystemer og muligheder som allerede eksisterede.

Økonomistyrelsen oplyste, at der til indsamling af regnskabsdata fra institutionerne mv. var etableret en datakommunikationsløsning, som Økonomistyrelsen selv forestod driften af. Denne datakommunikation planlagdes erstattet af en mere generel og automatisk løsning, der ville blive nærmere specificeret i sommeren 2002.

Økonomistyrelsen forventede, at såvel datakommunikationsdelen som uddatadelen kunne implementeres i sommeren/efteråret 2003, så SKS kunne erstatte den nuværende koncernfunktion i NYTSCR fra 1. januar 2004.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Økonomistyrelsen har valgt at se, hvilke systemer der allerede findes på markedet frem for entydigt at satse på egenudvikling, der kan være forbundet med betydelige risici. Rigsrevisionen finder det derfor tilfredsstillende, at Økonomistyrelsen planlægger at basere sig på eksisterende standardssystemer.

Økonomistyrelsens myndighedsrolle

669. Økonomistyrelsen har 2 sideordnede roller i relation til institutionernes overgang til Navision Stat. Styrelsen er leverandør af et nyt system og skal i den sammenhæng sikre, at systemet teknisk er driftsklar. Endvidere fungerer styrelsen som myndighedsudøver, hvilket bl.a. indebærer

en forpligtelse til at informere og rådgive institutionerne på en sådan måde, at de kan efterleve lovkrav mv. tillige med, at styrelsen skal følge op på, at institutionerne efterlever reglerne. Akt 207 20/5 1998 præciserer nærmere Økonomistyrelsens opgaver i relation til Navision Stat.

Rigsrevisionen har vurderet Økonomistyrelsens håndtering af sin rolle som myndighedsudøver i relation til den opgave i aktstykket, hvorefter Økonomistyrelsen skulle udarbejde en detaljeret beskrivelse af de forudsætninger, der skal være opfyldt i den enkelte institution for, at regnskabsaflæggelsen kan varetages på betryggende vis i det lokale økonomisystem.

670. Det fremgik af aktstykket, at Økonomistyrelsen inden ibrugtagning af Navision Stat nøje ville følge op på, at ressortdepartementerne havde tilrettelagt og godkendt regnskabsvæsenet i den enkelte institution, herunder bl.a. at der forelå en godkendt regnskabsinstruks inkl. et afsnit om edb-behandling, der tog højde for det lokale økonomisystem, samt at der forelå forretningsgangsbeskrivelser i nødvendigt omfang.

Økonomistyrelsen oplyste, at de betragtede myndighedsopgaven som værende opfyldt ved udarbejdelsen af paradigmer for henholdsvis regnskabs- og sikkerhedsinstrukser.

Økonomistyrelsen fremhævede, at det var den enkelte institutions ansvar, at der til enhver tid fandtes instrukser, og at det var den enkelte institutions ledelse, der var ansvarlig for instruksernes indhold. Økonomistyrelsen havde som led i den nye implementeringsmetode indført, at institutionens ledelse og departementet skulle underskrive en idriftsættelsesaftale. Ved underskriften bekræftede institutionens ledelse og departementet bl.a., at der forelå de fornødne instrukser.

Økonomistyrelsen tilføjede, at styrelsen alene opfattede sin rolle som værende konsulent og vejleder i relation til udarbejdelsen af instrukserne og ikke som kontrolinstans, hvorfor styrelsen ikke systematisk havde gennemgået de indsendte instrukser. Økonomistyrelsens projektledere foretog imidlertid som et led i implementeringsprocessen en opfølgning på udarbejdelsen af instrukserne på alle projektstyregruppemøder i den enkelte institution. Samtidigt indsendte institutionerne attesterede kopier af henholdsvis

sikkerheds- og regnskabsinstruks samt idriftsættelsesaftale til Økonomistyrelsen. Forelå der ikke en sikkerhedsinstruks, fik institutionen ikke adgang til database og regnskab. Samlet set var dette ensbetydende med, at opgaven havde haft stor bevågenhed fra institutionerne.

Rigsrevisionen har konstateret, at Økonomistyrelsen som led i sin varetagelse af myndighedsopgaver har udarbejdet paradigmer for regnskabs- og sikkerhedsinstrukser, ligesom Økonomistyrelsen indførte, at institutionens ledelse og departementet skulle underskrive en idriftsættelsesaftale. Ved underskriften bekræftede institutionens ledelse og departementet bl.a., at der forelå de fornødne instrukser.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at styrelsen opfyldte sin myndighedsopgave på dette område.

Sammenfatning

Rigsrevisionen har konstateret, at Økonomistyrelsen har afsluttet implementeringer godt 1½ år tidligere end oprindeligt planlagt, men at antallet af implementeringer er færre end planlagt, ligesom installationerne er begrænset til en mindre ressourcekrævende basisudgave.

Rigsrevisionen har bemærket, at indførelsen af den faseopdelte metode har haft en positiv effekt på institutionernes oplevelse af forløbet, ligesom Økonomistyrelsen har oplevet den ændrede metode som succesfuld. Det er Rigsrevisionens vurdering, at implementeringerne efter ændringerne i metoden er forløbet tilfredsstillende.

Rigsrevisionen bemærkede, at institutionerne ikke har fået implementeret det antal delmoduler, som de oprindeligt blev lovet i aktstykket, men at mange af institutionerne ikke i første omgang havde behov for eller ressourcer til at implementere mere end de 5 basismoduler. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at institutionerne har fået et system, der alene afløser de grundlæggende funktioner i det oprindelige NYTSCR. Hertil kommer, at bogføringen i Navision Stat var mere ressourcekrævende end i NYTSCR, idet der skulle foretages flere og mere omfattende grundregistreringer. Rigsrevisionen deler denne opfattelse, men finder dog, at institutionerne samtidigt har fået et bedre datagrundlag, der kan viderebearbejdes og anvendes i økonomistyringen.

Vedrørende økonomistyringsværktøjerne konstaterede Rigsrevisionen, at institutionerne med rapporteringsværktøjet Olivia fik stillet et værktøj til rådighed, der på en tilstrækkelig enkel og effektiv måde understøttede anvendelsen af det i Navision Stat skabte datagrundlag til økonomistyringen. Rigsrevisionen finder det imidlertid uheldigt, at institu-

tioner fra starten fik et øget ressourceforbrug med grundregistreringer, men først på et sent tidspunkt med indførelsen af Olivia fik mulighed for at anvende disse oplysninger på tilfredsstillende måde i økonomistyringen.

Rigsrevisionens undersøgelse viste videre, at Økonomistyrelsen har valgt at sende SKS i udbud med henblik på at få et bedre system, end egenudvikling kunne have givet. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Rigsrevisionen har konstateret, at Økonomistyrelsen som led i sin varetagelse af myndighedsopgave har udarbejdet paradigmer for regnskabs- og sikkerhedsinstrukser, ligesom Økonomistyrelsen indførte, at institutionens ledelse og departementet underskrev en idriftsættelsesaftale. Ved underskriften bekræftede institutionens ledelse og departementet bl.a., at der forelå de fornødne instrukser.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at styrelsen opfyldte sin myndighedsopgave på dette område.

D. Tilsagn

Indledning

671. Den 1. januar 2001 trådte nye budget- og regnskabsprincipper for statslige tilsagnsordninger på tilskudsområdet i kraft. De nye principper er fastlagt i Akt 212 10/5 2000. Et tilsagn forekommer, når staten indgår en retligt bindende forpligtelse, hvor en del af udbetalingerne falder i senere finansår.

672. Frem til og med finansåret 2000 skulle tilsagn på tilskudsområdet udgiftsføres ved udbetalingen. Med Akt 212 10/5 2000 er dette ændret, så tilsagn fra og med 2001 udgiftsføres ved indgåelsen af forpligtelsen for staten. Samtidig foretages en hensættelse på statens status, hvorfra udbetalinger i finansåret og de følgende år bliver trukket. På finansloven indbudgetteres den samlede tilsagnsgivning i finansåret som en udgift i det pågældende år.

Der var flere formål med ændringen, herunder at give Folketinget reel mulighed for at tage stilling til hele bevillingen ved finanslovbehandlingen. Før omlægningen var Folketingets vedtagelse af bevillinger på tilsagnsområdet i vidt omfang en formalitet, fordi en stor del af de årlige bevillinger vedrørte udbetaling på forpligtelser indgået i tidligere år. Efter omlægningen tager Folketinget ved finanslovvedtagelsen stilling til det samlede omfang af de enkelte tilsagnsordninger.

Statsregnskabet vil med omlægningen endvidere blive mere retvisende, idet regnskabet vil omfatte de samlede nye forpligtelser vedrørende tilsagn afgivet i finansåret, og statens status vil omfatte hensættelser svarende til samtlige udestående forpligtelser.

673. Tilsagn afgivet før 2001 er også omfattet af de nye budget- og regnskabsprincipper. Der er derfor, via en primokorrektion til statens status 2001, foretaget hensættelser svarende til udestående udbetalinger på tilsagn afgivet før 1. januar 2001. Hensættelsen primo 2001, der således er udgiftsført direkte på statens egenkapital, udgjorde ifølge statsregnskabet i alt 62,8 mia. kr. Hensættelsen omfatter også et uspecificeret men mindre beløb vedrørende tilsagn om udlån.

674. Omlægningen på tilsagnsområdet kan ifølge aktstykket på kort sigt påvirke saldoen på drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet (DAU-saldoen), men vil på længere sigt være neutral. Endvidere indebærer omlægningen, at ministerierne til brug for opgørelsen af statens finansieringsbehov skal skønne over de forventede udbetalinger knyttet til afgivne tilsagn.

675. Tilsagn er tidligere omtalt i statsrevisorernes beretning om bevillingskontrollen for 1997, kap. III.B, hvor der blev peget på en række problemer på tilsagnsområdet, herunder at der var behov for en afklaring af gældende regler samt en bedre regnskabsadministration.

Med Akt 212 10/5 2000 blev regelsættet ændret, og i notat til statsrevisorerne om den fortsatte udvikling i 5 sager i beretning om bevillingskontrollen for 1997 af 16. maj 2000 tilkendegav rigsrevisor, at der med aktstykkets ændring af budget- og regnskabsprincipperne var tilvejebragt en afklaring af gældende regler samt en bedre regnskabsmæssig administration af tilsagn. I notat (nr. 2) til statsrevisorerne om den fortsatte udvikling i 1 sag om bevillingskontrollen for 1997 af 27. september 2000 oplyste rigsrevisor, at Rigsrevisionen i forbindelse med revisionen af statsregnskabet for 2001 vil følge omlægningen, da den har betydning for ministeriernes regnskabsaflæggelse for 2001.

Endvidere er tilsagnsgivning under Forskningsrådene behandlet i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000, hvor Rigsrevisionen i beretningens pkt. 329 konstaterede, at Forskningsstyrelsens bevillingsadministration på området ikke havde været tilfredsstillende.

676. Rigsrevisionen har foretaget undersøgelsen af tilsagnsområdet med udgangspunkt i statsregnskabet for 2001. Undersøgelsen har omfattet følgende spørgsmål:

- Har ministerierne i 2001 fulgt de nye regler for regnskabsføring af tilsagn?
- Blev hensættelsen primo 2001 på statens status opgjort korrekt?
- Blev eventuel videreførsel til 2001 opgjort i henhold til de nye regler?

- Hvor gode var ministerierne på finansloven for 2001 til at skønne over de forventede udbetalinger som følge af afgivne tilsagn?
- Afviger påvirkningen af DAU-saldoen 2001 fra den, der fremgår af finansloven for 2001?

677. Undersøgelsen har omfattet de 5 ministerområder, der havde ansvaret for de økonomisk væsentligste ordninger på tilsagnsområdet. Ministerområderne er: By- og Boligministeriet (nu Økonomi- og Erhvervsministeriet), IT- og Forskningsministeriet (nu Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling), Miljø- og Energiministeriet (nu Miljøministeriet), Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Erhvervsministeriet (nu Økonomi- og Erhvervsministeriet).

De 5 ministerområders primohensættelser i 2001 udgjorde 61,0 mia. kr., svarende til 97 % af den samlede primohensættelse på 62,8 mia. kr. Primohensættelserne under By- og Boligministeriet alene udgjorde 46,7 mia. kr.

Undersøgelsen af påvirkningen af DAU-saldoen 2001 samt præcisionen af ministeriernes skøn over udbetalinger i 2001 har omfattet hele statsregnskabet.

678. I forbindelse med bevillingskontrollen for 2001 har Rigsrevisionen på en række ministerområder haft kommentarer vedrørende tilsagnsområdet. Bemærkningerne er omtalt i kap. III om de enkelte ministerområder.

679. 11 hovedkonti under de 5 ministerområder indgår i undersøgelsen. De udvalgte hovedkonti samt de institutioner, der administrerer ordningerne i henholdsvis 2001 og 2002, ses i [tabel 29](#).

Tabel 29. Undersøgte hovedkonti i statsregnskabet for 2001

Hovedkonto	Administreres af (2001)	Administreres af (2002)
§ 14.11.02. Forskning og oplysning	By- og Boligministeriets departement	Erhvervs- og Boligstyrelsen
§ 14.31.05. Rente- og afdragsbidrag til almene boliger		
§ 14.37.01. Ydelsesstøtte til almene boliger		
§ 19.41.10. Forskningsforum	Forskningsstyrelsen	Forskningsstyrelsen
§ 19.65.01. Netværkssamfundet	IT- og Forskningsministeriets departement	Departementet i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
§ 23.26.11. Miljøbistand til Østeuropa	Miljøstyrelsen	Miljøstyrelsen
§ 23.75.04. Tilskud til energibesparelser i erhvervs-virksomheder	Energistyrelsen	Energistyrelsen
§ 24.21.10. Sektorprogrammer for landene i Central- og Østeuropa	Direktoratet for Føde-vareErhverv	Direktoratet for Føde-vareErhverv
§ 24.23.17. Innovation, forskning og udvikling m.v. i fødevarer-, jordbrugs- og fiskerisektoren		
§ 26.33.01. Iværksættere og mindre virksomheder m.v.	Erhvervsfremme Styrelsen	Erhvervs- og Boligstyrelsen
§ 26.34.01. Udvikling af kompetence og teknologi m.v.		

680. Undersøgelsen er gennemført ved besøg hos såvel departementer som institutioner samt ved gennemgang af dokumentation for regnskabsføring og primohensættelse for et mindre antal sager. Rigsrevisionen har videre drøftet den anvendte fremgangsmåde ved opgørelse af primokorrektionen til statens status og videreførsel til 2001 med Økonomistyrelsen under Finansministeriet.

Regnskabsføring af udgifter på tilsagnsordninger i 2001

681. Rigsrevisionen har undersøgt, om regnskabsføringen af hensættelser, udbetalinger mv. for de 11 udvalgte tilskudsordninger følger de regler, der er fastsat i Statens Kontoplans vejledning om budgettering og regnskabsføring af tilsagnsordninger på tilskudsområdet. Vejledningen, der findes under ”Særlige konteringsproblemer”, trådte i kraft den 1. januar 2001.

682. Vejledningen blev offentliggjort af Økonomistyrelsen medio marts 2001. Institutionerne kom derfor først i gang med regnskabsføringen efter de nye principper i løbet af 2. kvartal 2001. Frem til det tidspunkt regnskabsførte man efter de hidtidige regler. Enkelte institutioner regnskabsførte dog efter de nye regler fra årets start, idet man fulgte et udkast til vejledningen, som blev offentliggjort medio december 2000.

Den sene offentliggørelse af vejledningen indebar, at institutionerne skulle omkontere tilsagn bogført efter de hidtidige regler. Regnskabet for ordningerne har som konsekvens heraf ikke været ført i overensstemmelse med de gældende regnskabsprincipper i mindst ½ år. For én af de undersøgte institutioner endog frem til årsafslutningen.

683. Rigsrevisionens undersøgelse har ikke afdækket systematiske fejl i regnskabsføringen efter de nye regler. Mindre afvigelser fra gældende regelsæt samt mangler i regelsættet er dog blevet konstateret, jf. nedenfor.

684. Finansstyrelsen, der varetog den kasse- og regnskabsmæssige forvaltning af 2 af de udvalgte ordninger på boligområdet, anvendte en fremgangsmåde i forbindelse med kontering af refusion fra kommuner, der ikke var i overensstemmelse med vejledningen. Af vejledningen fremgår, at en forventet refusion i forbindelse med en hensættelse skal regnskabsføres på selvstændig konto (95.95. Tilgodehaveren i tilknytning til afgivelse af tilsagn). Finansstyrelsen har imidlertid anvendt hensættelseskontoen (97.95. Hensættelse vedrørende afgivne tilsagn) til regnskabsføring af både hensættelse og refusion. Da staten hæfter for det fulde tilsagnsbeløb, indebærer denne fremgangsmåde i princippet, at hensættelsen bliver mindre end staten har indgået forpligtelse for.

Finansstyrelsen har oplyst, at bogføringen har bygget på, at de kommunale refusioner er blevet betragtet som udlæg for kommunerne. Styrelsen har forelagt spørgsmålet for Erhvervs- og Boligstyrelsen, som har tilkendegivet, at der efter deres opfattelse er tale om fuld hæftelse for staten. Regnskabspraksis for 2002 vil derfor blive tilrettet, så reglerne om bogføring af refusion følges.

685. Statsregnskabet for 2001 indeholder en oversigt med overskriften "Fortegnelse over visse afgivne tilsagn pr. 31. december 2001". Oversigten vedrører ikke tilsagn på tilskudsområdet, men omfatter andre tilsagn fx til bygge- og anlægsprojekter og langvarige udviklingskontrakter i forbindelse med edb-projekter, konsulentundersøgelser o.l. Visse tilsagn er ikke omtalt i vejledningen om budgettering og regnskabsføring af tilsagnsordninger.

Rigsrevisionen finder, at overskriften ”Fortegnelse over visse afgivne tilsagn pr. 31. december 2001” i statsregnskabet er upræcis og bør ændres for at hindre sammenblanding med tilsagn på tilskudsområdet. Rigsrevisionen finder endvidere, at det vil øge sikkerheden i institutionernes kontering, hvis vejledningen for tilsagnsordninger på tilskudsområdet forklarer forskellen mellem de 2 tilsagnstyper, herunder den forskellige kontering.

Finansministeriet har oplyst, at man vil følge Rigsrevisionens anbefalinger.

686. Omlægningen af budget- og regnskabsprincipper er afgrænset til tilsagnsordninger på tilskudsområdet. Erhvervsfremme Styrelsen og Miljøstyrelsen har imidlertid ydet tilsagn om fremtidig afholdelse af driftsudgifter – konsulenthonorarer – for tilsagnsmottager. De 2 institutioner har i hovedsagen anvendt samme fremgangsmåde som ved regnskabsføring af tilsagn om tilskudsbeløb, dvs. udgiftsføring ved indgåelse af forpligtelsen og hensættelse. Ved betalingen af disse driftsudgifter er det imidlertid ikke teknisk muligt at trække beløbet på hensættelsen, og institutionerne har derfor foretaget en teknisk annulation på hensættelsen ved årsafslutning.

Erhvervsfremme Styrelsen har for 2 tilsagnsbevillinger dog anvendt en særlig fremgangsmåde, hvor tilsagnet blev overført til en underkonto på styrelsens driftsbevilling. Økonomi- og Erhvervsministeriets hjemmel til fremgangsmåden er givet med Akt 82 12/12 2001. Efter denne fremgangsmåde foretages der ikke en egentlig hensættelse svarende til tilsagnet.

Rigsrevisionen finder, at der bør foreligge regler, som sikrer, at institutionernes behandling af tilsagn vedrørende driftsudgifter regnskabsmæssigt behandles ens og i overensstemmelse med intentionerne i aktstykket. Finansministeriet bør tage initiativ til at sikre dette.

687. Finansministeriet har anført, at man ikke umiddelbart finder, at tilsagn om udlån samt tilsagn om fremtidig afholdelse af driftsudgifter medfører behov for egentlige regelændringer, men at man vil overveje spørgsmålet i forbindelse med en kommende revision af vejledningen. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at institutionernes regnskabsføring af tilsagn generelt var tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterer dog, at den sene offentliggørelse af vejledningen indebar, at institutionerne skulle omkontere en lang række beløb, samt at regnskabet for mange tilsagnsordninger ikke blev ført i overensstemmelse med de gældende regnskabsprincipper i mindst ½ år.

Rigsrevisionen finder, at overskriften "Fortegnelse over visse afgivne tilsagn pr. 31. december 2001" i statsregnskabet er upræcis og bør ændres for at hindre sammenblanding med tilsagn på tilskudsområdet. Rigsrevisionen finder endvidere, at det vil øge sikkerheden i institutionernes kontering, hvis vejledningen for tilsagnsordninger på tilskudsområdet forklarer forskellen mellem de 2 tilsagnstyper, herunder den forskellige kontering. Finansministeriet har oplyst, at man vil følge Rigsrevisionens anbefalinger.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at der ikke foreligger regler, som sikrer, at institutionernes behandling af tilsagn vedrørende driftsudgifter regnskabsmæssigt behandles ens og i overensstemmelse med intentionerne i aktstykket.

Finansministeriet har oplyst, at man ikke umiddelbart finder, at tilsagn om udlån samt tilsagn om fremtidig afholdelse af driftsudgifter medfører behov for egentlige regelændringer, men at man vil overveje spørgsmålet i forbindelse med en kommende revision af vejledningen. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Hensættelser vedrørende tilsagn på statens status primo 2001

688. Ved en primokorrektion til statens status 2001 er der etableret hensættelser svarende til udestående tilsagn pr. 1. januar 2001 (primohensættelser). Finansudvalget gav med Akt 212 10/5 2000 tilslutning til, at primohensættelsen blev foretaget. Den samlede hensættelse fremgår af statsregnskabets oversigt over statens statusposter, mens hensættelsen pr. ministerområde er oplyst i en note til status samt i en særskilt oversigt. Hensættelsen er udgiftsført direkte under passiver på statens egenkapital, hvilket betyder, at hensættelsen ikke afspejles i saldoen på drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet.

689. Der sondres mellem 2 typer af hensættelser, hensættelser med et fast tilsagnsbeløb og hensættelser uden et fast tilsagnsbeløb. Hensættelse uden fast tilsagnsbeløb forekommer, når størrelsen af tilsagnet ikke kan opgøres

præcist på tilsagnstidspunktet. Dette gør sig bl.a. gældende for ordninger på boligområdet, hvor tilsagnet består i løbende tilskud til renter, afdrag mv. på indekslån eller rentetilpasningslån. Som følge af lånetypen vil tilsagnets fremtidige udbetalinger afhænge af pris- og renteutviklingen, hvilket indebærer, at man ikke kan opgøre det præcise tilsagnsbeløb. Ved hensættelser uden fast tilsagnsbeløb baseres opgørelsen på et skøn over de forventede samlede udbetalinger for tilsagnsordningerne.

690. For mange ordninger på boligområdet sker udbetalingerne over op til 30 år. For disse ordningers vedkommende skal skønnet over hensættelsen opgøres efter et nutidsværdiprincip. I aktstykket nævnes, at anvendelsen af nutidsværdiprincippet sikrer, at budget- og bevillingsregler ikke giver selvstændig tilskyndelse til at indrette tilsagnsordninger som investeringstilskud henholdsvis løbende tilskud. Nutidsværdien af en hensættelse fås ved at tilbagediskontere de fremtidige udgifter med statens lånerente. Nutidsværdiprincippet omfatter tillige en årlig opskrivning af hensættelsen svarende til diskonteringen. Bevillingen til nutidsværdireguleringen gives på § 37.71. Regulering af hensættelser vedr. tilsagnsordninger.

9 ordninger med et fast tilsagnsbeløb

691. Rigsrevisionen har for 9 tilskudsordninger, hvor tilsagn gives med et fast tilsagnsbeløb, undersøgt, om institutionerne, der administrerer ordningerne, kan fremlægge dokumentation for de tilsagn, der indgår i den samlede primohensættelse.

692. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at institutionerne generelt kunne fremlægge dokumentation for de enkelte tilsagn.

Undersøgelsen viste dog, at Erhvervsfremme Styrelsen for én ordning under § 26.33.01 ikke kunne specificere primokorrektionen på statens status fuldt ud. Endvidere var ét tilsagn, der både var givet og annulleret i 1999, medtaget i primokorrektionen med restsaldo. Denne restsaldo henstod fortsat på statens status ultimo 2001, uden at der var sket bevægelser i 2001.

2 ordninger uden et fast tilsagnsbeløb og med nutidsværdiberegning

693. Rigsrevisionens undersøgelse af ordninger uden et fast tilsagnsbeløb har omfattet § 14.31.05. Rente- og afdragsbidrag til almene boliger og § 14.37.01. Ydelsesstøtte til almene boliger. Primohensættelserne 2001 udgjorde henholdsvis 9,9 mia. kr. og 7,5 mia. kr., i alt 17,4 mia. kr. De 2 hovedkonti, der hørte under By- og Boligministeriet, omfattede i alt 6 ordninger hver med selvstændig finanslovunderkonto.

694. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at By- og Boligministeriet for hver underkonto havde gennemført en selvstændig modelbaseret beregning af størrelsen af primohensættelserne. Størrelsen vil som ovenfor nævnt være skønnet, idet visse faktorer med betydning for de kommende udbetalinger kan ændre sig over tid. En lang række faktorer ligger imidlertid fast. I beregningerne blev disse faktiske oplysninger om de individuelle tilsagn ikke anvendt.

Erhvervs- og Boligstyrelsen, hvorunder området nu hører, har forklaret dette med, at for visse ordningers vedkommende var tilsagnet givet før 1. januar 1994. Data om tilsagnene var i disse tilfælde ikke registreret i et edb-system, og det ville ifølge styrelsen være uforholdsmæssigt ressourcekrævende at skaffe oplysningerne til veje. For andre ordninger igen var hovedparten af lånene bag tilsagnene endnu ikke hjemtaget, hvorfor det ikke vil forbedre beregningen mærkbart, hvis man anvendte de faktiske oplysninger om de relativt få tilsagn, hvor lånet var hjemtaget. Endelig ville det for ordninger, hvor data var tilgængelige i et edb-system, kræve et større udviklingsarbejde, hvis skønnet skulle baseres på disse oplysninger.

Erhvervs- og Boligstyrelsen har oplyst, at styrelsen fremover vil følge kvaliteten af den beregning, der ligger bag skønnene over hensættelserne.

695. Rigsrevisionens undersøgelse viste videre, at Erhvervs- og Boligstyrelsen ved Rigsrevisionens besøg i april 2002 ikke kunne fremlægge dokumentation for den beregningsfremgangsmåde, der var anvendt ved den skønsmæssige opgørelse af de 17,4 mia. kr. Der forelå heller ikke dokumentation for valget af beregningsmodellerens udformning, herunder angivelse af, hvorfor man ikke

baserede sig på de faktiske oplysninger, der var tilgængelige om tilsagnene.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at By- og Boligministeriet ikke havde udarbejdet dokumentation for de anvendte beregningsfremgangsmåder i forbindelse med opgørelsen af primohensættelserne. Erhvervs- og Boligstyrelsen udarbejdede i forbindelse med Rigsrevisionens besøg en generel dokumentation.

696. Økonomi- og Erhvervsministeriet, hvorunder boligområdet nu hører, har oplyst, at man ved beregningen af primohensættelserne med mindre tilpasninger benyttede de samme budgetteringsmodeller, som var anvendt ved den almindelige finanslovbudgettering, og som for en række kontis vedkommende er blevet benyttet ved finanslovbudgetteringen i adskillige år. Principperne og validiteten af beregningerne var på den måde veldokumenteret. På den baggrund blev det ikke vurderet, at det i forbindelse med beregningen af primokorrektionen var presserende at udarbejde en særskilt dokumentation for fremgangsmåden ved beregningen. Af ressourcemæssige grunde blev udarbejdelsen af den konkrete dokumentation derfor udskudt og forelå beklageligvis ikke på tidspunktet for Rigsrevisionens undersøgelse, men er først blevet udarbejdet i forbindelse hermed.

[Departementernes vurdering af hensættelserne primo 2001](#)

697. Departementerne har godkendt primohensættelserne. Konteringen pr. underkonto er foretaget af Økonomistyrelsen som en primokorrektion til statens status. Økonomistyrelsen oprettede en særlig database, der pr. underkonto indeholdt oplysninger om størrelsen af det beløb, der ultimo 2000 var registreret på den særlige regnskabskonto, der frem til 2001 blev anvendt til registrering af tilsagn (regnskabskonto 98.41, som var uden udgiftsvirkning). Idet konto 98.41 i 2000 også blev anvendt i tilfælde, som ikke faldt ind under definitionen af tilsagn i Akt 212 10/5 2000 (fx anlægsudgifter), har ministerierne pr. underkonto skullet angive, hvor stor en del af det registrerede beløb der ikke skulle medtages i primohensættelsen. Efter Økonomistyrelsens beregning af den aktuelle hensættelse er beløbet godkendt af departementerne.

698. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at departementerne ikke havde stillet særskilte krav til institutionernes dokumentation for primokorrektionerne forud for departementernes godkendelse. Nogle departementer begrundede dette med, at departementet havde så god indsigt i institutionernes interne systemer, at man havde vurderet, at data herfra var tilstrækkeligt valide, mens andre departementer ikke har taget stilling til dokumentationen.

699. Rigsrevisionen har ikke undersøgt, om ministerierne har sikret, at samtlige relevante ordninger var omfattet af de nye budget- og regnskabsprincipper, herunder at der var foretaget primohensættelser for alle relevante ordninger. Rigsrevisionen har dog konstateret enkelte afvigelser.

Efter de nye regler gives bevillinger til tilsagn på tilskudsområdet enten som reservationsbevilling eller anden bevilling. Imidlertid var 4 lovbundne bevillinger under By- og Boligministeriet ifølge anmærkninger til finansloven for 2001 omfattet af de nye regler. Det drejede sig om § 14.25.21, § 14.32.06, § 14.37.07 og § 14.43.07.

Tilsagn på 2 hovedkonti under IT- og Forskningsministeriet (§ 19.17.07. Magtudredning og § 19.77.05. Markering af årtusindeskiftet), som faldt ind under de nye tilsagnsregler, var efter aftale med Økonomistyrelsen ikke omfattet af primohensættelsen, da ordningerne var under afvikling.

Rigsrevisionen har i sin undersøgelse ikke fundet eksempler på, at primohensættelsen 2001 ikke var opgjort korrekt. Det er på den baggrund Rigsrevisionens vurdering, at institutionerne kunne dokumentere størrelsen af primohensættelsen 2001.

Rigsrevisionen har dog bemærket, at By- og Boligministeriet ikke havde udarbejdet dokumentation for de anvendte beregningsfremgangsmåder i forbindelse med opgørelsen af primohensættelserne. Dette finder Rigsrevisionen ikke tilfredsstillende.

Økonomi- og Erhvervsministeriet, hvorunder boligområdet nu hører, har oplyst, at der ved beregningen med mindre tilpasninger blev benyttet de samme budgetteringsmodeller, som var anvendt ved den almindelige finanslovbudgettering. Selv om ministeriet ved beregningen anvendte kendte og afprøvede metoder, finder Rigsrevisionen, at der bør foreligge dokumentation ved en så væsentlig ændring af en ordning.

Videreførsel af uudnyttet tilsagnsramme til 2001

700. Efter Akt 212 10/5 2000 bortfaldt de hidtidige videreførselsbeholdninger for tilsagnsordninger som udgangspunkt primo 2001, idet de udestående forpligtelser blev modsvaret af hensættelserne på statens status. For ordninger, der blev bevaret som reservationsbevillinger i 2001, skulle videreførslen til 2001 dog opgøres, så den svarede til en eventuel uudnyttet tilsagnsramme ultimo 2000.

701. Opgørelsen af videreførslen til 2001 i statsregnskabets bevillingsafregning foretages på baggrund af oplysninger i det centrale statslige budget- og regnskabssystem. Tilsagnsrammerne var tidligere alene oplyst i anmærkningerne til finansloven og/eller i tekstanmærkningerne på finansloven, hvilket indebar, at oplysninger om størrelsen af rammen, forbruget af rammen mv. ikke fremgik af det centrale statslige budget- og regnskabssystem. Systemet kunne følgelig ikke beregne størrelsen af uudnyttet tilsagnsramme ultimo 2000.

Økonomistyrelsen anmodede derfor ministerierne om at indrapportere oplysning om bl.a. uudnyttet tilsagnsramme ultimo 1999 til anvendelse i senere finansår, tilsagnsramme i 2000 og afgivne tilsagn i 2000. Økonomistyrelsen beregnede på den baggrund de uudnyttede tilsagnsrammer ultimo 2000 og foretog den primokorrektion, som sikrede, at videreførslen til 2001 blev opgjort som uudnyttet tilsagnsramme. Primokorrektionen blev godkendt i departementerne.

702. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at oplysninger til brug for beregningen af uudnyttede tilsagnsrammer til videreførsel blev hentet fra institutionernes interne systemer.

Rigsrevisionens undersøgelse viste videre, at departementerne – ligesom for primohensættelsen – ikke stillede særskilte krav til institutionernes dokumentation for videreførselsbeløbene forud for departementernes godkendelse. Nogle departementer begrundede dette med, at departementet havde så god indsigt i institutionernes interne systemer, at departementet vurderede, at data herfra var tilstrækkeligt valide, mens andre departementer ikke tog stilling til dokumentationen. For de ordninger, der blev administreret af et departement, er det departementet selv, der har foretaget gennemgang og kontrol af videreførselsbeløbene.

703. Rigsrevisionens undersøgelse har ikke omfattet en vurdering af korrektheden af oplysningerne i de interne systemer, dog er oplysningerne om størrelsen af tilsagnsrammerne i 2000 blevet vurderet. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at tilsagnsrammerne for 2 ordninger, den ene under IT- og Forskningsministeriet (§ 19.65.01) og den anden under By- og Boligministeriet (§ 14.11.02), hverken fremgik af tekstanmærkningerne til finansloven for 2000, anmærkningerne til finansloven eller andetsteds. Opgørelsen af tilsagnsrammerne blev derfor baseret på den uudnyttede udgiftsbevilling.

704. Rigsrevisionen har for 1 af de udvalgte ordninger tidligere konstateret problemer i forhold til opgørelsen af uudnyttede tilsagnsrammer ultimo 2000 mv. Det drejer sig om Statens Forskningsråd, hvis sekretariatsfunktion varetages af Forskningsstyrelsen under IT- og Forskningsministeriet. Emnet er behandlet i beretning om revisionen af statsregnskabet for 2000. Det fremgår af beretningens pkt. 329, at det ikke var muligt at opgøre størrelsen af de uudnyttede tilsagnsrammer ultimo 2000, hvilket bl.a. skyldtes en omlægning af Forskningsstyrelsens sagsadministrative system. Rigsrevisionen fandt dette uheldigt. Ministeriet har med Akt 30 7/11 2001 fået hjemmel til at beregne overførslen til 2001 efter en særlig fremgangsmåde.

Rigsrevisionen konstaterer, at beregningen af videreførsel af uudnyttet tilsagnsramme til 2001 blev gennemført af Økonomistyrelsen i overensstemmelse med de nye regler.

Rigsrevisionen konstaterer videre, at beregningen som følge af udformningen af det tidligere regelsæt ikke kunne baseres på det centrale statslige regnskabssystem. I stedet anvendtes institutionernes interne registreringssystemer, som ikke nødvendigvis var underkastet samme kontroller mv. som regnskabssystemet.

Udbetalinger i 2001 til afgivne tilsagn

705. Fra og med 2001 påvirker ændringen i de samlede hensættelser i et finansår størrelsen af statens kortfristede gæld, som igen sammen med en række andre forhold påvirker statens behov for låneoptagelse.

Hensættelserne til tilsagn vil ændre sig af flere grunde. Når der afgives nye tilsagn og foretages regulering af hen-

sættelser opgjort efter nutidsværdiprincippet, øges hensættelserne, og når der foretages udbetalinger, reduceres hensættelserne.

706. På finansloven optræder ændringen i de samlede hensættelser til tilsagn på § 41.21.01. Statens almindelige beholdningsbevægelser, underkonto 30. På finanslovens anmærkninger findes en oversigt til underkontoen, hvor ændringen for hver hovedkonto er specificeret på de 3 forhold, der giver anledning til ændring (nye tilsagn, nutidsværdireguleringen og udbetalingerne). De 2 førstnævnte beløb er hentet fra de pågældende finanslovbevillinger, mens det beløb, der forventes udbetalt i året, stammer fra ministeriernes skøn.

Præcisionen af udgiftsskønnene

707. Rigsrevisionen har i denne undersøgelse set nærmere på præcisionen af ministeriernes skøn. Gennemgangen har omfattet alle ministerområder med tilsagnsudbetalinger i 2001.

Rigsrevisionen har i opgørelsen af udgiftsskønnenes præcision sammenholdt de budgetterede udbetalingsbeløb med de tilsvarende regnskabsoplysninger. Da statsregnskabet for 2001 ikke indeholdt oplysninger om udbetalinger, er regnskabsoplysningerne hentet fra en særlig tabel, leveret af Økonomistyrelsen. Økonomistyrelsen har oplyst, at der kan være en vis usikkerhed knyttet til tabellens oplysninger pr. hovedkonto, idet beløbene af tekniske grunde er fremkommet ved en residualberegning.

708. Rigsrevisionens undersøgelse af alle ministerområderne viste, at udbetalingsskønnene for 6 ministerområder afveg væsentlig fra de faktiske udbetalinger, idet afvigelsen for hovedkontiene under ét (nettoafvigelsen) for hvert af ministerområderne udgjorde over 100 mio. kr. og samtidig svarede til mere end 10 % af det udbetalte beløb.

709. Finansministeriet har oplyst, at man finder, at den store usikkerhed, der er forbundet med skønnene, kan lede til 2 forskellige konklusioner. Enten kan man følge udviklingen for at forbedre budgetteringen af udbetalingsskønnene, eller man kan vælge at afskaffe oversigten med udbetalingsskønnene på finansloven ud fra en erkendelse af,

at usikkerheden i de foretagne skøn er for stor til, at oversigten har praktisk relevans ved opgørelsen af statens behov for låneoptagelse. Finansministeriet vil ud fra nærmere analyser tage stilling til, om oversigten på § 41.21.01.30 skal opretholdes på finansloven for 2004, samt om der er behov for initiativer til at forbedre budgetteringen.

Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

710. Undersøgelsen af forskellen mellem henholdsvis de finanslovbudgetterede og regnskabsførte udbetalinger viste endvidere, at Finansministeriet på finansloven for 2001 ikke havde sikret en fuld ajourføring af beløbene i oversigten som følge af ændringsforslag.

Rigsrevisionen har peget på dette over for Finansministeriet, der er enig i, at der bør ske fuld ajourføring af oversigten på § 41.21.01.30. Finansministeriet vil således søge at sikre, at der fuldt ud tages højde for ændringsforslagene til finanslovsforslaget for 2003.

Oplysninger om udbetalinger

711. Statsregnskabet for 2001 indeholdt som nævnt ikke oplysninger om udbetalte tilsagn. Statsregnskabet omfattede således ikke en oversigt, svarende til den medtagne i finanslovens anmærkning under § 41.21.01.30.

Finansministeriet har oplyst, at der er usikkerhed knyttet til opgørelser af udbetalte tilsagnsbeløb. Præcise oplysninger om udbetalte tilsagn vil ifølge Finansministeriet kræve ændringer af kontoplanen og yderligere registreringer i institutionerne, eventuelle manuelle optællinger af årets udbetalinger. Finansministeriet finder derfor ikke, at den nævnte oversigt skal optages i statsregnskabet. Videre anføres, at der ved ændringen af tilsagnsreglerne også blev tilstræbt en forenkling for institutionerne, og at denne primært blev gennemført ved at mindske fokuseringen på, hvornår udbetalingen af tilsagnene blev gennemført, for i stedet at fokusere på indgåelsen af forpligtelsen. Den tilstræbte forenkling vil gå tabt, hvis der nu indføres nye konterings- eller oplysningskrav i relation til udbetalingerne.

Endvidere finder Finansministeriet, at størrelsen af udsving på de enkelte hovedkonti i næsten alle tilfælde er ubetydelige sammenlignet med statens lånebehov. Ressourceindsatsen til en præcis regnskabsmæssig opgørelse vurderes derfor at overstige værdien af denne information.

712. Rigsrevisionen finder det afgørende, at institutionerne har oplysninger om, hvorvidt de hensatte tilsagnsbeløb kommer til udbetaling. Rigsrevisionen finder derfor, at der bør foreligge retningslinjer, som sikrer institutionerne præcise oplysninger om størrelsen af udbetalte tilsagn.

Rigsrevisionen konstaterer, at udbetalingsskønnene for flere ministerområder afveg væsentlig fra de faktiske udbetalinger. Finansministeriet har oplyst, at man ud fra nærmere analyser vil tage stilling til, om der er behov for initiativer til at forbedre budgetteringen. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Rigsrevisionen finder det afgørende, at institutionerne har oplysninger om, hvorvidt de hensatte tilsagnsbeløb kommer til udbetaling. Rigsrevisionen finder derfor, at der bør foreligge retningslinjer, som sikrer institutionerne præcise oplysninger om størrelsen af udbetalte tilsagn.

Påvirkning af DAU-saldoen 2001

713. Omlægningen på tilsagnsområdet kan på kort sigt påvirke saldoen på statens drifts-, anlægs- og udlånsregnskab (DAU-saldoen). DAU-saldoen er nettoresultatet af indtægter og udgifter på drifts- og anlægsregnskabet.

Finansministeriet oplyste i Budgetoversigten fra august 2000, at DAU-saldoen i 2001 vil blive forbedret med godt 1,1 mia. kr. som følge af omlægningen. På finansloven for 2001 blev der budgetteret med en forbedring på 2,7 mia. kr.

714. Set over en længere periode vil omlægningen alt andet lige være neutral i forhold til DAU-saldoen. Afgiver staten eksempelvis et tilsagn på 100 mio. kr., hvor der i en 4-årig periode hvert år vil blive udbetalt 25 mio. kr., vil tilsagnet før omlægningen blive udgiftsført med 25 mio. kr. hvert af årene. Efter omlægningen udgiftsføres de 100 mio. kr. straks det første år. Set over den 4-årige periode er udgiften i begge tilfælde 100 mio. kr. Det er således alene periodiseringen af udgiften, der varierer.

715. Når man skal opgøre påvirkningen på statsregnskabet DAU-saldo 2001, skal man sammenholde de regnskabsførte udgifter, som de ville være efter henholdsvis de gamle og nye regnskabsprincipper. Efter de gamle principper var udbetalingerne lig udgiften. Efter de nye regler er

afgivne tilsagn (inkl. nutidsværdireguleringen) lig udgiften. Hvis de samlede udgifter til nye tilsagn er mindre end udbetalingerne på samtlige afgivne tilsagn, vil det følgelig indebære, at DAU-saldoen forbedres, i betydningen at saldoen alt andet lige udviser et større overskud, end den ville have gjort før omlægningen. Såfremt det modsatte gør sig gældende, forværres saldoen.

Bevillingerne til tilsagn i 2001 kan reelt være ændret, dvs. ændret uafhængigt af omlægningen af budget- og regnskabsprincipperne. Denne bevillingsændring vil også være afspejlet i den forventede forbedring på 2,7 mia. kr.

716. DAU-saldoen blev, som det fremgår af statsregnskabet for 2001, ikke forbedret med 2,7 mia. kr. som følge af omlægningen, men forværret med 0,7 mia. kr. Differencen mellem de ÷0,7 mia. kr. og 2,7 mia. kr. – i alt 3,4 mia. kr. – kan overordnet set henføres til, at de finanslovforudsætninger om størrelsen af nye tilsagn, nutidsværdiregulering og udbetalinger, der lå bag den budgetterede påvirkning på de 2,7 mia. kr., ikke holdt.

Det vil ikke umiddelbart være muligt at opgøre, hvor stor en del af differencen der er begrundet i hver af de 3 årsager. En sådan fordeling vil i øvrigt have begrænset fremadrettet interesse, idet omlægningen set over en længere periode alt andet lige er neutral i forhold til DAU-saldoen.

Rigsrevisionen kan konstatere, at der på finansloven for 2001 budgetteredes med en forbedring af DAU-saldoen på 2,7 mia. kr., men at saldoen blev forværret med 0,7 mia. kr.

Differencen skyldes usikkerhed i finanslovens forudsætninger om størrelsen af nye tilsagn, nutidsværdiregulering og udbetalinger. En fordeling på hver af de 3 årsager vil have begrænset fremadrettet interesse, idet omlægningen set over en længere periode alt andet lige er neutral i forhold til DAU-saldoen.

Sammenfatning

Det er samlet Rigsrevisionens opfattelse, at regnskabsføring, primokorrektion og eventuel videreførsel samt udbetalingsskøn i forlængelse af ændringen af budget- og regnskabsprincipperne for tilsagn på tilskudsområdet har været tilfredsstillende og i overensstemmelse med aktstykket. Det er endvidere Rigsrevisionens opfattelse, at de nye principper, hvorefter institutionerne styrer i forhold til en tilsagns-

bevilling, muliggør en bedre styring af aktiviteter og udgifter på tilsagnsområdet.

Rigsrevisionen finder dog, at der var og i mindre omfang fortsat er en række problemer i forlængelse af ændringen. Rigsrevisionen har således især noteret sig,

- at den sene offentliggørelse af vejledningen indebar, at institutionerne skulle omkontere en lang række beløb, samt at regnskabet for mange tilsagnsordninger ikke blev ført i overensstemmelse med de gældende regnskabsprincipper i mindst ½ år,
- at By- og Boligministeriets dokumentation for beregningen af udestående tilsagn primo 2001 ikke var tilfredsstillende, da ministeriet ikke havde udarbejdet dokumentation for den anvendte beregningsfremgangsmåde. Økonomi- og Erhvervsministeriet, hvorunder boligområdet nu hører, har oplyst, at man ved beregningen med mindre tilpasninger benyttede de samme budgetteringsmodeller, som var anvendt ved den hidtidige finanslov-budgettering. Selv om ministeriet ved beregningen anvendte kendte og afprøvede metoder, finder Rigsrevisionen, at der bør foreligge dokumentation ved en så væsentlig ændring af en ordning,
- at udbetalingsskønnene for flere ministerområder afveg væsentlig fra de faktiske udbetalinger. Rigsrevisionen har noteret sig Finansministeriets beslutning om ud fra nærmere analyser at tage stilling til, om der er behov for initiativer til at forbedre budgetteringen,
- at der ikke foreligger præcise regnskabsopgørelser af udbetalte tilsagnsbeløb. Rigsrevisionen finder det afgørende, at institutionerne har oplysninger om, hvorvidt de hensatte tilsagnsbeløb kommer til udbetaling, og Rigsrevisionen finder derfor, at der bør foreligge retningslinjer, som sikrer institutionerne præcise oplysninger om størrelsen af udbetalte tilsagn, og
- at der på finansloven for 2001 budgetteredes med en forbedring af DAU-saldoen på 2,7 mia. kr., men at saldoen blev forværret med 0,7 mia. kr. Differencen er en følge af den naturlige usikkerhed, der er knyttet til finanslovens forudsætninger om størrelsen af nye tilsagn, nutidsværdiregulering og udbetalinger.

E. Løn

Indledning

717. Formålet med lønrevisionen er at undersøge, om statens institutioner har etableret forretningsgange, der sikrer en korrekt løn til de ansatte. Formålet er derudover i bredere forstand at undersøge institutionernes løn- og personaleforvaltning, fx at påse, at der er etableret en løn- og personalepolitik, der lever op til Finansministeriets krav, og at lønforvaltningen er i overensstemmelse med love, overenskomster og andre forskrifter.

Gennemgangen af forretningsgangene er baseret på systemrevision og har til formål at vurdere, om institutionen har etableret hensigtsmæssige interne kontroller til sikring mod fejl i forbindelse med lønfastsættelse og indrapportering til lønsystemet. Det kan fx være indplacering af en ny medarbejder på et bestemt løntrin eller indrapportering af et tillæg til løn. Desuden vurderes, om institutionen har indarbejdet tilstrækkelige, faste rutiner for en effektiv uddatakontrol, så institutionen selv opdager fejl, som er opstået trods inddatakontrollen.

Rigsrevisionen gennemfører lønrevisionen ved et indledende interview af centrale medarbejdere i den pågældende institutions løn- og personaleforvaltning på grundlag af en spørgeramme. Endvidere foretages en stikprøvevis revision af en række personalesager og et antal lønudbetalinger.

I det følgende omtales resultaterne af den udførte revision af lønforretningsgangene og personaleadministrationen og en statistisk stikprøverevision, som Rigsrevisionen har gennemført på tværs af statens institutioner.

Løn- og personaleadministrationen

718. Ministeriernes lønudgifter på standardkonto 11 udgjorde i 2001 ca. 40,4 mia. kr.

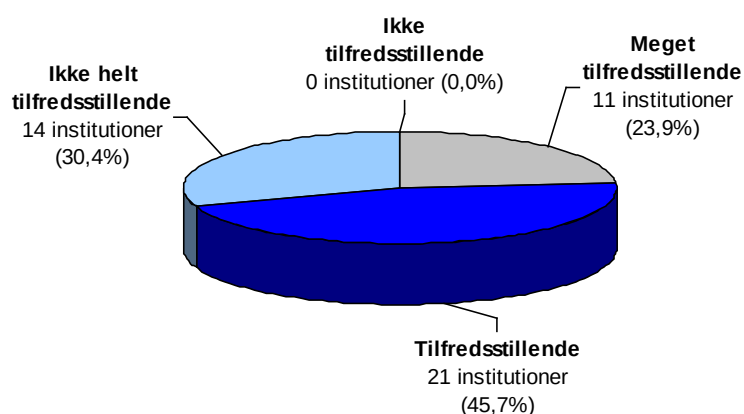
Rigsrevisionen foretager ikke lønrevision ved alle institutioner hvert år. Udvælgelsen af, hvilke institutioner der revideres, foretages ud fra en afvejning af væsentlighed og risiko samt Rigsrevisionens kendskab til ministerområderne og de enkelte institutioner. Herudover er det tilstræbt, at de udvalgte institutioner dækker et så bredt område af statsregnskabet som muligt, og at de er af varierende størrelse.

I 2001 gennemførte Rigsrevisionen 46 lønrevisionsbesøg fordelt på mellem 1 og 6 institutioner inden for 18 mi-

nisterområder. I det følgende redegøres for vurderingen af løn- og personaleadministrationen i de enkelte regnskabsførende institutioner opdelt på 9 delområder. Der er således ikke her foretaget en sammenfattende vurdering af løn- og personaleadministrationen på virksomhedsniveau.

719. **Figur 2** viser Rigsrevisionens vurderinger af forretningsgangene på løn- og personaleområdet. I kap. III er lønrevisionerne under de enkelte ministerområder kort omtalt.

Figur 2. Rigsrevisionens vurdering af institutionernes løn- og personaleadministration i 2001

720. Det fremgår af figur 2, at 32 af de besøgte institutioner – svarende til ca. 70 % – havde en løn- og personaleadministration, som var ”Tilfredsstillende” eller bedre. Heraf blev 11 institutioner vurderet som ”Meget tilfredsstillende”. Omvendt havde 14 af institutionerne – svarende til ca. 30 % – en løn- og personaleadministration, som var ”Ikke helt tilfredsstillende”. Ingen institutioner blev vurderet som ”Ikke tilfredsstillende”.

721. Rigsrevisionen finder, at det i 2001 var et relativt højt antal institutioner – 14 af de 46 institutioner, eller ca. 30 % – der havde en løn- og personaleadministration, som var ”Ikke helt tilfredsstillende”.

Rigsrevisionens rapportering om fejl og mangler til de pågældende institutioner blev taget til efterretning af institutionerne.

722. Den samlede vurdering af institutionernes løn- og personaleadministration er et vejet gennemsnit af vurderingerne på 9 delområder, som fremgår af **tabel 30**.

Ikke alle delområder vægter lige meget i Rigsrevisionens risikomodel. Ud fra en vurdering af risiko og væsentlighed i relation til lønanvisningen indgår områderne ”Registrering og frigivelse” af løndata, ”Ansættelse og indplacering” af nyansatte og forvaltningen af ”Overenskomster og aftaler” med større vægt i den samlede vurdering end områderne ”Ferie og andet fravær”, ”Personalepolitik” og ”Organisation og instruks”. Normalt bliver forretningsgangene i de besøgte institutioner vurderet på alle 9 delområder, men i enkelte tilfælde har det ikke været relevant at vurdere forretningsgangen i en institution på et eller flere delområder, hvor administrationen inden for det pågældende delområde er henlagt til en anden institution.

Tabel 30. Rigsrevisionens vurderinger af lønforretningsgangene på 9 delområder

Vurderingsområde	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	I alt
	---- Antal ----				
1. Organisation og instruks.....	19	27	0	0	46
2. Personalepolitik.....	25	19	1	0	45 ¹⁾
3. Overenskomster og aftaler	13	27	5	1	46
4. Ansættelse og indplacering	7	29	9	0	45 ¹⁾
5. Statusændringer	5	30	10	0	45 ¹⁾
6. Variable ydelser	13	24	9	0	46
7. Ferie og andet fravær.....	22	21	3	0	46
8. Registrering og frigivelse.....	11	24	10	0	45 ¹⁾
9. Uddatakontrol.....	13	27	5	0	45 ¹⁾
Total	128	228	52	1	409
¹⁾ Vurdering af det pågældende delområde er her undladt i 1 enkelt tilfælde.					

723. Det ses af tabel 30, at der i 2001 var en tendens til, at institutionernes forretningsgange i overvejende grad blev vurderet ”Tilfredsstillende” eller ”Meget tilfredsstillende” på de lavtvægtede delområder ”Organisation og instruks”, ”Personalepolitik” og ”Ferie og andet fravær.”

Samtidig blev forretningsgangene ved 9-10, svarende til 20-22 %, af institutionerne vurderet ”Ikke helt tilfredsstillende” på de højt vægtede delområder ”Registrering og frigivelse”, ”Ansættelse og indplacering”, ”Statusændringer”

og "Variable ydelser. På de sidste 2 delområder, "Overenskomster og aftaler" og "Uddatakontrol", blev forretningsgangene ved henholdsvis 6 og 5, svarende til 13 % og 11 %, af institutionerne vurderet "Ikke helt tilfredsstillende" eller "Ikke tilfredsstillende".

724. Rigsrevisionen har i rapporteringen til de enkelte institutioner peget på de forhold, som Rigsrevisionen især har tillagt betydning ved den samlede vurdering.

I tilknytning til bemærkninger om forretningsgangene på delområderne "Ansættelse og indplacering" og "Statusændringer" har Rigsrevisionen således fx peget på behovet for dokumentation for foretagen indplacering mv., herunder fyldestgørende skrivelse om lønfastsættelsen til brug både for lønmodtager og institution og behovet for personadskilt kontrol af stedfunden lønindplacering mv., da fejl i lønindplaceringen kan have lønmæssige konsekvenser mange år ud i fremtiden.

På delområdet "Registrering og frigivelse" er der peget på behov for personadskilt kontrol, og vedrørende "Uddatakontrol" har der været peget på behov for dokumentation, fx ved påtegning på uddatalister.

Lønrevisionen viste, at institutionernes forretningsgange i overvejende grad blev vurderet "Tilfredsstillende" eller "Meget tilfredsstillende" på de lavtvægtede delområder samtidig med, at forretningsgangene i et ikke ubetydeligt omfang blev vurderet "Ikke helt tilfredsstillende" på de højt vægtede delområder, som anses for væsentlige.

Det er sammenfattende Rigsrevisionens opfattelse, at institutionerne i højere grad bør rette opmærksomheden mod de væsentlige højt vægtede delområder.

Statistisk stikprøverevision af den statslige løn-udbetaling

725. Rigsrevisionen har foretaget en statistisk stikprøvevision af den del af ministeriernes lønudgifter på ca. 40,4 mia. kr. (statsregnskabets standardkonto 11), der anvises via Økonomistyrelsens SCL-system. Lønbeløbet udgjorde i 2001 ca. 24,4 mia. kr. Det drejer sig i 2001 om ca. 1 mio. månedslønninger, svarende til ca. 83.000 pr. måned. Undersøgelsen har ikke omfattet de månedslønninger på standardkonto 11, der anvises af selvstændige lønstyrelser, som fx

forsvaret og politiet. Denne del af de statslige lønudbetalinger, som også revideres af Rigsrevisionen, udgjorde i 2001 ca. 16 mia. kr., dvs. at undersøgelsen omfatter ca. 60 % af statens samlede lønudgifter. De selvstændige lønstyrelser indgår ikke i stikprøveundersøgelsen, da der ikke var etableret en teknisk adgang til disse løndata, der muliggjorde, at man kunne udtage en statistisk stikprøve. Det er hensigten at foretage en tilsvarende stikprøveundersøgelse på hele statens område, når statens nye lønsystem (SLS) er etableret.

726. Den statistiske stikprøverevision er et supplement til den lønrevision, Rigsrevisionen i øvrigt foretager. Rigsrevisionen har tidligere anvendt metoden ved lønrevisionen i enkelte institutioner og for enkelte ministerområder under ét. Metoden er ressourcemæssigt særlig effektiv ved store populationer, da stikprøvens størrelse ved et givet sikkerhedsniveau er uafhængig af populationens størrelse, når denne er tilstrækkelig stor. På den anden side har metoden den ulempe, at man kun kan drage konklusioner om det samlede fejlbeløb, men ikke om fejlbeløbene i de enkelte institutioner.

727. Der er udtaget 101 tilfældige månedslønninger ved en såkaldt pengeenhedstikprøve. Rigsrevisionen har indhentet dokumentation for de 101 lønninger fra ansættelsesstederne og foretaget revisionen på dette grundlag. Ved revisionen af den enkelte månedsløn har Rigsrevisionen undersøgt, om det udbetalte beløb var korrekt, mens forretningsgange og interne kontroller ikke er undersøgt/revideret, og derfor kan man ikke udtale sig om årsagen til fejlene.

728. Ved revisionen blev der fundet fejl i 8 lønninger. Fejlene var beløbsmæssigt meget små (2-218 kr.). Det gennemsnitlige fejlbeløb var 55,50 kr. regnet uden hensyn til fortegn. På grundlag heraf har Rigsrevisionen estimeret det mest sandsynlige samlede fejlbeløb for overvurderinger (for meget udbetalt) til 3,3 mio. kr. og for undervurderinger (for lidt udbetalt) til 0,8 mio. kr. Begge beløb udgør under 1 ‰ af det reviderede beløb. Det mest sandsynlige er, at der er udbetalt 2,5 mio. kr. for meget.

729. På grundlag af statistiske beregninger kan man med et sikkerhedsniveau på 95 % konkludere, at det samlede

fejlbeløb for overvurderinger ikke overstiger 366,5 mio. kr., og at det samlede fejlbeløb for undervurderinger ikke overstiger 364,0 mio. kr. I begge tilfælde svarende til ca. 1,5 % af det totale lønbeløb.

Under hensyn til, at der i langt de fleste institutioner er tilrettelagt tilfredsstillende forretningsgange, og at der anvendes et fælles gennemprøvet edb-lønssystem, vurderer Rigsrevisionen, at den maksimale fejlprocent med et sikkerhedsniveau på 95 % ikke overstiger 172,7 mio. kr. for overvurderinger og 170,2 mio. for undervurderinger. I begge tilfælde ca. 0,7 % af lønbeløbet.

730. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at det estimerede mest sandsynlige nettofejlbeløb på 2,5 mio. kr. er mindre end 1 % af de totale lønbeløb.

De maksimale fejlbeløb, som er beregnet ved et sikkerhedsniveau på 95 %, forekommer beløbsmæssigt store, men det skal her tages i betragtning, at der er tale om maksimale fejlbeløb. I forhold til det samlede lønbeløb udgør de maksimale fejlbeløb henholdsvis 0,7 % og 1,5 % af det samlede lønbeløb, hvilket er inden for de grænser, Rigsrevisionen normalt accepterer ved statistisk stikprøverevision.

Antallet af fejl i stikprøven er forholdsvis højt. Dog er der som nævnt tale om relativt små fejlbeløb, der ikke har den store indflydelse på de estimerede fejlbeløb. Der blev fundet 6 fejl i tillæg til lønnen, 1 fejl i natpenge og 1 fejl i timeløn. Der blev ikke konstateret fejl i grundlønninger, men som nævnt i tillæg og variable ydelser. Af de 6 fejl i tillæg var de 3 fejl i forskellige typer udligningstillæg, og 3 var fejl i faste tillæg.

Det er tilsvarende Rigsrevisionens erfaring fra den øvrige lønrevision, at der er en højere risiko for fejl i tillæg. Det gælder fx for udligningstillæg. Et eksempel herpå er tillæg, der fastsættes som differencen mellem hidtidig løn og lønnen på nærmeste højere trin i ny lønskala. Nogle former for udligningstillæg er meget komplicerede at beregne og skal reguleres manuelt over tiden. Det forekommer endvidere, at institutionerne ved anvisning af tillæg ikke anvender de muligheder for automatisk regulering, som SCL-systemet rummer. Dette giver også risiko for fejl.

Rigsrevisionen vurderer, at den statistiske stikprøverevision ikke giver anledning til at rejse tvivl om rigtigheden af de samlede lønudgifter på det undersøgte område. Selv om de konstaterede fejl beløbsmæssigt er små, finder Rigsrevisionen det betænkeligt, at der var 8 fejl i en stikprøve på 101 månedslønninger. Efter Rigsrevisionens opfattelse har den enkelte lønmodtager en berettiget forventning om, at den udbetalte løn er korrekt. Mange af de fundne fejl er af en type, som gentages måned efter måned. Institutionerne bør ved anvisning af tillæg konsekvent anvende de muligheder for automatisk regulering, som er en facilitet i lønsystemet.

Sammenfatning

Rigsrevisionens undersøgelse viste, at ca. 70 % af de besøgte institutioner havde en løn- og personaleadministration, som var tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende. De resterende 30 % blev vurderet ikke helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen finder denne andel relativ høj.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at den statistiske stikprøverevision ikke giver anledning til at rejse tvivl om rigtigheden af de samlede lønudgifter på det undersøgte område. Rigsrevisionen finder det dog betænkeligt, at der blev fundet 8 fejl i en stikprøve på 101 månedslønninger, selv om fejlene beløbsmæssigt var små.

F. Statens Lønssystem (SLS)

Indledning

731. I de seneste godt 30 år har anvisningen af løn og pensioner på det statslige område været håndteret i edb-systemet Statens Centrale Lønssystem (SCL). I 1991 påbegyndte Statens Regnskabsdirektorat (nu Økonomistyrelsen) en modernisering af lønssystemet. Det var planen, at moderniseringen af systemet skulle være afsluttet inden udgangen af 1998. Projektarbejdet er imidlertid først nu ved at være tilendebragt.

Det forventes således, at det nye lønssystem, Statens Løn-System (SLS), vil være implementeret i samtlige løn- og pensionsanvisende institutioner – 400 institutioner i alt – i løbet af 1. halvår 2003.

Baggrunden for påbegyndelsen af SLS-projektet i 1991 var en netop gennemført modernisering af regnskabssystemet SCR, hvorved dette var blevet gjort mere brugervenligt og ændret til tidstro opdatering af data.

Udviklingen af SLS foregik i et samspil mellem Økonomistyrelsen, der bl.a. er ansvarlig for de centrale statslige økonomisystemer, og en privat leverandør. I udviklingsfasen er styrelsen primært opgavestiller og kunde hos den private leverandør, og i implementeringsfasen er Økonomistyrelsen leverandør af systemet i forhold til de statslige institutioner.

Omkring årsskiftet 2001/2002 stillede Folketingets Finansudvalg nogle spørgsmål til finansministeren om projektets tidsforbrug og økonomi mv.

732. Rigsrevisionens undersøgelse har haft til formål, at

- beskrive og vurdere styringen af SLS-projektet med fokus på udviklingen i de seneste år,
- belyse de økonomiske forhold omkring projektet, herunder vurdere, om Finansudvalget har modtaget fyldestgørende oplysninger.

Undersøgelsen har primært været baseret på skriftligt materiale rekvireret i Økonomistyrelsen, herunder den redegørelse, som Økonomistyrelsen den 20. december 2001 afgav til finansministeren og som efterfølgende blev tilstillet Finansudvalget.

733. Rigsrevisionens undersøgelse har ikke vurderet det nye lønsystems kvalitet, herunder den systemmæssige sikkerhed, brugergrænsefladen og sammenhængen mellem SLS og andre statslige økonomisystemer.

2 institutionsområder (Forsvarsministeriet og Rigspolitichefen) samt Post Danmark har fået tilladelse til at anvende SLS som såkaldt selvstændige lønstyrelser. Rigsrevisionen har ikke nærmere undersøgt forhold vedrørende de selvstændige lønstyrelser.

I det følgende vil alle institutioner mv. blive benævnt med deres nuværende navne, og det nye lønsystem benævnes SLS, uanset at det i de første år af udviklingsarbejdet blev betegnet SL.

Projektforløb og -styring

Projektforløbet

734. I skematisk form kan projektforløbet skitseres som vist i **tabel 31**.

Tabel 31. Oversigt over projektforløbet

Tidspunkt	Begivenhed
1991	Foranalyse om krav til modernisering af SCL. Udført i samarbejde med den senere leverandør.
April 1993	Indgået rammeaftale med leverandøren.
Januar 1995	Endelig aftale om udvikling af SLS. Aftalen var baseret på en modulvis implementering af SLS.
Maj 1997	Udsat færdiggørelse til marts 2000.
Primo 1999	Økonomistyrelsen besluttede, at projektet ikke kunne fortsætte på det hidtidige grundlag, da delleverancerne (modulerne) ikke havde en tilfredsstillende kvalitet.
Marts 1999	Review af SLS-projektet. Udviklingsarbejdet blev stillet i bero i 3 måneder. Et konsulentfirma bistod parterne.
Juli 1999	En ny "masterplan" lå klar.
Oktober 1999	Økonomistyrelsen etablerede et SLS Udviklingskontor med eget internt budget.
Maj 2000	Revideret projektplan; udviklingsprojektet forventedes afsluttet juni 2001.
November 2000	Revideret projektplan; udviklingsprojektet forventedes afsluttet november 2001.
Januar 2001	Endelig afslutning af forhandlinger med leverandøren om udmøntning af "masterplanen" fra 1999. I mellemtiden var udviklingsarbejdet fortsat i 2. halvdel af 1999 og i 2000.
Medio 2001	Konsulentfirmaet foretog et nyt review af projektet.
Oktober 2001	Vedtagelse af ny projektplan; udviklingsprojektet forventedes afsluttet november 2002.
Februar 2002	Økonomistyrelsen modtog version 1.1 af SLS.
September 2002	Økonomistyrelsen modtog driftsversion 1.2 af SLS.

735. Foranalysen vedrørende kravene til modernisering af SCL blev påbegyndt i 1991, og med udgangspunkt heri

indgik Økonomistyrelsen i 1993 en rammeaftale med leverandøren om det videre arbejde med systemudviklingen.

Den endelige aftale blev indgået i januar 1995. Aftalen byggede på en modulvis implementering af systemet og blev indgået i form af en fastpriskontrakt.

Projektet var oprindeligt planlagt færdiggjort i december 1998. I maj 1997 blev færdiggørelsestidspunktet imidlertid udsat til marts 2000.

736. Ved leveringen af de første moduler i 1998 konstaterede Økonomistyrelsen imidlertid, at kvaliteten ikke var tilfredsstillende, ligesom de økonomiske vilkår omkring den modulvise idriftsættelse blev vurderet som meget usikre. En idriftsættelse af de leverede moduler ville efter Økonomistyrelsens skøn have ført til væsentligt forøgede driftsudgifter. Samtidig var der behov for at afklare de systemmæssige relationer til Navision Stat, som i mellemtiden var blevet valgt til nyt, lokalt regnskabssystem som afløser for SCR. Økonomistyrelsen besluttede derfor i marts 1999 at sætte udviklingsarbejdet i bero og gennemføre et review af SLS-projektet i samarbejde med leverandøren og et privat konsulentfirma. Parterne udarbejdede efterfølgende en masterplan for det fortsatte projektforsløb.

Projektet befandt sig på dette tidspunkt i en meget kritisk fase, og der skulle derfor træffes nogle afgørende valg om den kommende projektudvikling. Nogle af de i reviewet opstillede løsningsmuligheder var at fortsætte projektet på stort set uændret grundlag, at vælge et standardlønsystem i stedet eller helt at standse og redefinere hele projektet. Valget faldt på at fortsætte projektet.

Økonomistyrelsen har oplyst, at årsagerne til ikke at vælge et standardlønsystem – hvilket som nævnt var en af de opstillede valgmuligheder – var, at nogle af de undersøgte produkter ikke levede op til kravene til funktionalitet i forbindelse med lønberegning og -anvisning, mens andre produkter, som kunne opfylde disse krav, var på samme teknologiske niveau som SCL. De ville derfor ikke opfylde kravene om modernisering af SCL med hensyn til online ajourføring, grafisk brugergrænseflade og fleksibel uddataproduktion.

Efter Rigsrevisionens opfattelse ville det have været naturligt, at Finansministeriet i denne kritiske fase, hvor der allerede var afholdt udgifter for ca. 92 mio. kr., og hvor mu-

ligheden for helt at stoppe projektet indgik i overvejelserne, havde orienteret Finansudvalget om problemerne vedrørende projektet. Der var ikke i 1999 nogen formelle krav om forelæggelse af projekter i den gældende Budgetvejledning. Rigsrevisionen skal dog pege på, at eksempelvis skatteministeren flere gange i 1996 og 1997 valgte at orientere Finansudvalget og Skatteudvalget om status og forsinkelser i udviklingen af et nyt erhvervssystem, uanset at der heller ikke her var nogen formelle krav om orientering.

Af udgifterne på 92 mio. kr. vedrørte de ca. 34 mio. kr. eksterne udgifter til foranalyse og kravspecifikation (perioden 1991-1994), ca. 20 mio. kr. var interne udgifter og de resterende ca. 38 mio. kr. betaling til leverandøren for leverancer af programdele. Set i lyset af at mange af de oprindelige omfattende krav til systemet bortfaldt ved efterfølgende revisioner af projektet, må det vurderes, at en stor del af udviklingsudgifterne på 92 mio. kr. afholdt i perioden 1991-1999 ikke vil blive udnyttet fuldt ud.

737. I forbindelse med genoptagelsen af projektet i 1999 besluttede Økonomistyrelsen at definere SLS som et selvstændigt udviklingsprojekt med en selvstændig organisatorisk forankring i et særligt kontor i styrelsen. Indtil da havde projektet været placeret i styrelsens SCL-kontor, hvor det blev varetaget sideløbende med driften af det eksisterende lønsystem. Ifølge Økonomistyrelsen havde driftsopgaverne højeste prioritet, da det eksisterende lønsystem nødvendigvis skulle fungere.

Samtidig blev det besluttet at forlade strategien med modulvis levering, hvorefter SLS skulle leveres som en samlet helhed.

En opdeling af større projekter i faser og delprojekter var blandt anbefalingerne til gennemførelse af statslige edb-projekter, jf. statsrevisorernes beretning nr. 9/99 om gennemførelse af statslige edb-projekter, pkt. 135. Med hensyn til SLS vurderede Økonomistyrelsen imidlertid, at en modulvis udvikling og idriftsættelse ville være forbundet med for store praktiske vanskeligheder og udgifter for institutionerne.

738. Den første projektplan, vedtaget efter afbrydelsen af projektet i foråret 1999, var masterplanen fra juli 1999, hvori der blev gjort status over projektet, ligesom organi-

satoriske og tekniske forhold blev behandlet. Efterfølgende vedtog styregruppen 3 revisioner af projektplanen, der alle indeholdt en udsættelse af den endelige levering af SLS-systemet. Allerede i januar 2000 blev der udmeldt en forsinkelse på masterplanen på 9 måneder. Som følge heraf blev en anden projektplan vedtaget den 1. maj 2000, men allerede den 21. juni – mindre end 8 uger efter planens vedtagelse – meddelte leverandøren, at man forventede, at projektet ville blive forsinket 9-11 uger. Styregruppen igangsatte derfor i juni 2000 arbejdet med endnu en revision af projektplanen.

Denne reviderede projektplan blev vedtaget af styregruppen den 24. november 2000. Af referatet fra styregruppemødet fremgik det, at den reviderede projektplan var retvisende og mere robust end tidligere. Det fremgik endvidere, at parterne var enige om, at der ikke var forhold, der var kritiske i forhold til Økonomistyrelsens overtagelse af systemet den 21. november 2001. Endelig var der enighed om, at det var et forretningsmæssigt ønske og et kritisk succeskriterium at få systemet sat i drift i 2002. Det blev i den forbindelse fastslået, at overholdelsen af milepælen den 21. november 2001 var helt afgørende for projektet. Denne plan blev der imidlertid allerede rejst usikkerhed om på et styregruppemøde den 4. april 2001, og det blev derfor besluttet at igangsætte en konsulentundersøgelse. Den 8. oktober 2001 blev en ny projektplan vedtaget. Færdigudviklingen af projektet blev her udsat til november 2002 med henblik på idriftsættelse i 2003.

739. Der har ikke i perioden efter vedtagelsen af den seneste plan den 8. oktober 2001 været udmeldt større forsinkelser. Version 1.1 af SLS blev således godkendt i overensstemmelse med planen i februar 2002. Økonomistyrelsen har overtaget driftsversion 1.2 af SLS i september 2002 med henblik på start af pilotdrift i 5 institutioner pr. 1. oktober 2002 samt efterfølgende påbegyndelse af implementeringen af systemet i januar 2003, så SLS kan anvendes i 400 statslige institutioner fra 1. juli 2003.

740. Siden årsskiftet 2001/2002 har SLS-projektet været overvåget af en følgegruppe nedsat af Finansministeriet. Gruppen har til opgave at gøre Økonomistyrelsens ledelse opmærksom på forhold, som efter gruppens opfattelse ikke

forløber tilfredsstillende. Gruppen skal desuden afgive kvartalsvise statusrapporter og skal i nødvendigt omfang holde finansministeren orienteret om projektets forløb.

I følgegruppens første rapport fra marts 2002 anførtes, at det var gruppens samlede vurdering, at SLS-projektet var forløbet tilfredsstillende i 1. kvartal 2002. Gruppen fandt, at tidsplanen var meget stram, at projektet skulle styres meget tæt, og at det var afgørende, at nøglemedarbejdere kunne fastholdes.

Følgegruppens anden rapport blev afgivet i juni 2002, og gruppen har vurderet, at projektet fortsat forløber tilfredsstillende. Tidsplanen vurderedes som meget stram, men projektets overordnede tidsplan og det samlede budget forventedes at kunne holde.

Projektstyring

741. Som det fremgik af foranstående gennemgang af projektforløbet blev der gennem perioden foretaget gentagne ændringer i projektplanerne, og ændringerne blev alle drøftet på styregruppens møder. Rigsrevisionen har gennemgået referater af møder i styregruppen og har ikke fundet oplysninger, der kan forklare de gentagne udsættelser af projektet med problemer i forhold til udviklingen af andre statslige økonomisystemer eller eksterne faktorer. Økonomistyrelsen har dog påpeget, at den tekniske overgang fra en 16- til en 32-bit version var at betragte som en ekstern faktor. Denne tekniske ændring sigtede mod at gøre systemet mere stabilt ved afvikling under moderne operativsystemer som fx Windows NT.

742. Da SLS-projektet blev igangsat, havde Økonomistyrelsen et grundlæggende ønske om at skabe en større sammenhæng mellem lønsystemet og regnskabssystemet SCR, herunder et fælles teknologikoncept, fælles databaser, samme kontostreng i begge systemer og mulighed for øjeblikkelig adgang til rapporter med sammenstilling af løn- og regnskabsoplysninger. Det nye lønsystem skulle have en moderne grafisk brugergrænseflade med mulighed for at trække på indbyggede hjælpefunktioner, der ville gøre systemet mere brugervenligt. Samtidig skulle det være billigere for Økonomistyrelsen at vedligeholde.

I 1997 traf Økonomistyrelsen imidlertid beslutning om en ny systemstrategi, som blev godkendt via Akt 207 20/5

1998, hvor Finansudvalget gav tilslutning til at omlægge SCR til lokale standardøkonomisystemer. Det betød en vis reduktion af kravene til lønsystemet, idet det blev besluttet at overføre en del af de personaleadministrative faciliteter fra lønsystemet til Navision Stat.

Ændringerne i styrelsens generelle systemstrategi har efter Rigsrevisionens opfattelse haft betydelig indflydelse på det igangværende SLS-projekt, og disse konsekvenser er ikke omtalt i aktstykket.

Den tætte sammenhæng, der skulle have været mellem løn- og regnskabssystemerne, ser ikke ud til at blive etableret mellem SLS og Navision Stat. Forbindelsen mellem disse vil alene ligge på uddatasiden, nemlig i det kommende "datavarehus".

743. Et af problemerne med det lange tidsforløb og med projektstyringen fremgik af masterplanen fra juli 1999, hvor det blev konstateret, at kravene til systemet havde ændret sig væsentligt i de 6 år, der var gået siden kravspecificeringen. Der var ikke sket en løbende opdatering af den kravliste, som indgik i tilbuddet, og der forelå ikke en samlet, aktuel beskrivelse af kravene til systemet. Ændringer til kravlisten kunne dog findes dokumenteret i loglister, i ændringsrapporter og i systemdokumentationen mv.

Rigsrevisionen har konstateret, at der senere (januar 2001) blev udarbejdet en opdateret kravliste, som dog ikke omfattede en række tilføjelser og ændringer af krav fra projektets hidtidige forløb. En gennemgang af listen viste, at de ret omfattende oprindelige krav var blevet reduceret betydeligt, bl.a. på grund af tilpasning til den nye systemstrategi og bortfald af en planlagt central rapportgenerator.

Rigsrevisionen kan ikke ud fra det foreliggende materiale vurdere, om kravene var for ambitiøse ved projektets start, men kan konstatere, at der er blevet brugt ressourcer på krav, som senere er bortfaldet. Dette har været tidskrævende og har uden tvivl medvirket til at forsinke projektet.

744. Projektet og projektstyringen blev medio 2001 vurderet af et konsulentfirma i form af et såkaldt review, idet Økonomistyrelsen – som det fremgår af redegørelsen til finansministeren – ønskede at få et overblik over projektets status for at skabe sikkerhed for det resterende forløb, dvs. perioden frem til, at SLS er fuldt implementeret og sat i

drift, og SCL er lukket ned, samt at give anbefalinger om projektplaner, projektbudgettet, organisering, projektstyring og opfølgning samt kompetencer og samarbejde.

Rigsrevisionen har gennemgået konsulentrapporten fra 2001. På baggrund heraf finder Rigsrevisionen, at

- der internt i Økonomistyrelsen var informationer, som ikke nåede frem til de personer, der havde brug for dem. Der var også flere eksempler på, at man overså forhold, som senere viste sig kritiske i forhold til fremdrift.
- Økonomistyrelsens interne styregruppe ikke fungerede som en overordnet styring af projektet.
- planerne indeholdt milepæle, dvs. afslutninger, men ikke definerede beslutningspunkter eller startkriterier for aktiviteter. Samtidigt blev de fleste projektplaner hverken brugt som et dagligt redskab eller revideret løbende.
- der var langt mellem møderne i den interne styregruppe, og gruppen havde ikke den fornødne fokus på at sikre fremdriften i alle delprojekterne. Projektledere og delprojektledere undlod ofte aktivt at følge projektets fremdrift.

Finansministeriet har til sidstnævnte punkt bemærket, at punktet alene vedrører den interne styregruppe, ikke leverandørstyregruppen med ekstern deltagelse.

Reviewet fra 2001 konkluderede, at SLS-projektet havde haft fokus på planlægning og uddelegering, mens indsatsen på opfølgning, risikostyring, forhandling, rapportering og aflevering havde været langt mindre.

Økonomistyrelsen har anført, at det pågældende review skal ses i sammenhæng med, at SLS-projektet medio 2001 bevægede sig fra en projektfase, hvor fokus primært var på styring af eksterne leverancer, til en projektfase, hvor fokus i højere grad var styring af Økonomistyrelsens interne leverancer og organisering. Derudover har Økonomistyrelsen anført, at reviewets konklusioner alene afspejlede forholdene omkring SLS-projektet på det tidspunkt, hvor reviewet blev gennemført og ikke var udtryk for, hvordan projektet blev styret i tidligere år.

Efter Rigsrevisionens opfattelse er der ikke noget, der indikerer, at projektstyringen har været bedre i årene forud

for 2001, idet der som omtalt oven for har været tale om gentagne udsættelser af tidsfristerne. Rigsrevisionen finder det i øvrigt bemærkelsesværdigt, at der fra projektets begyndelse i 1991 gik ca. 4 år til den første programleverance og yderligere 3 år, før Økonomistyrelsen kunne konstatere, at programmet var utilfredsstillende.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at der ikke ved projektets start var indhøstet så store erfaringer med projektstyring vedrørende udvikling og implementering af større edb-systemer, som der er i dag. Samtidig skal det bemærkes, at der i 1999 blev sat betydelig fokus på problemerne med udviklingen af statslige edb-systemer, jf. eksempelvis anbefalingerne fra Rigsrevisionen og Teknologirådet. Projektstyringen burde derfor på et tidligere tidspunkt have været intensiveret betydeligt. Etableringen af et selvstændigt projektkontor i 1999 var et skridt i den rigtige retning, men åbenbart ikke i sig selv tilstrækkeligt til at undgå væsentlige forsinkelser i færdiggørelsen af projektet i forhold til masterplanen fra 1999.

Rigsrevisionens undersøgelse af projektforsøget har vist, at projektet, der indtil nu har strakt sig over 11 år, indtil meget sent i forløbet var præget af en utilstrækkelig fremdrift. Rigsrevisionen finder det uheldigt, at opgaven forud for oktober 1999 ikke var defineret som et selvstændigt udviklingsprojekt, men blev håndteret sideløbende med SCL-kontorets driftsopgaver. Endelig konstaterer Rigsrevisionen, at de enkelte projektplaners liv – også efter opstramningen i 1999 – var kort, og derfor kun i begrænset omfang har kunnet fungere som forpligtende styringsdokumenter.

Efter Rigsrevisionens opfattelse ville det have været naturligt, at Finansministeriet, uagtet at der ikke var formelle krav herom, havde orienteret Finansudvalget om problemerne, i forbindelse med revurderingen af projektet.

Rigsrevisionen finder det positivt, at Økonomistyrelsen i 1999 og 2001 har gjort status i form af reviews for resten af projektet, og vurderer, at der fra efteråret 2001 skete en intensivering af projektstyringen. Denne forbedring af projektstyringen burde imidlertid være foretaget på et noget tidligere tidspunkt.

Det er Rigsrevisionens sammenfattende vurdering, at styringen af SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

Økonomi

Bevillingsmæssige forhold

745. Et af Økonomistyrelsens hovedformål for finanslovbevillingen er udvikling og drift af de fællesstatslige IT-systemer til løn, økonomi, budget og statsregnskab.

Det fremgik af den redegørelse, Økonomistyrelsen udarbejdede til Finansudvalget i 2001, at udgifterne til modernisering og udvikling af SLS ikke havde forudsat merbevillinger, idet finansieringen af udviklingsprojekter blev foretaget inden for rammerne af Økonomistyrelsens samlede finansiering via de statslige institutioners betalinger til Økonomistyrelsen for anvendelsen af de statslige økonomisystemer.

746. Efter de regler, der var gældende i 1990'erne, var der adgang til at igangsætte IT-projekter, hvis dette fremgik af forudsætningerne for bevillingen, og hvis udgifterne kunne holdes inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer. Generelle bestemmelser om forelæggelse af IT-projekter for Finansudvalget blev først indført med Budgetvejledning 2001. Det fremgår her, at IT-projekter med en udgift på 50 mio. kr. eller derover først kan igangsættes efter tilslutning fra Finansudvalget.

Finansministeren har således ikke skullet indhente Finansudvalgets godkendelse til at igangsætte moderniseringen af statens lønsystem.

747. Udgifterne til SLS blev med undtagelse af finansloven for 2000 ikke oplyst særskilt på bevillingslovene. Til og med 1999 blev det alene oplyst, hvor meget der samlet påregnedes anvendt til drift, vedligeholdelse og udvikling af de centrale økonomisystemer, herunder SLS. Ligeledes blev der i finanslovene for 2001 og 2002 kun oplyst et samlet tal for økonomisystemerne.

Først i de seneste virksomhedsregnskaber har der været selvstændige oplysninger om SLS-projektet. Det har således kun i meget begrænset omfang været muligt at finde specifikke oplysninger om SLS.

Projektudgifter

748. Rigsrevisionen har i en tidligere beretning om statslige edb-projekter (jf. beretning nr. 9/99) omtalt økonomien i SLS-projektet. Det blev her oplyst, at totalomkostninger

til SLS-projektet fra 1991 til og med 2000 var 138,2 mio. kr., idet opgørelsen baserede sig på regnskabstal for så vidt angår perioden 1991-1999 samt budgettet for 2000.

Det fremgik af beretningen, at der ikke var fastsat en endelig økonomisk ramme for projektet, idet udviklingsopgaven og vedligeholdelsen oprindelig blev betragtet som en del af styrelsens løbende driftsopgaver. Det fremgik endvidere, at en endelig økonomisk ramme for SLS-projektet først kunne blive fastlagt, når igangværende forhandlinger med leverandøren var afsluttet.

749. Finansudvalget bad ved spørgsmål nr. 3 af 10. december 2001 oplyst, hvor store de samlede direkte og indirekte udgifter i forbindelse med SLS-projektet var. Ved besvarelsen blev der henvist til Økonomistyrelsens redegørelse af 20. december 2001, hvoraf det fremgik, at udgifterne til udvikling af SLS-systemet forventedes at udgøre ca. 285 mio. kr. i perioden 1991-2003.

750. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at der i opgørelsen manglede knap 14 mio. kr., idet Økonomistyrelsen kun har medtaget fællesudgifter for perioden 1991-2000, men ikke for perioden 2001-2003.

Udviklingsudgifterne og fællesudgifterne fremgår af **tabel 32**.

Tabel 32. Udviklingsudgifter og fællesudgifter 1991-2003 (2001-priser)

	1991-2000	2001	2002	2003	I alt
	----- Mio. kr. -----				
Udviklingsudgifter	137,1	48,5	75,7	22,5	283,8
Ikke oplyste fællesudgifter		4,4	5,4	3,9	13,7
I alt	137,1	52,9	81,1	26,4	297,5

Det fremgår af tabel 32, at de samlede udviklingsudgifter beløber sig til i alt 298 mio. kr., når der tages højde for fællesudgifter 2001-2003.

751. Rigsrevisionen finder, at Økonomistyrelsen burde have anvendt den samme opgørelsesmetode for hele projektperioden, så de oplysninger, Finansudvalget fik om udviklingsudgifterne, også omfattede fællesudgifter for 2001-2003.

752. Finansministeriet har oplyst, at der af hensyn til sammenligneligheden med Rigsrevisionens beretning nr. 9/99

alene var medtaget udviklingsudgifter i redegørelsen til Finansudvalget om SLS-projektet, hvilket fremgik af redegørelsen. I den forbindelse blev fællesomkostningerne for 2001-2003, svarende til 13,7 mio. kr., ved en beklagelig fejl ikke medregnet.

753. I forbindelse med besvarelse af spørgsmål nr. 20 af 14. januar 2002 fra Finansudvalget blev der redegjort for en række yderligere udgiftstyper, som ikke indgik i redegørelsen fra december til Finansudvalget, og derfor ikke var medregnet i det forannævnte totalbudget på 285 mio. kr. Det drejede sig om udgifter til implementering, driftsklargøring, vedligeholdelse og drift, herunder udgifter til dobbeltdrift af både det gamle og det nye lønsystem i en overgangsfase.

754. I Økonomistyrelsens første kvartalsrapport fra marts, der blev sendt til Finansudvalget den 5. april 2002, blev der for første gang sat tal på samtlige udgifter til SLS-projektet. Det fremgik heraf, at totalbudgettet forventedes at beløbe sig til ca. 423 mio. kr.

755. På baggrund af spørgsmål fra Rigsrevisionen har Økonomistyrelsen gennemgået regnskabs- og budgettal for SLS-projektet. I tilknytning hertil har Økonomistyrelsen konstateret en mindre fejl i de tidligere opgørelser af udgifterne for 2001. Dette indebærer en opjustering af totaludgiften på knap 3 mio. kr. Det reviderede totalbudget for projektet fremgår af **tabel 33**.

Tabel 33. Budget- og regnskabstal for SLS i perioden 1991-2003 (2001-priser)

	1991-2000	2001	2002	2003	I alt
	----- Mio. kr. -----				
Udvikling inkl. fællesudgifter.....	137,1	52,9	81,1	26,4	297,5
Implementering	-	1,9	11,5	11,5	24,9
Driftsklargøring.....	-	-	23,3	4,4	27,7
Drift, support og vedligeholdelse af SLS frem til driftsudbud.....	-	-	16,9	45,3	62,2
Beregnet andel af fællesudgifter i Økonomistyrelsen 2001-2003		1,1	5,0	7,3	13,4
Total					425,7

Det fremgår af tabel 33, at de samlede udgifter til SLS-projektet inkl. implementering mv. forventes at blive på knap 426 mio. kr.

Rigsrevisionens undersøgelse af økonomien mv. i SLS-projektet har vist, at de formelle bevillingsregler har været overholdt, idet der først med Budgetvejledning 2001 indførtes forelæggelseskrav for Finansudvalget for IT-projekter med en udgift på 50 mio. kr. eller derover.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Finansministeriet i december 2001 burde have informeret Finansudvalget mere præcist om projektets økonomi, herunder om, at der til udviklingsudgifterne på 285 mio. kr. skulle lægges fællesudgifter på 13,4 mio. kr. for perioden 2001-2003 og udgifter til implementering, driftsklargøring og vedligeholdelse mv.

Rigsrevisionen kan konstatere, at SLS-projektet først i 1999 fik status som selvstændigt projekt med eget budget, og at der først i marts 2002 blev sat tal på samtlige udgifter til projektet, i alt knap 426 mio. kr.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Økonomistyrelsens økonomiske overblik over SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

Sammenfatning

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at SLS-projektet på grund af en mangelfuld styring har strakt sig over for lang tid, og at dette har medvirket til at fordyre projektet betydeligt. På denne baggrund finder Rigsrevisionen, at projektet væsentligt tidligere end 1999 burde have været defineret som et selvstændigt projekt.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at styringen af SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterer, at de formelle bevillingsregler har været overholdt, da der først med Budgetvejledning 2001 blev indført krav om forelæggelse for Finansudvalget af større IT-projekter. Rigsrevisionen finder dog, at det havde været naturligt, at Finansministeriet havde orienteret Finansudvalget om problemerne, i forbindelse med revurderingen af projektet i 1999, uanset at der ikke var formelle krav herom.

Rigsrevisionen finder, at der langt tidligere burde have været opstillet et totalbudget for projektet, som ville have gjort det muligt at identificere og sætte ind over for overskridelser i forhold til et oprindeligt og et løbende tilpasset budget. Rigsrevisionen vurderer endvidere, at Finansministeriet mere præcist burde have informeret Finansudvalget om projektets økonomi i redegørelsen i 2001 i december 2001.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Økonomistyrelsens økonomiske overblik over SLS-projektet ikke har været helt tilfredsstillende.

G. Formålsbestemte afgifter

Indledning

756. Rigsrevisionen har foretaget en generel gennemgang af de formålsbestemte afgifter, der er opført på statsregnskabet.

Formålet med gennemgangen har været at undersøge, om der har foreligget det fornødne hjemmelsgrundlag for at oppebære afgifterne og afholde udgifterne, samt om de oppebårne indtægter (provenuet) er anvendt til de formål, som er angivet i hjemmelsgrundlaget, og om der i givet fald er den i Budgetvejledningen 2001, pkt. 2.3.1.2, forudsatte balance mellem indtægter og udgifter set over en periode på 4 år.

757. Rigsrevisionens gennemgang blev foretaget med udgangspunkt i følgende definition af begrebet formålsbestemt afgift:

”Et beløb, der opkræves ved lov eller i henhold til lov (eventuel tekstanmærkning), og som helt eller delvist skal anvendes til et særligt formål, eventuelt inden for samme personkreds, som opkrævningen vedrører. Formålet og anvendelsen af midlerne skal klart være angivet i samme lov mv. eller i anden lovgivning mv. Det gælder, uanset hvilken betegnelse, der er anvendt for den formålsbestemte afgift, fx gebyr, bidrag, takst mv.”

En angivelse af, at indtægterne alene skal anvendes til administration af ordningen, herunder lovarbejde mv., er ikke et særligt formål, og en sådan indtægt vil typisk være et gebyr.

758. Det bemærkes, at de formålsbestemte afgifter, som således er ”øremærkede” til et eller flere bestemte formål, falder uden for begrebet skat og derfor ikke er omfattet af grundlovens § 43, hvorefter skatter skal opkræves ved lov. En formålsbestemt afgift kan følgelig opkræves ved bekendtgørelse i henhold til lov.

De formålsbestemte afgifter må ikke anvendes til dækning af statens (det offentliges) udgifter i almindelighed. Sker dette, er afgiften omfattet af grundlovens § 43. Tilsvarende gælder, såfremt provenuet for ordningen vedvarende overstiger de modsvarende udgifter. I begge tilfælde

skal afgiften opkræves ved lov. Opkrævning i en bekendtgørelse i henhold til lov er således ikke et tilstrækkeligt hjemmelsgrundlag i disse tilfælde.

759. Rigsrevisionen har ud fra den nævnte definition gennemgået statsregnskabet for 2000. Ved denne gennemgang har Rigsrevisionen foretaget edb-udtræk af standardkontiene 25, 61, 62 og 63 for samtlige ministeriers vedkommende. Endvidere er finansloven for 2001 blevet gennemgået med henblik på at afdække området for formålsbestemte afgifter i 2001.

Ved gennemgangen fandtes 17 ordninger, herunder ordningen vedrørende elsparebidraget, der er behandlet i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 1999. Denne ordning omtales derfor ikke yderligere i denne gennemgang af formålsbestemte afgifter.

760. Resultatet af Rigsrevisionens gennemgang blev forelagt de berørte 7 ministerier, nemlig Forsvarsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Undervisningsministeriet, Kulturministeriet, Miljøministeriet og Fødevareministeriet. De pågældende ministerier blev anmodet om at bekræfte, at de fundne ordninger var formålsbestemte afgifter. Såfremt ministerierne var af en anden opfattelse, skulle dette begrundes over for Rigsrevisionen. Endvidere skulle ministerierne, såfremt der skulle være andre formålsbestemte afgifter på ministeriernes områder, angive disse sammen med nærmere specificerede oplysninger.

Endelig anmodede Rigsrevisionen om, at ministerierne – for alle formålsbestemte afgifter på ministeriets område for hver ordning – oplyste såvel indtægter som udgifter for hvert af finansårene 1998-2001, samt på hvilke standardkonti disse var bogført.

761. De ministerier, som efter Rigsrevisionens undersøgelse ikke opkrævede formålsbestemte afgifter, blev anmodet om at bekræfte dette. Skulle ministeriet alligevel opkræve sådanne afgifter, blev ministeriet anmodet om at afgive de ovennævnte oplysninger.

762. Rigsrevisionen har tilrettelagt undersøgelsen således, at der kun medtages ordninger, hvor der er enighed mellem ministerierne og Rigsrevisionen om, at der er tale om

formålsbestemte afgifter. Dette har betydet, at ordningen vedrørende Arbejdsgivernes Elevrefusion udgår af undersøgelsen, idet Undervisningsministeriet i sin besvarelse har henvist til et af Justitsministeriets Lovafdeling i 1991 udarbejdet notat om ordningen. I notatet anfører Justitsministeriet, at ordningen snarere må opfattes som en fiskal afgift end en formålsbestemt afgift.

Økonomi- og Erhvervsministeriet henledte opmærksomheden på lov nr. 376 af 2. juni 1999 om CO₂-kvoter for elproduktion. Afgiftens størrelse fastlægges i lovens § 13, og efter bestemmelsens stk. 2 skal provenu fra indbetalt afgift anvendes til energispareformål. Denne ordning er imidlertid ikke medtaget, fordi der ikke har været indtægter.

Herudover har Økonomi- og Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Fødevareministeriet samt Trafikministeriet henvist til forskellige ordninger, hvor ministerierne har været af den opfattelse, at der er tale om formålsbestemte afgifter eller har været i tvivl om, hvorvidt ordningerne havde en sådan karakter. Rigsrevisionen har gennemgået disse ordninger og har konstateret, at der enten er tale om gebyrer, fiskale afgifter eller kommercielle betalingsordninger.

I forbindelse med den efterfølgende høring af ministerierne har Skatteministeriet bemærket, at 2 ordninger, nemlig indsamlingsordningen vedrørende nikkel-cadmium-batterier og pesticidafgiften, hvor afgifterne opkræves på Skatteministeriets område, og som var medtaget i høringsudkastet, ikke efter ministeriets opfattelse er formålsbestemte afgifter. Disse ordninger medtages derfor ikke.

Efter gennemgang af de indkomne svar indgår 13 ordninger i Rigsrevisionens undersøgelse. For de 13 ordninger udgør indtægterne i 2001 ca. 587 mio. kr. og udgifterne ca. 514 mio. kr.

763. Da det ikke umiddelbart kan aflæses af regnskaberne, om de opkrævede afgifter er anvendt til de angivne formål, har Rigsrevisionen efterfølgende bedt ministerierne om at bekræfte, at anvendelsen er sket i overensstemmelse med formålet. Dette har ministerierne bekræftet.

Som supplement hertil har Rigsrevisionen blandt de 13 ordninger udvalgt 2 ordninger til en nærmere gennemgang. Det drejer sig om ordningen vedrørende tilskud til lokal radio- og tv-produktion og jagttegnsordningen. Udvælgelsen er foretaget primært ud fra ordningernes størrel-

se. For de udvalgte ordninger er der foretaget en stikprøvevis bilags- og sagsgennemgang. Formålet hermed har været at undersøge, om de opkrævede beløb er blevet anvendt til de angivne formål. Resultatet af gennemgangen fremgår under de enkelte ordninger.

De enkelte ordninger

764. I det følgende beskrives kort de ordninger, hvor der er enighed mellem de respektive ministerier og Rigsrevisionen om, at der er tale om formålsbestemte afgifter.

§ 12. Forsvarsministeriet

Isafgifter fra skibe og havne

765. På Forsvarsministeriets område opkræves isafgifter fra skibe og havne til dækning af driftsudgifterne ved Statens Istjeneste. Afgifterne opkræves med hjemmel i lovbeholdtgørelse nr. 578 af 29. september 1988, som ændret ved lov nr. 901 af 29. november 1995. Afgiften fastsættes på grundlag af de gennemsnitlige udgifter til istjenesten i den forudgående 20-års periode. Isafgiftens størrelse fastsættes af Søfartsstyrelsen efter høring af Isbrydningsrådet og fremgår af bekendtgørelse nr. 971 af 9. november 2001 om isafgift af de varemængder, der ud- og indskibes i visse danske havne.

I **tabel 34** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 34. Isafgifter fra skibe og havne

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	19,8	22,2	23,4	22,0	
Udgifter	16,2	12,7	24,8	28,3	
Over-/underskud	3,6	9,5	÷1,4	÷6,3	5,4

Som det fremgår af tabel 34, har der over perioden været et vist overskud, som dog er for nedadgående. Rigsrevisionen har ingen bemærkninger hertil.

Forsvarsministeriet har oplyst, at den i oversigten viste tendens med underskud i 2000-2001 ikke forventes at fortsætte i de kommende år.

§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Rederbidraget

766. Der er til delvis dækning af udgifterne ved sygesikring af søfarende pålagt rederne et bidrag, kaldet rederbidraget. Rederbidraget reguleres af lovbekendtgørelse nr. 509 af 1. juli 1998 om offentlig sygesikring, som senest ændret ved lov nr. 255 af 8. maj 2002. Bidragets størrelse er fastsat i bekendtgørelse nr. 816 af 14. september 1994 om rederiers bidrag til sygesikring for søfarende, som ændret ved bekendtgørelse nr. 986 af 6. december 1994.

I **tabel 35** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001. Da det tilsigtes, at rederbidraget dækker ca. 25 % af de samlede udgifter, vises endvidere indtægternes andel af udgifterne i procent.

Tabel 35. Sygesikring af søfarende – rederbidrag

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....	2,6	2,7	2,5	2,8	
Udgifter	8,4	9,0	8,5	11,0	
Over-/underskud	÷5,8	÷6,3	÷6,0	÷8,2	÷26,3
	----- % -----				
Indtægter i % af udgifter	31	30	29	25	

Som det fremgår af tabel 35, har rederbidraget i perioden 1998-2000 udgjort ca. 30 % af udgifterne. Først for 2001 er rederbidraget, som forudsat, ca. 25 % af udgifterne. Rigsrevisionen har ingen bemærkninger hertil.

Apotekervæsenets udligningsordning

767. Der opkræves en afgift i forbindelse med apotekervæsenets udligningsordning. Formålet med udligningssystemet er ud fra omsætningen at få etableret en udligning af indtjeningsmulighederne for apotekerne. Baggrunden for udligningssystemet er bl.a., at forbrugerprisen på et lægemiddel er ens i hele landet, at der af hensyn til befolkningens medicinforsyning opretholdes apoteker, der ikke kan få et rimeligt driftsøkonomisk resultat, og at der ikke er fri næring. Regler for udligning af apotekernes indtjening

ningsgrundlag fastsættes af indenrigs- og sundhedsministeren efter forhandling med Danmarks Apotekerforening.

Afgiften opkræves i medfør af lovbekendtgørelse nr. 657 af 28. juli 1995 om apoteksvirksomhed, som senest ændret ved lov nr. 145 af 25. marts 2002. I medfør heraf er udstedt bekendtgørelse nr. 239 af 25. april 2002 om beregning og betaling af afgift og tilskud i henhold til lov om apoteksvirksomhed.

I **tabel 36** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 36. Apotekervæsenets udligningsordning

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	45,6	51,7	68,8	61,2	
Udgifter	55,0	35,4	78,7	59,7	
Over-/underskud	÷9,4	16,3	÷9,9	1,5	÷1,5

Det fremgår af tabel 36, at ordningen næsten balancerer set over den 4-årige periode. Rigsrevisionen har ingen bemærkninger hertil.

§ 17. Beskæftigelsesministeriet

Partsindsatsen

768. I henhold til lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 om arbejdsmiljø, som ændret ved lov nr. 331 af 16. maj 2001, tilvejebringes midlerne til gennemførelse af Arbejdsmiljørådets tværgående aktiviteter og branchearbejdsmiljørådenes indsats til forbedring af arbejdsmiljøet ved bidrag (en afgift) fra staten, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, forsikringsselskaber, der tegner arbejdsskade-forsikring, samt kommuner, amtskommuner og andre arbejdsgivere, der ikke har tegnet forsikring.

Indtægterne består af 2 dele. For det første af et beløb på 45 mio. kr., der reguleres af beskæftigelsesministeren efter indstilling fra Arbejdsmiljørådet (Partsindsatsen, 45 mio. kr.-bidraget). Beløbet fordeles forholdsmæssigt på de bidragspligtige ud fra deres andele af de samlede godtgørelser for men og erstatninger for erhvervsevnetab, som Arbejdsskadestyrelsen har tilkendt i det år, hvor bidraget opkræves.

For det andet af 2 % af de godtgørelser for men og erstatninger for erhvervsevnetab, som Arbejdsskadestyrelsen har tilkendt i arbejdsulykkesager i det kalenderår, der ligger 2 år før bidragsåret (Partsindsatsen, 2 %-bidraget). Beløbet opkræves hos de bidragspligtige, bortset fra Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, ud fra deres andele af de samlede godtgørelser for men og erstatninger for erhvervsevnetab, som Arbejdsskadestyrelsen har tilkendt i arbejdsulykkesager efter lov om sikring mod følger af arbejdsskade i det år, hvor bidraget opkræves.

I **tabel 37** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 37. Partsindsatsen, jf. arbejdsmiljøloven § 68

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....	0,0	67,7	67,8	76,6	
Udgifter	0,0	46,4	61,0	63,6	
Over-/underskud	0,0	21,3	6,8	13,0	41,1
Primokorrektioner 2001					÷19,7
Resultat.....					21,4

Med virkning fra finansåret 2001 er budget- og regnskabsprincipperne for statslige tilsagn på tilskudsområdet ændret. Det medfører for denne ordning, at der for at give det korrekte billede bør tages højde for primokorrektionerne i 2001 på 19,7 mio. kr., svarende til den del af overskuddet, hvorover der allerede er disponeret ved afgivelsen af tilsagn om tilskud. Ordningens akkumulerede resultat for den undersøgte periode udgør herefter 21,4 mio. kr. Et sådant overskud tilfører ordningen et fiskalt element, og Rigsrevisionen finder, at Beskæftigelsesministeriet derfor enten må bringe balance mellem indtægter og udgifter eller søge ordningens hjemmelsgrundlag ændret.

Beskæftigelsesministeriet har oplyst, at det ligger i forudsætningerne for ordningen, at der skal være tale om et selvfinansierende kredsløb, hvorfor der på længere sigt, men ikke nødvendigvis på kortere sigt, skal være balance mellem indtægter og udgifter. Ministeriet har endvidere oplyst, at der er nedsat 2 udvalg, der behandler henholdsvis prioriteringen og strukturen inden for den samlede ar-

bejdsmiljøindsats, herunder den partsstyrede indsats. Når der sker en afklaring af den fremtidige ordning, vil Beskæftigelsesministeriet vende tilbage vedrørende spørgsmålet om nedbringelse af det akkumulerede overskud eller med forslag om ændring af finansieringens karakter.

På denne baggrund vil Rigsrevisionen afvente resultatet af ministeriets overvejelser.

§ 21. Kulturministeriet

Tilskud til lokal radio- og tv-produktion

769. På Kulturministeriets område opkræves i henhold til lovbekendtgørelse nr. 701 af 15. juli 2001, som ændret ved lov nr. 259 af 8. maj 2002 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, en årlig afgift af lokal-tv-stationer, som opnår tilladelse til networking. Afgiften begrundes med, at de kommercielle lokal-tv-stationer via en networking-tilladelse får stillet en begrænset samfundsmæssig ressource til rådighed og en eneret på lokal tv-reklame i tilladelsesområdet. Afgiftsprovenuet skal anvendes til medfinansiering af finanslovpuljen ”Tilskud til lokal radio- og tv-produktion”. Tilskuddet til ikke-kommercielle lokale radio- og fjernsynsstationer ydes af Radio- og tv-nævnet efter indstilling fra de lokale radio- og fjernsynsnævn. Afgiftens størrelse fastsættes årligt i tekstanmærkning til finansloven. I 2001 udgjorde afgiften 9,13 kr. pr. indbygger i det lokale område, som tilladelsen omfatter. Der sigtes mod et samlet afgiftsprovenu på 30 mio. kr. for 2001.

De nærmere regler om afgiftens indbetaling er fastsat af kulturministeren i bekendtgørelse nr. 1349 af 18. december 2000 om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed.

Det bemærkes, at afgiften ved den tidligere nævnte lovændring i maj 2002 nu er afskaffet.

I **tabel 38** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 38. Tilskud til lokal radio- og tv-produktion

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	9,0	16,6	20,0	18,3	
Udgifter	49,7	52,8	46,1	55,8	
Over-/underskud	÷40,7	÷36,2	÷26,1	÷37,5	÷140,5

Som der fremgår ovenfor, skal indtægterne fra afgiften alene udgøre en del af finansieringen. Det er ikke oplyst, hvor stor en andel afgiften skal finansiere. Rigsrevisionen har endvidere foretaget en stikprøvevis bilags- og sagsgenemgang af ordningen med det formål at undersøge, om de opkrævede beløb blev anvendt til de for ordningen angivne formål. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

§ 23. Miljøministeriet

Grundafgift pr. godkendt bekæmpelsesmiddel

770. I medfør af lovbekendtgørelse nr. 21 af 16. januar 1996 om kemiske stoffer og produkter, som senest ændret ved lov nr. 256 af 12. april 2000, opkræves en grundafgift pr. godkendt bekæmpelsesmiddel. Afgiften anvendes til delvis dækning af udgifterne til den godkendende myndigheds virksomhed, tilsyn og kontrol med bekæmpelsesmidler og med deres anvendelse, forskning i bekæmpelsesmidlers indvirkning på sundhed eller miljø, uddannelse af brugere af bekæmpelsesmidler og oplysning om midlernes anvendelse og indvirkning på sundhed og miljø, herunder muligheden for at begrænse belastningen af sundhed og miljø, samt forskning og udvikling med henblik på at nedbringe den samlede belastning af sundhed og miljø fra anvendelsen af disse midler.

I **tabel 39** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 39. Grundafgift pr. godkendt bekæmpelsesmiddel

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....	0,4	0,5	0,5	0,1	
Udgifter	0,4	0,5	0,6	0,1	
Over-/underskud	0,0	0,0	÷0,1	0,0	÷0,1

Det fremgår af tabel 39, at ordningen næsten balancerer set over den 4-årige periode. Rigsrevisionen har ingen bemærkninger hertil.

EU-forordningen om miljøstyring og -revision

771. Med hjemmel i lovbekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven), som senest ændret ved lov nr. 260 af 8. maj 2002, er udstedt bekendtgørelse nr. 896 af 10. oktober 2001 om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision. Der opkræves gebyr fra virksomheder, der lader sig registrere og deltager i ordningen i henhold til EU-forordningen vedrørende miljøstyring og -revision. En ikke nærmere defineret del af gebyret har karakter af en formålsbestemt afgift, idet gebyret delvist skal dække udgifter til informationskampagner mv.

I **tabel 40** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 40. EU-forordningen om miljøstyring og -revision

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	0,2	0,2	0,2	0,2	
Udgifter	0,4	0,2	0,2	0,3	
Over-/underskud	÷0,2	0,0	0,0	÷0,1	÷0,3

Som det fremgår af tabel 40, har ordningen over perioden givet et mindre underskud. Dette giver ikke Rigsrevisionen anledning til bemærkninger.

Indsamlingsordning vedrørende dæk

772. For at fremme indsamling og oparbejdning af kasse-rede dæk fra motorkøretøjer, opkræves der – med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven og bekendtgørelse nr. 111 af 25. februar 2000 om gebyr og tilskud til nyttiggørelse af dæk – et gebyr på dæk til motordrevne køretøjer. Den, der erhvervsmæssigt fremstiller eller fra udlandet modtager dæk, og den, der erhvervsmæssigt udleverer brugte dæk, til anvendelse på motordrevne køretøjer, påhængskøretøjer og vogntog, skal betale et gebyr til Miljøstyrelsen. Provenuet skal anvendes til tilskud til en miljømæssig forsvarlig indsamling af disse dæk. Gebyret har således karakter af en formålsbestemt afgift.

I **tabel 41** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 41. Indsamlingsordning vedrørende dæk

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....	21,1	22,2	29,5	40,8	
Udgifter	21,1	21,1	41,1	53,5	
Over-/underskud	0,0	1,1	÷11,6	÷12,7	÷23,2

Det fremgår af tabel 41, at der set over perioden er blevet akkumuleret et underskud på 23,2 mio. kr. for ordningen. Fra tidligere år er der imidlertid overført 17,4 mio. kr. til 1998, hvorfor det akkumulerede underskud ultimo 2001 udgør 5,8 mio. kr. Ifølge Miljøstyrelsens virksomhedsregnskab for 2001 overføres 5,8 mio. kr. fra indsamlingsordningen vedrørende biler til indsamlingsordningen vedrørende dæk. Derved udlignes underskuddet, og der overføres 0 kr. til 2002. Den pågældende overførsel på 5,8 mio. kr. er sket uden hjemmel, da formålet med indsamlingsordningen vedrørende biler er at yde bilejere en godtgørelse ved aflevering af udtjente biler til miljømæssig forsvarlig affaldshåndtering. Denne ordning er nærmere omtalt nedenfor.

De enkelte indsamlingsordninger må i mangel af særlig hjemmel vurderes hver for sig. Det er således ikke muligt at udligne underskud på en ordning ved hjælp af overskud fra en anden. Det er derfor Rigsrevisionens opfattelse, at der bør tilbageføres 5,8 mio. kr. til indsamlingsordningen vedrørende biler.

Miljøministeriet har oplyst, at denne tilbageførsel vil finde sted.

Indsamlingsordning vedrørende blyakkumulatorer

773. For at fremme indsamlingen af blyakkumulatorer, opkræves – i medfør miljøbeskyttelsesloven og bekendtgørelse nr. 1061 af 4. december 2000 om gebyrer på blyakkumulatorer – et gebyr af den, som erhvervsmæssigt fremstiller eller importerer genopladelige blyakkumulatorer og varer, hvori sådanne indgår. Gebyrordningen, der er en formålsbestemt afgift, suppleres af en tilskudsordning,

hvorefter der kan gives tilskud til private eller offentlige virksomheder, der foretager eller forestår miljømæssig korrekt indsamling og aflevering af blyakkumulatorer til genanvendelse. Miljøstyrelsen administrerer gebyr- og tilskudsordningen i samarbejde med Told- og Skattestyrelsen og Foreningen til Indsamling af Blyakkumulatorer i Danmark (ReturBat). ReturBat oppebærer endvidere indtægter fra salg af blydelen i de brugte akkumulatorer. Ved fastsættelsen af indsamlingspræmien er det tilstræbt, at gebyrindtægterne sammen med indtægterne fra salg af bly over en årrække svarer til udgifterne til godtgørelsesordningen samt til administrationen af ordningen.

I **tabel 42** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 42. Indsamlingsordning vedrørende blyakkumulatorer

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	14,6	13,6	13,2	9,5	
Udgifter	4,1	6,2	6,5	6,7	
Over-/underskud	10,5	7,4	6,7	2,8	27,4

Det fremgår af tabel 42, at der over perioden er blevet akkumuleret et betydeligt overskud for ordningen. Et akkumuleret overskud på 15,8 mio. kr. er fra tidligere år overført til 1998. Det akkumulerede resultat ultimo 2001 udgør således 43,2 mio. kr. Det konstante overskud indebærer, at ordningen har karakter af en fiskal afgift. Rigsrevisionen bemærker dog, at gebyrsatserne pr. 1. januar 2001 er blevet halveret, og forventer, at der ved denne gebyrnedsettelse over de kommende år skabes den fornødne balance mellem indtægter og udgifter.

Indsamlingsordning vedrørende biler

774. For at nedbringe miljøbelastningen fra udtjente biler opkræves et miljøbidrag, jf. lov nr. 372 af 2. juni 1999 om miljøbidrag og godtgørelse i forbindelse med ophugning og skrotning af biler. Lovens formål er at sikre, at bilejere får en godtgørelse ved aflevering af udtjente biler til miljømæssig forsvarlig affaldshåndtering. Loven suppleres af bekendtgørelse nr. 141 af 25. februar 2000 om opkrævning

af miljøbidrag og udbetaling af godtgørelse i forbindelse med ophugning og skrotning af biler. Bilejere pålægges et årligt miljøbidrag til dækning af udgifterne ved ordningen. Hermed sikres det, at den sidste ejer af en bil ikke belastes med udgifterne ved affaldshåndteringen. Loven skal endvidere sikre mod ulovlig bortskaffelse af bilvrag.

Miljøstyrelsen administrerer miljøbidraget i samarbejde med Told- og Skattestyrelsen, mens der til administration af godtgørelsesordningen er nedsat et administrationsorgan, Miljøordning for biler, med repræsentanter for erhvervs- og forbrugerorganisationer.

Det bemærkes, at ordningen er ændret ved lov nr. 385 af 6. juni 2002 om ændring af lov om miljøbidrag og godtgørelse i forbindelse med ophugning og skrotning af biler. Lovændringen sker bl.a. på baggrund af en evaluering af ordningens effekt. Evalueringen viste, at færre biler end forudsat er blevet afleveret til en registreret ophugger. Der er således opstået en væsentlig ubalance mellem indtægter og udgifter forbundet med ordningen, hvorfor miljøbidraget sænkes og godtgørelsen hæves, jf. bekendtgørelse nr. 481 af 19. juni 2002 om ændring af bekendtgørelse om opkrævning af miljøbidrag og udbetaling af godtgørelse i forbindelse med ophugning og skrotning af biler. Endvidere giver den nye lov hjemmel til opkrævning af et bidrag hos bilimportøren til skrotning af udtjente person- og varebiler.

I **tabel 43** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 43. Indsamlingsordning vedrørende biler

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....			146,4	235,8	
Udgifter			55,1	105,4	
Over-/underskud			91,3	130,4	221,7

Det fremgår af tabel 43, at ordningen, på de 2 år den har fungeret, har akkumuleret et meget stort overskud. Som omtalt er der uden hjemmel i 2001 overført 5,8 mio. kr. til indsamlingsordningen vedrørende dæk. Det akkumulerede resultat ultimo 2001 udgør herefter 215,9 mio. kr. Som

nævnt er ordningen nu ændret. Rigsrevisionen vil følge udviklingen.

Miljømærkeordninger

775. Der opkræves gebyrer for ansøgning om tildeling og anvendelse af EU-miljømærket "Blomsten", jf. Rådets Forordning nr. 880/92 af 23. marts 1992 om en EF-ordning for tildeling af et miljømærke, og for ansøgning om tildeling og anvendelse af det nordiske miljømærke "Svanen", jf. miljøbeskyttelsesloven og bekendtgørelse nr. 700 af 26. juni 2001 om det europæiske og det nordiske miljømærke. Formålet med miljømærkeordningerne er at stimulere til et mere miljøvenligt forbrug ved vejledning af forbrugere og indkøbere, som ønsker at handle miljøbevidst, samt at fremme udvikling, afsætning og anvendelse af produkter, som er mindre miljøbelastende end andre lignende produkter. Der afholdes udgifter til kriterieudvikling, forsknings- og udviklingsprojekter til støtte for administrationen samt information. Udgifterne modsvares delvist af indtægter fra gebyrer for de 2 ordninger. Den løbende administration af miljømærkeordningerne varetages af Miljømærkenævnet og Miljømærkesekretariatet.

I **tabel 44** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 44. Miljømærkeordningerne "Blomsten" og "Svanen"

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	2,8	5,1	8,3	5,6	
Udgifter	9,3	11,6	14,9	20,3	
Over-/underskud	÷6,5	÷6,5	÷6,6	÷14,7	÷34,3

Som omtalt skal indtægterne alene delvist dække udgifterne forbundet med ordningen. Det akkumulerede underskud for ordningen giver således ikke Rigsrevisionen anledning til bemærkninger.

Jagttegnsafgifter

776. I medfør af lovbekendtgørelse nr. 114 af 28. januar 1997 om jagt og vildtforvaltning opkræves afgift for ud-

stedelse og fornyelse af jagttegn. Provenuet medgår til hel eller delvis dækning af udgifter i forbindelse med lovens formål. Der kan ydes tilskud til ophjælpning af vildtbestanden, til oplysning om jagt og vildtpleje, til landsdækkende jagtforeninger, til gennemførelse af forvaltningsplaner for sjældne eller truede vildtarter, til forskning, uddannelse og overvågning og til andre jagt- og vildtforvaltningsformål. Endvidere anvendes jagttegnsmidlerne til dækning af udgifterne til oprettelse og drift af vildtreservater, konsulentvirksomhed samt vildtbiologisk forskning og overvågning. Desuden afholdes udgifter til lovens administration i det omfang, de ikke dækkes af gebyrer.

I **tabel 45** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 45. Jagttegnsafgiften

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter.....	65,4	65,2	71,4	86,4	
Udgifter	73,2	74,2	69,6	79,2	
Over-/underskud	÷7,8	÷9,0	1,8	7,2	÷7,8

Det fremgår af tabel 45, at ordningen over perioden har givet underskud. Da afgiftsprovenuet som omtalt skal anvendes til hel eller delvis dækning af udgifterne, har Rigsrevisionen ingen bemærkninger hertil. Rigsrevisionen har foretaget en stikprøvevis bilags- og sagsgennemgang af ordningen med det formål at undersøge, om de opkrævede beløb blev anvendt til de for ordningen angivne formål. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

§ 24. Fødevarerministeriet

Fisketegn

777. I medfør af lov nr. 281 af 12. maj 1999, som senest ændret ved lov nr. 145 af 25. marts 2002 om fiskeri, skal alle over 18 år, der udøver lystfiskeri, betale lystfiskertegn, og alle, der udøver fritidsfiskeri, betale fritidsfiskertegn. Indtægterne fra lystfiskertegn og fritidsfiskertegn anvendes til fiskepleje, foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for naturlig reproduktion, vækst mv.

af fiskebestandene, samt til administration og information om fiskeplejen og om lystfisker- og fritidsfiskertegnsordningerne. Indtægterne kan endvidere anvendes til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegnet.

I **tabel 46** vises fordelingen af indtægter og udgifter i perioden 1998-2001.

Tabel 46. Fritidsfiskertegn og lystfiskertegn

	1998	1999	2000	2001	Resultat over flere år
	----- Mio. kr. -----				
Indtægter	30,5	31,1	30,1	30,1	
Udgifter	32,7	36,1	33,1	29,6	
Over-/underskud	÷2,2	÷5,0	÷3,0	0,5	÷9,7

Som det fremgår af tabel 46, er der i den undersøgte periode umiddelbart akkumuleret et vist underskud for ordningen. Der er imidlertid overført 13,6 mio. kr. til 1998 fra året før, så ordningen udviser et overskud på 3,9 mio. kr. Rigsrevisionen har ikke bemærkninger hertil.

Konteringsspørgsmål

778. Rigsrevisionen har konstateret, at der for visse ordningers vedkommende hersker begrebsforvirring, idet begreberne afgift/gebyr synes anvendt uden nærmere overvejelse om ordningens karakter. Denne begrebsforvirring giver sig også udslag vedrørende konteringen på standardkonti, og navnlig konto 25, som ifølge standardkontoplanen typisk omfatter kontrol- og tilsynsvirksomhed fra det offentlige side.

Ud af de 13 ordninger er 6 ordninger konteret på standardkonto 62. Obligatoriske bidrag, bøder mv. Derudover er en ordning konteret på standardkonto 63, der vedrører løbende overførselsindtægter, og endelig er 6 ordninger konteret på standardkonto 25, som typisk omfatter kontrol- og tilsynsvirksomhed fra det offentlige side.

Dette medfører, at det er vanskeligt at skabe et samlet overblik over de formålsbestemte afgifter på statsregnskabet. Rigsrevisionen finder derfor, at standardkonto 62. Obligatoriske bidrag, bøder mv. bør anvendes til kontering af formålsbestemte afgifter, og vil anbefale, at der oprettes en

særlig regnskabskonto under standardkonto 62 til de formålsbestemte afgifter.

Finansministeriet har oplyst, at der også kan forekomme formålsbestemte afgifter på standardkonto 25. Økonomistyrelsen arbejder på en revision af den nuværende arts-kontoplan. Dette arbejde er bl.a. sammenkædet med Finansministeriets overvejelser om en overgang til omkostningsbaseret kontoplan. Herudover er formålet at forenkle den generelle statslige arts-kontoplan. Ministeriet oplyser videre, at Rigsrevisionens forslag vil blive overvejet i forbindelse med revisionsarbejdet, ligesom det vil blive overvejet, om der er behov for at tydeliggøre vejledningen til kontoplanen med henblik på at reducere antallet af fejlkonteringer. Rigsrevisionen vil blive inddraget i overvejelserne herom.

Sammenfatning

Rigsrevisionens undersøgelse af de 13 ordninger har ikke afdækket hjemmelsmæssige problemer i forbindelse med opkrævningen af de formålsbestemte afgifter og afholdelse af de modstående udgifter. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at provenuet af afgiftsordningerne er anvendt til de forudsatte formål.

Endvidere har gennemgangen vist, at konteringen af de formålsbestemte afgifter ikke er konsekvent. Rigsrevisionen finder derfor, at standardkonto 62. Obligatoriske bidrag, bøder mv. bør anvendes til kontering af formålsbestemte afgifter og anbefaler, at der oprettes en særlig regnskabskonto under standardkonto 62 til de formålsbestemte afgifter. Dette vil indgå i Økonomistyrelsens overvejelser i forbindelse med revision af den nuværende kontoplan.

Der er for 3 ordninger konstateret en betydelig overdækning set over perioden. Det drejer sig om partsindsatsen, indsamlingsordningen vedrørende blyakkumulatorer og indsamlingsordningen vedrørende biler. Der er for indsamlingsordningerne vedrørende blyakkumulatorer og biler iværksat foranstaltninger, der tilsigter at skabe balance mellem indtægter og udgifter. Rigsrevisionen vil følge indsamlingsordningen vedrørende biler.

For så vidt angår partsindsatsen finder Rigsrevisionen, at der bør tages initiativer, der kan løse balanceproblemet. Der er nedsat 2 udvalg til behandling af prioriteringen og strukturen inden for den samlede arbejdsmiljøindsats, herunder den partsstyrede indsats. Rigsrevisionen vil afvente resultatet af udvalgenes arbejde.

Der er på indsamlingsordningen vedrørende dæk oparbejdet et betydeligt underskud, der dog til dels udlignes ved

overførsler fra tidligere finansår. Der er uden hjemmel overført 5,8 mio. kr. til denne ordning fra indsamlingsordningen vedrørende biler. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at dette beløb skal tilbageføres, hvilket Miljøministeriet har tilkendegivet at ville gøre.

H. IND.sam

Indledning

779. Integrationsministeriet orienterede i marts 2002 Rigsrevisionen om de regnskabs- og revisionsmæssige forhold i IND.sam. Baggrunden herfor var, at IND.sam's revisor i februar 2002 havde sendt en revisionsprotokol af 9. november 2001 til ministeriet, hvori var omtalt en række kritiske forhold ved IND.sam's administration.

780. IND.sam er en sammenslutning af indvandrerorganisationer i Danmark, der har til formål at tage aktivt del i spørgsmål vedrørende integration og fremme indvandreres muligheder for at deltage på lige fod i samfundet med alle andre borgere i Danmark.

IND.sam har i en årrække modtaget tilskud fra flere ministerier med henblik på opfyldelse af disse formål. IND.sam har i 2000-2002, som denne undersøgelse omfatter, hovedsagelig finansieret sin virksomhed ved stats-tilskud.

IND.sam har i 2000 og 2001 modtaget tilskud fra Indenrigsministeriet, Socialministeriet og Sundhedsministeriet, og i 2001 også fra By- og Boligministeriet.

Indenrigsministeriets og By- og Boligministeriets tilskudsadministration vedrørende IND.sam er siden den 27. november 2001 videreført af Integrationsministeriet, mens Sundhedsministeriets tilskudsadministration er videreført af Indenrigs- og Sundhedsministeriet. I 2002 har Integrationsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Socialministeriet udbetalt ratetilskud til IND.sam.

Ifølge oplysninger fra ministerierne har IND.sam i perioden 2000-2002 modtaget de i [tabel 47](#) anførte tilskud.

Tabel 47. Udbetalte tilskud til IND.sam i perioden 2000-2002

Tilskudsordning og formål	Tilskudstype: Drifts-/Projekt- tilskud (D/P)	2000	2001	2002	I alt 2000-2002
		----- Kr. -----			
Indenrigsministeriet					
§ 13.39.01. IND.sam's sekretariat.....	D	800.000	600.000	0	1.400.000
§ 13.39.01. Organisationsprogram.....	D	0	400.000	0	400.000
§ 13.39.01. Antivoldskampagne.....	P	430.000	808.000	0	1.238.000
§ 13.39.01./02. Den multikulturelle støttepulje.....	P	100.000	102.650	0	202.650
I alt.....					3.240.650
Integrationsministeriet					
§ 18.34.01. Løbende udgifter ved administration.....	D	0	0	167.000	167.000
§ 18.34.01. Antivoldskampagne.....	P	0	0	120.000	120.000
§ 13.39.02. Den multikulturelle støttepulje.....	P	0	0	100.000	100.000
I alt.....					387.000
By- og Boligministeriet					
§ 14.43.45. Bypuljemidler	P	0	750.000	0	750.000
I alt.....					750.000
Socialministeriet					
§ 15.13.15. Udvikling af sociale aktiviteter med etniske mindretal i Danmark	P	300.000	500.000	125.000	925.000
I alt.....					925.000
Sundhedsministeriet					
§ 16.11.11. Sundhedsstyrelsen	D	0	700.000	0	700.000
§ 16.21.25. AIDS-oplysning mv.	P	889.150	0	0	889.150
I alt.....					1.589.150
Indenrigs- og Sundhedsministeriet					
§ 16.11.11. Sundhedsstyrelsen	D	0	0	58.333	58.333
I alt.....					58.333
I alt tilskud		2.519.150	3.860.650	570.333	6.950.133

Tabellen viser, at der i perioden 2000-2002 er ydet i alt ca. 6,9 mio. kr. i tilskud til IND.sam. Heraf har det tidligere Indenrigsministerium og nu Integrationsministeriet udbetalt ca. 3,6 mio. kr. som drifts- og projektilskud til IND.sam.

Undersøgelsens formål og afgrænsning

781. Med udgangspunkt i ministeriernes sagsbehandling vedrørende IND.sam har Rigsrevisionen undersøgt, om ministerierne har påset, at IND.sam's regnskab er undergivet

betryggende revision, og at vilkårene for modtagelsen af tilskuddene er opfyldt.

782. Rigsrevisionen har gennemgået tilskudssagerne vedrørende IND.sam i perioden 2000-2002 i Integrationsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Socialministeriet samt det tidligere Indenrigsministerium og Sundhedsministerium.

Revisionen af IND.sam's regnskaber vedrørende perioden 2000-2001

Revisionsprotokollat vedrørende 2000

783. Det fremgik af det reviderede årsregnskab for 2000 for IND.sam, at IND.sam's egenkapital var tabt som følge af driftsunderskud. Revisor anførte i sit revisionsprotokollat til årsregnskabet for 2000, at den fortsatte drift var afhængig af IND.sam's evne til at skabe positiv drift og likviditet i fremtiden, eventuelt ved modtagelsen af større tilskud, og at IND.sam ved tilskudsbreve havde påvist betydelig større tilskud i 2001. IND.sam's ledelse havde med rimelighed formodning om, at det økonomiske resultat for 2001 ville blive mærkbart bedre. Af revisionsprotokollatet til årsregnskabet for 2000 fremgik endvidere, at revisor i april 2001 ved et uanmeldt kasseeftersyn hos IND.sam konstaterede, at der var etableret en velfungerende forretningsgang, og at afstemningerne omkring kassen var ført kompetent.

Endvidere fremgik af revisionsprotokollatet, at revisors gennemgang i foråret 2001 af IND.sam's bogføring viste, at der var sket en forværring i forhold til tidligere år, hvor bogholderiet fungerede tilfredsstillende. Årsagen hertil var ibrugtagningen af et nyt bogføringssystem, hvor bogføringen blev forsøgt foretaget på afdelingsniveau. Afdelingsregnskaber stillede store krav til registreringsprocedurerne, som ikke blev anvendt konsekvent. Dette medførte betydelige ekstraarbejder ved årsafslutningen, idet afdelingsregnskaberne i betydeligt omfang blev korigeret.

Revisionen af årsregnskabet for 2000 gav dog ikke revisor anledning til forbehold.

Revisionsprotokollat vedrørende 2001

784. I et revisionsprotokollat af 9. november 2001 om et uanmeldt kasseeftersyn den 1. november 2001 oplyste

IND.sam's revisor, at kassebeholdningens sammensætning ikke svarede til kassebogens oplysninger. Der var således ikke bogførte kassebilag for ca. 69.500 kr. og kontanter for ca. 2.900 kr., mens kassebeholdningen ifølge kassebogen skulle udgøre ca. 72.400 kr. Ved eftersynet blev ligeledes konstateret, at der pr. 30. september 2001 udestod ca. 192.000 kr. hos en medarbejder plus ikke bogførte bilag vedrørende hævninger i kassen på ca. 63.000 kr., eller i alt 255.000 kr., som ikke var dokumenteret ved bilag.

Revisor henstillede, at alle kassebilag var dateret. Endvidere fremgik det, at revisor fandt det uacceptabelt, at der manglede forretningsgange, der skulle sikre, at udbetalte beløb afregnedes snarest. IND.sam burde have skriftlige retningslinjer for, hvor meget der kunne udbetales i udlæg til personalet, ligesom større udlæg eller kontante udbetalinger burde godkendes skriftligt.

Revisor fandt endvidere, at det ikke var god offentlig forvaltning, at IND.sam's penge var "udlånt" til medarbejdere. Tillige ville den løbende bogføring, resultatvurdering samt økonomiske stilling være fejlbehæftet, når disse beløb ikke blev afregnet og bogført. Revisor fandt det udestående hos medarbejderen utilfredsstillende og anmodede IND.sam om at få nedbragt dette straks, herunder fik fremskaffet dokumenter og bilag samt gennemgik bogføringen for eventuel fejlbogføring.

785. Revisor fulgte op på revisionsprotokollatet i december 2001 og i februar 2002 over for IND.sam. Opfølgningen fremgik af et nyt protokollat i marts 2002 til IND.sam, der indeholdt en række anbefalinger til forbedring af de eksisterende forretningsgange på baggrund af konstaterede forhold hos IND.sam. Der var afleveret bilag for ca. 238.000 kr. vedrørende det udestående beløb på ca. 255.000 kr. hos medarbejderen. Revisor oplyste, at revisionen af årsregnskabet for 2001 endnu ikke var afsluttet. Revisor orienterede i februar og marts 2002 Socialministeriet, Integrationsministeriet samt Indenrigs- og Sundhedsministeriet om det uanmeldte kasseeftersyn i november 2001 og opfølgningen herpå.

786. Da revisor var bekendt med IND.sam's økonomi, fandt revisor det i februar 2002 over for IND.sam nødvendigt at anmode om sikkerhed for sit honorar, inden yderli-

gere revision kunne gennemføres. Ministerierne blev samtidig orienteret herom.

Integrationsministeriet, IND.sam og IND.sam's revisor afholdt et møde den 17. april 2002, hvor bl.a. spørgsmålet om sikkerhed for honorar blev drøftet. Revisor meddelte ultimo april 2002 Integrationsministeriet, at med ministeriets tilsagn om at sikre IND.sam tilstrækkelige midler til dækning af revisors honorar ville revisionen blive gennemført i løbet af en uge.

Integrationsministeriet meddelte herefter i maj 2002 IND.sam's revisor, at ministeriet om nødvendigt ville afholde udgifterne i forbindelse med revisionen af IND.sam's regnskab for 2001, for så vidt angik de tilskud, der var ydet fra det tidligere Indenrigsministerium.

787. I august 2002 forelå et årsregnskab for 2001 med tilhørende revisionsprotokollat.

IND.sam's årsregnskab viste, at IND.sam ultimo 2001 havde en negativ egenkapital på 1.048.000 kr., hvori resultatet for 2001 på ÷759.000 kr. indgik. IND.sam finansierede delvis underskuddet ved at anvende overskud på ca. 501.000 kr. fra projekter, som også var finansieret af tilskud fra ministerierne.

Revisor tog forbehold i revisionspåtegningen på årsregnskabet, idet revisor havde vanskeligt ved at vurdere, om alle afholdte omkostninger var sket med den fornødne hjemmel. Revisor kunne derfor ikke erklære, at bevillingerne var anvendt til formålet. Revisor har supplerende oplyst, at IND.sam afholdt udgifter til honorarer, diæter til udlandsrejser samt overarbejds- og honorarbetalning, hvor hjemlen samt den bevillingsmæssige inddækning var diskutabel. IND.sam finansierede som nævnt driftsunderskuddet 2001 primært ved projektmidler, som derfor kunne kræves tilbagebetalt af tilskudsyderne.

Revisor oplyste i revisionsprotokollatet, at det bl.a. på grund af problemer i bogholderiet var vanskeligt at vurdere, om alle afholdte omkostninger var foretaget med den fornødne hjemmel.

Revisor konstaterede herefter, at Integrationsministeriets bevilling til driftstilskud indgik i de midler, der var anvendt til de udlæg mv. til en medarbejder, som var omtalt i protokollatet af 9. november 2001 og 4. marts 2002. Endvidere

blev en række udgifter, bl.a. formandens honorar, delvist dækket af ministeriets driftstilskud.

Revisor oplyste endvidere, at ministerierne havde tilbagebetalingskrav på 501.000 kr., som ikke, som forudsat, var anvendt til projekter, og at IND.sam havde anmodet om frafald af tilbagebetalingskrav.

Revisor oplyste endelig, at revisor ikke fra IND.sam's bestyrelse havde modtaget protokollatet af 9. november 2001 og 4. marts 2002 retur i underskrevet stand.

788. Det fremgik af revisionsprotokollaterne, at IND.sam's udestående pr. 30. september 2001 på ca. 255.000 kr. hos medarbejderen, den 20. februar 2002 var nedbragt til 15.000 kr., hvoraf 8.000 kr. var et fast udlæg.

Revisor tog forbehold samt afgav supplerende oplysninger til regnskabet for IND.sam og oplyste den 30. september 2002 over for Integrationsministeriet, at årsagen hertil var omfanget af bilag, disses udformning samt omstændighederne, hvorunder de var afleveret til bogholderiet, samt at kassereren havde foretaget politianmeldelse mod den pågældende medarbejder om uretmæssigt brug af IND.sam's midler.

IND.sam's opfølgning på revisionens bemærkninger

789. Efter anmodning fra Integrationsministeriet den 1. marts 2002 redegjorde IND.sam den 11. marts 2002 for de økonomiske forhold i IND.sam. IND.sam beklagede de forhold, der førte til revisionsprotokollatet af 9. november 2001. En væsentlig årsag til de forhold, som, ifølge IND.sam med rette blev kritiseret i revisionsprotokollatet af 9. november 2001, var, at organisationen var blevet større, og antallet af arbejdsopgaver var vokset hurtigere end antallet af ansatte. Dette betød, at afregning af udlæg til medarbejdere ikke foregik rettidigt. Med henblik på at forbedre forholdene rettede IND.sam henvendelse til et advokatfirma for at få bistand til at løse situationen. Advokatfirmaet anbefalede i februar 2002 bl.a. en adskillelse af bogholder- og kassererfunktionen. Som opfølgning herpå ansatte IND.sam i marts 2002 en ny bogholder, og revisionens forslag til forretningsgange blev implementeret.

IND.sam fik i juli 2002 en ny forretningsorden for den daglige ledelse i IND.sam, som IND.sam fremover ville arbejde efter, og som var udarbejdet af advokatfirmaet.

790. IND.sam's bestyrelse var uenig i revisors vurdering af årsregnskabet for 2001. Bestyrelsen underskrev derfor regnskabet og revisors revisionsprotokollat, idet den tog forbehold for revisionsprotokollatet til 2001.

791. IND.sam fremsendte i august 2002 sine kommentarer til revisionsprotokollatet for 2001 til Integrationsministeriet. IND.sam fandt ikke, at revisionsprotokollatet gav et retvisende billede af IND.sam's økonomi i 2001, hvilket ikke mindst skyldtes revisors forbehold om, at revisor havde haft vanskeligt ved at vurdere, om alle de afholdte omkostninger var sket med den fornødne hjemmel og derfor ikke kunne erklære, at bevillingen var anvendt til formålet. IND.sam henviste til, at revisionen i de seneste år havde haft ansvaret for revisionen og rådgivning af IND.sam, hvorfor det gav anledning til forundring hos IND.sam at blive kritiseret for en flerårig praksis, som altid var kontrolleret og godkendt af revisionen.

IND.sam fandt det beklageligt, at der vedrørende det indleverede regnskab i primo april 2002 til revisor, som var aftalt revideret færdigt senest den 21. april 2002, først forelå et resultat i juli 2002. Der var i juli 2002 forhold, der skulle diskuteres vedrørende revisionsprotokollen, men regnskabet blev af revisionsfirmaet uden IND.sam's viden og godkendelse sendt til Integrationsministeriet.

IND.sam fandt det ødelæggende for IND.sam's arbejde og bemærkede, at de midler, IND.sam havde modtaget, var anvendt til det, de var bevilget til.

IND.sam kommenterede den 3. oktober 2002 over for Integrationsministeriet den tidligere revisors skrivelse af 30. september 2002 til Integrationsministeriet om revisionen af regnskabet for 2001. IND.sam fandt, at på trods af at revisionsfirmaet havde udført revisionen af IND.sam's regnskaber gennem 8 år, havde revisor vedrørende regnskabet 2001 anlagt en anden revisionspolitik end tidligere. IND.sam bemærkede, at IND.sam havde haft en flerårig praksis med den form, som bilagsmaterialet havde. Endvidere var det ikke første år, at der var udbetalt diæter i forbindelse med udlandsrejser og udbetalt honorar til formanden, hvilket ikke tidligere havde givet anledning til bemærkninger fra revisionen.

IND.sam oplyste, at der kunne redegøres for alle bilag, idet der ikke var anvendt penge til noget, som ikke var relevant for IND.sam.

IND.sam oplyste endvidere, at formandens honorar mv. blev dækket af andre midler end tilskuddene fra Integrationsministeriet, medmindre det vedrørte forhold inden for Integrationsministeriets område.

IND.sam var enig med revisor i, at revisionen modtog fejlbehæftet materiale, hvilket skyldtes, at medarbejdere hos IND.sam i 2001 ikke magtede opgaven. IND.sam var til gengæld ikke enig med revisor i, at revisor adskillige gange måtte rykke efter yderligere oplysninger og materiale.

IND.sam bemærkede, at revisors undersøgelse viste, at der ikke var begået ulovligheder, men at bogføringen og bilagene ikke var som forventet.

792. IND.sam og revisor har ikke samme opfattelse af regnskabsaflæggelsen og årsregnskabet for 2001. Rigsrevisionen har, jf. nedenfor, konstateret, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet fandt, at der ikke var gennemført de fornødne fremadrettede ændringer og forbedringer i IND.sam's regnskab og økonomiadministration.

Integrationsministeriet har oplyst, at man eventuelt ville tage nærmere stilling til, om der i fornødent omfang var rettet op på forholdene i IND.sam i forbindelse med ministeriets stillingtagen til IND.sam's ansøgning om økonomiske støtte for 2002. Ministeriet bemærkede, at der ikke ville være grundlag for at tage nærmere stilling til dette spørgsmål, hvis ministeriet af andre grunde fandt, at der ikke ville være grundlag for at yde støtte til IND.sam i 2002.

Integrationsministeriet oplyste endelig, at man ville tage nærmere stilling til IND.sam's kommentarer af 19. august og 3. oktober 2002 i forbindelse med, at ministeriet traf afgørelse om godkendelse af IND.sam's regnskaber.

793. IND.sam har som nævnt henvist til, at man ikke har ændret regnskabspraksis i 2001 i forhold til tidligere år, og at man har haft en flerårig praksis med den form, bilagene havde, ligesom der tidligere var udbetalt diæter og honorarer. Det gav anledning til forundring hos IND.sam, at man for 2001 blev kritiseret af revisor for en praksis, som revisor havde kontrolleret og godkendt i tidligere år.

På denne baggrund finder Rigsrevisionen, at ministerierne bør afklare, hvilke overvejelser dette giver anledning til i relation til revisionen, IND.sam, tidligere godkendte regnskaber og eventuelle tilbagebetalingskrav.

Ministeriernes udbetalinger af tilskud og tilsyn med IND.sam's forvaltning

Det tidligere Indenrigsministerium og Integrationsministeriet

794. Ved ministeriets tildeling af tilskud til IND.sam var fastsat krav vedrørende regnskab og revision. En betingelse for udbetaling af tilskud var, at der inden en fastsat dato blev indsendt et revideret regnskab.

795. Integrationsministeriet har oplyst, at da revisor havde givet blank påtegning på årsregnskabet for 2000 (dvs. uden forbehold for den tabte egenkapital), og da størrelsen af den tabte kapital syntes beskeden i forhold til IND.sam's fremtidige aktiviteter, havde Indenrigsministeriet ikke fundet anledning til at iværksætte særlige foranstaltninger.

796. På baggrund af IND.sam's ansøgninger i december 2001 om projekt- og driftstilskud meddelte Integrationsministeriet i december 2001 IND.sam et midlertidigt driftstilskud på 167.000 kr. for januar og februar 2002 samt et tilskud på 120.000 kr. til fortsættelse af en antivoldskampagne. Der skulle aflægges revideret regnskab herfor senest 1. maj 2002.

Afgørelse om midlertidigt tilskud blev truffet med hjemmel i midlertidig bevillingslov for finansåret 2002, jf. lov nr. 2 af 19. december 2001.

Endvidere fik IND.sam i december 2001 et tilskud på 100.000 kr. fra den multikulturelle støttepulje. Tilskuddet var 3. rate af et tilsagn på 300.000 kr., der blev givet i februar 2001.

Tilskuddene på i alt 387.000 kr. blev udbetalt i januar 2002 til IND.sam.

797. Integrationsministeriet blev som nævnt i februar 2002 af revisor orienteret om de kritisable forhold hos IND.sam, konstateret ved revisionen den 1. november 2001.

Revisors orientering medførte, at Integrationsministeriet standsede alle betalinger til IND.sam. Ministeriet med-

delte i marts 2002 IND.sam, at udbetalinger tidligst kunne genoptages, når ministeriet fra IND.sam modtog en tilfredsstillende redegørelse, og de i revisors revisionsprotokol nævnte kritisable forhold var bragt i orden.

798. Det var en betingelse for ydelse af tilskuddet, at IND.sam aflagde et revideret årsregnskab for sin virksomhed. Årsregnskabet for 2001 skulle tilsendes Indenrigsministeriet senest den 1. april 2002. Hvis der ikke blev indsendt et revideret regnskab, som kunne godkendes af ministeriet, vil tilskuddet bortfalde og herefter blive krævet betalt tilbage til Indenrigsministeriet. Integrationsministeriet fandt imidlertid, at man først ville tage stilling til et eventuelt tilbagebetalingskrav, når der forelå et godkendt og revideret årsregnskab fra IND.sam.

Integrationsministeriet oplyste ultimo oktober 2002, at ministeriet den 19. august 2002 modtog reviderede årsregnskaber for projekt- og driftstilskud for 2001 godkendt af IND.sam's ledelse ved påtegning af 16. august 2002, og et tilhørende revisionsprotokollat til årsregnskabet for 2001 med IND.sam's kommentarer. De reviderede regnskaber og tilhørende revisionsprotokollater gav anledning til, at ministeriet anmodede IND.sam's revisor om en redegørelse for en række forhold. Ministeriet har oplyst, at sagen efter modtagelse af revisors supplerede redegørelse af 30. september 2002 var oplyst i fornødent omfang. Ministeriet har tillige oplyst, at man ville rejse et tilbagebetalingskrav på godt 244.000 kr. i relation til et projekt om en antivoldskampagne, og at man nu ville overveje, om der var grundlag for yderligere tilbagebetalingskrav.

[Det tidligere Sundhedsministerium og Indenrigs- og Sundhedsministeriet](#)

799. Sundhedsministeriets betingelser for ydelse af tilskud til IND.sam var fastsat i regnskabs- og revisionsinstruksen for IND.sam.

800. Sundhedsministeriet gav i februar 2001 IND.sam tilsagn om tilskud på 700.000 kr. til fortsættelse af projektet fra tidligere år om Oplysning om HIV-smitte og AIDS i perioden 1. april 2001 - ultimo 2001. Tilskuddet blev med virkning fra 1. april 2001 ændret fra projekttilskud til

driftstilskud og blev udbetalt i 3 rater 1. april, 1. juli og 1. oktober 2001 på hver ca. 233.000 kr.

Regnskab for projektet for perioden 1. oktober 1999 - 31. marts 2001 forelå i august 2001 og viste et mindreforbrug på ca. 134.000 kr., som skulle tilbagebetales til ministeriet. Da ministeriet ikke havde afsluttet gennemgangen af regnskabet i september 2001, blev der ikke foretaget modregning af ca. 134.000 kr. i udbetalt ratetilskud på 233.000 kr. den 1. oktober 2001.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udbetalte yderligere en rate på ca. 58.000 kr. i januar 2002, uden at ministeriet foretog modregning af mindreforbruget på det tidligere projektilskud.

801. Revisors orientering i februar 2002 medførte, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet standsede alle betalinger til IND.sam og meddelte IND.sam, at udbetalinger tidligst kunne genoptages, når IND.sam havde bragt de kritisable forhold i orden.

802. Ministeriet fandt bl.a. på baggrund af det reviderede regnskab, som ministeriet modtog i juni 2002, vedrørende driftsstøtte i 2001 til IND.sam, at der var sandsynliggjort, at driftstilskuddet var anvendt som forudsat i tilskudsbetingelserne. Ministeriet fandt imidlertid også, at der ikke var gennemført fornødne fremadrettede ændringer og forbedringer i IND.sam's regnskab og økonomiadministration. Ministeriet meddelte derfor i juli 2001 IND.sam, at samarbejdet ophørte, og ministeriet krævede tilbagebetaling af mindreforbrug på ca. 216.000 kr. vedrørende projekt- og driftstilskud.

Ministeriet anmodede i august 2002 Finansstyrelsen om at inddrive beløbet på ca. 216.000 kr. og i september 2002 om yderligere inddrivelse af et tilskudsbeløb på ca. 120.000 kr. vedrørende et projektrejskab for perioden 1. oktober 1999 - 31. marts 2001.

Ministeriet har i oktober 2002 oplyst, at i anledning af sagen vil ministeriet udarbejde egentlige retningslinjer for, hvor hurtigt gennemgangen af tilskudsregnskaber skal være afsluttet efter regnskabsmodtagelsen.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Socialministeriet

803. I Socialministeriets skrivelser til IND.sam i forbindelse med tildelingen af tilskud var fastsat betingelser for ydelse af tilskud. Der var således opstillet krav til regnskab og udførelse af revision.

804. Ministeriet modtog i maj 2001 et revideret årsregnskab for 2000 for et projekt, hvortil ministeriet havde givet tilskud på 300.000 kr. Regnskabet var forsynet med en revisionspåtegning uden forbehold.

Socialministeriet meddelte i november 2000 og 2001 IND.sam tilsagn om tilskud på 500.000 kr. for 2001 og 2002 til fortsættelse af projektet, Udvikling af sociale aktiviteter med etniske mindretal i Danmark. Tilskuddet for 2002 var betinget af Folketingets vedtagelse af finansloven for 2002. I januar 2002 udbetalte ministeriet 1. rate på 125.000 kr. af tilskuddet til IND.sam.

Socialministeriet har oplyst, at man forud for udbetaling af raten indhentede udtalelse fra Finansministeriet, om tilskuddet kunne udbetales inden for rammerne af den midlertidige bevillingslov og Finansministeriets cirkulære af 12. december 2001 om udgiftsstop og videreførselsadgang.

805. Revisors orientering i februar 2002 medførte, at Socialministeriet standsede alle betalinger til IND.sam, ligesom man meddelte IND.sam, at udbetalinger tidligst kunne genoptages, når IND.sam havde bragt de kritisable forhold i orden.

806. Da ministeriet ikke modtog et særskilt projektrejskab for 2001, som skulle foreligge inden den 30. april 2002, samt regnskab for tilskud i 2002, blev Finansstyrelsen i juni 2002 anmodet om at inddrive 625.000 kr. hos IND.sam vedrørende udbetalte tilskud i 2001 og 2002.

Ministeriet modtog i august 2002 bl.a. det reviderede årsregnskab for 2001 og revisionsprotokollat. På baggrund heraf godkendte ministeriet udgifter på godt 287.000 kr. og nedskrev derfor sit oprindelige tilbagebetalingskrav til godt 337.000 kr.

Rigsrevisionens bemærkninger

Revisionen

807. Revisors protokollat til årsregnskabet for 2000 var uden forbehold. Revisor bemærkede, at IND.sam på baggrund af tilsagn om tilskud forventede, at den negative egenkapital ultimo 2000 på 289.000 kr. ville blive efterfulgt af et mærkbart bedre økonomisk resultat for 2001. Revisor fandt kassefunktionen velfungerende, men at bogføringen ikke var så god som tidligere.

Revisor udfærdigede i 2002 efter garantistillelse fra Integrationsministeriet revisionsprotokollat for årsregnskabet 2001. Revisor tog forbehold for, om tilskudsmidlerne var anvendt til formålene.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at revisor i februar 2002 orienterede ministerierne om de kritisable forhold i IND.sam's administration, som blev konstateret ved det uanmeldte kasseeftersyn i november 2001.

Integrationsministeriet bad i august 2002 revisor redegøre for en række forhold, og ifølge ministeriet har revisor redegjort herfor i fornødent omfang. Herudover har ministerierne ikke haft bemærkninger til revisionen.

Det er også på den baggrund Rigsrevisionens vurdering, at revisionen er udført tilfredsstillende i overensstemmelse med ministeriernes revisionsinstrukser.

IND.sam

808. På baggrund af revisionsprotokollatet for 2000 fremstod IND.sam som en organisation med en fornuftig administration. Der blev dog ultimo 2000 konstateret en negativ egenkapital på 289.000 kr.

Af revisionsprotokollaterne fremgår det, at der tilsyneladende skete en forværring af administrationsforholdene igennem 2001. Der konstateredes mangler i kasse- og bogholderifunktionerne, ligesom der konstateredes betydelige udlæg uden bilagsdokumentation.

Driftsunderskuddet blev finansieret af projektmidler, og disse projektmidler blev derfor ikke anvendt til det bevilgede formål. Revisor endte med at tage forbehold over for 2001-regnskabet.

IND.sam har erklæret sig uenig i revisors opfattelse af forholdene, og bestyrelsen har derfor underskrevet det reviderede 2001-regnskab med forbehold for revisionsproto-

kollatet. IND.sam har endvidere tilkendegivet, at man mener at have rettet op på de kritiserede forhold.

809. På baggrund af revisionsprotokollaterne og den manglende dokumentation fra IND.sam af, at der er rettet op på de forhold revisor har peget på, finder Rigsrevisionen, at ministeriernes tilbagebetalingskrav er velbegrundet.

Ministerierne

810. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministerierne omgående indstillede udbetalingen af tilskud til IND.sam, da revisors oplysninger forelå i februar 2002.

Rigsrevisionen har i den forbindelse lagt vægt på, at IND.sam ikke havde dokumenteret, at alle kritiserede forhold, omtalt i revisionsprotokollatet af 9. november 2001 samt i revisors skrivelse af 19. december 2001 og 11. februar 2002 til IND.sam, nu var løst.

811. De retningslinjer, ministerierne har lagt til grund for behandlingen af de forskellige tilskud til IND.sam, har været i overensstemmelse med ministeriernes sædvanlige retningslinjer vedrørende tilskud.

Ministerierne har således påset, at IND.sam's regnskab har været undergivet betryggende revision, og om vilkårene for modtagelsen af tilskuddene var opfyldt.

Rigsrevisionen finder ministeriernes reaktion og opfølgning på revisors orientering i februar 2002 tilfredsstillende.

812. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministerierne har taget stilling til, i hvilket omfang der skal ske tilbagebetaling af tilskud, og at Integrationsministeriet vil overveje, om der er grundlag for yderligere tilbagebetalingskrav.

Rigsrevisionen finder dog, at ministerierne på baggrund af IND.sam's bemærkninger om, at man ikke har ændret regnskabspraksis i 2001 i forhold til tidligere år, bør afklare, hvilke overvejelser dette giver anledning til i relation til revisionen, IND.sam, tidligere godkendte regnskaber og eventuelle tilbagebetalingskrav.

Bilag 1

Kort beskrivelse af Rigsrevisionens revisionsprincipper og revisionsprodukter for den finansielle revision

Overordnede revisionsprincipper

Rigsrevisionen anvender systemanalytisk revision som det overordnede revisionsprincip suppleret med substansrevision efter behov. Systemanalytisk revision har til formål at konstatere, om der i virksomheden er etableret en række hensigtsmæssige forretningsgange og interne kontroller, og at disse følges. Formålet med substansrevisionen er at verificere indholdet af konkrete regnskabsposter og/eller enkeltbilag, at vurdere, om der er taget skyldige økonomiske hensyn, og om dispositionerne har været i overensstemmelse med bevillinger og love mv.

Bevillingskontrol

Formålet med bevillingskontrollen er at sammenholde bevillings- og regnskabstal samt at afstemme statsregnskabet med de underliggende regnskaber (særregnskaberne), jf. rigsrevisorlovens § 17, stk. 1. Det undersøges for alle hovedkonti i bevillingslovene og statsregnskabet, om der er væsentlige afvigelser mellem mål og opnåede resultater eller mellem bevillings- og regnskabstal, og om der i givet fald er redegjort tilfredsstillende for disse afvigelser.

Afsluttende revision

Formålet er at få en begrundet overbevisning om, at regnskabet ikke indeholder væsentlige, helt åbenlyse fejl, og at virksomheden foretager bogholderimæssige afstemninger og kontroller. Gennemgangen skal give revisor et indtryk af, om virksomhedens regnskabsaflæggelse generelt set er forsvarlig.

Udvidet gennemgang af virksomhedsregnskaber

Formålet er at undersøge kvaliteten af de i virksomhedsregnskabet opstillede mål og afrapporteringen vedrørende mål, aktiviteter og resultater samt at påse, om oplysningerne i virksomhedsregnskabet er pålidelige og dokumenterede.

Revision i årets løb

Formålet med revisionen er at vurdere, om regnskabsaflæggelsen er rigtig, herunder om forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsaflæggelsen medvirker til at sikre regnskabet rigtighed, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m.

Lønrevision

Lønrevisionen har til formål at kontrollere, at beregning, anvisning og udbetaling af løn til ansatte i statens virksomheder er korrekt og i overensstemmelse med love og andre forskrifter. Ved revisionen vurderes det, om forretningsgange og interne kontroller er betryggende, herunder om reglerne for disponering, godkendelse, beregning og registrering er fulgt (systemrevision) og har fungeret i den reviderede periode (systemkontroltest).

Pensionsrevision

Pensionsrevisionens formål er at efterprøve, at der i overensstemmelse med love og andre forskrifter foretages en korrekt administration, beregning og anvisning til pensionerede tjenestemænd. Desuden undersøges det, om de pensionsadministrative og de pensionsberegnerne samt den pensionsanvisende myndighed(er) har etableret dokumenterede procedurer, så optjening, beregning og anvisning sker på betryggende grundlag.

Tilskudsrevision

Formålet med tilskudsrevisionen er at efterprøve, om tilskudsyders regnskab på tilskudsområdet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af tilskudsyders regnskabsaflæggelse, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love mv. Det vurderes desuden, om tilskudsyder påser, at tilskudsmodtagers regnskab er undergivet betryggende revision, at vilkårene for modtagelsen af tilskuddet er opfyldt, at tilskudsmodtager har anvendt midlerne til det formål, de er givet til, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn. Revisionen har endvidere til formål at efterprøve tilskudsyders administration med hensyn til mål, resultatkrav, kontrol og opfølgning.

Edb-revision

Formålet er at vurdere, om IT-anvendelsen og IT-kontrollerne er tilstrækkelige til at sikre, at klienten har den system-, data- og driftssikkerhed, som er nødvendig til at understøtte klientens økonomistyring og regnskabsafregning. Det påses endvidere, at gældende regler omkring tilsyn mv. bliver efterlevet.

Revision af lån og garantier mv.

Formålet er at vurdere, om reglerne for disponering, godkendelse, registrering og betaling er overholdt.

Revision af værdipapirer og legater mv.

Formålet er at undersøge, om der er etableret procedurer, der sikrer, at køb, salg, opbevaring, afstemning og kontrol med værdipapirer er forsvarlig, samt at der er etableret procedurer, som sikrer, at legater forvaltes betryggende, at forvaltningen sker efter fondens regler, samt at ansvarsforholdene er dækkende beskrevet.

Bygge- og anlægsrevision

Formålet er at vurdere, om der er etableret hensigtsmæssige forretningsgange for byggesagerne (systemrevision), og om de reviderede byggeprojekter er organiseret og udført effektivt (projektrevision).

Revision af større anskaffelser

Formålet er at vurdere, om der er etableret hensigtsmæssige forretningsgange for større anskaffelser (systemrevision), og om de reviderede projekter er forløbet, så de opfylder forudsætningerne med hensyn til tid og økonomi (projektrevision).

Gennemgang af kommunal afregning

Gennemgang af kommunal afregning udføres dels ved revision af ministeriets regnskab på området, dels ved besøg i en række kommuner.

Formålet med revision af ministeriets regnskab er at efterprøve, om ministeriets regnskab på området er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af ministeriets regn-

skabsaflæggelse, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger og love mv.

Formålet med kommunebesøgene er at undersøge, om kommunernes forvaltning på de refusionsdækkede områder er tilfredsstillende.

Tilsyn med interne revisioner

Formålet er at efterprøve, om Rigsrevisionen kan bygge sin revision på intern revisions arbejde, herunder at føre tilsyn med, at den interne revision løser og har mulighed for at løse opgaverne som forudsat i den indgåede § 9-aftale.

Gennemgang af regnskaber for fonde mv.

Formålet er at vurdere, om fondens regnskab er undergivet betryggende revision, og om fondens midler er forvaltet i overensstemmelse med givne bestemmelser. Desuden undersøges det, om ressortministeriet fører det nødvendige tilsyn med fonden.

Revision af skatter og afgifter

Formålet med revisionen af skatter er at vurdere, om skattemyndighederne sikrer, at den skattepligtige indkomst for fysiske og juridiske personer bliver opgjort i henhold til gældende bestemmelser, samt at skatterne bliver beregnet korrekt.

Formålet med revisionen af afgifter er at vurdere, om beregning og opkrævning af told og afgifter er administreret og tilrettelagt efter de regler, lovgivningen foreskriver.

Ved revisionen af skatter og afgifter vurderes det, om administrationen, kontrollen og inddrivelsen af skatter og afgifter sker effektivt, samt at dette sker på behørig og ensartet måde i hele landet.